

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO - MAZURSKIEGO

Raport nr II
z realizacji Zaktualizowanej Strategii Zatrudnienia
i Rozwoju Zasobów Ludzkich w województwie
warmińsko-mazurskim do 2025 roku

Olsztyn 2023

WSTĘP	3
Priorytet I Wzrost zatrudnienia	4
Priorytet II Wzrost poziomu jakości kształcenia	52
Priorytet III Włączenie zawodowe i społeczne osób zagrożonych wykluczeniem..	102
Wyniki z Monitoringu Wskaźników Strategii	158
PODSUMOWANIE	172
ZAŁĄCZNIKI	176

WSTĘP

Zaktualizowana Strategia Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w województwie warmińsko-mazurskim do 2025 roku jest dokumentem o długofalowym horyzoncie czasowym, przyjętym do realizacji Uchwałą Nr XIV/346/Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 lutego 2016 roku.

Cel główny realizowanej w województwie warmińsko-mazurskim polityki zatrudnieniowej zdefiniowany został jako: *Wzrost zatrudnienia oraz aktywności zawodowej mieszkańców regionu*. W dokumencie określono trzy priorytety działań: wzrost zatrudnienia, wzrost poziomu jakości kształcenia oraz włączenie zawodowe i społeczne osób zagrożonych wykluczeniem, a w ich zakresie podano przykładowe typy działań.

Podstawowym celem monitoringu jest gromadzenie i przetwarzanie informacji o stanie wdrażania Zaktualizowanej Strategii i skali procesów zachodzących na regionalnym rynku pracy. Przyjęto założenie, że monitorowanie Zaktualizowanej Strategii będzie odbywać się na bieżąco, a raportowanie prowadzone będzie w cyklu dwuletnim. Pierwszy raport opracowany w roku 2018 obejmuje lata 2016-2017. Kolejny raport za lata 2018-2019 miał powstać w 2020 roku, jednak ze względu na ograniczenia związane z pandemią podjęto decyzję o przełożeniu terminu monitoringu na 2023 rok (Uchwała nr XVI/278/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2020 roku). W prezentowanym Raporcie analizowane są wskaźniki i działania realizowane w latach 2018-2022. Raport opracowano w oparciu o materiały przekazane przez instytucje działające w obszarach wyodrębnionych w Strategii Zatrudnienia, m.in. przez:

- powiatowe urzędy pracy,
- Kuratorium Oświaty w Olsztynie,
- Warmińsko-Mazurską Wojewódzką Komendę Ochotniczych Hufców Pracy,
- Warmińsko-Mazurski Oddział Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie,
- Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych,
- Warmińsko-Mazurską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A.,
- Warmińsko-Mazurską Specjalną Strefę Ekonomiczną S.A.,
- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,
- Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Łomży,
- Elbląski Park Technologiczny, Park Technologiczny w Ełku i Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny,
- Bank Gospodarstwa Krajowego,
- Urząd Statystyczny w Olsztynie,
- Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej,
- Narodowy Fundusz Zdrowia,
- organizacje pozarządowe,

oraz departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego (m.in. Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej, Departament Polityki Regionalnej, Departament Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Departament Kultury i Edukacji). Przy opracowaniu raportu wykorzystano również analizy własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie.

Realizacja działań w latach 2018-2022 polegała w dużej mierze na kontynuacji zadań, rozpoczętych w latach poprzednich, które z uwagi na ich ciągły charakter uznano za priorytetowe. Jednocześnie, realizowano nowe zadania wynikające ze zmian i potrzeb regionalnego rynku pracy.

PRIORYTET I. WZROST ZATRUDNIENIA

W Priorytecie I omówione zostały wskaźniki opisujące najważniejsze dane dotyczące wzrostu zatrudnienia w województwie warmińsko-mazurskim. Tematyka podejmowana w Priorytecie I Zaktualizowanej Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich obejmuje opis sześciu działań szczegółowych, posiadających znaczny wpływ na sytuację na warmińsko-mazurskim rynku pracy.

Aby zobrazować Priorytet I na Warmii i Mazurach, wybrano niżej wymienione wskaźniki:

Priorytet I – Podstawowe typy działań

Działanie 1. Wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy

Promowanie samozatrudnienia to bardzo skuteczna forma przeciwdziałania bezrobociu, dlatego też w Strategii Zatrudnienia przewidziano działania, których celem jest wsparcie tworzenia nowych i trwałych miejsc pracy. Jest to odpowiedź na stosunkowo niewielką liczbę dużych przedsiębiorstw w regionie, które mogłyby generować miejsca pracy i obniżyć poziom bezrobocia w regionie. Niezwykle ważne jest więc udzielenie wielotorowej pomocy osobom pragnącym rozpocząć własną działalność gospodarczą – zarówno w formie finansowej, jak też związanej z poradnictwem, doradztwem biznesowym i szkoleniami, mającymi zapoznać przyszłych przedsiębiorców z rynkiem pracy oraz zasadami jej prowadzenia. Istotnym źródłem finansowania tej formy pomocy jest Regionalny Program Operacyjny Warmia-Mazury 2014-2020, ale fundusze na ten cel zabezpieczał również Fundusz Pracy. W realizację tego działania zaangażowanych jest wiele instytucji z regionu, począwszy na publicznych służbach zatrudnienia, a na instytucjach otoczenia biznesu kończąc.

Działanie 2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy

Ustawowym i najważniejszym zadaniem publicznych służb zatrudnienia jest aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Do realizacji tego celu służy cały wachlarz usług, instrumentów i programów rynku pracy, które są wspierane środkami Funduszu Pracy, jak np. zatrudnienie subsydiowane w formie prac interwencyjnych, robót publicznych, jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, czy refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy. Dodatkowo, istnieją również inne formy aktywizacji zawodowej niezwiązane z zatrudnieniem – szkolenia, staże, prace społecznie użyteczne i przygotowanie zawodowe dorosłych. Ponadto, jedną z podstawowych usług rynku pracy jest również pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe, które są realizowane w wojewódzkim i powiatowych urzędach pracy poprzez informacje indywidualne i grupowe, targi i giełdy pracy czy konferencje.

Działanie 3. Wsparcie mobilności mieszkańców

Mobilność zawodowa jest kluczem do nowych możliwości i wyzwań na rynku pracy, ponadto stanowi ważne narzędzie pozwalające pracownikowi rozwijać się i zdobywać przewagę konkurencyjną w dynamicznie zmieniającym się świecie pracy. Dla pracownika mobilność zawodowa oznacza gotowość do zmiany miejsca pracy, rozwijania nowych umiejętności oraz dostosowania się do różnych środowisk pracy. W celu popularyzacji przestrzennej mobilności zawodowej publiczne służby zatrudnienia (PSZ) oferują osobie bezrobotnej m.in. wsparcie w postaci zwrotu kosztów zakwaterowania lub dojazdu czy też bonu na zasiedlenie. Ogromną rolę we wspieraniu mobilności na europejskim rynku pracy odgrywa sieć EURES, świadcząca usługi w zakresie unijnego pośrednictwa pracy i informowania w zakresie warunków życia i pracy w państwach członkowskich UE i EFTA. Rozwijaniu mobilności może służyć również zwiększeniu dostępności do ofert pracy (nie tylko lokalnych) poprzez targi pracy. Mobilność może mieć również charakter wewnętrzny i wówczas rozumiana jest jako gotowość do uczestnictwa w kształceniu ustawicznym poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, to także wspieranie i ułatwianie korzystania z różnych form kształcenia zawodowego. Działania związane z rozwijaniem mobilności szczególne znaczenie mają dla mieszkańców obszarów wiejskich.

Działanie 4. Aktywizacja zawodowa osób młodych i powyżej 50. roku życia

Młode osoby bezrobotne oraz powyżej 50 roku życia tak jak wszyscy bezrobotni mogą korzystać z całego katalogu usług i instrumentów rynku pracy przewidzianych Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Mając jednak na uwadze trudną sytuację tych grup na rynku pracy Ustawodawca zaplanował dodatkowe formy wsparcia, które mogą być stosowane wyłącznie dla nich. Młodym w całości dedykowane są także działania realizowane w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 w Osi Priorytetowej I *Osoby młode na rynku pracy*. Także osoby powyżej 50 roku życia stanowią grupę priorytetową na regionalnym rynku wsparcia. Odpowiedzią na ich potrzeby były programy realizowane przez powiatowe urzędy pracy, często w partnerstwie z innymi organizacjami, przeznaczone tylko dla tej grupy wiekowej.

Działanie 5. Rozwój innowacyjnych i konkurencyjnych miejsc pracy

Innowacje, obok tradycyjnych czynników wzrostu czy rozwoju gospodarczego, którymi są praca, kapitał i inwestycje zagraniczne, to najważniejsza siła napędowa gospodarek. Pozwalają one na tworzenie coraz lepszych warunków: w podziale pracy, uzyskiwania nadzwyczajnych zysków z tytułu oferowania nowych rozwiązań na rynku. Ponadto, innowacyjność przekłada się bezpośrednio na zmiany struktury gospodarki oraz daje możliwości posiadania, nierzadko lepszej zdolności konkurencyjnej przedsiębiorstw i gospodarek. Wprowadzanie innowacji jest procesem złożonym i wieloaspektowym, ponieważ to nie tylko ulepszanie produkcji czy produktu, ale również nowe rodzaje działalności gospodarczej, nowe rynki, zmiana struktury zatrudnienia, nowe obszary marketingowe czy wreszcie dostosowanie do warunków rozwoju zrównoważonego. Można wymienić szereg instytucji, które przyczyniają się do podnoszenia innowacyjności oraz wpływają na charakter innowacji. Są nimi m.in.: system naukowo-badawczy, system edukacyjny, działalność B+R przedsiębiorstw (parki technologiczne, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie oraz instytucje otoczenia biznesu działające na terenie województwa warmińsko-mazurskiego).

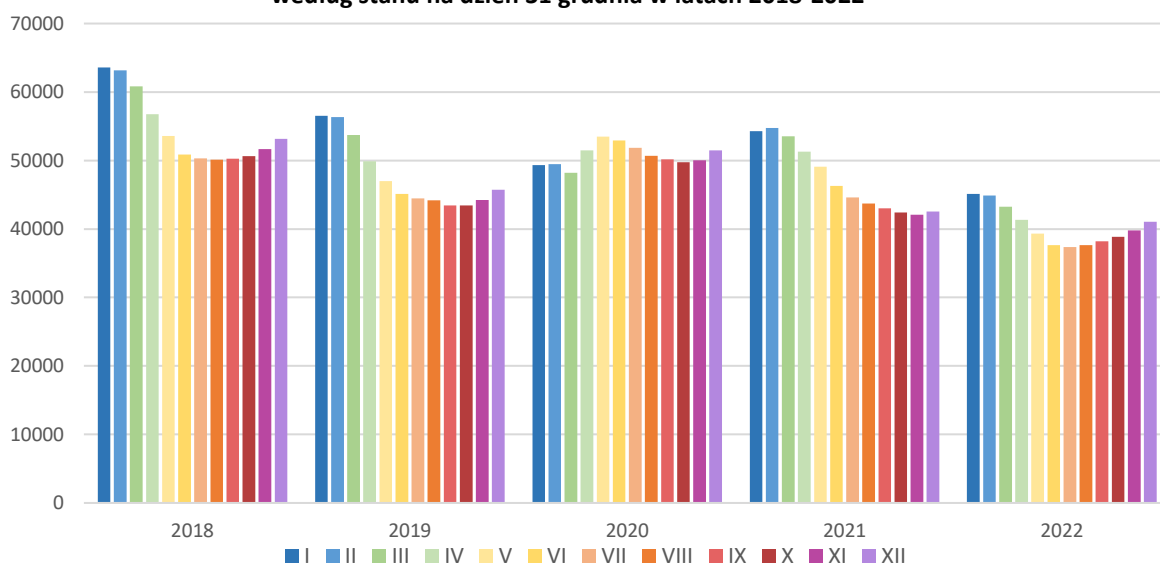
Działanie 6. Sprawne i efektywne koordynowanie działań publicznych służb zatrudnienia w regionie

Sprawne i efektywne koordynowanie działań publicznych służb zatrudnienia, jak również świadczenie przez te służby wysokiej jakości usług to jedno z elementów zapewniających realizację celów wyznaczonych w Strategii. Kierunki działań publicznych służb zatrudnienia wyznaczają uwarunkowania prawne i programowe. Doskonalenie kadr urzędów pracy jest istotnym warunkiem efektywności ich pracy i działań podejmowanych przez urzędy pracy. W celu zapewnienia sprawnej realizacji zadań, kadra instytucji rynku pracy zobowiązana jest stale rozwijać swoje kompetencje zawodowe poprzez udział w różnorodnych szkoleniach indywidualnych oraz grupowych, studiach podyplomowych, czego rezultaty powinny znaleźć odzwierciedlenie w efektach podejmowanych działań biorąc pod uwagę uwarunkowania lokalnych rynków pracy.

Wysoka na tle kraju stopa bezrobocia, duża liczba bezrobotnych oraz relatywnie niski wskaźnik zatrudnienia oraz współczynnik aktywności zawodowej to cechy charakterystyczne warmińsko-mazurskiego rynku pracy. W ostatnich latach obserwowane były jednak ciągłe tendencje spadkowe bezrobocia rejestrowanego, które zostały zahamowane przez pandemię koronawirusa Sars-Cov-2, która wybuchła na świecie na przełomie 2019 i 2020 roku oraz agresja rosyjska na Ukrainę, która rozpoczęła się 24.02.2022 roku i trwa do dnia dzisiejszego. Zjawiska te miały i nadal mają ogromny wpływ na całą gospodarkę, ekonomię i rynek pracy.

➤ LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH

Wykres 1. Liczba osób bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim według stanu na dzień 31 grudnia w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny.

Powyższy wykres ukazuje jak zahamowana została dotychczas obserwowana sezonowość bezrobocia, kiedy to od pierwszych miesięcy roku występowały spadki osób bezrobotnych, związane z podejmowaniem przez te osoby prac związanych z turystyką, gastronomią czy rolnictwem. W ostatnich miesiącach roku widoczny był zaś wzrost liczby osób bezrobotnych. W 2020 roku, z powodu wybuchu pandemii i wynikających z tego obostrzeń sanitarnych, w rejestrach urzędów pracy przybyło wiele osób, a dotychczasowy model „sezonowy” został zaburzony. W 2021 i 2022 roku obserwowaliśmy jednak powrót do poprzednio funkcjonującego schematu.

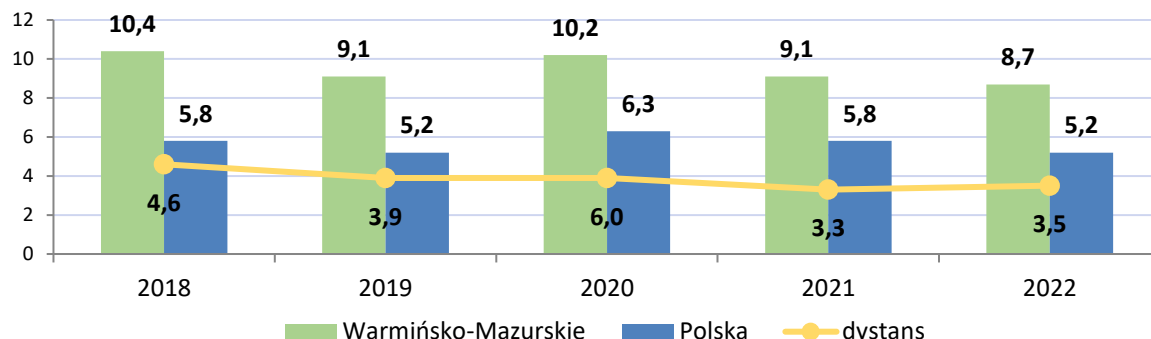
Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 roku liczba osób bezrobotnych wyniosła w województwie 41 069 osób, tj. o 1 498 osób (3,5%) mniej niż w 2021 roku oraz o 12 072 osoby (22,7%) mniej w porównaniu do grudnia 2018 roku.

Spadek liczby bezrobotnych pomiędzy grudniem 2022, a grudniem 2021 jest dużo niższy niż spadki, które obserwowane były w latach poprzedzających rok 2020, kiedy sytuację na rynku pracy zaczęły kształtować skutki pandemii.

➤ STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO

Stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła w grudniu 2022 roku 8,7% i była to najniższa wartość tego wskaźnika w ostatnich latach.

Wykres 2. Stopa bezrobocia w kraju i w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

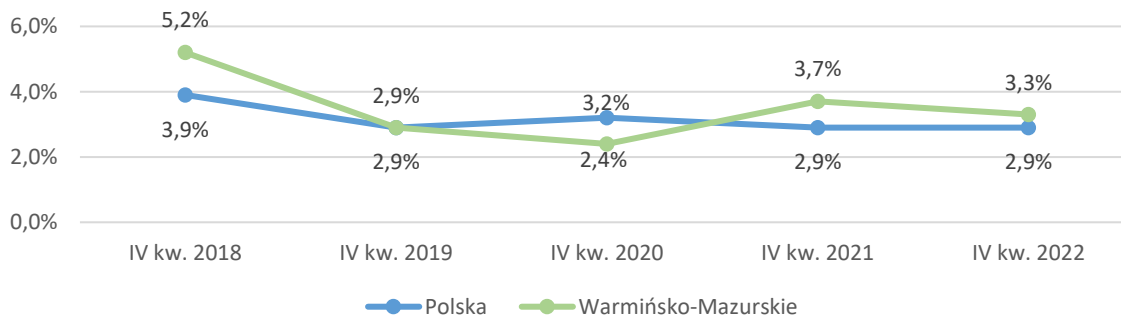
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych na portalu Publicznych Służb Zatrudnienia.

Spadek stopy bezrobocia (zahamowany w 2020 roku przez pandemię) wpłynął na zmniejszanie się dystansu pomiędzy wojewódzką, a krajową wartością tego wskaźnika. W pierwszym roku objętym monitoringiem różnica ta wynosiła 4,6 pkt proc., podczas gdy 5 lat później - 3,5 pkt proc.

➤ STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG BADANIA AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI¹

W latach poprzedzających monitoring województwo warmińsko-mazurskie znajdowało się w grupie województw charakteryzujących się stopą bezrobocia zdecydowanie wyższą niż średnia krajowa (w roku 2018 wskaźnik ten wynosił 5,2%, a województwo zajmowało 14 lokatę wśród innych województw). Tendencja ta znacząco zmieniła się w roku 2019 - wtedy to wskaźnik krajowy i wojewódzki zrównał się, co uplasowało region Warmii i Mazur na 8 (ex aequo z woj. świętokrzyskim) miejscu w „rankingu” województw. Rok później wskaźnik ten osiągnął najniższą do tej pory wartość – 2,4% (4 miejsce w kraju), po wybuchu pandemii omawiany wskaźnik wzrósł do wartości 3,7%, aby w 2022 roku spaść do poziomu 3,3%.

Wykres 3. Stopa bezrobocia według BAEL w kraju i województwie warmińsko-mazurskim (IV kw. 2018-2022)

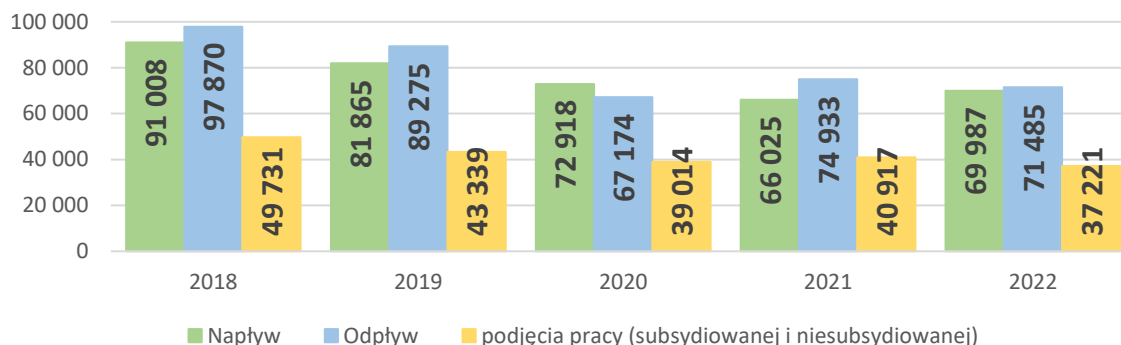
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) (dane kwartalne).

¹ W I kw. 2021 r. zmieniona została metodologia Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności. Do tej pory badaniem objęte były osoby w wieku 15 lat i więcej, od I kw. 2021 r. została określona górna granica wiekowa badanych osób wynosząca 89 lat. W analizach porównawczych dla dłuższych szeregów czasowych, w dokumencie posłużono się przygotowanymi przez GUS przeliczonymi danymi historycznymi dla lat 2010–2020.

➤ PŁYNNOŚĆ BEZROBOCIA

W 2022 roku w urzędach pracy zarejestrowano 69 987 osób. Różnica pomiędzy napływem bezrobotnych w 2018 roku a 2022 rokiem wynosi 21 021 osób (spadek o 23,1%). W analizowanym okresie widoczna jest przewaga liczby bezrobotnych wyłączonych z rejestrów urzędów pracy, w stosunku do osób rejestrujących się (jedynie w roku 2020 odpływ z bezrobocia pozostał na mniejszym poziomie niż napływ, jednakże nie wpłynęło to na zmianę stosunku tych wskaźników w ogólnym rozrachunku).

Wykres 4. Napływ, odpływ oraz liczba osób podejmujących pracę w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Osoby rejestrujące się w urzędach po raz kolejny stanowiły zdecydowaną większość w strukturze osób napływających do bezrobocia: w 2018 roku – 85,6% ogółu, w 2019 roku – 85,2%, w 2020 roku – 83,2%, w 2021 roku – 83,4%, w 2022 roku – 80,8% ogółu.

➤ LICZBA BEZROBOTNYCH WYREJESTROWANYCH Z EWIDENCJI BEZROBOTNYCH Z TYTUŁU PODJĘCIA PRACY

Na przestrzeni pięciu lat z rejestrów urzędów pracy wyrejestrowano łącznie 400 737 osób, z czego w 2022 roku 71 485 osób bezrobotnych, o 27,0% (26 385 osób) mniej niż w 2018 roku. Z roku na rok zmniejsza się liczba osób wyłączonych z ewidencji, jest to jednak następstwo zmniejszającej się liczby osób rejestrujących w urzędach.

Podjęcie pracy jest główną przyczyną wyrejestrowań osób bezrobotnych z ewidencji urzędów pracy. W latach objętych monitoringiem z tego tytułu wyłączono z rejestrów 210 222 osób (55,1% ogółu wyrejestrowań).

Tabela 1. Podjęcia pracy przez osoby bezrobotne w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Podjęcia pracy	2018		2019		2020		2021		2022	
	osoby	%	osoby	%	osoby	%	osoby	%	osoby	%
ogółem	49 731	100,0	43 339	100,0	39 014	100,0	40 917	100,0	37 221	100,0
niesubsydiowanej	38 081	76,6	34 551	79,7	31 344	80,3	31 713	77,5	27 905	75,0
subsydiowanej	11 650	23,4	8 788	20,3	7 670	19,7	9 204	22,5	9 316	25,0

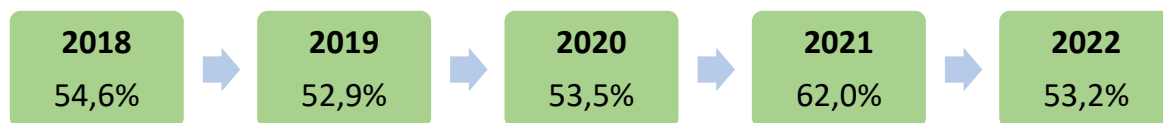
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

W 2022 roku, podobnie jak w latach poprzednich, zdecydowana większość bezrobotnych podjęła pracę w ramach zatrudnienia niesubsydiowanego. Tendencja ta, w latach objętych monitoringiem, nie ulegała większym zmianom.

➤ WSKAŹNIK PŁYNNOŚCI RYNKU PRACY

Z liczbą osób podejmujących pracę bezpośrednio wiąże się wskaźnik płynności rynku pracy (iloraz liczby bezrobotnych, którzy podjęli pracę w danym roku do liczby nowo zarejestrowanych w tym okresie. W 2022 roku wskaźnik płynności rynku pracy wyniósł w województwie 53,2%, który na początku monitorowanego okresu kształtował się a poziomie 54,6%. Spadek wartości wskaźnika świadczy o gorszej sytuacji na rynku pracy w badanym okresie.

Rysunek 1. Wskaźnik płynności rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

DZIAŁANIE 1. WSPARCIE TWORZENIA NOWYCH MIEJSC PRACY

Istnieje kilka wskaźników opisujących tendencje i zjawiska charakteryzujące rynek pracy, a jednym z nich jest wskaźnik zatrudnienia, który oznacza udział osób pracujących do ogółu liczby ludności w wieku 15-89 lat.

Tabela 2. Wskaźnik zatrudnienia w kraju i w województwie warmińsko-mazurskim (IV kw. 2018-2022)

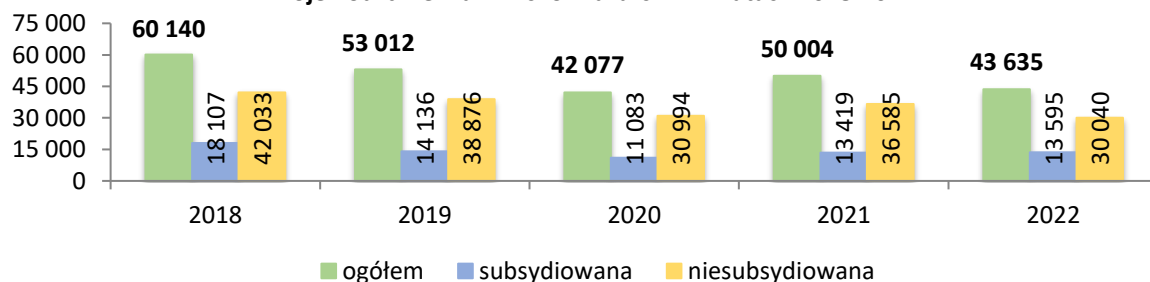
Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Polska	53,7%	54,1%	54,3%	56,3%	56,5%
Warmia i Mazury	48,7%	50,2%	52,2%	53,5%	52,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat według BAEL (dane kwartalne).

Na koniec 2022 roku średnia wartość wskaźnika zatrudnienia w kraju wyniosła 56,5%, w województwie warmińsko-mazurskim wskaźnik ukształtował się na poziomie 52,7%. Od początku analizowanego okresu jego wartość w regionie wzrosła o 4,0 pkt proc., dla porównania w kraju odnotowano wzrost o 2,8 pkt proc. Pomimo tego, biorąc pod uwagę wartość omawianego wskaźnika, Warmia i Mazury zajmują jedno z ostatnich miejsc w rankingu województw.

Wskaźnikiem, który częściowo obrazuje realizację opisywanego działania, jest liczba ofert pracy. W latach objętych monitoringiem do urzędów pracy w województwie wpłynęło łącznie 248 868 ofert pracy, z czego 71,7% (tj. 178 528 ofert) były ofertami pracy niesubsydiowanej.

Wykres 5. Liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Główny Urząd Statystyczny realizuje badanie popytu na pracę, które dostarcza informacji na temat popytu zrealizowanego i niezrealizowanego, czyli liczby pracujących, wolnych miejsc pracy oraz nowo utworzonych i zlikwidowanych miejsc pracy.

**Tabela 3. Liczba nowo utworzonych miejsc pracy
w kraju i w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022 (w tys.)**

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Polska	717,8	674,8	470,4	582,7	534,8
Warmia i Mazury	16,8	14,1	11,3	13,4	10,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny.

Z danych przedstawionych powyżej wynika, iż na przestrzeni lat objętych niniejszym monitoringiem wskaźnik liczby nowo utworzonych miejsc pracy zmniejszał się (wyjątkiem jest wzrost w roku 2021). Warto jednak zauważyć, iż poczynsz od 2018 roku, w porównaniu z danymi z lat kolejnych, liczba nowo utworzonych miejsc pracy była wyższa od liczby zlikwidowanych miejsc pracy.

**Tabela 4. Liczba zlikwidowanych miejsc pracy
w kraju i w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022 (w tys.)**

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Polska	300,5	314,1	329,8	251,4	275,0
Warmia i Mazury	11,2	8,2	8,6	6,8	8,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny.

Doradztwo biznesowe, w tym organizacja szkoleń umożliwiających uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej oraz pomoc w dostępie do środków finansowych na rozwój działalności

Promowanie samozatrudnienia to bardzo efektywna forma przeciwdziałania bezrobociu. Brak środków finansowych na rozpoczęcie własnej działalności jest jednak najczęstszą barierą ograniczającą ten rodzaj pracy. Źródłem pomocy stają się więc dotacje i pożyczki na otwarcie lub rozwój firmy, a także wszelkie związane z tym zagadnieniem inicjatywy – szkolenia umożliwiające pozyskanie umiejętności potrzebnych do założenia firmy czy doradztwo biznesowe.

W latach 2018-2022 powiatowe urzędy pracy województwa warmińsko-mazurskiego zorganizowały szkolenia dla przyszłych przedsiębiorców (indywidualne i grupowe), z których skorzystało ponad 1 200 osób. Ze względu na epidemię w roku 2020 i 2021 spotkania te nie odbywały się z powodu obostrzeń sanitarnych. Uzupełnieniem zdobytej wiedzy była możliwość otrzymania ze wsparcia finansowego na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. W latach 2018-2022 środki na ten cel w łącznej wysokości 197 631,30 tys. zł otrzymało łącznie 7 977 osób.

**Tabela 5. Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej
w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022**

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba dotacji przyznanych na rozpoczęcie działalności gospodarczej	1 575	1 357	1 510	1 823	1 732
Środki Funduszu Pracy przeznaczone na udzielenie dotacji (w tys. zł)	32 409,70	38 965,00	34 773,20	44 381,30	47 102,10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Pomoc dla przyszłych przedsiębiorców była również bardzo istotnym działaniem Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020 (RPO WiM). Działanie 10.3. Rozwój samozatrudnienia to najbardziej kosztochłonne działanie w ramach Osi X RPO WiM, które jest odpowiedzią na niski poziom przedsiębiorczości w województwie, w porównaniu do innych regionów Polski.

Zgodnie z zapisami Szczegółowego opisu Osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 projekty zakładały tworzenie oraz podtrzymanie trwałości nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw. Wsparcie zakładało kompleksową pomoc związaną z rozpoczęciem działalności gospodarczej:

- wsparcie w postaci usług szkoleniowych (indywidualnych i grupowych) udzielanych na etapie poprzedzającym rozpoczęcie działalności gospodarczej (przygotowanie do samodzielnego prowadzenia firmy, a także opracowanie biznesplanu podlegającemu ocenie na etapie przyznawania dotacji);
- wsparcie bezzwrotne, które udzielane jest jako stawka jednostkowa;
- finansowe wsparcie pomostowe wypłacane miesięcznie w kwocie nie większej niż równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującą na dzień przyznania wsparcia bezzwrotnego przez okres od 6 (podstawowe) do 12 (przedłużone) miesięcy od dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej².

W ramach Działania 10.3 RPO WiM w latach 2018-2022 Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie podpisał 10 umów na łączną kwotę 65,4 mln zł. Dzięki temu udało się osiągnąć następujące wskaźniki rezultatu:

Tabela 6. Wskaźniki dla Działania 10.3 Rozwój samozatrudnienia RPO WiM 2014-2020

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	683	824	466	515	411
Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	694	516	411	346	143
Liczba podpisanych umów	3	7	0	0	0
Kwoty podpisanych umów (w zł)	29 299 209,37	36 145 188,32	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie.

Również w I Osi Priorytetowej Inteligentna Gospodarka Warmii i Mazur RPO WiM, znalazły się usługi na rzecz przedsiębiorców. Działanie 1.3 Przedsiębiorczość (Wsparcie przedsiębiorczości), było realizowane przez Departament Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W ramach tego Działania wyodrębniono:

- Poddziałanie 1.3.1 - Inkubowanie przedsiębiorstw;
- Poddziałanie 1.3.2 - Firmy w początkowej fazie rozwoju;
- Poddziałanie 1.3.4 - Tereny inwestycyjne
- Poddziałanie 1.3.5 - Usługi dla MŚP.

² W 2019 roku zmodyfikowany został zakres wsparcia w ramach opisywanego Działania, zmieniła się grupa docelowa oraz zrezygnowano z zapisów dotyczących m.in. sztywnej stawki jednostkowej, wynoszącej nie więcej niż 6-krotność wysokość przeciętnego wynagrodzenia.

**Tabela 7. Wskaźniki dla Działania 1.3 Przedsiębiorczość (Wsparcie przedsiębiorczości)
RPO WiM 2014-2020**

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	229	862	1 554	3 340	3 732
Liczba nowych wspieranych przedsiębiorstw	5	36	220	258	258
Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	226	470	713	2 299	2 400
Liczba instytucji otoczenia biznesu korzystająca ze wsparcia	0	0	18	17	20
Liczba podpisanych umów*	782	1 326	1 584	1 656	1 829
Kwoty na jaką zostały podpisane umowy (w zł) *	935 075 516	1 410 110 055	1 717 396 748	1 768 521 072	1 872 804 250

*liczba podpisanych umów oraz kwoty podpisanych umów przedstawione są w ujęciu narastającym

Źródło: Opracowane własne na podstawie danych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Specjalne strefy ekonomiczne (SSE) to instytucje otoczenia biznesu, które wspierają rozwój nowych inwestycji oraz po zmianie przepisów w 2018 roku, w imieniu ministra do spraw gospodarki wydają decyzje o wsparciu nowych inwestycji w ramach instrumentu Polska Strefa Inwestycji. Działanie to znacząco przyczynia się do rozwoju gospodarczego regionu Warmii i Mazur i jest ono obsługiwane przez dwie strefy: Warmińsko-Mazurską Specjalną Strefę Ekonomiczną SA (W-M SSE SA) oraz Suwalską Specjalną Strefę Ekonomiczną SA (SSSE SA).

Do zadań spółek zarządzających Strefami należy również wykonywanie kontroli realizacji warunków zawartych w decyzji o wsparciu prowadzenia działań promujących działalność gospodarczą i nowe inwestycje, podejmowania działań przyczyniających się do polepszenia współpracy między przedsiębiorcami, lokalną społecznością oraz partnerami społecznymi, współpracy w zakresie uwzględniania w procesie kształcenia potrzeb rynku pracy, tworzenia narzędzi na rzecz rozwoju innowacyjnej gospodarki czy rekomendowanie przedsiębiorcom optymalnej lokalizacji nowych inwestycji.

Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna obsługuje dwa podobszary: warmińsko-mazurski (19 z 21 powiatów i miast na prawach powiatu, bez powiatów ełckiego i gołdapskiego) oraz mazowiecki (11 z 42 powiatów – ciechanowski, makowski, mławski, m. Ostrołęka, nowodworski, ostrołęcki, płoński, przasnyski, pułtuski, wyszkowski, żuromiński).

Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna (SSSE) obejmuje podobszary: suwalski (całe województwo), warmińsko-mazurski (powiaty ełcki i gołdapski) i mazowiecki (powiat łosicki, ostrowski, sokołowski i węgrowski).

W latach 2018-2022 w ramach działalności specjalnych stref ekonomicznych, poprzez poniesienie nakładów finansowych w wysokości 10 620 634,6 tys. zł, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego utworzono 24 446 nowych miejsc pracy.

Tabela 8. Poziom nakładów finansowych Specjalnych Stref Ekonomicznych w podstrefach województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2018-2022 (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Ogółem	1 636 586,5	2 937 733,3	1 781 687,2	1 977 334,8	2 287 292,9
W-M SSE SA	487 749,6	1 719 416,8	345 419,7	401 823,5	362 173,9
SSSE SA	1 148 836,8	1 218 316,5	1 436 267,5	1 575 511,3	1 925 118,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych W-M SSE i SSSE.

W latach 2018-2022, w obu strefach ekonomicznych, wydano 133 zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej/decyzje o wsparciu (w tym 110 na terenie W-M SSE oraz 23 na terenie SSSE). Najwięcej decyzji o wsparciu wydano w roku 2021 - 41.

Tabela 9. Liczba wydanych zezwoleń na prowadzenie działalności/decyzji o wsparciu w W-M SSE SA oraz SSSE SA z podziałem na Działy PKWiU* (w latach 2018-2022)

Wyszczególnienie	Strefa ekonomiczna	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba wydanych decyzji o wsparciu nowych inwestycji w ramach Instrumentu Polska Strefa Inwestycji <i>*do czerwca 2018 roku były wydawane zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej</i>	W-M SSE SA	Dział 10 - 2 Dział 16 - 2 Dział 23 - 3 Dział 25 - 1 Dział 27 - 2 Dział 28 - 4 Dział 29 - 2 Dział 31 - 4 Dział 52 - 1	Dział 10 - 2 Dział 13 - 1 Dział 16 - 2 Dział 18 - 1 Dział 22 - 1 Dział 25 - 6 Dział 26 - 1 Dział 28 - 1 Dział 31 - 4	Dział 10 - 3 Dział 16 - 2 Dział 17 - 2 Dział 18 - 1 Dział 22 - 3 Dział 23 - 1 Dział 25 - 10 Dział 29 - 1 Dział 31 - 4 Dział 61 - 1	Dział 10 - 3 Dział 16 - 4 Dział 17 - 4 Dział 22 - 1 Dział 23 - 3 Dział 25 - 10 Dział 26 - 1 Dział 27 - 1 Dział 31 - 4 Dział 52 - 1 Dział 71 - 1	Dział 16 - 2 Dział 22 - 3 Dział 25 - 1 Dział 28 - 1 Dział 30 - 1 Dział 31 - 1
	SSSE SA	Dział 17 - 1 Dział 22 - 1 Dział 25 - 2 Dział 28 - 1 Dział 29 - 1 Dział 30 - 1	Dział 22 - 1 Dział 52 - 1	Dział 16 - 1 Dział 22 - 1 Dział 23 - 1 Dział 25 - 1 Dział 30 - 1	Dział 22 - 2 Dział 25 - 4 Dział 30 - 2	Dział 29 - 1

*Wybrane Działy Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług: Dział 10 - Artykuły spożywcze; Dział 13 - Wyroby tekstylne; Dział 16 - Drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania; Dział 17 - Papier i wyroby z papieru; Dział 18 - Usługi poligraficzne i usługi reprodukcji zapisanych nośników informacji; Dział 22 - Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych; Dział 23 - Wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych; Dział 25 - Wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń; Dział 26 - Komputery, wyroby elektroniczne i optyczne; Dział 27 - Urządzenia elektryczne; Dział 28 - Maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane; Dział 29 - Pojazdy samochodowe, przyczepy i naczepy; Dział 30 - Pozostały sprzęt transportowy; Dział 31 - Meble; Dział 52 - Magazynowanie i usługi wspomagające transport; Dział 61 - Usługi telekomunikacyjne; Dział 71 - Usługi architektoniczne i inżynierskie, usługi w zakresie badań i analiz technicznych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych W-M SSE i SSSE.

Najczęściej pojawiającymi się Działami Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług w analizowanych latach były:

- Dział 25 – Wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń - 35 (26,3%);
- Dział 31 – Meble - 17 (12,8%);
- Dział 16 – Drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania - 13 (9,8%);
- Dział 22 – Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych - 13 (9,8%);
- Dział 10 – Artykuły spożywcze - 10 (7,5%).

Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (WMARR) to jedna z najaktywniejszych instytucji otoczenia biznesu działająca w województwie warmińsko-mazurskim. Jej misją jest działanie na rzecz rozwoju gospodarczego Warmii i Mazur głównie poprzez wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości. Cel realizowany jest poprzez dotacje, pożyczki na rozwój działalności, doradztwo, organizację i prowadzenie szkoleń oraz działalność informacyjną.

16 marca 2016 roku pomiędzy Województwem Warmińsko-Mazurskim a WMARR została podpisana umowa na realizację części Osi Priorytetowej Inteligentna Gospodarka Warmii i Mazur RPO WiM 2014-2020. Zgodnie z nią WMARR była odpowiedzialna za realizację następujących Poddziałów:

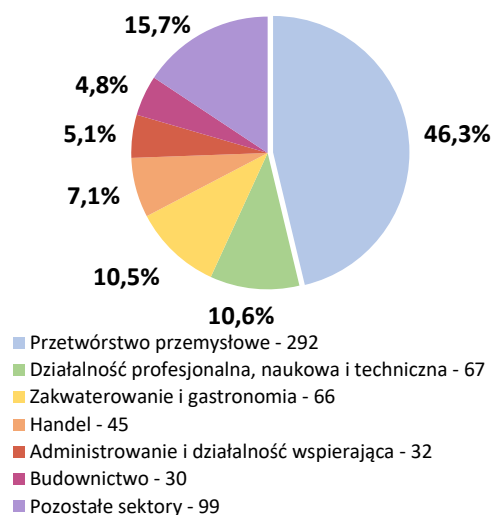
- 1.2.1 Działalność B+R przedsiębiorstw
- 1.2.2 Współpraca biznesu z nauką

- 1.3.2 Firmy w początkowej fazie rozwoju
- 1.4.2 Pakietowanie produktów i usług
- 1.4.3 Technologie informacyjno-komunikacyjne w działalności MŚP
- 1.4.4 Internacjonalizacja MŚP
- 1.5.1 Wdrożenie wyników prac B+R
- 1.5.2 Odtwarzanie gospodarczego dziedzictwa regionu

W efekcie działań w okresie objętym monitoringiem, w ramach 482 podpisanych umów dotacje otrzymało 475 przedsiębiorców z regionu. Dzięki temu, w wybranych poddziałaniach wzrost zatrudnienia prezentuje się następująco:

- 1.4.4 – Internacjonalizacja MŚP – 139,28 etatów;
- 1.5.1 – Wdrożenie wyników prac B+R – 153,53 etaty;
- 1.5.2 – Odtwarzanie gospodarczego dziedzictwa regionu – 264,00 etaty.

Wykres 6. Rozkład projektów Poddziałania 1.2.1-1.5.2 RPO WiM 2014-2020 w % (według PKD w latach 2018-2022)

Największy i zdecydowanie przeważający udział procentowy w podpisanych umowach miały przedsiębiorstwa zajmujące się *przetwórstwem przemysłowym* – ponad 46% ogółu podpisanych umów. Następnie, z wynikami 10,6% i 10,5% znalazły się firmy z sektora *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* oraz *zakwaterowanie i gastronomia*. 7,1% ogółu umów dotyczyło *handlu*, 5,1% - *administrowania i działalności wspierającej*, a 4,8% - *budownictwa*. Pozostałe sektory złożyły się na 15,7% ogółu podpisanych umów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WMARR.

Program „Wsparcie w Starcie” realizowany przez Bank Gospodarstwa Krajowego to kolejna ważna inicjatywa, mająca na celu tworzenie nowych miejsc pracy. Jest to systemowy instrument wspierania osób młodych i bezrobotnych na rynku pracy. Celem programu jest rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy poprzez oferowanie nisko oprocentowanych pożyczek na podjęcie działalności gospodarczej, czy też pożyczek na utworzenie lub wyposażenie miejsca pracy dla osoby bezrobotnej, opiekuna osoby niepełnosprawnej lub poszukującego pracy absolwenta. Dodatkowym elementem programu, oprócz samej pożyczki, jest możliwość skorzystania z bezpłatnych usług doradztwa i szkoleń z zakresu zakładania działalności, księgowości czy marketingu.

W latach 2018-2022 na terenie województwa warmińsko-mazurskiego BGK udzielił 73 pożyczek na utworzenie działalności gospodarczej oraz zrealizował 43 usługi doradczo-szkoleniowe. Beneficjentami pożyczek były mikroprzedsiębiorstwa, a dominującymi sektorami były usługi oraz handel. Przeważającą grupą pożyczkobiorców, według statusu, były osoby bezrobotne, a według wieku osoby mające 30 lat i więcej.

Rysunek 2. Liczba pożyczek i usług udzielonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w latach 2018-2022

Pożyczka na utworzenie działalności gospodarczej	Pożyczka na utworzenie miejsca pracy	Usługi doradczo-szkoleniowe
•Polska - 2 632 •Warmińsko-Mazurskie - 73	•Polska - 50 •Warmińsko-Mazurskie - 0	•Polska - 595 •Warmińsko-Mazurskie - 43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BGK.

Organizacja szkoleń oraz doradztwa, które przyczyniają się do podnoszenia kwalifikacji zawodowych (Krajowy Fundusz Szkoleniowy)

Krajowy Fundusz Szkoleniowy to wydzielona część Funduszu Pracy, której przeznaczeniem jest dofinansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców. Celem funduszu jest podnoszenie potencjału kadrowego regionu, wsparcie pracowników w doksztalcaniu się i zdobywaniu nowych potrzebnych, z punktu widzenia rynku pracy, kwalifikacji zawodowych. Narzędzie to ma przyczynić się do poprawy pozycji firm i pracowników na konkurencyjnym i zmieniającym się rynku pracy. W latach 2018-2022 z KFS w naszym regionie skorzystało 1 448 pracodawców oraz 14 549 pracowników. Środki KFS w wysokości 33 746,2 tys. zł trafiły do 4 324 podmiotów.

Tabela 10. Wydatki oraz liczba osób, które skorzystały z Krajowego Funduszu Szkoleniowego w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Wydatki (w tys. zł)	3 580,0	7 139,6	7 223,6	8 284,8	7 518,2
Liczba pracodawców objętych wsparciem	179	281	327	348	313
Liczba pracowników objętych wsparciem	1 752	2 993	3 154	3 472	3 178
Podmioty, które otrzymały wsparcie	569	896	909	996	954

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

W 2022 roku, na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie, wykonane zostało badanie „Ocena efektywności wsparcia udzielonego w 2021 roku ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS) na terenie województwa warmińsko-mazurskiego”. Jego celem była analiza funkcjonowania instrumentu w oparciu o opinie osób korzystających ze wsparcia.

Baza Usług Rozwojowych (BUR) to kolejne narzędzie wpisujące się w zwiększanie dostępności do szkoleń i innych usług mających podnosić kwalifikacje pracowników. Operatorem bazy jest Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP), która realizuje projekt „Kontynuacja działań mających na celu rozwój i utrzymanie ogólnopolskiej Bazy Usług Rozwojowych (BUR)”. Celem Programu jest upowszechnianie dostępu do szkoleń i usług świadczonych na rzecz przedsiębiorstw i pracowników.

Na Warmii i Mazurach przedsiębiorca, dzięki popytowemu systemowi finansowania realizowanego w ramach Warmińsko-Mazurskiego Systemu Finansowania Usług Rozwojowych, opracowanego w ramach RPO 2014-2020, może sam dokonać wyboru usług rozwojowych dostępnych w ramach oferty BUR. W celu uzyskania refundacji niezbędny jest kontakt przedsiębiorcy z operatorem, któremu powierzone zostały zadania związane z obsługą firm oraz przekazywaniem dofinansowania na usługi rozwojowe: szkolenia, kursy zawodowe, doradztwo. Od kwietnia 2019 roku operatorami w regionie są: Krajowa Agencja Informacyjna "INFO" Sp. z o.o.; Stowarzyszenie „Centrum Rozwoju Ekonomicznego Pasłęka”; Techpal Sp. z o.o. oraz Warmińsko-Mazurski Związek Pracodawców Prywatnych.

DZIAŁANIE 2. AKTYWIZACJA OSÓB BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY

Głównym celem polityki zatrudnieniowej określonym w Zaktualizowanej Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich jest wzrost zatrudnienia oraz aktywności zawodowej mieszkańców Warmii i Mazur.

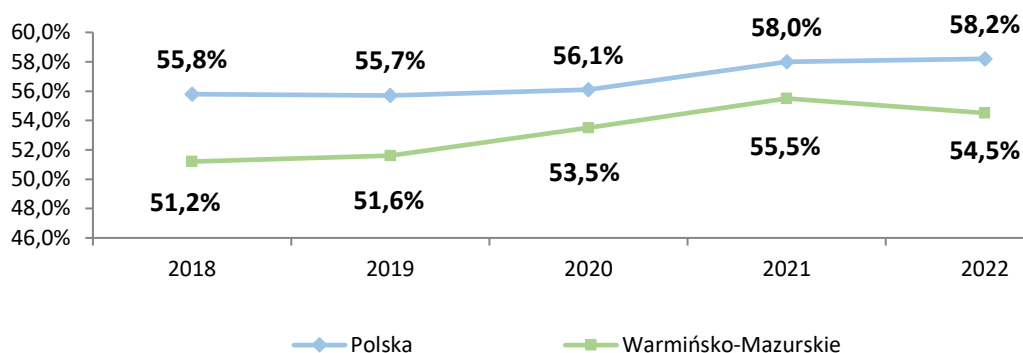
Tabela 11. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat według BAEL w województwie warmińsko-mazurskim (IV kw. 2018-2022)

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Aktywni zawodowo (w tys. osób) w tym:	561	560	579	597	583
• pracujący	533	545	565	575	564
• bezrobotni	29	16	14	22	19
Bierni zawodowo (w tys. osób)	534	525	504	478	488

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/temat>.

Liczba aktywnych zawodowo mieszkańców naszego regionu w okresie objętym monitoringiem zwiększyła się z 561 tys. do 583 tys. osób. Pozytywny trend spadku liczby bezrobotnych, który utrzymywał się w województwie do 2020 roku został zahamowany przez pandemię. W 2021 roku liczba bezrobotnych według BAEL wzrosła z 14 do 22 tys. osób. Jednocześnie w okresie 2018 - 2021 notujemy systematyczny spadek liczby osób biernych zawodowo – do wartości 478 tys. osób.

Wykres 7. Współczynnik aktywności zawodowej w kraju i w województwie warmińsko-mazurskim (IV kw. 2018-2022)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/temat>.

Na koniec 2022 roku współczynnik aktywności zawodowej na Warmii i Mazurach wyniósł 54,5%. W latach 2018-2021 wartość tego wskaźnika systematycznie rosła, dopiero w 2022 roku zaobserwowano spadek o 1,0 pkt proc. Choć dystans pomiędzy wartością omawianego współczynnika w regionie i w Polsce uległ zmniejszeniu na przestrzeni ostatnich lat - województwo warmińsko-mazurskie wciąż pozostaje na jednym z ostatnich miejsc w rankingu województw pod kątem tego wskaźnika.

Do zrealizowania celu określonego w dokumencie przyczyniają się działania publicznych służb zatrudnienia – zwłaszcza te dotyczące prowadzenia aktywnej polityki rynku pracy, oparte na aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy. W latach 2018-2022 urzędy pracy zaktywizowały łącznie 83 978 osób. Liczba bezrobotnych skierowanych do zatrudnienia subsydiowanego oraz pozazatrudnieniowych form wsparcia w poszczególnych latach waha się od 20 942 osób w 2018 roku do 13 181 w 2020 roku, kiedy to aktywizacja zawodowa bezrobotnych została znacznie ograniczona z powodu pandemii.

Powiatowe urzędy pracy dysponują szeroką ofertą wsparcia swoich klientów, począwszy od doradztwa i pośrednictwa pracy, skończywszy na innych formach przeciwdziałania bezrobociu finansowanych z Funduszu Pracy, określonych w Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Wspieranie zatrudnienia osób bezrobotnych

Urzędy pracy aktywizując bezrobotnego oprócz form zatrudnienia subsydiowanego mogą skorzystać także z pozazatrudnieniowych form wsparcia, do których należą: staże, szkolenia, prace społecznie użyteczne, przygotowanie zawodowe dorosłych. Ponadto bezrobotni do 30. roku życia mogą skorzystać z bonu szkoleniowego lub bonu stażowego.

W latach 2018-2022 powiatowe urzędy pracy, we współpracy z pracodawcami przygotowały miejsca zatrudnienia subsydiowanego, na które skierowano łącznie 46 628 bezrobotnych. W ramach aktywnych form zaktywizowano 37 350 osób.

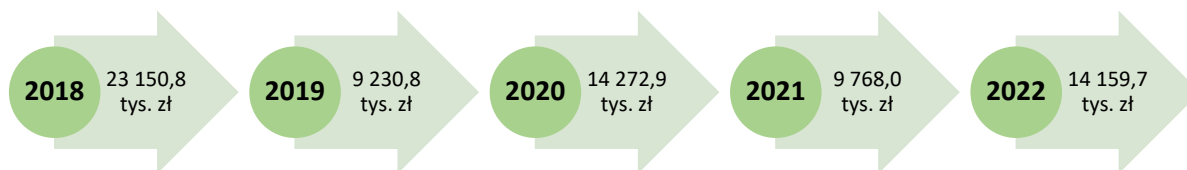
Tabela 12. Liczba osób bezrobotnych zaktywizowanych środkami Funduszu Pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
OGÓŁEM	20 942	16 549	13 181	16 298	17 008
Praca subsydiowana	11 650	8 788	7 670	9 204	9 316
Aktywne formy w tym:	9 292	7 761	5 511	7 094	7 692
• Szkolenia	1 729	1 450	770	1 328	1 716
• Staż	5 384	4 451	3 522	4 403	4 682
• Przygotowanie zawodowe dorosłych	0	2	3	3	0
• Prace społecznie użyteczne	2 179	1 858	1 216	1 360	1 294

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Działania zwiększające aktywność społeczną i zawodową bezrobotnych oraz umożliwiających ich powrót na rynek pracy finansowane są środkami Funduszu Pracy i środkami unijnymi. Wielkość kwoty Funduszu Pracy określana jest dla każdego województwa, w oparciu o obowiązujący algorytm. Ponadto, w ciągu roku, powiatowe urzędy pracy mogą ubiegać się o dofinansowanie realizacji programów aktywizujących osoby bezrobotne, pochodzące z rezerwy ministra właściwego ds. pracy. Korzystając z tej możliwości, w latach 2018-2022, samorządy powiatowe pozyskały dodatkowo 70 582,2 tys. zł. Najwięcej środków (23 150,8 tys. zł) urzędy pracy pozyskały w 2018 roku, najmniej (9 768,0 tys. zł) przyznano w ramach konkursów ogłoszonych w 2019 roku.

Rysunek 3. Dodatkowe środki Funduszu Pracy z rezerwy ministra właściwego ds. pracy na sfinansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej przyznane samorządom powiatowym w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie decyzji finansowych ministra właściwego ds. pracy.

W latach 2018 - 2022 środki rezerwy Funduszu Pracy mogły być przeznaczone na finansowanie realizacji działań aktywizacyjnych w formie programów aktywizacji zawodowej:

- dla osób zwolnionych z pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników oraz pracowników objętych zwolnieniami monitorowanymi,
- na terenach, na których miały miejsce klęski żywiołowe,
- dla cudzoziemców, w tym objętych ochroną międzynarodową,
- dla rodziców powracających na rynek pracy po okresie sprawowania opieki nad dzieckiem oraz bezrobotnych opiekunów osób niepełnosprawnych,
- dla niepełnosprawnych oraz bezrobotnych, którzy sprawowali opiekę nad osobą zależną, w szczególności niepełnosprawną,
- dla powracających z zagranicy, repatriantów, zamieszkujących na wsi lub w regionach wysokiego bezrobocia, związanych z tworzeniem zielonych miejsc pracy, dłużników alimentacyjnych, byłych więźniów, długotrwale bezrobotnych kobiet, posiadających niskie kwalifikacje oraz bezrobotnych, którzy utracili pracę lub zakończyli działalność gospodarczą w związku z pandemią COVID-19.

Dodatkowo, w 2020, 2021 i 2022 roku, z uwagi na pandemię, samorządy powiatowe, opierając się na założeniach *Ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych*, pozyskały dodatkowe środki na instrumenty opisane w ww. ustawie, które miały przyczynić się do ochrony istniejących miejsc pracy.

Tabela 13. Wykorzystanie środków Funduszu Pracy przez powiatowe urzędy pracy na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej (w tym KFS i art. 150f Ustawy) w latach 2018-2022 (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Ogółem, w tym m.in. na finansowanie:	198 315,9	132 049,0	626 086,4³	177 775,8	193 024,3
projektów realizowanych w ramach EFS*	89 381,3	82 380,3	144 788,2	95 461,7	84 259,9
zadania wymienionego w art. 69a ust. 2 tj. KFS	3 551,6	7 014,9	7 083,0	8 132,2	7 386,3
zadania określonego w art. 150f Ustawy tj. re-fundacja pracodawcom/przedsiębiorcom kosztów wynagrodzeń, nagród, składek społecznych skierowanych bezrobotnych do 30 r.ż.	34 027,7	0,0	0,0	0,0	0,0

*W 2020 roku środki przeznaczone na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej obejmowały dodatkowo środki przeznaczone na finansowanie Tarczy Antykryzysowej.

³ W 2020 roku środki przeznaczone na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej składały się dodatkowo ze środków przeznaczonych na finansowanie Tarczy Antykryzysowej.

W okresie objętym monitoringiem wartość środków finansowych poniesionych na realizację programów aktywizujących, w poszczególnych latach zmieniała się i nie utworzyła się żadna tendencja wzrostowa ani spadkowa tego wskaźnika.

Kolejną formą wsparcia osób bezrobotnych w uzyskaniu zatrudnienia była możliwość skorzystania **ze środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia-Mazury oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój**. Szczególnie istotne było Działanie 10.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia osób bezrobotnych i poszukujących pracy (w ramach projektów pozakonkursowych realizowanych przez powiatowe urzędy pracy), na które zostało wydatkowanych najwięcej środków w ramach RPO. Grupą docelową projektów były osoby powyżej 30 r.ż. (długotrwale bezrobotne, osoby z niepełnosprawnościami, osoby 50+, o niskich kwalifikacjach, kobiety, a od 2019 roku również bezrobotni mężczyźni w wieku 30-49 lat. Dodatkowo, w efekcie wybuchu pandemii podjęta została decyzja o wsparciu również mikro, małych i średnich przedsiębiorstw i pracowników organizacji pozarządowych oraz podmiotów o działalności pożytku publicznego, a także o wolontariacie oraz osób fizycznych w wieku poniżej 30. lat prowadzących działalność gospodarczą niezatrudniające pracowników.

W okresie objętym monitoringiem w omawianym Działaniu zrealizowano 4 nabory wniosków, zawarto 80 umów (po 4 z każdym powiatowym urzędem pracy) na łączną kwotę ponad 300 mln zł.

Tabela 14. Wskaźniki dla Działania 10.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia osób bezrobotnych i poszukujących pracy RPO WiM – projekty PUP w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	4 464	4 272	3 041	3 585	2 255
Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	642	717	560	746	802
Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	2 042	1 623	1 083	1 681	760
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	303	279	138	212	125
Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	1 220	1 078	5 225	940	449
Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	4 707	3 867	13 686	3 855	1 909
Liczba osób, które otrzymały bez-zwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	781	663	678	832	376
Liczba podpisanych umów	20	20	20	20	0
Kwota na jaką zostały podpisane umowy (w zł)	60 416 012,34	45 778 117,05	94 225 305,55	102 046 713,60	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie.

Uzupełnieniem Działania 10.1 było **Działanie 10.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia** (projekty konkursowe). Zgodnie z przyjętymi założeniami, wsparcie udzielane w ramach projektów musiało być dostosowane do potrzeb uczestników, które wynikały z ich aktualnego doświadczenia zawodowego, a także z sytuacji na lokalnym i regionalnym rynku pracy. Projekty w ramach tego Działania miały szerszą ofertę pomocy, wykraczającą poza rozwiązania przyjęte

w ww. Działaniu, m.in. pomoc psychologiczna. Grupę docelową stanowiły te same osoby wyszczególnione w Działaniu 10.1.

Tabela 15. Wskaźniki dla Działania 10.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia RPO WiM – projekty konkursowe w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	793	601	483	363	79
Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	331	365	253	94	0
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	176	103	92	38	1
Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	353	330	245	88	2
Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	387	313	353	170	11
Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	1 047	1 151	977	333	15
Liczba osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy objętych wsparciem w programie	10	194	167	64	0
Liczba podpisanych umów	36	21	3	0	0
Kwoty na jaką zostały podpisane umowy (w zł)	21 137 361,37	14 303 861,43	1 892 745,40	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie.

Zatrudnienie bezrobotnych finansowane ze środków EFS realizowane było również poprzez **Działanie 10.3 Rozwój samozatrudnienia**, które zostało szerzej opisane w podrozdziale *Doradztwo biznesowe, w tym organizacja szkoleń umożliwiających uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej oraz pomoc w dostępie do środków finansowych na rozwój działalności*.

Wspieranie w zdobywaniu doświadczenia zawodowego

Brak doświadczenia zawodowego w połączeniu z brakiem lub niedopasowanymi do potrzeb pracodawcy kwalifikacjami, stanowią dla niektórych osób poważną barierę w odnalezieniu się na rynku pracy. Na koniec 2022 roku w rejestrach powiatowych urzędów pracy znajdowało się 7 628 osób bez doświadczenia zawodowego i stanowili oni 18,6% ogółu zarejestrowanych. Dla porównania w 2018 roku, będącym rokiem bazowym dla niniejszej analizy, była to grupa licząca 10 300 osób (19,4% bezrobotnych w regionie). Formami wsparcia odpowiadającymi potrzebom tych osób były m.in. staże i przygotowanie zawodowe dorosłych.

Podobnie jak w latach poprzednich staże były formą aktywizacji cieszącą się największą popularnością. W latach 2018-2022 staże ukończyło 20 971 osób, a 17 558 osób podjęło zatrudnienie w trakcie lub po jego ukończeniu. Osoba odbywająca staż u konkretnego pracodawcy miała możliwość zdobycia doświadczenia i kompetencji zarówno zawodowych jak i społecznych, a w dalszej perspektywie zwiększenie szans na otrzymanie zatrudnienia. Bardzo pozytywnym zjawiskiem jest fakt, że w każdym z analizowanych lat ponad 80% uczestników stażu podjęła pracę w trakcie lub po jego ukończeniu. W latach 2018-2022 na stypendia stażowe wydatkowano 192 811,4 tys. zł ze środków Funduszu Pracy, przeznaczonych na aktywne formy.

Tabela 16. Liczba osób uczestniczących w stażach i przygotowaniu zawodowym dorosłych oraz wydatki poniesione na te formy aktywizacji w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie		2018	2019	2020	2021	2022
Staż	Liczba osób, które ukończyły staż	6 012	4 307	2 932	3 508	4 212
	Liczba osób, które podjęły pracę w trakcie lub po ukończeniu stażu	5 030	3 607	2 364	3 012	3 545
	Wydatki (w tys. zł)	43 476,2	32 555,2	26 427,7	41 283,1	49 069,2
Przygotowanie zawodowe dorosłych	Liczba osób, które ukończyły program	4	2	1	3	3
	Liczba osób, które podjęły pracę	2	0	1	3	3
	Wydatki (w tys. zł)	75,6	21,3	28,1	52,6	77,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu CeSAR oraz sprawozdawczości o rynku pracy.

Formą wspierającą zdobywanie doświadczenia, stosowaną przez urzędy pracy w latach 2018-2022 było także przygotowanie zawodowe dorosłych, które pozwala na uzyskanie kwalifikacji lub umiejętności zawodowych osobom, które nie posiadają doświadczenia zawodowego, ale również tym, których kwalifikacje uległy częściowej dezaktualizacji.

Widoczna jest tendencja spadku liczby osób korzystających z tej formy aktywizacji. W latach 2006-2009 przygotowanie zawodowe dorosłych rozpoczęło 11 340 osób, w latach 2010-2013 było to już tylko 390 osób, a w latach 2014-2017 liczba ta spadła do 145. W okresie objętym monitoringiem było to już tylko 13 bezrobotnych (z czego 9 osób podjęło pracę w trakcie lub po ukończeniu tej formy aktywizacji). W latach 2018-2022 na przygotowanie zawodowe dorosłych wydatkowano 255,5 tys. zł.

Innym niż praca zawodowa, ale równie skutecznym sposobem zdobycia doświadczenia zawodowego jest praktyka zawodowa lub wolontariat⁴.

Zwiększenie dostępu do usług pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy określa pośrednictwo i poradnictwo zawodowe mianem podstawowych usług rynku pracy.

W latach 2018-2022 pośrednictwo pracy realizowane było głównie przez powiatowe urzędy pracy, zgodnie z zasadami dostępności, dobrowolności, równości oraz jawności⁵.

Usługi związane z poradnictwem zawodowym świadczone były w formie porad i informacji indywidualnych i grupowych. W roku 2018, 2019 i 2022 z wymienionych form skorzystało ponad 53 163 osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy. W latach 2020-2021 działalność urzędów pracy w tym zakresie została zahamowana z powodu skutków pandemii COVID-19, jednakże pracownicy PUP przeprowadzali tę usługę z klientami również w formule online oraz poprzez kontakt telefoniczny. Z porad skorzystało wówczas osób 27 471 osób.

Zwiększeniu dostępu do usług poradnictwa i pośrednictwa pracy służyły również inne działania realizowane przez powiatowe urzędy pracy takie jak bezpośrednie wizyty pośredników pracy u pracodawców oraz współpraca z placówkami oświatowymi, targi pracy, dni kariery, giełdy pracy.

⁴ Wolontariat jako forma integracji z rynkiem pracy opisany został szerzej w działaniach realizowanych w Priorytecie III Strategii Zatrudnienia.

⁵ Podmiotem uprawnionym do świadczenia usługi pośrednictwa są również agencje zatrudnienia, których działalność opisana została części dotyczącej Priorytetu III.

Narzędziem rozszerzającym ww. działania jest także ogólnopolski punkt Abonencko-Konsultacyjny „Zielona Linia”. Jest to centrum kontaktowe, które jest źródłem informacji o ofertach pracy, szkoleniach czy usługach urzędów pracy. Serwis jest czynny całodobowo i posiada wiele kanałów komunikacji, począwszy od drogi telefonicznej, poprzez e-mail i chat, na serwisach społecznościowych kończąc.

Zadania związane z opisywanym tematem realizuje również Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, a dokładniej Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Olsztynie i Elblągu. Komórka ta wspiera powiatowe urzędy pracy w realizowaniu usług rynku pracy.

W latach 2018-2022 roku z usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej realizowanych w Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Olsztynie i w Elblągu skorzystało łącznie 15 598 osób, z czego w latach 2020 i 2021 działalność tej komórki została ograniczona w związku z obostrzeniami związanymi z pandemią. Dodatkowo, pracownicy Centrum zostali również oddelegowani do wsparcia obsługi „Tarczy Antykryzysowej”.

Tabela 17. Działalność Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Olsztynie i Elblągu w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Ogółem (liczba osób)	5 321	4 527	1 443	1 290	3 017
Indywidualne porady zawodowe	127	149	67	24	106
Grupowe porady zawodowe	191	283	73	0	83
Indywidualne informacje zawodowe	3 411	2 950	1 008	1 256	1 968
Grupowe informacje zawodowe	1 592	1 145	197	10	781
Konsultacje psychologiczne	53	143	98	67	83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie.

W 2022 roku również jako odpowiedź na wybuch wojny w Ukrainie, w obu Centrach działał punkt konsultacyjny pomocy dla obywateli tego kraju. Uchodźcy mogli w nim uzyskać informacje o lokalnym rynku pracy, możliwościach zatrudnienia, przygotowania CV, rejestracji w powiatowych urzędach pracy czy założeniu własnej firmy. Z usług tych skorzystały 184 osoby.

Centrum dysponowało również możliwością wsparcia studentów, absolwentów oraz doktorantów w wejściu na rynek pracy (w latach 2018-2022 z takiego wsparcia skorzystało 225 osób), a także organizowało szkolenia dla pracowników PUP w ramach działalności metodyczno-szkoleniowej. W okresie 5 lat objętych monitoringiem odbyło się 68 takich spotkań, w których udział wzięło łącznie 906 osób.

Dodatkowo, podobnie jak w poprzednich latach, komórki te organizowały również Ogólnopolski Tydzień Kariery na Warmii i Mazurach (OTK), który skierowany był do osób bezrobotnych, poszukujących pracy, młodzieży szkolnej i akademickiej, pracodawców, nauczycieli i innych osób zainteresowanych tematyką rynku pracy. W monitorowanym okresie na terenie całego województwa odbyły się trzy edycje OTK (inicjatywa nie miała miejsca w latach 2020 i 2021 z powodu obostrzeń sanitarnych związanych z przeciwdziałaniem pandemii), pod nazwą:

- w 2018 roku – „Młode pokolenia na rynku pracy” (30 452 uczestników);
- w 2019 roku – „Wielokulturowość kapitałem przyszłości” (40 366 uczestników);
- w 2022 roku – „Równowaga psychiczna we współczesnym świecie” (53 247 uczestników).

W wydarzenie to co roku zaangażowanych było wielu partnerów, m.in.: powiatowe urzędy pracy, Kuratorium Oświaty, Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli, Ochotnicze Hufce Pracy, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły i uczelnie wyższe czy stowarzyszenia. Tylko w 2022 roku w wydarzeniu włączyło się 310 instytucji. Dzięki nim OTK był niezwykle różnorodny, obfitujący w konferencje, seminaria, prelekcje, szkolenia, warsztaty, wycieczki, targi pracy, a także pokazy, wystawy czy konkursy.

Kolejnym przykładem zwiększenia dostępu do poradnictwa zawodowego były działania **Warmińsko-Mazurskiego Paktu dla Rozwoju Poradnictwa Zawodowego**, który został powołany w 2007 roku, a w którym w 2018 roku zaszły ważne zmiany w funkcjonowaniu. Główny cel powołania Paktu został jednak niezmienny i jest nim zintegrowanie środowisk zaangażowanych w rozwiązywanie problemów związanych z doradztwem zawodowym poprzez wspólne działania instytucji rynku pracy oraz organów związanych z edukacją. Inicjatywa zakłada połączenie sił, pomysłów i przedsięwzięć na rzecz podniesienia jakości i efektywności poradnictwa w regionie. Instytucje zrzeszone w akcie są m.in. współtwórcami ww. Olsztyńskiego Tygodnia Kariery.

Wzmocnienie działań partnerskich na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych

W latach 2018-2022 realizowane były wspólne inicjatywy różnych instytucji na rzecz aktywizacji bezrobotnych. Wzmocnieniu tej współpracy służy m.in. Samorządowa Elektroniczna Platforma Informacyjna (SEPI). SEPI to narzędzie, którego zdaniem jest udostępnianie uprawnionym organom informacji gromadzonych przez poszczególne jednostki administracyjne i które integruje wiele jednostek samorządowych, w tym urzędy pracy i ośrodki pomocy społecznej. Dzięki takiemu rozwiązaniu możliwe stało się szybsze i wygodniejsze wzajemne udostępnianie danych w systemie Syriusz a ośrodkami pomocy społecznej, które wykorzystują w swoich działaniach program POMOST. Przyczyniło się to do dwukierunkowej wymiany informacji o osobach bezrobotnych i beneficjentach pomocy społecznej.

Europejskie Dni Pracodawców to inicjatywa, która wzmacnia współpracę pomiędzy urzędami pracy a pracodawcami tak, aby możliwe stało się nawiązanie indywidualnego kontaktu z pracodawcą oraz zainteresowanie go usługami świadczonymi przez publiczne służby zatrudnienia. Wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy w latach 2018-2022 organizowały wiele inicjatyw, takich jak rekrutacje na rzecz pracodawców, giełdy pracy, promocję KFS, usługi sieci EURES i wiele innych, które miały przekonać pracodawców, iż współpraca z urzędami pracy może przyczynić się do rozwoju firmy i całej gospodarki. Inicjatywy te miały też sprawić, iż wizerunek PSZ będzie odbierany coraz pozytywniej⁶.

Zwiększenie dostępu do szkoleń dla osób bezrobotnych

Szkolenia to kolejna, bardzo ważna forma aktywizacji zawodowej, której uczestnicy mają możliwość podniesienia kwalifikacji zawodowych, uzyskać nowe czy zaktualizować wcześniej nabyte umiejętności. Ta forma aktywizacji jest finansowana ze środków Funduszu Pracy i jest skierowana do wszystkich osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy.

W okresie objętym monitoringiem szkolenia ukończyły łącznie 6 884 osoby, w tym 6 818 osób bezrobotnych oraz 66 poszukujących pracy.

⁶ Więcej informacji o współpracy na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych znajduje się w opisie Priorytetu III.

Tabela 18. Liczba bezrobotnych i poszukujących pracy, które ukończyły szkolenie w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

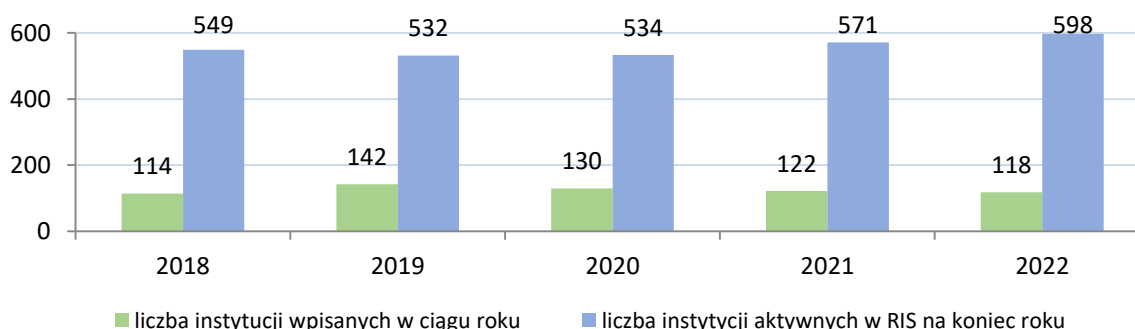
Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób, które ukończyły szkolenie	1 685	1 483	747	1 274	1 695
Liczba osób, które podjęły pracę w trakcie lub po ukończeniu szkolenia	1 246	1 115	512	866	1 145
Wydatki (w tys. zł)	43 476,2	32 555,2	26 427,7	41 283,1	49 069,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu CeSAR oraz sprawozdawczości o rynku pracy.

Podobnie jak we wszystkich omawianych wcześniej formach aktywizacji zawodowej, także i w przypadku szkoleń w 2020 roku obserwowany jest spadek liczby osób korzystających z tej formy aktywizacji spowodowany obostrzeniami związanymi z przeciwdziałaniem pandemii. Pozytywnym jest jednak fakt, iż w każdym analizowanym roku, ponad 65% uczestników podjęło pracę jeszcze w trakcie lub po ukończeniu szkolenia. Są to wartości nieco mniejsze niż w przypadku staży, ale wciąż obrazujące skuteczność tej formy wsparcia.

Rejestr Instytucji Szkoleniowych (RIS) to powstałe w 2004 roku narzędzie rynku pracy, które umożliwia zarówno urzędom pracy jak i ich klientom oraz innym osobom zainteresowanym tematyką szkoleń dostęp do informacji o szkoleniach organizowanych przez firmy z całej Polski. Baza RIS na początku każdego roku kalendarzowego jest aktualizowana, a instytucje, które nie złożą wniosku o kontynuację działalności w rejestrze są z niego wykreślane.

Wykres 8. Liczba instytucji szkoleniowych, które dokonały wpisu do Rejestru Instytucji Szkoleniowych w latach 2018-2022 oraz liczba instytucji aktywnych w RIS na koniec danego roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie.

Od 2019 roku systematycznie zwiększała się liczba podmiotów zarejestrowanych w Rejestrze Instytucji Szkoleniowych. Spowodowane jest to przede wszystkim faktem, iż wpis niezbędny jest w momencie chęci realizacji na zlecenie urzędu pracy szkolenia osoby bezrobotnej i poszukującej pracy finansowanego ze środków publicznych. Dodatkowym atutem RIS jest też to, że jest to w pełni elektroniczna baza, dzięki której każda instytucja posiadająca wpis może niejako zareklamować swoje usługi poprzez oficjalną, urzędową platformę, nie ponosząc przy tym żadnych kosztów.

DZIAŁANIE 3. WSPARCIE MOBILNOŚCI MIESZKAŃCÓW

Mobilność – gotowość do sprawnego, elastycznego działania, w przypadku osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy umożliwia skuteczne wyjście z bezrobocia poprzez min. zmianę zawodu, miejsca zamieszkania lub podjęcia pracy, zaś dla osób już zatrudnionych stanowi szansę na

dalszy rozwój zawodowy. Negatywną konsekwencją mobilności jest to, że może powodować odpływ kapitału ludzkiego. Skala migracji i mobilności mieszkańców Warmii i Mazur jest zróżnicowana, w dużej mierze uwarunkowana strukturą lokalnego rynku pracy.

Województwo warmińsko-mazurskie od wielu lat należy do obszarów odpływowych o niekorzystnych trendach migracyjnych. Spowodowane jest przede wszystkim stale malejącą liczbą mieszkańców województwa nie tylko na skutek ubytku naturalnego ludności, ale również jako efekt niekorzystnego salda migracyjnego. Niski poziom urbanizacji i uprzemysłowienia regionu, brak inwestycji przedsiębiorstw, niskie płace, wysoka stopa bezrobocia powodują odpływ ludności zarówno poza granicę województwa, jak i kraju. Tylko w 2022 roku w wyniku migracji liczba mieszkańców województwa zmniejszyła się o 2,1 tys. ludności (z tego o 1,1 tys. kobiet i 1,0 tys. mężczyzn). Saldo migracji stałej w miastach było ujemne i wyniosło 2,7 tys. osób, natomiast liczba mieszkańców wsi zwiększyła o 0,7 tys. mieszkańców. Na pobyt stały zameldowało się 16 094 osoby, w tym 409 osób z zagranicy. Wśród ludności napływowej przeważały kobiety (52,7%) oraz osiedlający się w miastach (54,4%). Wymeldowało się natomiast 18 836 mieszkańców, w tym 708 osób za granicę. Z województwa częściej wyjeżdżały kobiety (53,4%) oraz osoby zamieszkałe w miastach (53,0%).

Saldo migracji zagranicznej było ujemne i wyniosło - 299 osób. Wśród osób zameldowanych i wymeldowanych zdecydowana większość, tj. 11 742 osoby zmieniły miejsce zamieszkania w ramach województwa. Z innych województw przybyły do warmińsko-mazurskiego 3 463 osoby, a wyprowadziło się 5 530 osób.

Ogólne saldo migracji stałych (wewnętrznych i zagranicznych) w 2022 roku w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosło -1,6. Saldo migracji zagranicznych było ujemne w województwie i wyniosło - 0,1%. Dla porównania w kraju liczba imigrantów przewyższyła liczbę emigrantów o 1,9 tys. osób.

Przez cały pięcioletni okres monitorowania można dostrzec, że liczba osób odpływających na stałe z województwa warmińsko-mazurskiego, do innych województw i za granicę przewyższa liczbę osób napływających. Najwyższe saldo ujemne migracji w analizowanym okresie, odnotowano w 2019 roku, kiedy wyniosło 2 563 osoby.

Wykorzystanie instrumentów rynku pracy wspierających mobilność zawodową

Powiatowe urzędy pracy wspierając mobilność zawodową, rozumianą jako gotowość do zmiany pracy, zawodu lub miejsca zamieszkania w celu uzyskania zatrudnienia, korzystają z różnych dostępnych instrumentów rynku pracy.

Bezrobotni, którzy w oparciu o skierowanie z urzędu pracy podjęli zatrudnienie, przygotowanie zawodowe dorosłych, staż lub zostali skierowani na zajęcia z poradnictwa zawodowego poza miejscem zamieszkania mogli dodatkowo uzyskać wsparcie w postaci **zwrotów kosztów zakwaterowania lub dojazdu w związku z udziałem w tych formach aktywizacji**. W latach 2018-2022 skorzystało z tej możliwości 8 298 osób, a na ten cel wydatkowano 6 110,6 tys. zł ze środków Funduszu Pracy.

Ponadto publiczne służby zatrudnienia, aby zachęcić bezrobotnego do większej mobilności zawodowej wewnątrz kraju, oferują wsparcie w ramach **bonu na zasiedlenie**. W latach 2018-2022 z tej formy aktywizacji skorzystało 3 191 osób, w tym 1 227 bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich, 3 178 młodych do 30. roku życia i zaledwie 138 osób długotrwale bezrobotnych.

**Tabela 19. Podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie
(w tym podjęcia działalności gospodarczej) w latach 2018-2022**

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym:		
		zamieszkali na terenach wiejskich	do 30 r.ż.	długotrwale bezrobotni
2018	769	294	765	32
2019	622	237	618	25
2020	512	197	511	10
2021	587	228	586	41
2022	701	271	698	30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Mobilność zawodowa oprócz zmiany miejsca zamieszkania wiąże się ściśle z podjęciem działań mających na celu utrzymanie obecnej pracy lub znalezienie nowej. W obecnych czasach istotne staje się ukończenie różnego rodzaju **kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe**. Wsparcie w tym zakresie oferowane jest przez szereg instytucji, w tym również publiczne służby zatrudnienia. W latach 2018-2022 na szkolenia skierowanych zostało 6 993 bezrobotnych. Obok szkoleń urzędy pracy mają do zaproponowania bezrobotnym i poszukującym pracy również inne formy wsparcia w kształceniu ustawicznym m.in. stypendia na kontynuowanie nauki dla osób podejmujących dalszą naukę w szkole ponadpodstawowej dla dorosłych lub w szkole wyższej (w latach 2018-2022 skorzystało z nich 9 osób), finansowanie kosztów egzaminów i licencji (143 osoby), studia podyplomowe (281 osób).

Zwiększeniu efektywności szkoleń, a przez to również mobilności zawodowej mieszkańców Warmii i Mazur służy badanie „Barometr zawodów”. Jest to krótkookresowa (jednoroczna) prognoza sytuacji na lokalnych i regionalnym rynku pracy. Badanie ma charakter jakościowy. Powstaje w trakcie dyskusji grupowej (metodą „panelu ekspertów”), w której udział biorą pracownicy powiatowych urzędów pracy oraz eksperci zewnętrzni. Podczas panelu eksperci analizują sytuację około 170 zawodów. Efektem końcowym jest wskazanie w jakich zawodach oraz gdzie (w województwie oraz w kraju), w najbliższym roku będzie największe zapotrzebowanie na pracowników.

Promocja i realizacja usługi EURES

Głównym zadaniem sieci EURES jest ułatwienie mieszkańcom europejskiego obszaru ekonomicznego podejmowania pracy poza krajem zamieszkania, a także wspomagania pracodawców w poszukiwaniu pracowników w całym obszarze Wspólnoty.

W latach 2018-2022 działania kadry EURES WUP w Olsztynie skierowane były do pracodawców jak i osób poszukujących pracy. W ramach działań świadczonych na rzecz pracodawców w monitorowanym okresie realizowano głównie pośrednictwo pracy dla polskich i zagranicznych pracodawców zainteresowanych zatrudnieniem obywateli UE/EFTA. W analizowanym okresie zrealizowano w sumie około 2 300 ofert pracy dotyczących blisko 16 200 miejsc pracy. We współpracy z powiatowymi urzędami pracy organizowano także spotkania z pracodawcami. Ich celem była promocja działań EURES oraz innych usług i instrumentów rynku pracy.

Pośrednicy sieci EURES zajmowali się również rekrutacją polskich bezrobotnych i osób poszukujących pracy za granicą w państwach UE/EFTA oraz rekrutacją cudzoziemców – obywateli UE lub EFTA chcących pracować w Polsce.

W ciągu ostatnich 5-ciu lat skontaktowano się z blisko 9 500 osobami bezrobotnymi i poszukującymi pracy oraz świadczone usługi na rzecz ponad 480 pracodawców.

Ponadto kadra EURES w latach 2018-2022 zajmowała się m.in.:

- informowaniem zainteresowanych o warunkach życia i pracy w Polsce oraz w państwach UE/EFTA, a podczas pandemii także o obostrzeniach sanitarnych obowiązujących w poszczególnych krajach,
- realizacją kampanii informacyjnej dotyczącej pracy sezonowej – w ramach tego zadania na terenie całego województwa prowadzono warsztaty dla bezrobotnych oraz młodzieży szkolnej na temat bezpiecznych wyjazdów do pracy wakacyjnej za granicą.

Oferta sieci EURES była również cyklicznie prezentowana na targach pracy organizowanych przez powiatowe urzędy pracy, Warmińsko-Mazurską Komendę Ochotniczych Hufców Pracy lub innych partnerów zewnętrznych.

Ponadto w latach 2018-2022, Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie jako instytucja partnerska, zaangażowany był też w realizację trzech projektów:

- ✓ „Twoja pierwsza praca z EURES”, realizowanego przez Krajowy Urząd Koordynacji z Włoch – ANPAL.
- ✓ Reactivate, który miał na celu pomoc obywatelom państw UE, w wieku powyżej 35 roku życia w znalezieniu zatrudnienia, stażu lub przyuczenia do zawodu w innym kraju Unii Europejskiej, a także wsparcie pracodawców (MŚP) w znalezieniu odpowiedniego kandydata do pracy.
- ✓ Ukierunkowanego Programu Mobilności EURES TMS, którego liderem jest ANPAL - Krajowe Biuro Koordynacji EURES (Włochy). Program ma na celu ułatwienie tworzenia projektów mobilności zawodowej na terenie państw członkowskich UE oraz Irlandii i Norwegii.

Kadra EURES bierze także udział w pracach Zespołu ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi. Członkowie Zespołu zwiększają efektywność swoich działań poprzez bieżącą wymianę informacji oraz koordynację wszelkich podejmowanych przedsięwzięć, w tym o charakterze prewencyjnym.

Co roku pośrednicy EURES z naszego województwa reprezentują również Polskę na URESinAction organizowanym przez Ernst&Young w Rzymie. W 2022 roku każdy kraj przygotował na to wydarzenie filmik ukazujący powrót do pracy w EURES po zakończeniu obostrzeń związanych z pandemią COVID- 19. Polskę reprezentował film nakręcony przez WUP w Olsztynie Stanowisko Zamiejscowe w Ełku i był on jednym z trzech filmów zaprezentowanych podczas EURESinAction.

Kadra EURES aktywnie uczestniczy również w organizacji corocznego wydarzenia jakim jest Warmińsko-Mazurski Tydzień Karier. W 2019 roku spotkania miały na celu uświadomienie uczestnikom obecności innych kultur w naszym otoczeniu, pobudzenie do refleksji nad własnymi kompetencjami związanymi z rozumieniem inności oraz ukazanie wielu korzyści wynikających z wielokulturowości. Cykl wydarzeń inaugurowała konferencja i panel dyskusyjny dla 250 osób nt. „Wielokulturowość kapitałem przyszłości”.

DZIAŁANIE 4. AKTYWIZACJA ZAWODOWA OSÓB MŁODYCH I POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA

Aktywność zawodowa osób do 30. roku życia

Aktywność ekonomiczna młodzieży (w oparciu o dane BAEL)

W województwie warmińsko-mazurskim na koniec 2022 roku, młodzież stanowiła 33,3%, osób aktywnych zawodowo w wieku 15-89 lat. W latach 2018-2022 liczba osób aktywnych zawodowo w regionie zwiększyła się z 561 do 583 tys. (wzrost o 3,9%). W tym samym okresie obserwujemy spadek najmłodszej grupy wyodrębnionej zgodnie z metodologią BAEL (15-24 lata) o 40,9% oraz osób w wieku 25-34 lata o 9,8%.

Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15-24 lata, w IV kw. 2022 roku ukształtował się na poziomie 20,3%, i był o 10,9 pkt proc. niższy niż w 2018 roku, w przypadku grupy 25-34 - latków wskaźniki te kształtowały się na poziomie 82,2% (2022) i 78,1% (2018).

Wskaźnik zatrudnienia młodzieży w wieku 15-24 lata, w całym okresie monitoringu był niższy niż wartość wskaźnika liczonego dla ogółu mieszkańców Warmii i Mazur (wiele osób w tej grupie wiekowej kontynuuje jeszcze naukę). W latach 2018 i 2019 wyniósł on odpowiednio 27,0 i 28,1% i od 2020 roku nastąpił jego systematyczny spadek do 16,4% w 2022 roku (o 10,6 pkt proc. mniej niż w 2018 roku). Wskaźnik zatrudnienia dla osób grupy wiekowej 25 - 34 lata, był zaś wyższy od wartości ogólnej dla województwa. W latach 2018-2022 można zaobserwować jego wzrost w 2022 roku wskaźnik zatrudnienia wyniósł 78,3%, w stosunku do 2018 roku zwiększył się o 2,9 pkt proc. Wyjątek stanowi 2019 roku, kiedy osiągnął najniższą wartość w całym analizowanym okresie - 71,0%.

Tabela 20. Aktywność ekonomiczna ludności ogółem oraz w wieku 15-34 lata w województwie warmińsko-mazurskim (IV kw. 2018-2022)

Wyszczególnienie	Osoby	2018	2019	2020	2021	2022
aktywni zawodowo (w tys. osób):	ogółem	561	560	579	597	583
	15-24 lata	44	41	35	31	26
	25-34 lata	143	128	133	139	129
w tym pracujący (w tys. osób)	ogółem	533	545	565	575	564
	15-24 lata	38	38	33	31	21
	25-34 lata	138	125	131	128	123
bierni zawodowo (w tys. osób)	ogółem	534	525	504	478	488
	15-24 lata	98	95	97	98	102
	25-34 lata	39	48	38	26	28
współczynnik aktywności zawodowej (%)	ogółem	51,2	51,6	53,5	55,5	54,5
	15-24 lata	31,2	30,4	26,5	24,0	20,3
	25-34 lata	78,1	72,7	77,8	84,2	82,2
wskaźnik zatrudnienia (%)	ogółem	48,7	50,2	52,2	53,5	52,7
	15-24 lata	27,0	28,1	25,0	24,0	16,4
	25-34 lata	75,4	71,0	76,6	77,6	78,3

*GUS nie podaje danych dotyczących stopy bezrobocia w omawianych grupach wiekowych. Zgodnie z wyjaśnieniami z uwagi na reprezentacyjną metodę badania, gdy liczby po uogólnieniu wyników z próby wynoszą poniżej 10 tys., w dokumentach GUS zostały one zastąpione znakiem kropki ("."). Stopa bezrobocia ogółem w regionie w 2018 r. wynosiła 5,2%; w 2019 r. – 2,9%, w 2020 r. – 2,4%, 2021 r. – 3,7%, 2022 r. – 3,3%.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/temat>.

Poziom i struktura bezrobocia rejestrowanego młodzieży do 30. roku życia

Grupa bezrobotnych do 30. roku życia na koniec 2022 roku, w liczbie 10 361 osób stanowiła 25,2% ogółu osób zarejestrowanych w województwie warmińsko-mazurskim. W odniesieniu do końca 2018 roku odnotowano spadek liczby bezrobotnych w tej kategorii (o 3 863 osoby, tj. o 27,2%) oraz jej udziału procentowego w ogólnej strukturze bezrobotnych (o 1,6 pkt proc.).

Z omawianej grupy młodych bezrobotnych możemy wyróżnić tych, którzy nie ukończyli jeszcze 25. roku życia. Na koniec monitorowanego okresu stanowili oni połowę (53,2%) bezrobotnych do 30 roku życia. Ze statystyk urzędów pracy z województwa warmińsko-mazurskiego wynika, iż na koniec 2022 roku populacja ta liczyła 5 516 osób - o 1 435 osób (o 20,6%) mniej niż w 2018 roku. Odsetek tej grupy zwiększył się z 13,1% w 2018 roku do 13,4% w 2022 roku.

Tabela 21. Osoby do 30. roku życia (w tym do 25. roku życia) w ogólnej liczbie bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018–2022

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	w tym:		Udział procentowy w liczbie bezrobotnych ogółem	
		do 30 r.ż.	w tym do 25 r.ż.	bezrobotni do 30. r.ż.	bezrobotni do 25. r.ż.
2018	53 141	14 224	6 951	26,8	13,1
2019	45 731	12 324	6 070	26,9	13,3
2020	51 475	13 466	6 609	26,2	12,8
2021	42 567	10 658	5 214	25,0	12,2
2022	41 069	10 361	5 516	25,2	13,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

W regionie udział procentowy liczby młodych bezrobotnych do ogółu zarejestrowanych jest zróżnicowany. Najmniej bezrobotnych do 30 roku życia zarejestrowanych było na koniec 2022 roku w mieście Elbląg i powiecie kętrzyńskim (21,2%), najwięcej w powiecie nowomiejskim (32,6%) oraz iławskim (31,9%). Wartości te kształtowały się podobnie na przestrzeni pięciu lat objętych monitoringiem.

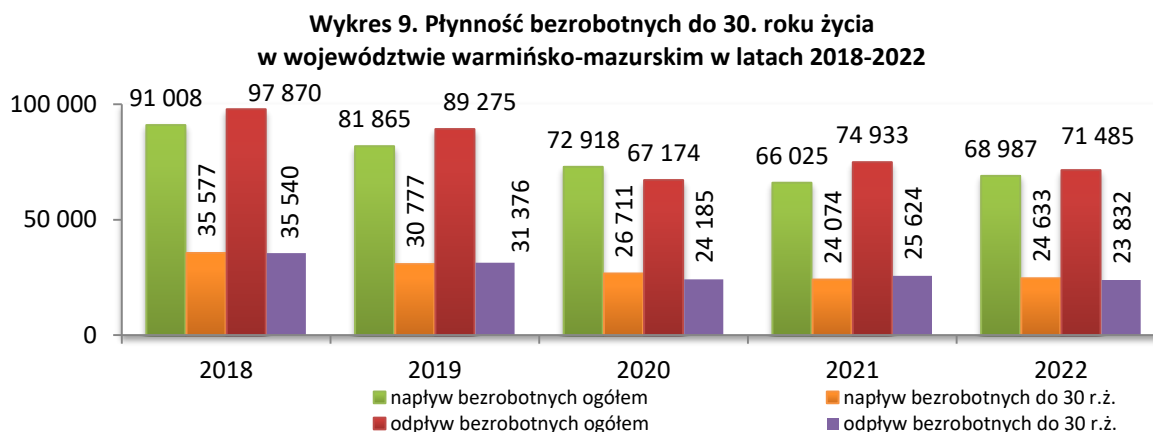
Analizując strukturę bezrobotnych do 30. roku życia zauważalne są następujące trendy⁷:

- ⇒ przewaga kobiet oraz spadek ich odsetka z 68,5% w 2018 roku do 63,8% w 2022 roku;
- ⇒ najwięcej bezrobotnych 50+ legitymuje się wykształceniem gimnazjalnym i niższym. W latach 2018-2022 odnotowujemy wzrost udziału osób z tym poziomem wykształcenia z 18,0% na koniec 2018 roku do 25,4% w 2022 roku;
- ⇒ wśród młodych bezrobotnych najmniej liczną grupą były osoby z wykształceniem wyższym – w 2022 roku ich odsetek wynosił 8,8% i był niższy o 0,2 pkt proc. wobec 2018 roku;
- ⇒ biorąc pod uwagę czas pozostawania w rejestrze urzędów pracy, najmniej osób młodych pozostaje bezrobotnymi dłużej niż 2 lata. W ciągu monitorowanego okresu ich odsetek wahał się w granicach od 11,4% (w 2020 roku – wartość minimalna w analizowanym okresie) do 15,4% (w 2021 roku – wartość najwyższa w okresie objętym monitoringiem).

⁷ Szczegółowe dane liczbowe i procentowe dotyczące struktury bezrobotnych do 30. roku życia, dostępne w Załączniku nr 3.

Bilans bezrobotnych do 30. roku życia

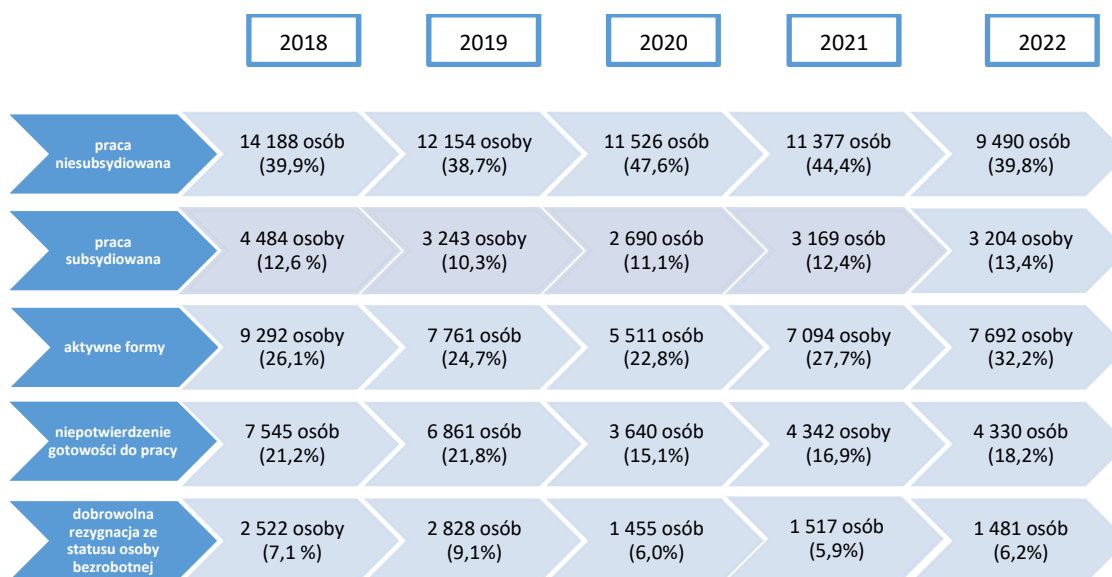
W latach 2018-2021 obserwowaliśmy systematyczny spadek liczby osób do 30. roku życia rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy, jedynie w 2022 roku odnotowano jej niewielki wzrost (o 559 osób, tj. o 2,3%). W latach 2018-2020 trend spadkowy widoczny był także w przypadku bezrobotnych z tej grupy wiekowej, wyrejestrowanych z ewidencji urzędów. W 2021 roku nastąpił wzrost liczby omawianej populacji (o 1 439 osób, tj. o 5,9%), a w kolejnym roku jej ponowny spadek (o 1 792 osoby, o 7,0%). Zależności te są zgodne z tym, co zanotowano obserwując płynność ogólnego bezrobocia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

W latach 2018-2022 zmniejszył się udział procentowy osób do 30. roku życia w ogólnej liczbie nowo rejestrujących się bezrobotnych. W 2018 roku kształtował się on na poziomie 39,1%, natomiast w 2022 roku było to 35,7%. W analizowanym okresie zmniejszył się też odsetek młodzieży wśród bezrobotnych wyłączonych z ewidencji urzędów pracy, z 36,3% w 2018 roku do 33,3% w 2022 roku.

Rysunek 4. Przyczyny wyłączeń z ewidencji bezrobotnych do 30. roku życia (liczba osób wyłączonych oraz ich udział % do liczby osób wyrejestrowanych w grupie) w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Z analizy 5-letnich danych wynika, iż najczęstszą przyczyną wyłączeń z ewidencji bezrobotnych jest podjęcie pracy niesubsydiowanej. Jej udział w ogólnej liczbie wyrejestrowań osób młodych w analizowanym okresie wahał się od 38,7% (2019) do 47,6% (2020). Od 2019 roku zaobserwowano systematyczny wzrost odsetka młodych, wyłączonych z rejestru bezrobotnych z powodu rozpoczęcia pracy subsydiowanej (wzrost o 3,1 pkt proc. do poziomu 13,4% w 2022 roku). Odsetek osób opuszczających ewidencję bezrobotnych z powodu skierowania do udziału w aktywnych formach (w szkoleniu, stażach, pracach społecznie użytecznych, przygotowaniu zawodowym dorosłych) mieścił się w granicach od 22,8% (2020) do 32,2% (2022). W latach 2018-2019 co trzecia osoba do 30. roku życia (a w latach 2020-2022 – co czwarta) została wyrejestrowana z powodu niepotwierdzenia gotowości do pracy lub dobrowolnej rezygnacji ze statusu osoby bezrobotnej.

Aktywizacja zawodowa osób do 30. roku życia

Osoby młode wchodzące na rynek pracy to grupa bardzo zróżnicowana, obejmuje zarówno osoby przygotowujące się do wejścia na rynek pracy – młodzież szkolną, jak i osoby, które po ukończeniu szkoły nie znalazły zatrudnienia. W Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, została ona określona, jako grupa wymagająca szczególnego wsparcia zarówno ze strony urzędów pracy, jak i innych podmiotów działających w obszarze rynku pracy.

Tabela 22. Wskaźniki dotyczące aktywizacji osób bezrobotnych do 30. roku życia w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Podjęcie pracy subsydiowanej	Szkolenia	w tym bon szkoleniowy	Stáže	w tym bon stażowy	Przygotowanie zawodowe	Prace społecznie użyteczne	Ogółem zaktywizowani środkami Funduszu Pracy*
Bezrobotni do 30. roku życia								
2018	4 484	737	157	2 736	33	0	209	8 166
2019	3 243	656	112	2 462	7	0	178	6 539
2020	2 690	372	46	2 086	4	2	102	5 252
2021	3 169	561	67	2 287	1	2	119	6 138
2022	3 204	663	81	2 415	2	0	89	6 371
udział procentowy osób do 30 r.ż. w ogólnej liczbie aktywizowanych bezrobotnych z danej formy wsparcia								
2018	38,5	42,6	100	50,8	100	0	9,6	39,0
2019	36,9	45,2	100	55,3	100	0	9,6	39,5
2020	35,1	48,3	100	59,2	100	66,7	8,4	39,8
2021	34,4	42,4	100	51,9	100	66,7	8,8	37,7
2022	34,4	38,6	100	51,6	100	0	6,9	37,5

*suma podjęcia pracy subsydiowanej, szkoleń, staży, prac społecznie użytecznych i przygotowania zawodowego dorosłych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Tendencje kształtujące aktywizację osób młodych w latach 2018-2022:

- W okresie monitoringu odnotowano spadek liczby osób do 30. roku życia zaktywizowanych środkami Funduszu Pracy (o 22,0% do poziomu 6 371 osób w 2022 roku). Wiązać to należy z systematycznie zmniejszającą się liczbą osób zarejestrowanych w urzędach pracy.
- Spadek liczby podjęć pracy subsydiowanej o 28,5% (o 1 280 osób) do poziomu 3 204 osób w 2022 roku. W ramach pracy subsydiowanej w latach 2018-2022 zaktywizowano ogółem 16 790 osób. Najwięcej młodych bezrobotnych do 30 r.ż. skierowanych zostało do udziału

w pracach interwencyjnych (4 817 osób, co stanowiło 28,7% zatrudnionych w tej grupie wiekowej, na miejscach współfinansowanych środkami Funduszy Pracy). Ponadto 3 292 osoby rozpoczęło działalność gospodarczą (19,6% podjęć prac subsydiowanych); 3 098 osób podjęło pracę w ramach bonu na zasiedlenie (18,5%); 2 435 młodych bezrobotnych podjęło zatrudnienie w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego (14,5%), 1 065 osób skierowano do robót publicznych (6,3%), a 375 osób otrzymało bon na zatrudnienie (2,2%).

- Systematyczne zmniejszenie udziału procentowego podjęć pracy subsydiowanej przez osoby do 30. roku życia w stosunku do ogólnej liczby podjęć pracy finansowanej ze środków Funduszu Pracy (w stosunku do 2018 roku o 4,1 pkt proc.).
- Podjęcia pracy subsydiowanej na koniec 2022 roku stanowiły 50,3% ogółu osób zaktywizowanych w tym okresie, dla porównania w 2018 roku było to 54,9%.
- Wśród ogółu bezrobotnych zaktywizowanych w ramach podjęcia stażu, młodzi bezrobotni stanowili ponad połowę tej grupy, a ich udział wahał się od 50,8% w 2018 roku do 59,2% w 2020 roku).
- W latach 2018-2022 zauważalne jest stosunkowo małe wykorzystanie bonów szkoleniowych (463 osoby) i stażowych (47 osób).

Poza wymienionymi powyżej formami wsparcia bezrobotni do 30. roku życia mogli skorzystać również z oferowanego przez urzędy pracy poradnictwa zawodowego. W ciągu pięciu lat 23 948 młodych bezrobotnych skorzystało z porady indywidualnej, 2 959 osób uczestniczyło w poradach grupowych, a 29 bezrobotnych do 30. roku życia wzięło udział w szkoleniach z zakresu umiejętności poszukiwania pracy.

W latach 2018-2022 na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej skierowanych na bezrobotnych do 30. roku życia, wydatkowano 343 118,6 tys. zł, co stanowiło 26,0% ogółu środków Funduszu Pracy przeznaczonych na ten cel (1 319 412,8 tys. zł). Nakłady na aktywizację osób do 30. roku życia na przestrzeni lat spadły z poziomu 96 099,9 tys. zł w 2018 roku (48,5% ogółu wydatków na aktywizację) do 75 401,9 tys. zł w 2022 roku (39,1% ogółu wydatków na aktywizację).

**Tabela 23. Wydatki poniesione na aktywizację osób młodych
w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022 (w tys. zł)**

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem na programy dla osób bezrobotnych	w tym:	Udział wydatków na osoby do 30. r.ż./ do ogółu wydatków
		środki wydatkowane na aktywizację bezrobotnych do 30 r.ż.	
2018	198 344,3	96 099,9	48,5%
2019	132 173,7	50 848,2	38,5%
2020	626 227,0	52 865,2	8,4%
2021	169 643,5	67 903,4	40,0%
2022	193 024,3	75 401,9	39,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Kompleksowa aktywizacja zawodowo-edukacyjna osób młodych, w szczególności zaliczanych do grupy NEET jest obszarem działań **Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy**, która wraz z podległymi jednostkami rynku pracy, realizuje powierzone zadania z zakresu rynku pracy.

Tabela 24. Pośrednictwo pracy prowadzone na rzecz młodzieży uczącej się i osób poszukujących pracy przez Warmińsko-Mazurską Wojewódzką Komendę OHP w Olsztynie w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Liczba osób zaewidencjonowanych w MBP, MCK i PPP*	Liczba pozyskanych miejsc pracy	Liczba podjęć zatrudnienia	Liczba osób uczestniczących w usługach poradnictwa zawodowego
2018	28 113	5 240	3 854	22 954
2019	20 006	3 846	2 532	15 960
2020	2 147	1 648	162	2 147
2021	2 719	2 343	687	2 520
2022	3 096	1 836	900	2 873

*MBP – Młodzieżowe Biuro Karier, MCK – Młodzieżowe Centrum Kariery, PPP – Punkt Pośrednictwa Pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy w Olsztynie.

W analizowanym okresie monitorowania, w poszczególnych jednostkach OHP odnotowano łącznie 56 081 osób (z czego najwięcej w 2018 roku – 28 113 osób), pozyskano łącznie blisko 15 tys. miejsc pracy, w ramach których 8 135 osób znalazło zatrudnienie, udzielono blisko 46,5 tys. porad zawodowych.

Obok doradztwa zawodowego młodzieży oferowano system komplementarnych usług obejmujących m.in. szkolenia zawodowe i realizację przedsięwzięć dla środowisk lokalnych w zakresie promocji zatrudnienia. Młodzież OHP była objęta wsparciem w ramach Programu rozwoju zawodowego „Ścieżka wsparcia”. Wsparcie miało charakter spotkań indywidualnych oraz grupowych. W odpowiedzi na zapotrzebowanie młodzieży w zakresie wsparcia w kształtowaniu jej ścieżki edukacyjno-zawodowej w latach 2018-2022 organizowane były punkty informacyjno-konsultacyjne w szkołach, na terenie miasta, w siedzibach jednostek rozwoju zawodowego oraz w miejscach odbywającej się kwalifikacji wojaskowej. Specjaliści rozwoju zawodowego OHP realizowali również programy autorskie i warsztaty, których celem było zwiększenie kompetencji zawodowych młodzieży oraz przygotowanie do wejścia na rynek pracy po zakończeniu edukacji. Realizowane były także zajęcia grupowe i warsztaty dotyczące problematyki przedsiębiorczości pn. Mój pierwszy biznes - wsparcie dla młodych, warsztaty pn. Godzenie ról zawodowych i rodzinnych. Specjaliści Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Olsztynie oraz w Elblągu byli inicjatorami inicjatyw edukacyjnych, takich jak targi pracy, targi pracy i edukacji oraz giełdy pracy. Realizowane we współpracy z instytucjami rynku pracy, placówkami oświatowymi oraz uczelniami wyższymi inicjatywy edukacyjne ułatwiały młodzieży wchodzącej na rynek pracy, osobom poszukującym pracy i bezrobotnym nawiązanie kontaktu z pracodawcami, pozwalały też poznać aktualne oferty pracy oraz oferty edukacyjne. W celu podniesienia kompetencji zawodowych młodzieży, przybliżenia im specyfiki danej branży, poszerzenia wiedzy nt. zakładów pracy i stanowisk, kompleksowego zapoznania młodzieży ze specyfiką pracy w danym zawodzie oraz możliwościami zatrudnienia w danym przedsiębiorstwie organizowane były wizyty studyjne do lokalnych przedsiębiorców, spotkania z ludźmi sukcesu i ekspertami w swojej branży. Dzięki własnym warsztatom szkoleniowym OHP oraz współpracy z lokalnymi pracodawcami i rzemiosłem zapewniono młodzieży rekrutowanej do OHP różnicowaną ofertę w zakresie przygotowania zawodowego.

Zgodnie z założeniami **Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w latach 2018-2022** młodzież miała możliwość korzystania ze wsparcia finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), a w zakresie wspierania młodych osób pozostających bez pracy także z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (YEI). Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie realizuje zadania związane z Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER). W ramach Programu zadania realizowane były w:

- Działaniu 1.1 – Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe
- Działaniu 1.2 - Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty konkursowe

Celem Działania 1.1 było zwiększenie możliwości zatrudnienia oraz jego utrzymania przez osoby młode do 29 r.ż. w tym w szczególności osoby bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET). Projekty realizowane były przez powiatowe urzędy pracy, a ich finansowanie pochodziło z dwóch źródeł: Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (projekty realizowane do końca 2018 roku w ramach Poddziałania 1.1.2) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (projekty realizowane od początku 2019 roku w ramach Poddziałania 1.1.1). W latach 2018-2022 WUP w Olsztynie zawarł 60 umów o dofinansowanie projektów na łączną kwotę prawie 153 mln złotych, wsparciem objętych zostało 20 tys. osób.

Także celem Działania 1.2 było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 r.ż., w szczególności młodzieży z grupy NEET, a realizowane w ramach tego Działania projekty były jedynie współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach projektów konkursowych w Poddziałaniu 1.1.1. Realizatorami projektów były instytucje rynku pracy, spośród których zdecydowaną większość stanowiły agencje zatrudnienia oraz instytucje szkoleniowe. Łącznie podpisano 44 umowy na realizację projektów na łączną kwotę ponad 30,5 mln złotych. W analizowanym okresie wsparcie trafiło do 1 596 osób biernych zawodowo oraz 815 osób bezrobotnych niezarejestrowanych w urzędach pracy, spośród których prawie co trzeci uczestnik był osobą długotrwale bezrobotną.

Ponadto w wyniku zmian w sposobie wdrażania współfinansowanej z EFS interwencji w obszarze rynku pracy, możliwe było uwzględnienie w projektach nowej grupy docelowej, tj. imigrantów, re-emigrantów, osób odchodzących z rolnictwa i ich rodzin, tzw. ubogich pracujących, osób zatrudnionych na umowy krótkoterminowe oraz pracujących w ramach umów cywilno-prawnych, w przypadku, których interwencja była ukierunkowana na poprawę ich sytuacji na rynku pracy. Wsparciem w programie objęto 310 osób pracujących znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy.

W projektach możliwe do realizacji było wsparcie w formie instrumentów i usług rynku pracy:

- służących indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej – był to obligatoryjny element projektu, przy czym wsparcie nie mogło być ograniczone jedynie do pomocy w określeniu drogi rozwoju zawodowego;
- skierowanych do osób, które przedwcześnie opuszczają system edukacji lub osób, u których zidentyfikowano potrzebę uzupełnienia lub zdobycia nowych umiejętności i kompetencji;
- służących zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców;
- służących wsparciu mobilności międzysektorowej i geograficznej;
- skierowanych do osób z niepełnosprawnościami.

Aktywizacja bezrobotnych powyżej 50. roku życia

➤ **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POWYŻEJ 45. ROKU ŻYCIA**

Osoby w wieku 45-89 lat na koniec 2022 roku stanowili 42,2% ogółu aktywnych zawodowo w województwie, dla porównania w tym samym okresie 2018 roku – 39,0%. Porównując dane z IV kw. 2018-2022 można zauważyć, iż, w populacji mieszkańców regionu w wieku 45+, rosnącej liczbie aktywnych zawodowo towarzyszy zwiększająca się liczba osób pracujących – o 21,9% w grupie wiekowej 45-54 lata oraz o 14,3% (55 - 89 lat). W tym samym okresie liczba biernych zawodowo zmniejszyła się o 31,6% w pierwszej z wyodrębnionych grup i o 2,8% w grupie 55-89-latków.

W przypadku omawianych grup wiekowych na przestrzeni pięciu lat rośnie także wartość współczynnika aktywności zawodowej i wskaźnika zatrudnienia.

Tabela 25. Aktywność ekonomiczna ludności powyżej 45. roku życia oraz ogółem w województwie warmińsko-mazurskim (IV kw. 2018-2022)

Wyszczególnienie	Osoby	2018	2019	2020	2021	2022
aktywni zawodowo (w tys. osób):	ogółem	561	560	579	597	583
	45-54 lata	126	128	135	143	148
	55-89 lat	93	106	109	101	98
w tym pracujący (w tys. osób)	ogółem	533	545	565	575	564
	45-54 lata	119	126	131	139	145
	55-89 lat	91	105	107	109	104
bierni zawodowo (w tys. osób)	ogółem	534	525	504	478	488
	45-54 lata	38	37	32	24	26
	55-89 lat	317	308	307	307	308
współczynnik aktywności zawodowej (%)	ogółem	51,2	51,6	53,5	55,5	54,5
	45-54 lata	76,8	78,0	80,8	85,6	85,1
	55-64 lata	44,6	51,1	53,5	55,8	57,0
wskaźnik zatrudnienia (%)	65-89 lat	2,8	4,0	4,3	0,0	0,0
	ogółem	48,7	50,2	52,2	53,5	52,7
	45-54 lata	72,6	76,8	78,4	83,2	83,3

*w przypadku współczynnika aktywności zawodowej, GUS wyodrębnił inne przedziały niż w pozostałych wskaźnikach. GUS nie podaje danych dotyczących stopy bezrobocia w omawianych grupach wiekowych. Zgodnie z wyjaśnieniami, z uwagi na reprezentacyjną metodę badania, gdy liczby po uogólnieniu wyników z próby wynoszą poniżej 10 tys., w dokumentach GUS zostały one zastąpione znakiem kropki ("."). Stopa bezrobocia ogółem w regionie w 2018 r. wynosiła 5,2%; w 2019 r. – 2,9%, w 2020 r. – 2,4%, 2021 r. – 3,7%, 2022 r. – 3,3%. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/temat>.

Poziom i struktura bezrobocia rejestrowanego osób powyżej 50. roku życia

Osoby powyżej 50 roku życia to specyficzna grupa bezrobotnych na rynku pracy, która ze względu na swój wiek i utratę lub niskie kompetencje, niejednokrotnie jest grupą defaworyzowaną na rynku pracy.

Na koniec 2022 roku liczba bezrobotnych powyżej 50. roku życia wyniosła 11 226 osób i była o 25,6% (tj. o 3 863 osoby) niższa niż na koniec 2018 roku. Udział procentowy tej grupy, w ogólnym bezrobociu na przestrzeni lat kształtował się w granicach od 27,3% w 2022 roku do 28,6% (2019).

Tabela 26. Osoby powyżej 50. roku życia w ogólnej populacji osób bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	w tym osoby powyżej 50. roku życia	Udział procentowy osób 50+ w liczbie ogółem
2018	53 141	15 089	28,4
2019	45 731	13 062	28,6
2020	51 475	14 179	27,5
2021	42 567	12 004	28,2
2022	41 069	11 226	27,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Trendy w kształtowaniu się struktury osób powyżej 50 r.ż. w okresie monitoringu:

- ⇒ Zróżnicowanie pod względem terytorialnym, dla przykładu - na koniec 2022 roku minimalna wartość udziału procentowego osób 50+ do ogółu bezrobotnych w regionie, wynosiła 20,6% (powiat nowomiejski), maksymalna 30,9% (powiat piski).

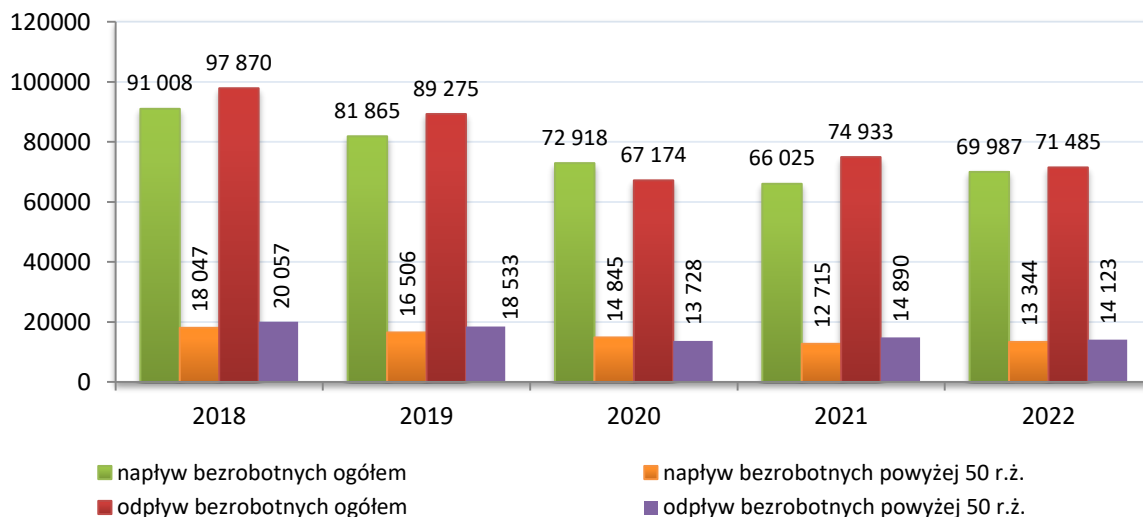
- ⇒ W przeciwieństwie do pozostałych grup bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w strukturze bezrobotnych powyżej 50. roku życia przeważają mężczyźni, ich udział w całym monitorowanym okresie kształtuje się na poziomie około 61%.
- ⇒ Bezrobotne osoby 50+ najczęściej legitymowały się niskim poziomem wykształcenia, co roku blisko 3/4 bezrobotnych posiadało wykształcenie gimnazjalne i niższe oraz zasadnicze zawodowe.
- ⇒ Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, najwięcej osób w tej grupie pozostawało bez pracy powyżej 24 miesięcy (w 2018 roku - 29,4%, w 2022 roku – 29,1%).

Bilans bezrobotnych powyżej 50. roku życia w latach 2018-2022

W latach 2018-2021 obserwowaliśmy systematycznie zmniejszającą się liczbę osób powyżej 50. roku życia napływającą do bezrobocia, co jest także wynikiem spadku ogółu liczby osób rejestrujących się w urzędach pracy. W 2022 roku do ewidencji bezrobotnych wpisano 13 344 osoby, o 5,0% więcej niż w 2021 roku, ale o 26,1% mniej niż na początku monitorowanego okresu. Udział procentowy bezrobotnych powyżej 50. roku życia w napływie ogółem, utrzymuje się na zbliżonym poziomie 19,8% w 2018 roku i 19,1% w 2022 roku.

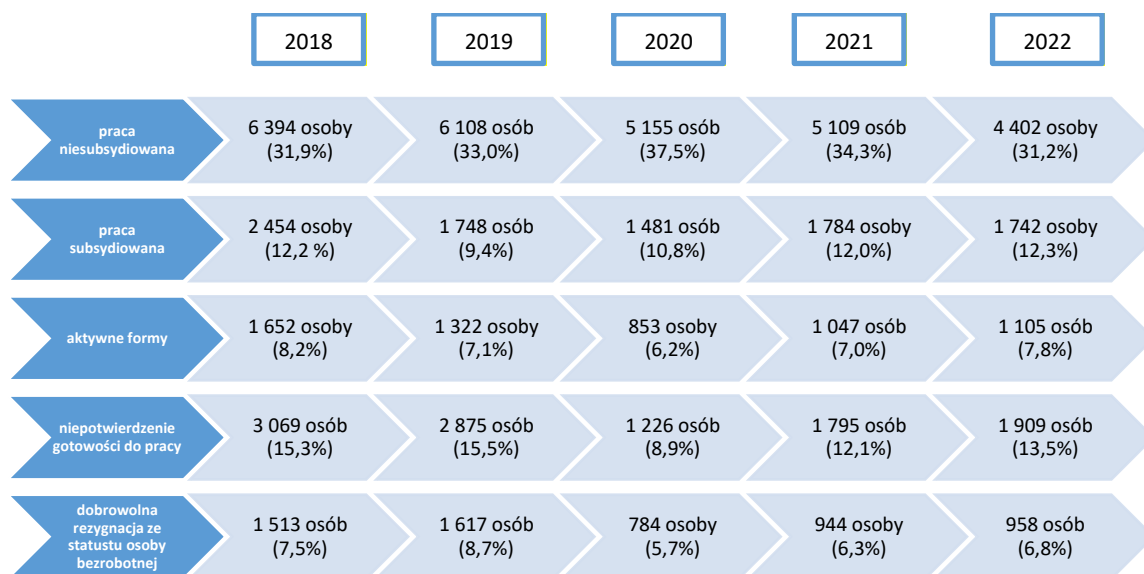
Liczba osób wyłączonych z rejestrów urzędów pracy do ogółu wyrejestrowań w województwie, w latach 2018-2022, kształtowała się od 20,5% do 19,8%. W całym okresie monitorowanym, rejestry powiatowych urzędów pracy opuściło 400 737 osób, z czego 81 331 osób to osoby powyżej 50. roku życia.

Wykres 10. Napływ oraz odpływ bezrobotnych powyżej 50. roku życia w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Rysunek 5. Przyczyny wyłączeń z ewidencji bezrobotnych powyżej 50 r.ż.
(liczba osób wyłączonych oraz ich udział % do ogółu wyłączonych w tej grupie) w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Z analizy danych wynika, iż:

- ✓ Najczęstszą przyczyną wyłączeń, podobnie jak w przypadku młodych bezrobotnych, jest podjęcie pracy niesubsydiowanej. Co roku z tego powodu ewidencję bezrobotnych opuszcza blisko 1/3 ogółu osób 50+ wyrejestrowywanych z urzędów pracy.
- ✓ Co roku osoby rozpoczynające różne formy pracy subsydiowanej, stanowiły od 12,2% (2018) do 12,3% odpływu tej grupy z bezrobocia (2022).
- ✓ Udział osób wyłączonych z powodu uczestnictwa w aktywnych formach był niższy niż niepotwierdzeń gotowości do pracy, z 5-letniej perspektywy wynika, iż więcej osób zostało wyłączonych z powodu niepotwierdzenia gotowości do pracy (łącznie 10 874 osoby) niż udziału w aktywnych formach (5 979 osób).

Oprócz przyczyn odnoszących się do innych grup wiekowych, w ramach wyrejestrowań grupy powyżej 50 roku życia wyróżnić można dodatkowo osiągnięcie wieku emerytalnego. W jego ramach, w latach 2018-2022, wyrejestrowano 6 529 osób, a najwięcej w 2020 roku - 1 354 osoby. Udział do ogółu wyrejestrowań w tej grupie wiekowej kształtował się na poziomie od 7,0% w 2018 roku do 8,6% w 2022 roku. Kolejnym powodem, charakterystycznym tylko dla omawianej grupy jest nabycie praw emerytalnych i rentowych, co było przyczyną wyłączeń w okresie pięciu lat 1 403 osób (udział procentowy na przestrzeni lat kształtował się na poziomie około 2,0%).

Aktywizacja osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia

W latach 2018-2022 bezrobotni powyżej 50. roku życia zostali określani jako grupa priorytetowa w dokumentach dotyczących regionalnej polityki zatrudnienia. W związku z tym zostali oni objęci wsparciem, które było dostosowane do ich potrzeb, co przyczyniło się do ich podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych oraz zwiększenia mobilności na rynku pracy.

Tabela 27. Wskaźniki dotyczące aktywizacji osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Podjęcie pracy subsydiowanej ogółem	w tym:					Szkolenia	Staż	Przygotowanie zawodowe dorosłych	Prace społecznie użyteczne	Zaktywizowani środkami Funduszu Pracy*
		Prace interwencyjne	Roboty publiczne	Podjęcie działalności gospodarczej	Refundacja kosztów zatrudnienia bezrobotnych	Dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego					
Bezrobotni powyżej 50. roku życia											
2018	2 454	783	1 009	118	302	97	155	482	0	1 015	4 106
2019	1 748	673	533	107	266	50	146	350	0	826	3 070
2020	1 481	473	550	20	237	46	51	218	0	584	2 334
2021	1 784	580	629	103	295	61	115	315	0	617	2 831
2022	1 742	505	743	107	242	44	13	363	0	612	2 730
udział procentowy osób do 50. r.ż. w ogólnej liczbie aktywizowanych bezrobotnych z danej formy wsparcia											
2018	21,1	21,1%	51,9%	7,5	16,2	100,0	9,0	9,0%	x	46,6	19,6
2019	19,9	21,0%	48,2%	7,9	16,5	100,0	10,1	7,9%	x	44,5	18,6
2020	19,3	18,3%	45,8%	1,3	16,1	100,0	6,6	6,2%	x	48,0	17,7
2021	19,4	18,3%	44,0%	5,7	16,4	100,0	8,7	7,2%	x	45,4	17,4
2022	18,7	17,0%	42,2%	6,2	14,1	100,0	0,8	7,8%	x	47,3	16,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Tendencje kształtujące aktywizację bezrobotnych powyżej 50. roku życia:

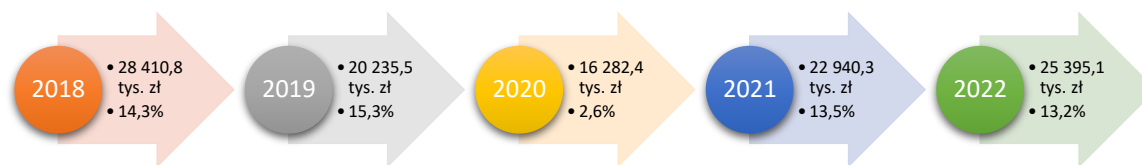
- W 2018 roku widoczna jest większa liczba osób zaktywizowanych ze środków Funduszu Pracy do czego przyczynić się mogło prowadzenie zintensyfikowanych działań na rzecz aktywizacji tej grupy, jak również wyższy poziom bezrobocia w tym okresie. Po tym roku liczba osób powyżej 50 r.ż., która podejmowała zatrudnienie subsydiowane zmniejszała się.
- Najpopularniejszą formą wsparcia były prace społecznie użyteczne (24,2% zaktywizowanych w tej grupie w ciągu pięciu lat) oraz roboty publiczne (średnio 23,0%).
- Bezrobotni powyżej 50 lat uczestniczący w robotach publicznych, w analizowanym okresie, stanowili średnio 46,7% ogółu osób bezrobotnych aktywizowanych w ramach tej formy.
- Zmniejszająca się liczba osób zaktywizowanych, wynikała z ograniczenia działań powiatowych urzędów pracy ze względu na pandemię oraz zmniejszającą się liczbę bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy.
- W ramach instrumentu przeznaczonego tylko dla omawianej grupy, jakim jest dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50. roku życia, w ciągu pięciu lat zaktywizowano 298 osób (tj. 2,0% zaktywizowanych w tej grupie).

Poza wymienionymi formami, bezrobotni z omawianej grupy mogli skorzystać również z oferowanych usług poradnictwa zawodowego. W latach 2018-2022 w indywidualnych spotkaniach z doradcą zawodowym wzięło udział 14 893 osoby, w spotkaniach grupowych uczestniczyło 1 335 osób, a szkolenie z zakresu umiejętności poszukiwania pracy ukończyło 22 bezrobotnych.

W latach 2018-2022 na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej przeznaczonych dla bezrobotnych 50+ wydatkowano 113 264,1 tys. zł, co stanowiło 8,6% ogółu wydatków przeznaczonych na aktywizację ogółu bezrobotnych. Nakłady na aktywizację osób 50+ zmniejszały się przez pierwsze 3 lata omawianego

okresu. Na koniec 2020 roku stanowiły tylko 2,6% środków FP przeznaczonych na wsparcie bezrobotnych, jednak na koniec monitorowanego okresu kwoty te zwiększyły się i w 2022 roku ich udział w wydatkach na aktywizację wyniósł 13,2%.

Rysunek 6. Wydatki poniesione na aktywizację osób powyżej 50. roku życia w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Ponadto powiatowe urzędy pracy realizowały szereg innych działań mających na celu aktywizację osób powyżej 50 roku życia m.in. poprzez programy specjalne, współpracę z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie realizacji Programu Aktywizacji i Integracji (PAI), a także promocję zatrudnienia osób starszych. Działania z zakresu aktywizacji omawianej grupy realizowane były również w ramach **Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020**, w której w Działaniu 10.1 oraz Działaniu 10.2 bezrobotni powyżej 50 lat stanowili jedną z grup docelowych.

W ramach projektów pozakonkursowych powiatowych urzędów pracy mogły być finansowane usługi i instrumenty rynku pracy określone w Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. PUP-y realizują projekty w zakresie aktywizacji zawodowej przewidujące działania skierowane wyłącznie dla bezrobotnych w rozumieniu Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz w sposób i na zasadach określonych w tej ustawie.

Uczestnikami projektu w Działaniu 10.1. i 10.2 mogły być wyłącznie bezrobotni lub osoby poszukujące pracy w wieku powyżej 29 roku życia (tj. od dnia 30 urodzin). Dodatkowo, osoby te powinny kwalifikować się, co najmniej do jednej z poniższych kategorii:

- osoby długotrwale bezrobotne,
- osoby z niepełnosprawnościami,
- osoby powyżej 50 roku życia,
- kobiety,
- osoby niskowkwalifikowane (tj. osoby o niskich kwalifikacjach).

W ramach Działania RPO WiM (Działanie 10.1 i 10.2) zawarto 140 umów o dofinansowanie na łączną kwotę ponad 339,800 tys. zł. Środkami tymi zaktywizowano 9 930 osób powyżej 50. roku życia.

DZIAŁANIE 5. ROZWÓJ INNOWACYJNYCH I KONKURENCYJNYCH MIEJSC PRACY

Innowacyjność jest jednym z popularniejszych pojęć w świecie biznesu, mającym znaczący wpływ na rozwój. Bardzo ważnym czynnikiem oddziałującym na poziom innowacyjności przedsiębiorstw jest technologia, która z kolei jest składową gospodarki opartej na wiedzy. Zastosowanie zaawansowanych technologii w małych i średnich przedsiębiorstwach ma na celu umożliwienie osiągnięcia przewagi konkurencyjnej na rynku. Wdrażanie nowych technologii odbywa się zarówno w laboratoriach B+R, jak również w publicznych i prywatnych ośrodkach naukowych.

Procesy innowacyjne, dzięki wieloaspektowym oddziaływaniom, ulepszają struktury gospodarcze, ponieważ wpływają na wyższą wydajność i produktywność czynników produkcji, zmniejszając jednocześnie koszty produkcji i ceny dóbr i usług, a także przyczyniają się do wzrostu popytu w branżach innowacyjnych.

Dane nt. innowacyjności zbierane są przez Główny Urząd Statystyczny w oparciu o wprowadzoną w 2018 roku nową metodologię badań innowacji⁸. Działalność innowacyjna rozumiana jest jako „całokształt działań naukowych, technicznych, organizacyjnych, finansowych i komercyjnych, które rzeczywiście prowadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrażania innowacji. Niektóre z tych działań same z siebie mają charakter innowacyjny, natomiast inne nie są nowością, lecz są konieczne do wdrażania innowacji. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczo-rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji”.

Tabela 28. Działalność innowacyjna w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw [%]	14,9	15,8	31,0	21,0	b.d.
Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w relacji do PKB [%]	0,61	0,69	0,61	0,77	b.d.
Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach na 1 osobę aktywną zawodowo [zł]	574	702	652	879	b.d.
Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w nakładach krajowych [%]	0,9	1,0	1,0	1,3	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica>.

W latach 2018-2020 systematycznie rósł średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw – z 14,9% w 2018 roku do 31,0% w 2020 roku. W roku następnym nastąpił jego spadek do poziomu 21,0%. Analogicznie wzrastał poziom nakładów poniesionych na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach (z 27 554 tys. zł w 2018 roku do 86 548 tys. zł w 2021 roku). Wydatkowane środki na działalność innowacyjną były zróżnicowane według rodzajów tej działalności oraz źródeł jej finansowania, wśród których wyróżnić można m.in. środki: własne, krajowe otrzymane od instytucji dysponujących środkami publicznymi, pozyskane z zagranicy (bezzwrotne), pochodzące z funduszy kapitału ryzyka, kredyty, pożyczki i inne zobowiązania finansowe od instytucji finansowych. Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w relacji do PKB w 2021 roku wyniosły 0,77% (o 0,2 pkt proc. więcej niż w 2018 roku).

W monitorowanym okresie systematycznie rosły również nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na jedną osobę aktywną zawodowo, w 2018 roku była to kwota 574 zł, w 2021 roku – 879 zł.

⁸ Metodologia oparta jest na opublikowanej w 2018 roku czwartej, zrewidowanej edycji Podręcznika Oslo. Główną zmianą jest wprowadzenie nowej kategorii: innowacji procesów biznesowych i rezygnacja z dotychczas badanych innowacji procesowych, organizacyjnych i marketingowych. Badaniem pełnym objęte były przedsiębiorstwa przemysłowe liczące powyżej 49 pracujących, a badaniem na próbie reprezentacyjnej objęte były przedsiębiorstwa przemysłowe o liczbie pracujących od 10 do 49 osób, natomiast badanie działalności innowacyjnej w sektorze usług było badaniem na próbie reprezentacyjnej.

Tabela 29. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	przedsiębiorstwa z sektora usług					przedsiębiorstwa przemysłowe				
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
Ogółem	9,3	11,8	33,1	20,6	b.d.	20,5	19,7	28,9	21,3	b.d.
nowe lub ulepszone usługi	3,7	6,5	17,9	13,1	b.d.	16,1	13,4	15,6	15,2	b.d.
nowe lub ulepszone dla rynku produkty	1,2	1,9	9	7,5	b.d.	8,7	5,4	7,6	5,6	b.d.
nowe lub ulepszone procesy biznesowe	8,1	11,7	30,6	20,0	b.d.	15,7	14,5	23,9	15,9	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2021 roku innowacje w zakresie usług wprowadziło 13,1% przedsiębiorstw z sektora usług i 15,2% przedsiębiorstw przemysłowych, było to więcej niż w 2018 roku, kiedy to wprowadziło je odpowiednio 3,7% i 16,1% przedsiębiorstw. Przedsiębiorstwa usługowe częściej niż przemysłowe wprowadzały także innowacje produktowe (odpowiednio 7,5% i 5,6% w 2021 roku wobec 1,2% i 8,7% w 2018 roku) oraz innowacje w procesach biznesowych – odsetek przedsiębiorstw wdrażających je wynosił w 2021 roku odpowiednio: 20,0% i 15,9% (dla porównania w 2018 roku - 8,1% i 15,7%).

Parki technologiczne

Parki technologiczne są jedną z wielu instytucjonalnych form wspierania transferu technologii. Pomimo tego, że działają pod wieloma różnymi nazwami, to ich funkcja jest wszędzie taka sama - głównym celem jest wspieranie rozwoju przedsiębiorstw działających w szczególności w branżach innowacyjnych oraz oferujących zaawansowane technologicznie produkty bądź usługi. Parki technologiczne działając pomiędzy biznesem, a ośrodkami naukowymi, są efektywnym narzędziem transferu i wykorzystania nowoczesnych technologii. Przyczyniają się do rozwoju w szczególności małych i średnich firm, co w efekcie prowadzi do powstania nowych miejsc pracy. Jest to coraz powszechniej stosowane w naszym kraju rozwiązanie prorozwojowe.

Przedsiębiorcom wykorzystującym nowoczesne technologie, dzięki funkcjonowaniu parków technologicznych są oferowane usługi z zakresu:

- doradztwa w tworzeniu i rozwoju przedsiębiorstw;
- przekształcania wyników badań naukowych i prac rozwojowych w innowacje technologiczne;
- transferu technologii;
- tworzenia korzystnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej przez korzystanie z nieruchomości i infrastruktury technicznej.

Na terenie Warmii i Mazur funkcjonują trzy nowoczesne parki naukowo-technologiczne, z myślą o przedsiębiorstwach innowacyjnych, wykorzystujących technologie najnowszej generacji oraz firmach badawczych, których działalność stanowi doskonałą bazę dla rozwoju innowacyjnych inicjatyw na terenie regionu. Są nimi:

- Elbląski Park Technologiczny;
- Park Naukowo-Technologiczny w Ełku;
- Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny.

W latach 2018-2022 udało się m.in.:

- zrealizować 536 usług szkoleniowych, podczas których 11 386 uczestników/przedsiębiorców, m.in.:

- uczestniczyło w specjalistycznych seminariach, szkoleniach oraz konferencjach i spotkaniach branżowych ukierunkowanych na rozwój i promocję innowacyjnej przedsiębiorczości w wybranych branżach gospodarki;
- zostało przeszkolonych w zakresie założenia własnej firmy, zagadnień jej prowadzenia, finansowania, opracowania modelu biznesowego, autopromocji (Startup Heroes);
- uczestniczyło w spotkaniach z zakresu usług prawnych, patentowych, księgowych, marketingowych, tożsamości marki;
- przeszkoliło się z internacjonalizacji przedsiębiorstwa;
- udzielić 2503 doradztw biznesowych.

Celem usług szkoleniowych realizowanych przez parki było przede wszystkim zwiększenie konkurencyjności, innowacyjności oraz rozwój firm z regionu Warmii i Mazur.

W latach 2018-2022 parki technologiczne Warmii i Mazur realizowały przedsięwzięcia, które służyły osiągnięciu założonych celów strategicznych, w tym m.in:

Elbląski Park Technologiczny:

- tworzenie nowych miejsc pracy - startupy lub firmy w początkowej fazie rozwoju, które rozwijają się i zatrudniają więcej pracowników w miarę rozwoju projektu, a także przyczyniają się do ożywienia lokalnej gospodarki i zmniejszenia bezrobocia;

- Akademia Biznesu – szkolenia dla wszystkich osób, które chcą rozwijać swoją firmę oraz poznawać innych przedsiębiorców;

- Elbląskie o Przedsiębiorczości – mające na celu promowanie świadomego rozwoju, aktywnej postawy wobec życia i podejmowania biznesowych inicjatyw;

- Rodzinne Pikniki Nauki i Techniki, których celem była popularyzacja nauki i techniki, propagowanie interaktywnego modelu przekazywania wiedzy i edukacji. Imprezy przeznaczone były dla całych rodzin, organizowane wspólnie z lokalnymi przedsiębiorstwami i organizacjami;

- Akademia Młodego Chemika - warsztaty dla młodych naukowców z przedszkoli, szkół podstawowych i średnich.

Park Naukowo-Technologiczny w Ełku:

- „Wariacje z nauką”;
- konkursy „Twój startup Twoja Przyszłość”;
- obchody Światowych Dni Przedsiębiorczości.

Wydarzenia te skupione wokół obszaru nauki, kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości były organizowane corocznie.

Olszyński Park Naukowo-Technologiczny:

- działania dla młodzieży i dzieci w obszarze zainteresowania nauką, przedsiębiorczością, kreatywnością;

- warsztaty programowania z Gigantami Programowania – były to praktyczne warsztaty z zakresu kodowania skierowane do dzieci ze szkoły podstawowej. Warsztaty uczyły tworzenia własnej gry czy strony internetowej;

- warsztaty ScotieGOM organizowane z Urzędem Komunikacji Elektronicznej - warsztaty uczące kodowanie na podstawie słynnej gry ScotieGo!;

- warsztaty pierwszej pomocy z goglami VR. – współorganizatorem była firma Visus VR, były to warsztaty pierwszej pomocy w wirtualnej rzeczywistości;

- #KeepCTRL - wykład z zakresu bezpieczeństwa w sieci organizowany wraz z Urzędem Komunikacji Elektronicznej. Dzieci z klas VII-VIII miały możliwość posłuchać przykładów sytuacji, w których mogą znaleźć się surfując po sieci;
- usługi wspierające tworzenie nowych miejsc pracy dla przedsiębiorców, w tym innowacyjnych i konkurencyjnych miejsc pracy takie jak – księgowa, prawna, budowa modelu biznesowego oraz strategia komunikacyjna marki (logo, księga znaków);
- działania wspierające w transferze i komercjalizacji technologii oraz ochrony praw własności intelektualnej - udzielanie wsparcia rzeczownika patentowego, usługa MVP tj. budowy prototypu usługi/produktu oraz testowanie prototypu celem wprowadzenia na rynek;
- współpraca z uczelniami - kierunkiem Analiza i Kreowanie Trendów (UWM), celem wspólnego opracowania raportów trendowych dla firm zlokalizowanych w Olsztyńskim Parku Naukowo-Technologicznym;
- wspieranie innowacyjnych pomysłów (w tym bezrobotnych) chcących otworzyć innowacyjny biznes.

Wszystkie działania parków wskazują na fakt, że w regionie Warmii i Mazur istnieje potrzeba aktywizacji powstawania innowacyjnego biznesu. Poprzez oferowanie specjalistycznych usług doradczych w różnych obszarach, takich jak strategia biznesowa, marketing, finanse, technologia i rozwój produktu inkubatory przedsiębiorczości jakimi są parki naukowo-technologiczne wspierają rozwój startupów, tworzenie nowych miejsc pracy czy stymulowanie innowacji. Przygotowując przedsiębiorców na wyzwania biznesowe w tworzeniu innowacyjnych firm, umożliwia się im skuteczne wejście na rynek i ich rozwój, co ma również wpływ na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie działa zgodnie z ideami zrównoważonego rozwoju oraz społecznej odpowiedzialności. Jako instytucja badawczo-rozwojowa oferuje naukowcom, studentom, a także przedsiębiorcom z regionu Warmii i Mazur rozległy zakres usług o specyfice doradczej, szkoleniowej, informacyjnej oraz w zakresie pośrednictwa w nawiązaniu współpracy. W celu sprzedaży lub nieodpłatnego przekazywania wyników badań i prac rozwojowych powołane zostały jednostki uczelniane, które w swoich zadaniach mają obsługę transferu technologii i komercjalizacji wiedzy: Centrum Badań i Projektów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz Centrum Współpracy z Otoczeniem Społeczno-Gospodarczym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (wcześniej Centrum Innowacji i Transferu Technologii).

- Centrum Badań i Projektów jako jednostka ogólnouczelniana wykonuje poniższe zadania:
 - wspiera pracowników, doktorantów i studentów w pozyskiwaniu środków na badania naukowe i prace rozwojowe oraz realizacji projektów badawczych krajowych i międzynarodowych;
 - realizuje strategię i politykę Uniwersytetu w zakresie prowadzenia oraz rozliczania projektów dydaktycznych i badawczych we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym współfinansowanych ze środków UE;
 - prowadzi działalność informacyjną dotyczącą Programu Ramowego Horyzont Europa;
 - koordynuje działania w celu przygotowania dyscyplin do ewaluacji jakości działalności naukowej oraz w zakresie rozwoju kadry naukowej.

- Centrum Współpracy z Otoczeniem Społeczno-Gospodarczym jest członkiem międzynarodowej sieci Enterprise Europe Network, którą tworzy prawie 600 organizacji, wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa w nabywaniu i sprzedaży nowych technologii, produktów i usług na arenie międzynarodowej i swoją działalność kieruje do:
- przedsiębiorstw, które wprowadzają lub planują wdrożenie innowacyjnych technologii;
 - firm zainteresowanych zleceniem prowadzenia badań na UWM w Olsztynie lub innych instytucjach naukowych w Europie;
 - właścicieli innowacyjnych technologii, które za pośrednictwem CWO mogą być upowszechniane w Polsce i na świecie;
 - studentów, absolwentów i pracowników UWM w Olsztynie, zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej;
 - uczelni oraz instytucji badawczo-rozwojowych z regionu Warmii i Mazur, które mogą oferować za pośrednictwem CWO usługi oraz technologie.

W latach 2018-2022 dzięki działalności powyższych jednostek uczelnianych, udało się m.in.:

- udzielić 42 informacje o potencjalnych źródłach finansowania wspólnych przedsięwzięć przedsiębiorców i naukowców dla 97 osób;
- przeprowadzić 54 porady z zakresu doradztwa w poszukiwaniu środków finansowych na rozwój przedsiębiorstw z Funduszy Strukturalnych UE i innych środków krajowych i zagranicznych;
- zorganizować 10 seminariów dotyczących pogłębiania wiedzy o przedsiębiorczości;
- zorganizować 5 targów/konferencji/misji gospodarczych, w których udział wzięło 158 osób;
- zrealizować 25 szkoleń skierowanych do regionalnych przedsiębiorców z sektora MŚP, z których skorzystało łącznie 439 takich podmiotów.

Dodatkowo w monitorowanym okresie uczelnia przeprowadziła działania i usługi:

dla studentów, dotyczące rozwoju i promocji przedsiębiorczości oraz prowadzenia własnej działalności gospodarczej:

- organizowanie od 2019 roku konkursu w ramach Projektu „Showbiz - Show us your business! Program UWM w Olsztynie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości uczniów” - skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, w ramach którego uczniowie przechodzą przez ścieżkę edukacyjną, a w finale prezentują przygotowany pomysł na firmę. Celem Projektu jest rozwój kompetencji w obszarze przedsiębiorczości, zarządzania i komunikacji wśród uczniów szkół ponadpodstawowych;
 - zorganizowanie w ramach działalności ośrodka Enterprise Europe NetWork warsztatów dla firm, w których uczestniczą również zainteresowani studenci;
 - zorganizowanie spotkania „Start w przedsiębiorczość” - obejmującego warsztaty nt. różnych aspektów przedsiębiorczości i spotkania z mentorami (przedstawicielami startupów i dojrzałych przedsiębiorstw);
- przeprowadzenie „Symulacji rozwoju mikrobiznesu” - polegającej na wirtualnych spotkaniach z mentorami i pracy nad własnymi pomysłami na startup,
- zorganizowanie „Dnia z ekonomią” - konkursu z prezentacją założeń działalności i produktu/usługi zaprojektowanego startupu przed jurorami;

- przeprowadzenie indywidualnego wsparcia dla osób studiujących w ramach konsultacji z doradcą ds. przedsiębiorczości, w tym z tematyki zakładania działalności gospodarczej i źródła finansowania działalności gospodarczej;

- przeprowadzenie wydarzenia „Studenckie Dni Innowacji” z inicjatywy stowarzyszenia OLSZTYN 2.0., podczas którego odbyły się rozmowy na temat innowacyjności w planowaniu kariery zawodowej oraz udowodniło, że każdy ma swój indywidualny start-up w kontekście rozpoczęcia aktywności zawodowej;

dla przedsiębiorców wspierających tworzenie nowych miejsc pracy, w tym innowacyjnych i konkurencyjnych miejsc pracy:

- zorganizowanie audytu zarządzania innowacją w firmie (Innovation Health Check), dzięki któremu zidentyfikowane zostały bariery w komunikacji, potrzeby rozwojowe oraz rekomendowane innowacyjne rozwiązania mające na celu aktywację pracowników oraz wzmacnianie identyfikacji z firmą;

- oferowanie pomocy w wyszukiwaniu dofinansowania na rozwój działalności, w tym na tworzenie i wyposażanie miejsc pracy;

- przeprowadzanie warsztatów i spotkań networkingowych, mających za zadanie podniesienie kompetencji pracowników, wskazanie trendów, możliwości rozwoju firmy, inspiracji oraz umożliwienie nawiązywania kontaktów pomiędzy firmami;

- przeprowadzenie usługi opracowanie modelu biznesowego w oparciu o narzędzie business model canvas - poprzez uzupełnienie canvy dotyczącej stanu zastanego firmy oraz propozycji rozwoju firmy, wprowadzenia rozwiązań niwelujących bariery rozwojowe (np. zatrudnienie specjalisty ds. marketingu).

Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (WMARR) jest jedną z najaktywniejszych instytucji otoczenia biznesu działającą w województwie warmińsko-mazurskim. Uczestniczy w krajowych i międzynarodowych organizacjach działających na rzecz rozwoju regionalnego i przedsiębiorczości. Jest partnerem Enterprise Europe Network, największej sieci działającej na rzecz wsparcia współpracy międzynarodowej i innowacyjności przedsiębiorstw. Aktywnie działa na rzecz promocji innowacji i nawiązywania współpracy przedsiębiorców z sektorem naukowym.

W latach 2018-2022 w części Osi Priorytetowej Inteligentna Gospodarka Warmii i Mazur RPO WiM 2014-2020 w ramach:

➤ Poddziałania 1.5.1 Wdrożenie wyników prac B+R:

- wprowadzono 128 innowacji;
- 65 przedsiębiorstw otrzymało wsparcie;
- 63 przedsiębiorstwa otrzymały dotacje i zostały jednocześnie wsparte w zakresie inwestycji;
- nastąpił wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach na poziomie 101,53 etatów;
- podpisano 30 umów na łączną kwotę 103 817 049,03 zł, z czego dofinansowanie wyniosło 52 554 585,77 zł.

➤ Poddziałania 1.5.2 Odtwarzanie gospodarczego dziedzictwa regionu:

- wprowadzono 83 innowacje;
- 79 przedsiębiorstw otrzymało wsparcie, dotacje i zostało jednocześnie wspartych w zakresie inwestycji;
- nastąpił wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach na poziomie 112 etatów;

- podpisano 187 umów na łączną kwotę 399 906 795,97 zł, z czego dofinansowanie wyniosło 202 346 430,78 zł.

Wnioskowane w tych poddziałaniach wsparcie, dotyczyło wdrożenia do działalności przedsiębiorstw wyników prac badawczo-rozwojowych, wdrożenia innowacji produktowej lub procesowej w skali co najmniej regionu Warmii i Mazur, a także budowania przewag konkurencyjności MŚP poprzez tworzenie czy budowanie nowej oferty produktowo-usługowej, polegającej na odtworzeniu historycznego krajobrazu gospodarczego regionu, gdzie przede wszystkim chodzi o przywrócenie tradycyjnych produktów, usług i zawodów.

DZIAŁANIE 6. SPRAWNE I EFEKTYWNE KOORDYNOWANIE DZIAŁAŃ PUBLICZNYCH SŁUŻB ZATRUDNIENIA W REGIONIE

Sprawne i efektywne działanie publicznych służb zatrudnienia jest jednym z podstawowych założeń prowadzących do realizacji głównego celu Zaktualizowanej Strategii Zatrudnienia, którym jest *Wzrost zatrudnienia oraz aktywności zawodowej mieszkańców regionu*.

Realizacja zadań wynikających z obowiązującego prawa i dokumentów programowych Unii Europejskiej

Podstawą do określenia uwarunkowań prawnych i programowych, które tworzą przestrzeń, i w którą można wpisać nowe pomysły oraz innowacyjne przedsięwzięcia, służące realizacji nadrzędnych celów krajowych, regionalnych i lokalnych polityk publicznych, jest m.in. *Europejska Strategia Zatrudnienia*, będąca kluczowym elementem Strategii Lizbońskiej, gdzie wytyczne w sprawie zatrudnienia zostały oparte na 4 filarach:

1. zdolność do uzyskania i utrzymania zatrudnienia – nieodpowiednie bądź niedostateczne posiadanie kwalifikacji, jak i wykształcenia powodują problem ze znalezieniem pracy;
2. rozwój przedsiębiorczości - podjęcie działań na rzecz powstania i ułatwienia prowadzenia przedsiębiorstw;
3. poprawa zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw i pracowników - tworzenie nowych przedsiębiorstw poprzez udzielanie wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej, a także wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób rozpoczynających działalność w początkowym okresie jej działania;
4. wzmocnienie polityki równości szans na rynku pracy – podejmowanie działań zmierzających do przełamywania stereotypów dotyczących płci, takich jak: promocja równościowego podejścia do kobiet i mężczyzn na rynku pracy, w tym elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy.

Dokumentem strategicznym na szczeblu wojewódzkim jest Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do 2025 roku. Dążenie do wzrostu liczby miejsc pracy oraz wzrostu aktywności społecznej to działania, które realizowały instytucje zatrudnienia w województwie warmińsko-mazurskim, a jednocześnie prowadziły do osiągnięcia celu głównego wyznaczonego w Strategii, jakim jest: Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy. Kolejnym dokumentem kluczowym dla regionu jest „Warmińsko-Mazurskie 2023 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”, która stanowi rozwinięcie i pewną modyfikację dotychczasowego podejścia do procesów rozwoju oraz jest odpowiedzią na zmieniające się otoczenie województwa. W latach 2013-2019 województwo warmińsko-mazurskie dążyło do jak najszybszego ograniczenia

peryferyjności położenia i można uznać, że te działania były przeprowadzane z sukcesem. W latach 2020-2030 natomiast kluczowym elementem strategii jest mieszkaniec regionu. Samorządy regionalne i lokalne koncentrowały i będą skoncentrować swoje działania na podnoszeniu jakości kapitału ludzkiego i kapitału społecznego województwa, potrzebnych zarówno w kontekście atrakcyjności inwestycyjnej, jak i jakości życia.

Koordynowaniu działalności publicznych służb zatrudnienia służy także Zaktualizowana Strategia Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w województwie warmińsko-mazurskim, stanowiąca ważny punkt odniesienia dla formułowania celów regionalnych planów działań na rzecz zatrudnienia (RPD). Dokumenty te wyznaczają zadania priorytetowe w danym roku, w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej. W oparciu o RPD, co roku opracowywana jest polityka rynku pracy na szczeblu regionalnym.

Dążenie do wysokiego poziomu efektów podejmowanych działań

Dążenie do odpowiednio wysokiego poziomu efektów podejmowanych działań w realizacji programów rynku pracy powinno być skoncentrowane na długofalowych efektach, które będą zmierzać do stałej poprawy sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy. Służyć temu ma przede wszystkim zaangażowanie pracowników urzędów pracy w wykonywaną pracę, podnoszenie przez nich kwalifikacji i umiejętności zawodowych, planowanie i realizowanie najbardziej efektywnych pod względem zatrudnieniowym form aktywizacji, bieżący i wnikliwy monitoring realizowanych działań i osiągniętych rezultatów.

Dlatego przyjęte przez powiatowe urzędy pracy w województwie warmińsko-mazurskim regulaminy i zasady odzwierciedlają prowadzoną politykę rynku pracy zmierzającą do racjonalnego wydatkowania środków publicznych, wspierania długotrwałego zatrudnienia oraz trwałego zmniejszenia poziomu bezrobocia w powiatach. W celu osiągnięcia wysokiej efektywności zatrudnieniowej przy niskiej efektywności kosztowej powiatowe urzędy pracy wprowadziły zasady prowadzące do jego osiągnięcia tj. preferowano pracodawców deklarujących zatrudnienie po zakończonej formie aktywizacji, w szczególności po stażach, pracach interwencyjnych, refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, robotach publicznych. W umowach zawieranych z pracodawcami wprowadzano obowiązek zatrudnienia po zakończonych formach wsparcia, promowano pracodawców, którzy w wyniku wcześniej zawartych umów z urzędem pracy zatrudnili skierowane osoby bezrobotne na okres dłuższy niż obowiązywała umowa. Dodatkowo bieżący monitoring umów oraz wizyty sprawdzające, przeprowadzane przez pracowników urzędów pracy zajmującymi się realizacjami aktywnych form i które przy stwierdzeniu ewentualnych nieprawidłowości, pozwalały na szybkie podjęcie kroków naprawczych.

Efektem powyższych działań było uzyskanie w latach 2018-2022 wysokiej efektywności zatrudnieniowej kształtującej się na poziomie ponad 82%, co oznacza, że realizacja poszczególnych instrumentów rynku pracy była zasadna i zwiększyła szansę na podjęcie zatrudnienia.

W ramach subsydiowanych stanowisk pracy kierowane były osoby, które w okresie ostatniego roku na dzień planowanego skierowania nie były zatrudnione na stanowisku dofinansowanym przez powiatowy urząd pracy, w ten sposób starano się zapobiegać kierowaniu ciągle tych samych osób.

Szkolenia indywidualne, na które kierowano osoby bezrobotne z reguły były zakończone egzaminem państwowym i miały na celu nadanie uprawnień zawodowych.

Dokształcanie kadry instytucji rynku pracy

Dokształcanie kadry instytucji rynku pracy powinno prowadzić do sytuacji, w której powierzone zadania będą realizowane dużo sprawniej, skuteczniej. Podnoszenie kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia jest koniecznością wynikającą z profesjonalizacji tych instytucji i oczekiwanego poziomu zawodowego pracowników.

Liczba osób zatrudnionych w wojewódzkim i powiatowych urzędach pracy w latach 2018-2022 kształtowała się na podobnym poziomie. W Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Olsztynie w tym okresie liczba pracowników pozostała niemal niezmienna, natomiast w powiatowych urzędach pracy zmniejszyła się o 78 osób (tj. 8,3%).

**Tabela 30. Liczba zatrudnionych w WUP i PUP
w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022**

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Zatrudnieni w WUP i PUP	1 093	1 079	1 050	1 026	1 014
Zatrudnieni WUP:	156	156	155	158	155
<i>Pośrednik pracy</i>	6	6	5	4	3
<i>Doradca zawodowy</i>	8	8	9	8	8
<i>Specjalista do spraw rozwoju zawodowego</i>	0	0	0	0	0
<i>Specjalista do spraw programów</i>	36	35	34	27	25
<i>Pracownicy w ramach kadry EURES</i>	2	2	2	2	2
Zatrudnieni PUP:	937	923	895	868	859
<i>Pośrednik pracy</i>	202	201	202	182	166
<i>Doradca zawodowy</i>	84	79	75	72	64
<i>Specjalista do spraw rozwoju zawodowego</i>	35	34	30	34	34
<i>Specjalista do spraw programów</i>	91	95	91	90	90
<i>Pracownicy w ramach kadry EURES</i>	b.d.	b.d.	43	39	37

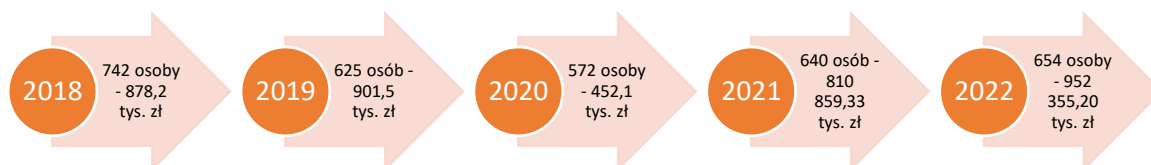
Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji o stanie i strukturze zatrudnienia w wojewódzkich i powiatowych urzędach pracy.

Szkolenia, w których pracownicy uczestniczyli w celu nabycia wiedzy merytorycznej oraz rozwijali kompetencje na danych stanowiskach obejmowały tematy z zakresu m.in.: rozwoju kompetencji miękkich, prawa zamówień publicznych, koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, prawa pracy, rachunkowości i finansów, ochrony danych osobowych, jak również zadań i roli służb w kontekście zmian prawnych. Po każdym warsztacie uczestnicy mieli możliwość dokonania oceny spotkań pod względem organizacyjnym i przydatności merytorycznej. Zebrane opinie słuchaczy na temat szkoleń ofertowych niemal jednoznacznie potwierdziły adekwatność ich realizacji. Ponadto pracownicy instytucji rynku pracy w monitorowanym okresie brali udział w szkoleniach wewnętrznych, których tematyka obejmowała zagadnienia z sytuacji na wojewódzkim rynku pracy, monitoringu wydatkowania środków z rezerwy Funduszu Pracy ze szczególnym uwzględnieniem ochrony miejsc pracy.

Wzrost zapotrzebowania na szkolenia indywidualne nastąpił w 2020 roku w związku z nowymi zadaniami przydzielonymi urzędowi pracy, po wybuchu pandemii COVID-19. Pandemia oraz praca zdalna spowodowała błyskawiczną zmianę trybu szkolenia na on-line oraz powstanie zapotrzebowania na nowe tematy szkoleń, związane m.in. z zarządzaniem zespołami ludzkimi, obsługą narzędzi do pracy zdalnej, zdrowiem psychicznym pracowników czy cyberbezpieczeństwem. Szkolenia online, które obecnie zdominowały rynek szkoleniowy, jednocześnie ułatwiły dostęp do zdobywania nowej wiedzy oraz ograniczyły koszty związane z delegowaniem pracowników.

W monitorowanym okresie najwięcej osób przeszkolono w 2018 roku, bo 742 pracowników publicznych służb zatrudnienia, natomiast największe koszty na szkolenia pochodzące z Funduszu Pracy w wysokości 952 355,20 tys. zł, zostały poniesione w roku 2022.

Rysunek 7. Liczba pracowników publicznych służb zatrudnienia podnoszących swoje kwalifikacje w latach 2018-2022 w ramach szkoleń finansowanych ze środków Funduszu Pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o przychodach i wydatkach Funduszu Pracy.

Ponadto w latach 2018-2022 z pomocy technicznej *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020* oraz *Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój* finansowane były koszty szkoleń, kursów (w tym języki), delegacji, studiów podyplomowych i podnoszenia kompetencji pracowników WUP w Olsztynie zaangażowanych we wdrażaniu tych programów.

Ogółem w latach 2018-2022 zorganizowano 98 szkoleń ofertowych, z których skorzystało 220 osób. W dwóch wewnętrznych usługach szkoleniowych, które przeprowadzone były w przedmiotowym okresie, udział wzięło 84 pracowników.

Pracownicy instytucji rynku pracy mogli również uczestniczyć w kursach językowych oraz studiach podyplomowych. W opisywanym okresie w kursach językowych finansowanych ze środków programów operacyjnych RPO WiM oraz POWER, wzięło udział 45 osób, a jedna osoba podniosła swoje kwalifikacje w ramach studiów podyplomowych. Natomiast ze środków Funduszu Pracy w kursach językowych udział wzięło 29 osób, a 2 osoby uczestniczyły w studiach podyplomowych.

Tabela 31. Pracownicy wojewódzkiego i powiatowych urzędów pracy biorący udział w kształceniu zawodowym w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	zatrudnieni w wojewódzkich i powiatowych urzędach pracy w końcu roku	w tym	
		uczestniczący w kształceniu ustawicznym	w tym kształcący się w formach pozaszkolnych
2018	1 093	825	821
2019	1 079	743	742
2020	1 050	620	620
2021	1 026	718	715
2022	1 014	702	702

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Informacji o stanie i strukturze zatrudnienia w wojewódzkich i powiatowych urzędach pracy.

W kształceniu ustawicznym w latach 2018-2022 wzięło udział 3 608 osób pracujących w wojewódzkich i powiatowych urzędach pracy w województwie warmińsko-mazurskim, co stanowi 69,0% zatrudnionych. W formach pozaszkolnych kształciło się 3 600 pracowników, czyli 99,8% wszystkich uczestników kształcenia ustawicznego.

W ramach prowadzenia działalności metodyczno-szkoleniowej, w latach 2018-2022 zorganizowano szkolenia dla pracowników urzędów pracy w województwie warmińsko-mazurskim, wspierające realizację usług rynku pracy. Tematy realizowanych szkoleń to m.in.: *Depresja i lęk jako przyczyny obniżenia sprawności intelektualnej, społecznej i zawodowej, Praca doradcy klienta z osobą słabo zmotywowaną, Analiza Transakcyjna w diagnozie motywacji klienta, Sztuka zarządzania emocjami, Wypalenie zawodowe – przyczyny, skutki, metody przeciwdziałania, Stres w pracy doradcy klienta, Szkolenie z zakresu Narzędzia do Badania Kompetencji, Szkolenie z umiejętności psychospołecznych.* Ponadto urzędy pracy wnioskowały o przeprowadzone szkolenia *Sytuacja kryzysowa związana z klientem agresywnym z powodu pobudzenia chorobowego lub psychozy.* W przeprowadzonych powyżej szkoleniach w monitorowanym okresie udział wzięło blisko 1000 pracowników powiatowych urzędów pracy.

PRIORYTET II. WZROST POZIOMU JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

W celu zobrazowania Priorytetu II Zaktualizowanej Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich dotyczącej edukacji w województwie warmińsko-mazurskim, wykorzystano informacje z zasobów Urzędu Statystycznego w Olsztynie, Starostw Powiatowych/Urzędów Miast, Kuratorium Oświaty w Olsztynie⁹, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży¹⁰, uczelni wyższych, Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy w Olsztynie, Warmińsko-Mazurskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Olsztynie oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie.

Wskaźniki obligatoryjne i dodatkowe dla Priorytetu II:

• Współczynnik skolaryzacji brutto/netto
• Odsetek osób dorosłych w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniu*
• Pozycja w testach ogólnopolskich i egzaminach/wyniki egzaminów zewnętrznych potwierdzających kwalifikacje
• Liczba nowych kierunków kształcenia uruchamianych w szkołach
• Liczba szkół zawodowych realizujących programy modułowe
• Studenci szkół wyższych ogółem na 10 tys. ludności*
• Studenci szkół wyższych w wieku 19-24 lata na 10 tys. ludności*
• Odsetek studiujących na kierunkach technicznych i przyrodniczych (bez cudzoziemców)*
• Absolwenci na 10 tys. ludności*
• Odsetek absolwentów kierunków technicznych i przyrodniczych (bez cudzoziemców)*
• Słuchacze studiów podyplomowych ogółem na 10 tys. ludności*
• Słuchacze studiów podyplomowych w wieku 25-64 lata na 10 tys. ludności*
• Uczestnicy studiów doktoranckich na 10 tys. ludności*
• Liczba nauczycieli podnoszących kwalifikacje zawodowe
• Liczba nauczycieli odbywających staż w przedsiębiorstwach
• Liczba instytucji kształcenia zawodowego (placówki i centra kształcenia zawodowego/placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego)
• Liczba osób dorosłych uczestniczących w kształceniu ustawicznym
• Obszary szkoleń instytucji szkoleniowych

*wskaźniki dodatkowe

W opisie, informacje zostały przedstawione w kontekście roku szkolnego/akademickiego lub w odniesieniu do danego roku kalendarzowego.

⁹ System Informacji Oświatowej/Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych.

¹⁰ Także z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

PODSTAWOWE TYPY DZIAŁAŃ W PRIORYTECIE II

Działanie I. Wspieranie wysokiej jakości edukacji, w tym kształcenie ustawiczne

Do uzyskania coraz lepszych osiągnięć edukacyjnych niezbędne jest odpowiedzialne i spójne zarządzanie placówkami oświatowymi, ciągłe dokształcanie kadry i wspieranie nauczycieli w ich doskonaleniu. Planowanym efektem tych działań jest poprawa jakości edukacji, jej efektywności i innowacyjności. Przewiduje się intensyfikację działań w kierunku podnoszenia kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy (np. klasy matematyczno-przyrodnicze, językowe, ICT) oraz metod indywidualizowanego podejścia do ucznia. Kolejnym efektem wspierania jakości edukacji będzie większa dostępność do edukacji formalnej i pozaformalnej dla młodzieży i osób dorosłych w województwie warmińsko-mazurskim.

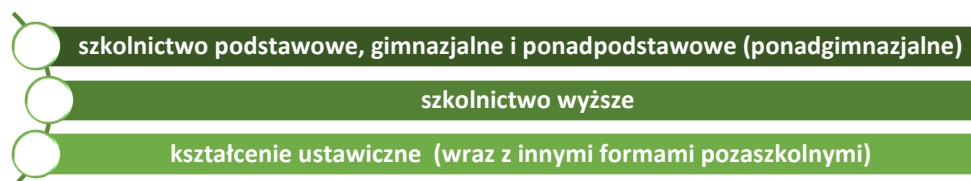
Działanie II. Podnoszenie kompetencji kadr do potrzeb regionalnej gospodarki

Nieustannie zmieniające się warunki społeczno-ekonomiczne wymagają od mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego podniesienia lub zmiany posiadanych umiejętności. Dużą rolę w tych procesach pełni system kształcenia w szkołach, który w dużej mierze powinien opierać się na kształceniu ustawicznym jednostki – aby jej kompetencje były zawsze aktualne na rynku pracy. Równie ważne jest także wzmacnianie roli samego kształcenia, promowanie takiej formy edukacji, propagowanie jej wśród osób chcących nabyć nowe umiejętności.

Działanie III. Współpraca ze szkołami w harmonizowaniu kształcenia zgodnego z potrzebami rynku pracy

Dość powszechnym w województwie warmińsko-mazurskim zjawiskiem jest brak pracowników, pomimo wysokiego poziomu bezrobocia. Problem związany jest przede wszystkim z brakiem osób, które posiadałyby kwalifikacje adekwatne do potrzeb przedsiębiorców. Rozwiązaniem może być współpraca szkół z pracodawcami, która będzie polegała na otwieraniu takich kierunków kształcenia, które są w danej chwili na rynku pracy potrzebne. Początkiem takiego działania powinna być diagnoza potrzeb rynku z uwzględnieniem obszarów, które są kluczowe dla regionalnej gospodarki. Pracodawcy powinni być czynnie zaangażowani w kreowanie nowych kierunków, tworzenie programów nauczania i wspieranie placówek edukacyjnych w realizowaniu procesu dydaktycznego (zajęcia praktyczne, staże w miejscu pracy), ponadto powinni zostać włączeni w system egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz wskaźniki, II Priorytet został zobrazowany w podziale na:

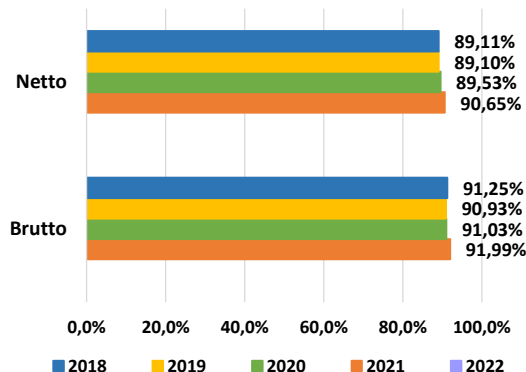

Każda z form kształcenia charakteryzuje się innymi cechami, skierowana jest do innych osób i świadczy innego rodzaju usługi, dlatego niezbędne było wypowiedzenie się na temat każdego z nich osobno i wyczerpująco.

➤ Współczynnik skolaryzacji brutto i netto

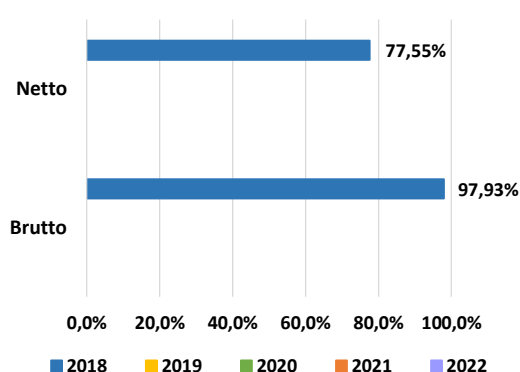
Najwyższy poziom **współczynnika skolaryzacji brutto**¹¹ i **netto**¹² widoczny był w szkołach podstawowych i gimnazjach¹³, w których zgodnie z obowiązującym prawem, edukacja na tym poziomie jest obowiązkowa. Inaczej ww. wskaźnik skolaryzacji kształtuje się w szkołach ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych), z uwagi na różne formy uzyskiwania edukacji i związane z nimi poziomy wykształcenia jak również na studiach wyższych.

Wykres 11. Współczynnik skolaryzacji brutto i netto w szkołach podstawowych na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. – dane dostępne będą we wrześniu 2023r.

Wykres 12. Współczynnik skolaryzacji brutto i netto w gimnazjum na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Z uwagi na wygaszenie nauczania na poziomie gimnazjalnym – brak danych w latach 2019-2022.

Zarówno **współczynnik skolaryzacji brutto** jak i **netto** wskazuje, że nie wszystkie osoby w danym wieku szkolnym pobierały naukę w **szkołach podstawowych** czy **gimnazjach**. Ww. wskaźnik dla **szkół podstawowych** oscylował w granicach 89%-91% (Polska – między 93% a 95%). W przypadku **gimnazjum**, w 2018 roku, wskaźnik ten w regionie był jeszcze niższy – **netto** wynosił tylko 77,55% (Polska – 83,31%), natomiast **brutto** – 97,93% (Polska 101,21%).

Współczynnik skolaryzacji brutto i netto na poziomie **szkoły ponadpodstawowej (ponadgimnazjalnej)** jest odzwierciedleniem zainteresowania daną formą kształcenia przez adeptów szkół podstawowych/gimnazjalnych. W latach 2018-2022, największą popularnością cieszyły się **licea ogólnokształcące** – **współczynnik brutto** przekraczał 45%, natomiast **netto** oscylował w granicach 30%-37%. Duże powodzenie miały również **szkoły zawodowe (bez zasadniczych zawodowych, branżowych szkół I stopnia i szkół specjalnych przysposabiających) i ogólnozawodowe** – najwyższy **współczynnik brutto** był w 2018 roku, tj. 43,63%, w kolejnych latach 2019-2021 oscylował wokół 35%. Z kolei **współczynnik netto** wyniósł 32,68% w 2018 roku, w kolejnych latach spadł do 32,38% (2019), do

¹¹ Współczynnik skolaryzacji brutto – według definicji Głównego Urzędu Statystycznego - relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

¹² Współczynnik skolaryzacji netto – według definicji Głównego Urzędu Statystycznego - relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

¹³ Gimnazjum – od 1999 roku stanowiły kolejny etap edukacji wszystkich uczniów szkoły podstawowej. W związku z wdrażaniem nowej reformy oświatowej, w roku szkolnym 2017/2018 rozpoczął się proces wygaszania gimnazjum, tym samym definitywnie zniknęły z systemu oświaty we wrześniu 2019 roku.

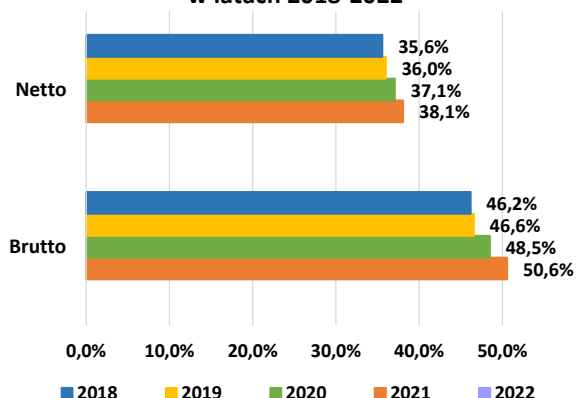
26,15% (2020) i 33,78% w 2021 roku. Część uczniów szkół podstawowych wybierała **branżowe szkoły I stopnia** – współczynnik brutto w latach 2019-2021 miał tendencję wzrostową, w 2018 roku z wartością 10,66% wzrósł do 18,19% w 2021 roku. Z kolei współczynnik netto dla ww. kategorii kształcenia – również wzrastał, w pierwszym roku monitoringu wyniósł 9,98%, podczas gdy w 2021 roku osiągnął wartość 16,08%. W analizowanych latach, również **licea policealne, w tym kolegia** były przedmiotem zainteresowania. Współczynnik skolaryzacji brutto 2018-2021 przekraczał 15%, natomiast netto – oscylował wokół 4%. W przypadku **branżowych szkół II stopnia** – niski współczynnik brutto i netto poniżej 1% wynika z faktu, że dopiero w roku szkolnym 2020/2021 po raz pierwszy odbył się nabór do klasy pierwszej. Z kolei niski współczynnik brutto (w graniach 1%) i netto (poniżej 1%) dla **szkół specjalnych przysposabiających do pracy** jest wynikiem tego, że edukacja w tych szkołach skierowana jest do konkretnej grupy uczniów tj. z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Tabela 32. Współczynnik skolaryzacji brutto i netto w szkołach ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych) na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022 (%)

Typ szkoły	Współczynnik skolaryzacji netto (%)				
	2018	2019	2020	2021	2022
Zasadnicze szkoły zawodowe (wiek 16-18 lat)	3,0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Licea ogólnokształcące (wiek 16-18 lat)	37,49	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Licea ogólnokształcące (wiek 15-18 lat)	b.d.	36,96	29,49	37,24	b.d.
Szkoły zawodowe (bez zasadniczych zawodowych, branżowych szkół I stopnia i szkół specjalnych przysposabiających) i ogólnozawodowe	32,68	32,38	26,15	33,78	b.d.
Szkoły policealne, w tym kolegia (wiek 19-21 lat)	4,31	3,51	4,09	4,09	b.d.
Szkoły specjalne przysposabiające do pracy (wiek 15-18 lat)	0,20	0,25	0,44	0,30	b.d.
Branżowe szkoły I stopnia (wiek 16-18 lat)	9,98	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Branżowe szkoły I stopnia (wiek 15-18 lat)	b.d.	14,61	13,28	16,08	b.d.
Branżowe szkoły I stopnia (wiek 19-20 lat)	b.d.	b.d.	0,03	0,13	b.d.
Typ szkoły	Współczynnik skolaryzacji brutto (%)				
	2018	2019	2020	2021	2022
Zasadnicze szkoły zawodowe (wiek 16-18 lat)	4,87	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Licea ogólnokształcące (wiek 16-18 lat)	49,83	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Licea ogólnokształcące (wiek 15-18 lat)	b.d.	47,39	46,44	45,58	b.d.
Szkoły zawodowe (bez zasadniczych zawodowych, branżowych szkół I stopnia i szkół specjalnych przysposabiających) i ogólnozawodowe	43,63	34,24	35,00	35,87	b.d.
Szkoły policealne, w tym kolegia (wiek 19-21 lat)	16,15	15,05	17,48	17,27	b.d.
Szkoły specjalne przysposabiające do pracy (wiek 15-18 lat)	1,12	1,05	1,05	1,02	b.d.
Branżowe szkoły I stopnia (wiek 16-18 lat)	10,66	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Branżowe szkoły I stopnia (wiek 15-18 lat)	b.d.	16,55	17,25	18,19	b.d.
Branżowe szkoły I stopnia (wiek 19-20 lat)	b.d.	b.d.	0,03	0,15	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. – dane dostępne będą we wrześniu 2023r.

Wykres 13. Współczynnik skolaryzacji brutto i netto w szkolnictwie wyższym (%) w Polsce w latach 2018-2022

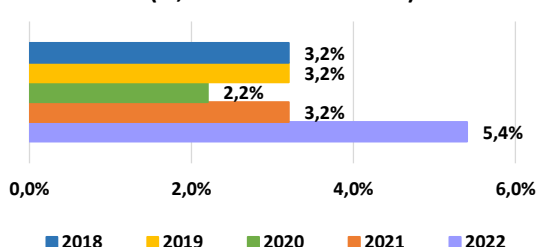
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. - dane dostępne będą w grudniu 2023r. Dane dotyczące współczynnika skolaryzacji w szkolnictwie wyższym są prezentowane tylko dla Polski - brak wyszczególnienia dla województw.

W latach 2018-2021 obserwuje się w Polsce systematyczny wzrost *współczynnika skolaryzacji brutto i netto w szkolnictwie wyższym*. Brak danych dla Warmii i Mazur. W 2018 roku *współczynnik skolaryzacji brutto* wyniósł 46,2% i wzrastał w kolejnych latach - o 0,4 pkt proc. w 2019 (46,6%) i o 2,3 pkt proc. w 2020 (48,5%). W 2021 roku przekroczył 50,6% i był najwyższy w analizowanych latach. Podobna tendencja wzrostowa miała miejsce w przypadku *współczynnika skolaryzacji netto*. W pierwszym roku monitoringu wskaźnik był na poziomie 35,6%, w kolejnym roku wzrósł do 36,0%, dwa lata później wynosił już 37,1%, natomiast w 2021 roku osiągnął wartość 38,1%. Reasumując, w przypadku *współczynnika skolaryzacji brutto* mamy wzrost o 4,4 pkt proc. w monitorowanym okresie oraz wzrost o 2,5 pkt proc. w przypadku *współczynnika skolaryzacji netto*.

➤ Osoby dorosłe w wieku 25-64 lata uczestniczące w kształceniu i szkoleniu

W latach 2018-2019 i 2021 roku wskaźnik dotyczący *osób dorosłych w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniu* w regionie był stabilny i wyniósł 3,2%. Spadek odnotowuje się w 2020 roku - 2,2%. Najwyższy odsetek osób dorosłych pobierających edukację był w 2022 roku - 5,4% (Polska - 7,6%).

Wykres 14. Odsetek osób dorosłych w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniu na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022 (% dane średnioroczne)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

W latach 2018-2022, sukcesywnie wzrastała liczba osób z *wykształceniem wyższym*. W 2018 roku mieszkańcy Warmii i Mazur z dyplomem ukończenia studiów wyższych stanowili 19,9% *ludności w wieku 15-64 lata* (27,1% w Polsce). W kolejnym roku 20,8%, dwa lata później 22,2%. Tylko w 2021 roku odnotowuje się spadek, do 21,6%, ale już w 2022 roku stanowili 24,6% (Polska - 30,8%) ogółu ludności w wieku 15-64 lata - to 4,7 pkt proc. więcej niż w 2018 roku.

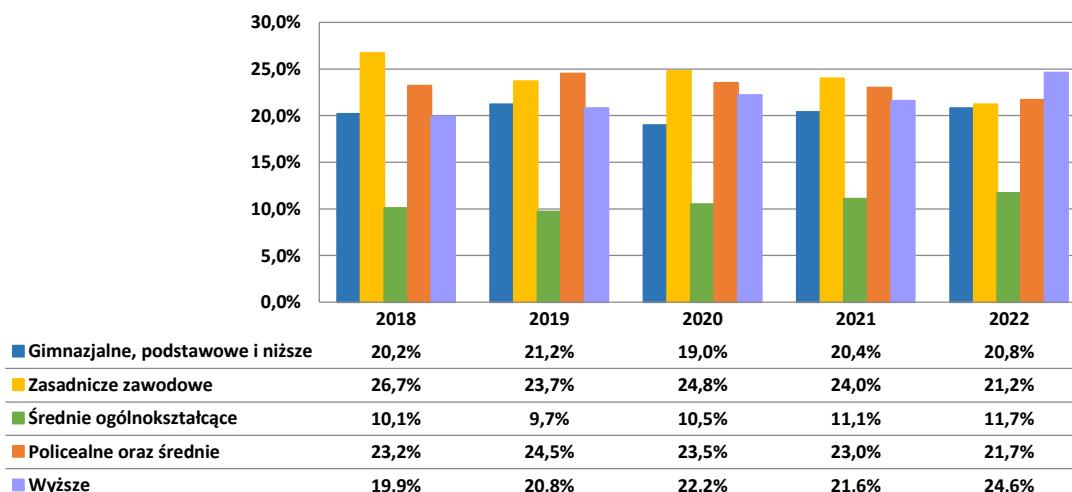
Niestety nadal wysoki udział w regionie stanowią osoby bez „fachu w ręku”. W monitorowanym 2018 roku, udział osób z wykształceniem *gimnazjalnym, podstawowym i niższym* wynosił 20,2% (Polska - 13,4%), natomiast ze *średnim ogólnokształcącym* - 10,1% (Polska - 10,3%). Rok później

(2019), mieszkańcy posiadający wykształcenie *gimnazjalne i niższe* stanowili 21,2%, natomiast z wykształceniem *średnim ogólnokształcącym* 9,7%. W latach 2020-2022 obserwuje się tendencję wzrostową dla obu wyżej wymienionych grup. Na koniec okresu sprawozdawczego, tj. w 2022 roku, ludność Warmii i Mazur z wykształceniem *gimnazjalnym i niższym* stanowiła 20,8% (Polska – 12,6%) – to o 0,4 pkt proc. więcej niż w 2018 roku. Z kolei 11,7% mieszkańców posiadała *średnie ogólnokształcące* (Polska – 11,1%) – to o 1,6 pkt proc. więcej niż w pierwszym roku monitoringu. Łącznie grupa bez zawodu na koniec 2022 roku stanowiła 32,5% ludności regionu w wieku 15-64 lata (Polska – 23,7%).

Niepokojący jest fakt, zmniejszającej się populacji osób z wykształceniem *zasadniczym zawodowym*, mając na uwadze ww. grupę bez „fachu w ręku”. W 2018 roku osoby z *zasadniczym zawodowym* stanowiły 26,7% ogółu ludności w wieku produkcyjnym w województwie (Polska – 24,9%). W kolejnym roku odnotowuje się spadek o 3,0 pkt proc. (23,7%) w porównaniu z rokiem poprzednim. W 2020 roku obserwuje się wzrost do 24,8%, by w kolejnym latach znów spadł ich udział – odpowiednio do 24,0% (2021) i do 21,2% (2022). Trend spadkowy w przypadku osób w wykształceniu *zasadniczym zawodowym* miał też miejsce w skali ogólnopolskiej, w 2018 roku ww. osoby stanowiły 24,9%, podczas gdy w 2022 roku 21,4% - spadek o 3,5 pkt proc.

W województwie warmińsko-mazurskim, dużą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem *policealnym i średnim*, ponad 20%. W pierwszym roku monitoringu ich udział wyniósł 23,2% (Polska – 24,4%), rok później – 24,5%. W latach 2020-2022 obserwuje się spadek, z 23,5% w 2020 do 23,0% w 2021, natomiast w 2022 roku wynosił 21,7% (Polska – 24,2%).

Wykres 15. Odsetek ludności w wieku 15-64 lata według poziomu wykształcenia na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022 (% , IV kw.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne i ponadpodstawowe (ponadgimnazjalne) w województwie warmińsko-mazurskim

Szkoły i uczniowie

■ Szkoły podstawowe (w tym szkoły specjalne)

W latach 2018-2021¹⁴ nauka realizowana była w 8-letnich obowiązkowych szkołach podstawowych dla uczniów w wieku 6/7- 15 lat. Obejmowała ona dwa etapy nauczania:

- klasy 1-3 (edukacja wczesnoszkolna),
- klasy 4-8 (nauczanie w podziale na przedmioty).

Tabela 33. Szkoły podstawowe w latach 2018-2021

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
Liczba szkół	522	520	516	507
Liczba uczniów	110 050	109 472	108 959	108 982

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Od 2018 roku odnotowuje się systematyczny spadek liczby szkół podstawowych (z 522 szkół w 2018 roku do 507 szkół w 2021 roku). W latach 2018-2021 w szkołach podstawowych kształciło się w sumie 437 463 uczniów, z czego najwięcej odnotowano we wrześniu 2018 roku (110 050 osób), a najmniej w 2020 roku (108 959 osób).

Tabela 34. Szkoły podstawowe specjalne w latach 2018-2021

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
Liczba szkół	41	41	41	41
Liczba uczniów	1 838	2 294	2 267	2 381

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

W analizowanych okresach¹⁵ w województwie działało 41 szkół podstawowych specjalnych, w których co roku wzrastała liczba uczniów. We wrześniu 2018 roku naukę w tego typu szkołach rozpoczęło 1 838 uczniów, a w roku 2021 było ich już o 543 osoby więcej (wzrost o 29,5%).

■ Gimnazjum (w tym gimnazja specjalne)

Zgodnie z reformą edukacji w 2017 roku rozpoczęło się wygaszanie gimnazjów. Według ostatnich danych (na dzień 30 września 2018 roku) odnotowano 31 676 uczniów kształcących się w 1 355 gimnazjach oraz 8 911 osób uczących się w 285 gimnazjach specjalnych.

■ Szkoły ponadpodstawowe/ponadgimnazjalne (w tym szkoły ponadpodstawowe/ponadgimnazjalne specjalne)

Od 1 września 2019 roku zaczęły funkcjonować 4-letnie licea ogólnokształcące, które zastąpiły 3-letnie licea - w roku szkolnym 2020/2021 rozpoczęło się ich stopniowe wygaszanie. Ostatni absolwenci gimnazjum uczyli się w oddziałach 3-letniego liceum ogólnokształcącego do czasu ukończenia cyklu kształcenia, czyli do 31 sierpnia 2022 roku. Ponadto 1 września 2019 roku zaczęły funk-

¹⁴ Dane za rok 2022 nie są dostępne na dzień opracowania materiału.

¹⁵ Dane za rok 2022 nie są dostępne na dzień opracowania materiału.

cjonować 5-letnie technika, które zastąpiły 4-letnie technika. Do roku szkolnego 2019/2020 dla absolwentów gimnazjum prowadzona była rekrutacja do 4-letniego technikum, a w roku szkolnym 2020/2021 rozpoczęto ich wygaszanie. Jednocześnie od roku szkolnego 2019/2020 do 5-letniego technikum przyjmowani byli absolwenci 8-letniej szkoły podstawowej. W związku z reformą systemu edukacji, która rozpoczęła się w roku szkolnym 2019/2020, a zakończy w roku szkolnym 2023/2024 – na poziomie szkół ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych) zaplanowano następujące etapy kształcenia:

- 4-letnie liceum ogólnokształcące,
- 5-letnie technikum,
- 3-letnia branżowa szkoła (I stopnia),
- 2-letnia branżowa szkoła (II stopnia).

Tabela 35. Szkoły ponadpodstawowe (ponadgimnazjalne) w latach 2018-2021

Wyszczególnienie	Liczba szkół				Liczba uczniów			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Liceum ogólnokształcące	88	88	86	86	16 233	21 521	21 332	21 235
Technikum	75	75	75	75	18 701	23 963	24 323	23 343
Branżowa szkoła I stopnia	55	56	56	59	4 342	8 786	9 132	9 533
Branżowa szkoła II stopnia	x	x	1	2	x	x	9	41
Ogółem	218	219	218	222	39 276	54 270	54 796	54 152

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

W latach 2018-2021¹⁶ liczba szkół ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych) jest niemal niezmienna. Jeśli chodzi o liczbę uczniów, w latach 2018-2019 odnotowano duży wzrost liczby uczniów (o 38,2%), w kolejnych latach (2020-2021) liczba uczniów utrzymuje się na podobnym poziomie (powyżej 54 tys. osób). Najpopularniejszym typem szkoły wybieranym przez młodzież było liceum ogólnokształcące, następnie technikum oraz branżowa szkoła I stopnia. Od roku szkolnego 2020/2021 w kraju funkcjonują branżowe szkoły II stopnia przeznaczone dla absolwentów branżowych szkół I stopnia. Kształcenie w tego typu szkole wpisuje się w zakres kształcenia ustawicznego, w związku z powyższym szczegółowy opis danych zamieszczony został na stronie 87.

Tabela 36. Szkoły ponadpodstawowe (ponadgimnazjalne) specjalne w latach 2018-2021

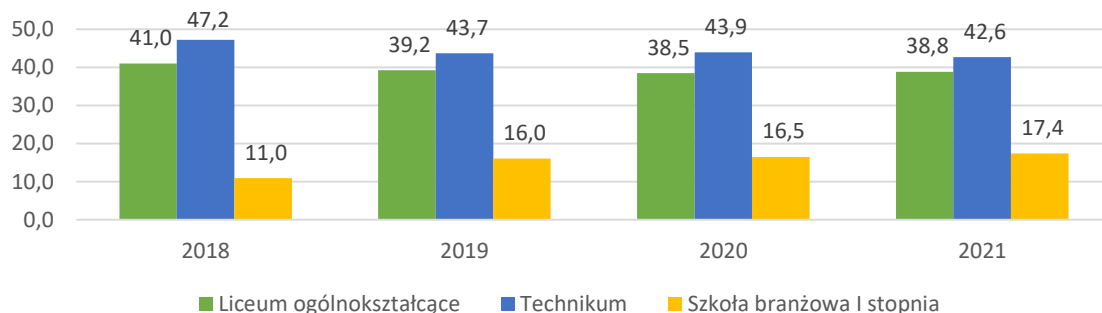
Wyszczególnienie	Liczba szkół				Liczba uczniów			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Liceum ogólnokształcące	3	4	3	3	13	58	62	79
Technikum	1	1	1	0	0	7	11	0
Branżowa szkoła I stopnia	19	19	19	18	308	531	534	506
Branżowa szkoła II stopnia	x	x	0	0	x	x	0	0
Ogółem	23	24	23	21	321	589	607	585

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

¹⁶ Dane za rok 2022 nie są dostępne na dzień opracowania materiału.

W analizowanych latach¹⁷ liczba szkół ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych) specjalnych jest także niemal niezmienna. Jeśli chodzi o liczbę uczniów ponadpodstawowych szkół specjalnych, w latach 2018-2019 odnotowano duży wzrost liczby uczniów (o 83,5%), w kolejnych latach (2020-2021) liczba uczniów utrzymuje się na podobnym poziomie. Najpopularniejszym typem szkoły wybieranym przez młodzież była branżowa szkoła I stopnia, następnie liceum ogólnokształcące oraz technikum.

Wykres 16. Odsetek uczniów szkół ponadpodstawowych (bez szkół specjalnych) w latach 2018-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Jeśli chodzi o uczniów szkół ponadpodstawowych to największy odsetek stanowili uczniowie techników (kolejno w analizowanych latach¹⁸: 47,2%; 43,7%; 43,9% oraz 42,6% ogólnej liczby uczniów), następnie liceów ogólnokształcących i branżowych szkół I stopnia.

Absolwenci szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych)

Rynek pracy od lat charakteryzuje się dynamiką - zmiany następują szybko i często są trudne do przewidzenia. Absolwenci szkół podstawowych/gimnazjum, a następnie szkół ponadpodstawowych stanowią istotny element rynku pracy - mogą być potencjalnymi kandydatami do pracy. Dlatego też monitorowanie ich sytuacji stanowi ważny element polityki rynku pracy.

Tabela 37. Liczba absolwentów szkół podstawowych i gimnazjów (w tym szkół specjalnych) w latach 2018-2021

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
Szkoła podstawowa	x	13 280	12 794	12 681
Szkoła podstawowa specjalna	x	192	289	262
Gimnazjum	12 836	12 054	x	x
Gimnazjum specjalne	296	352	x	x
Ogółem	13 132	25 878	13 089	12 943

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

¹⁷ Dane za rok 2022 nie są dostępne na dzień opracowania materiału.

¹⁸ Dane za rok 2022 nie są dostępne na dzień opracowania materiału.

W analizowanych latach liczba absolwentów szkół podstawowych (łącznie z absolwentami szkół podstawowych specjalnych) z roku na rok maleje. Jeśli chodzi o absolwentów gimnazjum (łącznie z absolwentami gimnazjum specjalnego) - ostatni rok, w którym pojawiają się dane - to rok 2019.

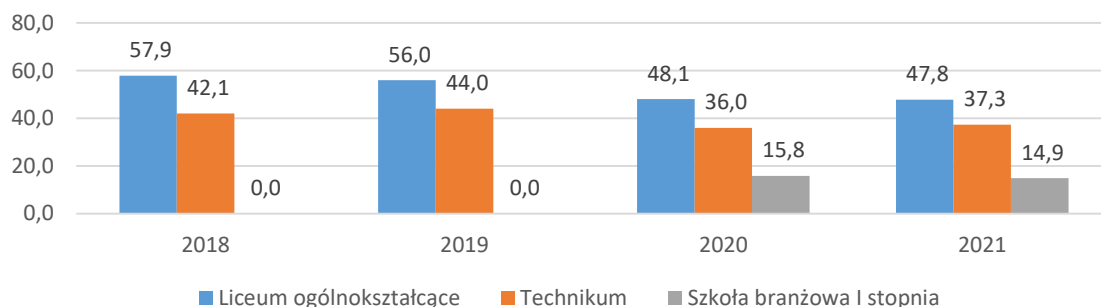
Tabela 38. Liczba absolwentów szkół ponadpodstawowych/ponadgimnazjalnych (w tym szkół specjalnych) w latach 2018-2021

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
Liceum ogólnokształcące	5 549	4 977	5 101	5 200
Liceum ogólnokształcące specjalne	0	0	8	3
Technikum	4 034	3 915	3 821	4 055
Technikum specjalne	6	0	0	0
Branżowa szkoła I stopnia	0	0	1 676	1 619
Branżowa szkoła I stopnia specjalna	0	0	0	0
Branżowa szkoła II stopnia	0	0	0	0
Branżowa szkoła II stopnia specjalna	0	0	0	0
Ogółem	9 589	8 892	10 606	10 877

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Szczegółowe informacje dotyczące absolwentów szkół ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych) w latach 2018-2021¹⁹ przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17. Odsetek absolwentów szkół ponadpodstawowych (bez szkół specjalnych) w latach 2018-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

W latach 2018-2021²⁰ w województwie (podobnie jak w Polsce) największy udział wśród ogólnej liczby absolwentów szkół ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych) mieli absolwenci liceów ogólnokształcących: 57,9% w 2018 roku, 56,0% w 2019 roku, 48,1% w 2020 roku oraz 47,8% w 2021 roku. Najmniej liczną grupę stanowili absolwenci branżowych szkół I stopnia (15,8% w 2020 roku i 14,9% w 2021 roku)²¹.

Zdawalność egzaminów wśród uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych)

Za przygotowanie i ustalenie materiałów egzaminacyjnych oraz ustalenie zasad oceny odpowiada Centralna Komisja Egzaminacyjna (CKE). Sprawuje ona również nadzór nad Okręgowymi Komisjami

¹⁹ Dane za rok 2022 nie są dostępne na dzień opracowania materiału.

²⁰ Dane za rok 2022 nie są dostępne na dzień opracowania materiału.

²¹ Branżowe szkoły I stopnia rozpoczęły działalność w 2017 roku, dlatego pierwsi absolwenci pojawili się w 2020 roku.

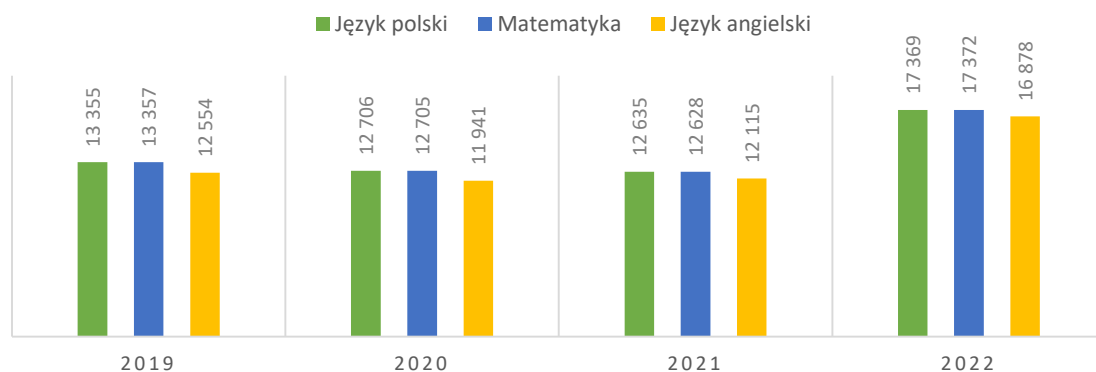
Egzaminacyjnymi, które odpowiadają za przeprowadzenie egzaminów na terenie całego kraju. W województwie taką rolę odgrywa Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży.

W latach objętych monitoringiem (2018-2022) z powodu trwającej reformy systemu edukacji, system prowadzenia egzaminów wewnętrznych został rozbudowany. W niniejszym dokumencie przedstawiono dane dotyczące nowej formuły egzaminów (z pominięciem egzaminu gimnazjalnego, który był jeszcze przeprowadzany w roku szkolnym 2018/2019).

■ Egzamin ósmoklasisty

Po raz pierwszy (po nowej reformie) egzamin ósmoklasisty został przeprowadzony w roku szkolnym 2018/2019. Do egzaminu ósmoklasisty przystąpili uczniowie VIII klasy szkoły podstawowej. Egzamin ósmoklasisty jest egzaminem obowiązkowym, co oznacza, że każdy uczeń musi do niego przystąpić, aby ukończyć szkołę. Nie jest określony minimalny wynik, jaki uczeń powinien uzyskać, dlatego egzaminu ósmoklasisty nie można nie zdać. Egzamin ósmoklasisty jest przeprowadzany w formie pisemnej i obejmuje następujące przedmioty: język polski; matematykę oraz język obcy nowożytny.

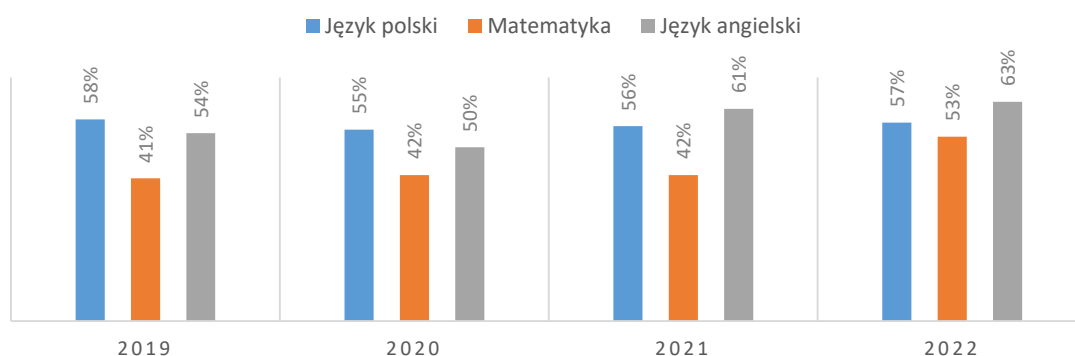
Wykres 18. Liczba uczniów klas ósmych przystępujących do egzaminu w latach 2019-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z CKE.

Największa liczba uczniów klas ósmych przystąpiła do egzaminów w roku 2022 – było to niewiele ponad 17 tys. uczniów. W latach 2020-2021 liczba ta wyniosła od 12,6 tys. do 12,7 tys. uczniów. W 2019 roku (kiedy to po raz pierwszy egzamin ósmoklasisty został przeprowadzony) przystąpiło do niego blisko 13,4 tys. uczniów ostatnich klas szkół podstawowych.

Wykres 19. Średni wynik egzaminu ósmoklasisty w latach 2019-2022 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z CKE.

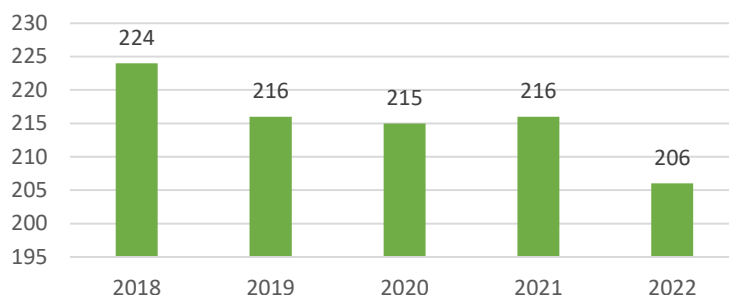
Analizując średnie wyniki egzaminu osiągnięte przez absolwentów ósmych klas można wskazać, iż podobnie jak w całym kraju, absolwenci osiągają najwyższe wyniki z języka angielskiego: (54%; 50%; 61%; 63%). Egzamin z języka polskiego to drugi pod względem osiągniętych wyników przedmiot (58%; 55%; 56%; 57%), przy czym średni wynik z tego egzaminu utrzymuje się od lat na podobnym poziomie. Średnie wyniki egzaminu z matematyki są najniższe (41%; 42%; 42%), wyraźny wzrost średniego wyniku odnotowano jedynie w 2022 roku (53%).

■ Egzamin maturalny

Egzamin maturalny pełni trzy zasadnicze funkcje:

1. wyznacza poziom spełniania przez zdających wymagań egzaminacyjnych w zakresie przedmiotów, z których przystępują do egzaminów;
2. stanowi poświadczenie osiągnięcia przez zdającego wymaganego prawem poziomu wiadomości i umiejętności w zakresie języka polskiego, matematyki i wybranego języka obcego – w przypadku zdania wszystkich egzaminów obowiązkowych w części ustnej (bez określania poziomu) i w części pisemnej (na poziomie podstawowym);
3. zastępuje egzamin wstępny do szkół wyższych, które wykorzystują wyniki egzaminu maturalnego z danego przedmiotu lub przedmiotów – przede wszystkim na poziomie rozszerzonym – jako kryteria w procesie rekrutacji.

Wykres 20. Liczba szkół, w których odbył się egzamin maturalny w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży.

W latach 2018-2022 każdego roku egzamin maturalny odbywał się w ponad 200 szkołach ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych), przy czym największa liczba szkół, w których absolwenci przystąpili do matur odnotowana była w 2018 roku (224 szkoły), a najmniejsza w 2022 roku (206 szkół).

Tabela 39. Egzamin maturalny w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018		2019		2020		2021		2022	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Liczba uczniów, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych	8 885	100	8 542	100	8 858	100	9 639	100	9 130	100
Liczba uczniów, którzy zdali egzamin maturalny	7 495	84,4	7 257	85,0	6 923	78,2	7 661	79,5	7 538	82,6
Liczba uczniów, którzy nie zdali egzaminu maturalnego	1 390	15,6	1 285	15,0	1 935	21,8	1 978	20,5	1 592	17,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży.

W latach 2018-2022 do egzaminu maturalnego przystąpiło w sumie 45 054 absolwentów szkół ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych). Najwięcej osób zdawało ten egzamin w 2021 roku (9 639 osób), najmniejsza liczba absolwentów podeszła do egzaminu maturalnego w 2019 roku (8 542 osób). Spośród wszystkich osób, które przystąpiły do egzaminów obowiązkowych w latach 2018-2022, 36 874 osoby zdały ten egzamin (81,8 %). Dla 8 180 osób matura skończyła się niepowodzeniem (18,2%). W 2019 roku odnotowano największy odsetek osób, które zdały egzamin maturalny (85,0%), natomiast najmniejszy w 2020 (78,2%).

■ EGZAMIN POTWIERDZAJĄCY KWALIFIKACJE W ZAWODZIE

Z dniem 1 września 2019 roku weszły w życie przepisy wprowadzające egzamin zawodowy, do którego obowiązuje nowa podstawa programowa kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego z 16 maja 2019 roku. Dla osób, które kształciły się według podstawy programowej obowiązującej od 1 września 2012 roku, przeprowadzany jest egzamin w Formule 2012. Dla osób, które kształciły się według podstawy programowej obowiązującej od 1 września 2017 roku, przeprowadzany jest egzamin w Formule 2017. Dla osób, które kształcą się lub kształciły według podstawy programowej obowiązującej od 1 września 2019 roku, przeprowadzany jest egzamin w Formule 2019.

Najważniejsze zmiany w Formule 2019 egzaminu w odniesieniu do egzaminów przeprowadzanych w Formułach 2012 i 2017 to: inne podstawy programowe, a tym samym inne kwalifikacje oraz zawody, w których przeprowadzany jest egzamin; obowiązkowość egzaminu dla uczniów i słuchaczy – nieprzystąpienie do egzaminu skutkuje nieotrzymaniem świadectwa ukończenia danego roku szkolnego lub semestru; część pisemna egzaminu przeprowadzana wyłącznie przy komputerze, za wyjątkiem osób wnioskujących o dostosowanie warunków przeprowadzania egzaminu; jawność zadań w części praktycznej egzaminu we wskazanych kwalifikacjach.

Tabela 40. Liczba osób, które przystąpiły do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (część pisemna i część praktyczna) w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
technikum, branżowa szkoła II stopnia, szkoła policealna	12 300	10 952	9 795	9 964	12 961
branżowa szkoła I stopnia/zasadnicza szkoła zawodowa	1 394	1 121	940	1 056	2 671
Ogółem	13 694	12 073	10 735	11 020	15 632

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży.

Z danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży wynika, iż w latach 2018-2022 do obu części egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie przystąpiło 63 154 absolwentów (część pisemna i praktyczna) – z czego 55 972 osoby to absolwenci technikum, branżowej szkoły II stopnia i szkoły policealnej, a 7 182 osoby to absolwenci branżowej szkoły I stopnia/zasadniczej szkoły zawodowej. Najwięcej absolwentów przystąpiło do egzaminu w 2022 roku (15 632 absolwentów).

Tabela 41. Liczba osób, które otrzymały świadectwo/certyfikat potwierdzający kwalifikacje w zawodzie w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
technikum, branżowa szkoła II stopnia, szkoła policealna	8 900	7 954	6 890	7 341	10 016
branżowa szkoła I stopnia/zasadnicza szkoła zawodowa	1 035	838	702	712	1 910
Ogółem	9 935	8 792	7 592	8 053	11 926

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży

Z danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży wynika, iż w latach 2018-2022 świadectwa potwierdzające kwalifikacje zawodowe otrzymało 46 298 absolwentów (41 101 absolwentów techników, branżowych szkół II stopnia oraz szkół policealnych oraz 5 197 absolwentów branżowych szkół I stopnia/zasadniczych szkół zawodowych). Najwięcej absolwentów otrzymało świadectwa w 2022 roku (11 926 osób), a najmniej w 2020 roku - 7 592 osób. Podsumowując, egzamin zawodowy potwierdzający kwalifikacje zawodowe zdało w sumie 73,3% absolwentów przystępujących do tego egzaminu.

Liczbę funkcjonujących w województwie w latach 2018-2022 ośrodków egzaminacyjnych przedstawia poniższy schemat:

ośrodki przeprowadzające egzamin zawodowy (część pisemna)

- 2018 - 221 ośrodków
- 2019 - 195 ośrodków
- 2020 - 195 ośrodków
- 2021 - 174 ośrodki
- 2022 - 190 ośrodków

ośrodki przeprowadzające egzamin zawodowy (część praktyczna)

- 2018 - 207 ośrodków
- 2019 - 195 ośrodków
- 2020 - 185 ośrodków
- 2021 - 177 ośrodków
- 2022 - 195 ośrodków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży.

Nowe kierunki kształcenia w szkołach ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych)²²

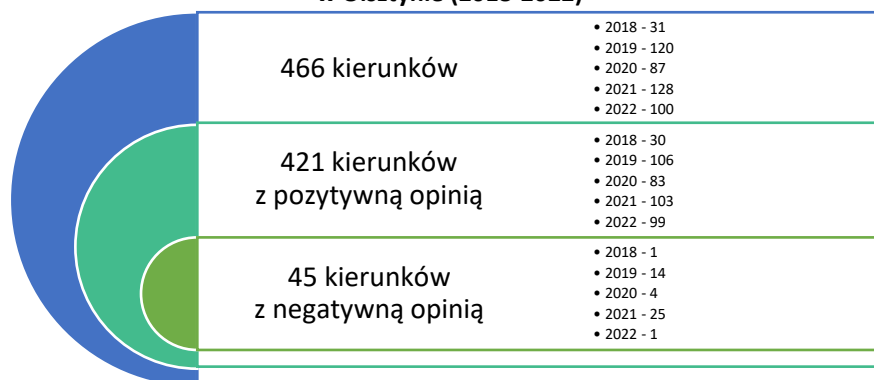
Zgodnie z ustawą Prawo oświatowe kształcenie zawodowe prowadzone jest w zawodach, które odpowiadają na potrzeby rynku pracy. Oprócz obowiązkowego nawiązania współpracy z pracodawcą w celu przeprowadzenia praktycznej nauki zawodu²³, istotne jest także uzyskanie opinii wojewódzkiej rady rynku pracy o zasadności kształcenia w danym zawodzie²⁴.

²² Dotyczy kierunków nowoutworzonych lub takich, które szkoła już prowadzi, dla których wymagana była nowa*/ponowna opinia Rady (*w związku z zaleceniami Kuratora Oświaty).

²³ Współpraca z pracodawcami w zakresie uruchamiania kierunku kształcenia polegała m.in. na podpisywaniu porozumień o współpracy; realizacji praktyk zawodowych, czy też objęciu przez danego pracodawcę swoim patronatem poszczególnych klas kształcących w danym zawodzie.

²⁴ Zgodnie z art. 22, ust 5 pkt 5 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy - opinię o zasadności kształcenia w danym zawodzie zgodnie z potrzebami rynku pracy może wydać również powiatowa rada rynku pracy.

Rysunek 8. Liczba kierunków kształcenia zaopiniowanych przez Wojewódzką Radę Rynku Pracy w Olsztynie (2018-2022)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań otrzymanych z Wydziału Organizacji Urzędu i Rozwoju Kadr w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Olsztynie.

W latach 2018-2022 Wojewódzka Rada Rynku Pracy w Olsztynie podjęła łącznie 466 uchwał w sprawie zaopiniowania kierunków kształcenia zawodowego. Najwięcej kierunków odnotowano w 2021 roku (128 kierunków), a najmniej w 2018 roku (31 kierunków). Decyzje Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy podejmowane były m.in. w oparciu o prognozę zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy, wyniki badania Barometr zawodów oraz analizę lokalnego i wojewódzkiego rynku pracy w zakresie wnioskowanych zawodów.

Do opiniowanych przez Radę kierunków kształcenia zawodowego w latach 2018-2022 należały m.in. takie zawody jak: elektryk, elektromechanik pojazdów samochodowych, opiekun medyczny, operator obrabiarek skrawających, podolog, technik budownictwa, technik farmaceutyczny, technik handlowiec, technik informatyk, technik logistyk, technik masażysta, technik programista, technik rachunkowości, technik robót wykończeniowych w budownictwie, technik sterylizacji medycznej, technik usług fryzjerskich, technik usług kosmetycznych, technik żywienia i usług gastronomicznych, terapeuta zajęciowy. O wydanie opinii wnioskowały branżowe szkoły I i II stopnia, technika oraz szkoły policealne (w tym szkoły specjalne).

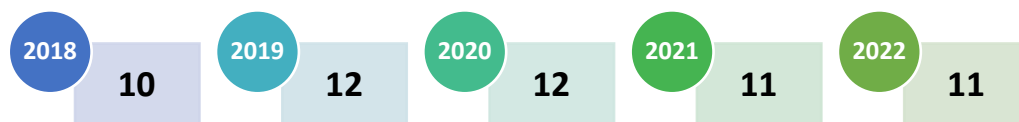
Otwieranie nowych kierunków kształcenia ww. szkołach stanowiło odpowiedź na potrzeby dynamicznie rozwijających się branż lokalnego rynku pracy, a także wynikało z problemów pracodawców ze znalezieniem odpowiedniego kandydata do pracy. Z uwagi na trudności w rekrutacji uczniów do ww. szkół - nie wszystkie kierunki zostały utworzone.

Programy modułowe i doradztwo zawodowe w szkołach

Podążając za rozwojem nowoczesnych technologii oraz dynamicznymi zmianami zachodzącymi w większości dziedzin nauki, szkoły zawodowe wprowadzają nowe programy nauczania wykorzystując przy tym między innymi *programy modułowe*. Modułowe programy nauczania stanowią alternatywę kształcenia zawodowego polegającą na łączeniu teorii z praktyką, dzięki czemu absolwenci szkół realizujących modułowe programy po ukończeniu szkoły są rzetelnie przygotowani do pracy zawodowej. W procesie kształcenia modułowego nie ma podziału na zajęcia teoretyczne i praktyczne. Uczeń, wykonuje zadania praktyczne, nabywa jednocześnie wiedzę teoretyczną konieczną do prawidłowego wykonania zadania. W procesie kształcenia modułowego od nauczyciela wymagana jest umiejętność prowadzenia zajęć edukacyjnych nakierowana na praktyczne działanie.

Modułowy model kształcenia podnosi jakość nabywania umiejętności praktycznych niezbędnych w pracy zawodowej. Rozwój kształcenia modułowego stanowi istotny element dopasowania popytu i podaży na rynku pracy, ponieważ w optymalny sposób przygotowuje absolwentów szkół do podjęcia zatrudnienia.

Rysunek 9. Liczba szkół ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych) realizujących programy modułowe w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Starostw Powiatowych/Urzędów Miast.

Kształcenie zawodowe na podstawie programów modułowych wymaga posiadania odpowiedniej bazy dydaktycznej. Kształcenie to prowadzone było w następujących powiatach województwa: braniewski, etcki, giżycki, szczycieński, m. Elbląg oraz m. Olsztyn. W latach 2018-2022 liczba szkół realizujących programy modułowe w analizowanych latach monitoringowych utrzymywała się na podobnym poziomie. Nauczanie modułowe prowadzone było między innymi w zawodach tj.: technik informatyk oraz technik sterylizacji medycznej.

Biorąc pod uwagę korzyści płynące z realizowania kształcenia zawodowego w oparciu o programy modułowe należy wskazać kilka zalet płynących z takiego rozwiązania:

1. zwiększona efektywność kształcenia z uwagi na fakt łączenia wiedzy teoretycznej z praktyczną (nie ma podziału na przedmioty teoretyczne i praktyczne),
2. możliwość wykorzystania tych samych modułów w nauczaniu różnych kwalifikacji, w których pewne treści kształcenia są wspólne dla danej grupy zawodów,
3. wyodrębnienie dla każdego z modułów określonych celów kształcenia w postaci konkretnych umiejętności i dokonanie oceny tych umiejętności na podstawie zaliczenia danej jednostki modułowej,
4. podniesienie atrakcyjności kształcenia i świadomego przygotowania się do zawodu,
5. stopniowe nabywanie kwalifikacji do zawodu,
6. budowanie przyjaznej relacji mistrz-uczeń.

Wybór kierunku kształcenia oraz zawodu stanowi istotny element powiązania potrzeb rynku pracy z systemem edukacji. Podniesienie świadomości młodzieży dokonującej wyboru swojej ścieżki kariery stanowi ważny element w równoważeniu potrzeb pracodawców z oczekiwaniami potencjalnych pracowników.

Rysunek 10. Liczba doradców zawodowych w szkołach w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Starostw Powiatowych/Urzędów Miast.

Liczba doradców zawodowych zatrudnionych w szkołach w latach 2018-2022 wzrosła z 85 w 2018 roku do 104 w 2022 roku. Doradztwo zawodowe w szkołach jest realizowane w ramach obowiązkowych godzin nauczania. Doradcy zawodowi (w klasach VII-VIII szkoły podstawowej oraz w szkołach ponadpodstawowych) realizują z młodzieżą zajęcia grupowe, jak również przeprowadzają indywidualne rozmowy z zakresu planowania dalszej ścieżki edukacyjnej i zawodowej. Organizowane są wyjścia do zakładów pracy, wycieczki zawodoznawcze, spotkania z pracodawcami oraz pracownikami uczelni wyższych i powiatowych urzędów pracy. Dużym zainteresowaniem ze strony młodzieży cieszą się spotkania z absolwentami szkół, którzy prezentują swoje sukcesy zawodowe. Przykładem projektu realizowanym w szkołach w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego był projekt pn. *Warmia i Mazury doradztwem zawodowym stoi*.

Współpraca z pracodawcami w zakresie kształcenia zawodowego

Efektywna współpraca szkół z pracodawcami stanowi podstawę wysokiej jakości kształcenia zawodowego. Zarówno w szkole, jak i w zakładach pracy młodzi ludzie zdobywają wiedzę, umiejętności i doświadczenie niezbędne do funkcjonowania na rynku pracy. Współpraca ta przynosi wymierne korzyści dla obu stron. Z danych otrzymanych ze Starostw Powiatowych/Urzędów Miast wynika, iż szkoły ponadpodstawowe (ponadgimnazjalne) prowadzą szereg działań w obszarze współpracy z pracodawcami, do których należy m.in.:

- praktyczna nauka zawodu u pracodawcy (staże uczniowskie),
- klasy patronackie,
- wycieczki zawodoznawcze,
- doposażenie zaplecza dydaktycznego (pracowni),
- tworzenie partnerstw szkoła-pracodawca-samorząd,
- organizacja egzaminów zawodowych na terenie zakładów pracy,
- doskonalenie nauczycieli kształcenia zawodowego, w tym organizowanie szkoleń branżowych,
- realizacja doradztwa zawodowego i promocji kształcenia zawodowego,
- współpraca przy przygotowaniu propozycji programu nauczania zawodu.

Dodatkowo szkoły pozyskują zewnętrzne środki na realizację projektów dotyczących kształcenia zawodowego (np. z programu ERASMUS+, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój).

Tabela 42. Współpraca z pracodawcami w zakresie kształcenia zawodowego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba projektów/programów/inicjatyw	93	93	72	71	88
Liczba szkół/placówek	49	53	49	53	51
Liczba nauczycieli	692	763	711	714	690
Liczba uczniów	6 311	7 733	7 603	8 139	8 794
Liczba pracodawców	1 026	1 238	1 210	1 038	1 566

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Starostw Powiatowych/Urzędów Miast.

W okresie objętym monitoringiem w szkołach ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych), przy współudziale pracodawców (6 078), zrealizowano w sumie 417 projektów. W projektach realizowanych przez 255 szkół wzięło udział łącznie 38 580 uczniów oraz 3 570 nauczycieli.

Szkolnictwo wyższe w województwie warmińsko-mazurskim

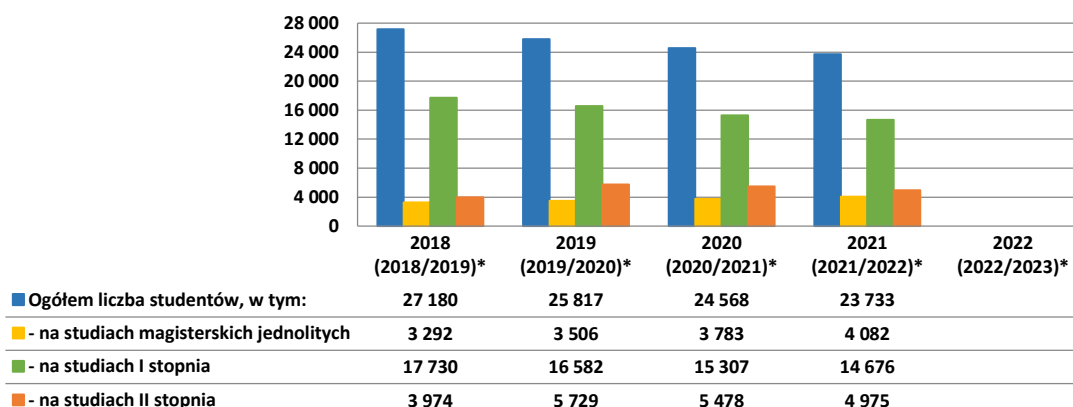
Studenci i absolwenci

W województwie, w analizowanym okresie, zmieniła się liczba działających szkół wyższych i ich filii. Według danych Banku Danych Lokalnych (BDL), w 2018 roku działało 7 uczelni macierzystych i 9 jednostek zamiejscowych szkół wyższych, podczas gdy w 2021 roku - 6 uczelni oraz 10 filii. Zmiany odnotowuje się również w skali kraju – w 2018 roku – było 392 szkoły wyższe oraz 130 filii, natomiast w 2021 roku – 347 uczelni wyższych i 149 jednostek zamiejscowych.

Zarówno w obu przypadkach tj. w Polsce jak i województwie warmińsko-mazurskim, obserwuje się spadek liczby uczelni wyższych macierzystych na rzecz zwiększenia filii. W Polsce kształciło się w latach 2018-2022 corocznie ponad 1 mln osób, tj. w roku akademickim: 2018/2019 - 1 228 667, 2019/2020 - 1 202 582, 2020/2021 - 1 215 137, 2021/2022 - 1 216 038, 2022/2023 - dane dostępne będą w październiku 2023 roku.

W okresie objętym monitoringiem, na Warmię i Mazury przypadało blisko 2%-2,2% studentów z całej populacji studiujących na polskich uczelniach. W ostatnim, analizowanym roku akademickim 2021/2022 kształciło się 23 733 studentów, to o 3 447 osób mniej niż w 2018/2019, 2 084 mniej niż w 2019/2020 i 835 mniej w stosunku do poprzedzającego roku akademickiego 2020/2021.

Wykres 21. Liczba studentów szkół wyższych na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

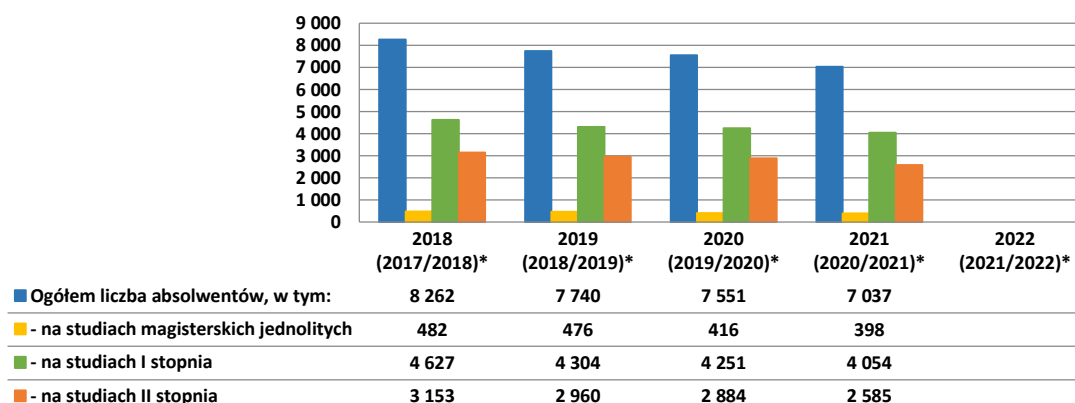

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023r. – brak danych na 2022r. (rok akademicki 2022/2023) – dane dostępne będą w październiku 2023 r.

Według danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie, największym zainteresowaniem cieszyły się **studia I stopnia**. Jednakże, na przestrzeni lat 2018-2022 obserwuje się stopniowy spadek liczby studentów. W roku akademickim 2021/2022 studiowało 14 676 osób, w porównaniu do bazowego roku 2018/2019 nastąpił spadek o 17,2%, o 11,5% w odniesieniu do 2019/2020 i o 4,1% do roku akademickiego 2020/2021. W przypadku kontynuowania **studiów na II poziomie**, w 2021/2022 kształciło się 4 975 studentów, to o 25,2% więcej niż w 2018/2019, ale o 13,2% mniej w odniesieniu do 2019/2020 oraz o 9,2% mniej niż w 2020/2021. Tylko w przypadku **jednolitych studiów magisterskich** odnotowuje się coroczny wzrost liczby studentów. W ostatnim badanym roku, edukację pobierało 4 082 osoby, w stosunku do bazowego roku odnotowano wzrost o 24%, o 16,4% w porównaniu do 2019/2020 oraz o 7,9% w stosunku do roku akademickiego 2020/2021.

Wykres 22. Liczba absolwentów szkół wyższych na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 – brak danych na 2022r. (rok akademicki 2021/2022) – dane dostępne będą w październiku 2023 r.

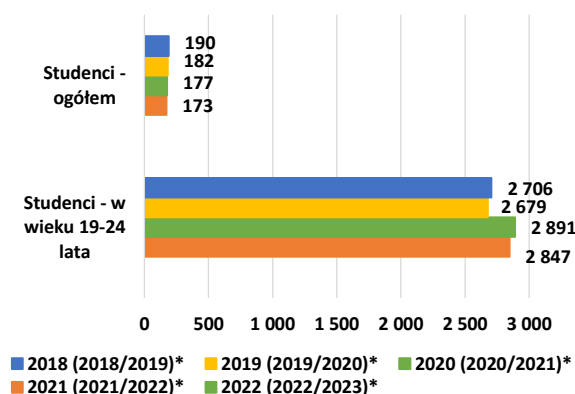
Wraz ze spadkiem ogólnej liczby studentów, w ślad za tym corocznie zmniejszała się liczba absolwentów. Ogółem, w roku akademickim 2020/2021 ukończyło kształcenie 7 037 osób, to o 14,8% mniej niż w 2017/2018, o 9,1% w odniesieniu do 2018/2019 i o 6,8% w 2019/2020. Tendencję spadkową obserwuje się na każdym poziomie kształcenia, tj.:

- ✓ na **studiach I stopnia** - w analizowanym roku akademickim 2020/2021 mury uczelni opuściło 4 054 osoby – w porównaniu z rokiem 2017/2018 odnotowuje się spadek liczby absolwentów o 12,4%, o 5,8% w odniesieniu do 2018/2019 i o 4,6% do 2019/2020;
- ✓ na **studiach II stopnia** - zmniejszyła się liczba kończących kształcenie w 2020/2021 o 18% w stosunku do 2017/2018, o 12,7% do 2018/2019 oraz o 10,4% do 2019/2020;
- ✓ na **jednolitych studiach magisterskich** - spadek o 17,4% liczby absolwentów w 2020/2021 w porównaniu do 2017/2018, o 16,4% do 2018/2019 i o 4,3% do 2019/2020.

Analizując liczbę **studentów szkół wyższych na 10 tys. ludności**, obserwuje się z roku na rok spadek ich liczby. W roku akademickim 2018/2019 ogółem przypadało 190 studentów na Warmii i Mazurach. Rok później ich liczba zmniejszyła się do 182 w regionie. W analizowanym roku (2020/2021), obserwuje się kolejny spadek do 177, z kolei w 2021/2022 do 173 osób.

W przypadku liczby **studentów szkół wyższych na 10 tys. ludności w wieku 19-24 lata**, obserwuje się wahania z tendencją wzrostową. Według statystyki Urzędu Statystycznego w Olsztynie, w 2018/2019, na 10 tys. ludności w regionie, przypadało 2 706 studentów w wieku 19-24 lata. W kolejnym monitorowanym roku akademickim, odnotowano niewielki spadek do 2 679 studentów. Dwa lata

Wykres 23. Liczba studentów szkół wyższych na 10 tys. ludności, w tym w wieku 19-24 lata na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

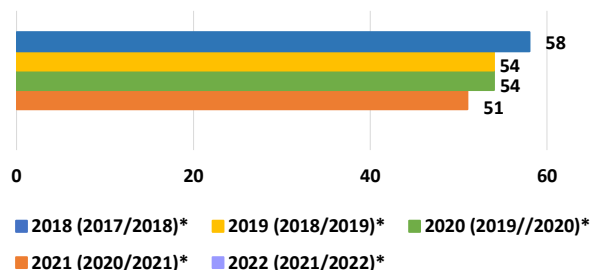

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. (rok akademicki 2022/2023) – dane dostępne będą w październiku 2023r.

później, tj. w roku akademickim 2020/2021, liczba słuchaczy zwiększyła się, osiągnęła wartość 2 891 osób na 10 tys. mieszkańców, by w 2021/2022 znów zmniejszyć się do 2 847 osób.

Wykres 24. Liczba absolwentów szkół wyższych na 10 tys. ludności na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

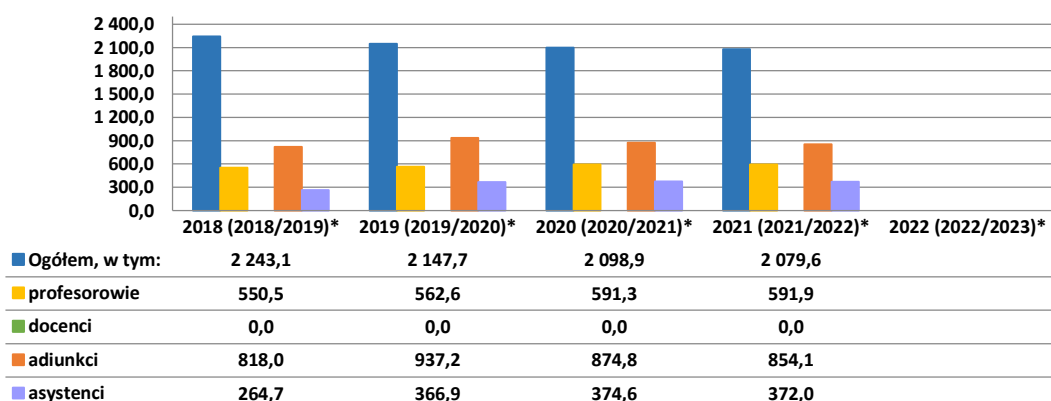
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 – brak danych na 2022r. (rok akademicki 2021/2022) – dane dostępne będą w październiku 2023 r.

Spadek rok do roku odnotowuje się również w liczbie **absolwentów szkół wyższych na 10 tys. ludności** w regionie. W roku akademickim 2018/2019 na 10 tys. ludności przypadało 58 absolwentów, w kolejnym roku i dwa lata później ich liczba pozostała bez zmian, tj. 54 osoby. W ostatnim analizowanym roku 2021/2022 w odnotowuje się już tylko 51 absolwentów na 10 tys. ludności na Warmii i Mazurach.

Nauczyciele akademicki

W latach 2018-2022, na Warmię i Mazury przypadało blisko 2,2%-2,4% osób z ogółu wszystkich **nauczycieli akademickich** na polskich uczelniach. W regionie, w monitorowanych latach, zatrudnionych (w przeliczeniu na etaty) było corocznie ponad 2 tys. kadry akademickiej. Należy jednak zwrócić uwagę, że w analizowanym okresie, liczba zatrudnionych nauczycieli stopniowo spadała od roku akademickiego 2018/2019 tj. z 2 243,1 do 2 079,6 w 2021/2022 (o 163,5 mniej).

Wykres 25. Liczba nauczycieli akademickich na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022 (w przeliczeniu na etaty)

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. (rok akademicki 2022/2023) – dane dostępne będą w październiku 2023r.

Wśród ogółu zatrudnionych w regionie, największy udział mieli **adiunkci**, corocznie stanowili ponad 36% ogółu zatrudnionych, tj.: 2018/2019 – 36,5%, 2019/2020 – 43,6%, 2020/2021 – 41,7%, 2021/2022 – 41,1%.

Drugą liczną grupę stanowili **profesorowie**. Porównując dane w analizowanym okresie, najmniejszy ich udział był w 2018/2019 tj. 24,5%, ale od roku akademickiego 2019/2020 obserwuje się ich

wzrost do 26,2%, w kolejnym roku stanowili już 28,2% ogółu nauczycieli akademickich, a w 2021/2022 - 28,5%, to o 4,0 pkt proc. więcej niż w pierwszym roku monitoringu (rok akademicki 2018/2019).

Najmniejszy udział w ogóle zatrudnionych na warmińsko-mazurskich uczelniach mieli **asystenci**. W latach 2018-2022 ich odsetek wahał się między 11,8% a 17,9% ogółu nauczycieli akademickich. W roku akademickim 2018/2019 stanowili tylko 11,8%, podczas gdy w latach 2019-2021 obserwuje się wzrost ich udziału – tj. ponad 17% - odpowiednio 17,1% w 2019/2020, 17,8% w 2020/2021 i 17,9% w 2021/2022.

W analizowanym okresie, w województwie nie odnotowano osób na stanowisku **docenta**.

Kierunki kształcenia

Najczęściej **wybijanymi kierunkami kształcenia** w latach 2018-2022 na Warmii i Mazurach, według podgrup kierunków studiów klasyfikacji ISCED-F 2013²⁵ były: *biznes i administracja, ochrona i bezpieczeństwo, medyczna, społeczna*. W dalszej kolejności, z 5% i większym udziałem: *architektura i budownictwo, pedagogiczna*. Najmniej osób studiowało (poniżej 0,9% udział) na kierunkach z podgrup: artystyczna, interdyscyplinarne programy i kwalifikacje obejmujące technikę, przemysł i budownictwo, interdyscyplinarne programy i kwalifikacje obejmujące zdrowie i opiekę społeczną, interdyscyplinarne programy i kwalifikacje obejmujące technologie informacyjno-komunikacyjne, matematyczna i statystyczna, opieka społeczna, leśna, nauk o środowisku, rybactwo.

Interpretując dane dotyczące **absolwentów** w latach 2018-2022, podobnie jak w przypadku najczęściej wybieranych kierunkach, **najwięcej studentów kończyło studia w podgrupie: ochrona i bezpieczeństwo, biznes i administracja, medyczna, społeczna**. Niemniej jednak obserwuje się w analizowanych latach, zmniejszający się odsetek na kierunkach *ochrona i bezpieczeństwo* oraz *społeczna*. Tylko jeden kierunek utrzymywał stałą wartość – *weterynaria* – w monitorowanym okresie średnio 1,8% stanowili absolwenci z tej podgrupy. Najmniej osób ukończyło studia (poniżej 0,9% udział) na kierunkach z podgrup, tych samych, na które było najmniejsze zainteresowanie kształceniem.

Analizując **liczbę studentów i absolwentów**, wyraźnie zarysowuje się **wzrost** zainteresowania studiami w podgrupie *medycznej*. Kierunki związane z *weterynarią* oraz *dziennikarstwem i informacją* utrzymują się na stałym poziomie. Statystyka Urzędu Statystycznego w Olsztynie wyraźnie pokazuje **spadek** zainteresowania studiami typowo technicznymi, tj.: *architektura i budownictwo, inżynierjno-techniczne, technologie teleinformatyczne, produkcja i przetwórstwo*.

Wśród studentów i absolwentów **dominują kobiety**. W latach 2018-2022 **studentki** stanowiły powyżej **56%** wszystkich studiujących na uczelniach wyższych Warmii i Mazur, z kolei **absolwentki** ponad **60%**.

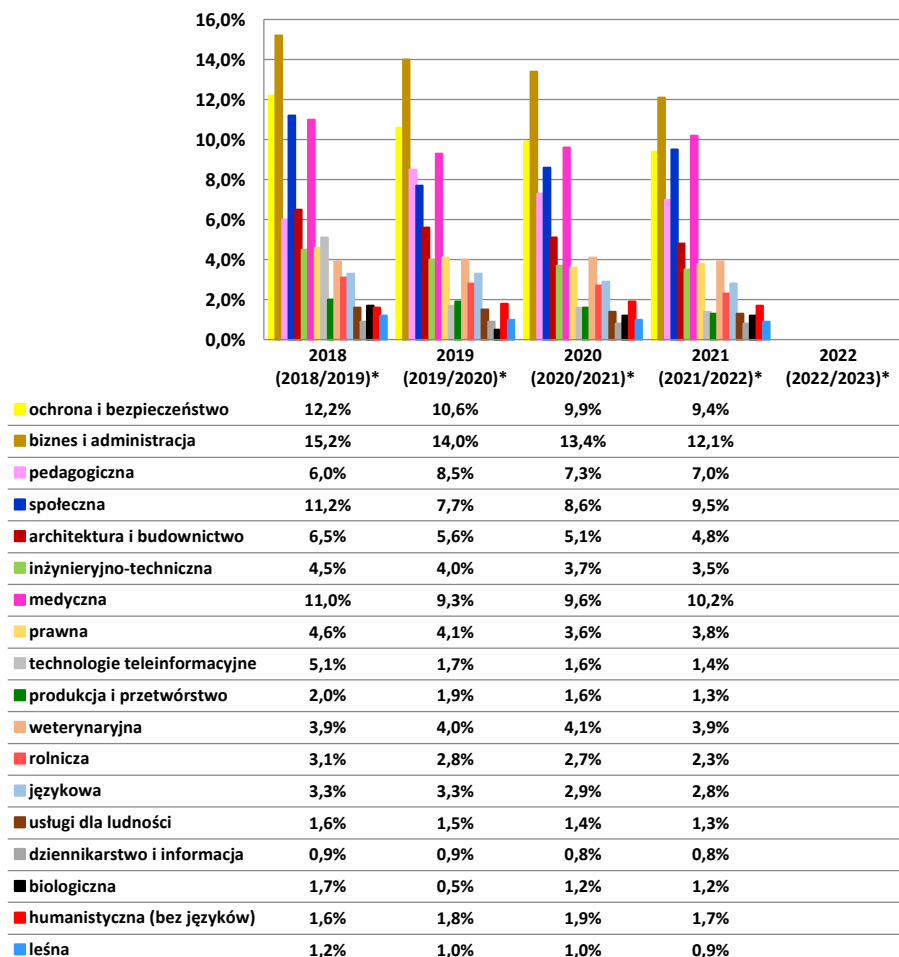
²⁵ Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Edukacji (ISCED) - to system służący do gromadzenia, zestawiania i analizowania statystyk dotyczących edukacji, porównywalnych na szczeblu międzynarodowym. Klasyfikacja została zatwierdzona na sesji konferencji generalnej UNESCO w październiku 2013 roku. Rokiem odniesienia, od którego jest stosowana jest rok akademicki 2014/2015. Dokument dostępny na stronie https://polon.nauka.gov.pl/help/doku.php/integracja_gus/isced

Z ogólnie cieszących się **największym zainteresowaniem kierunków** wśród wszystkich studentów, **kobiety** corocznie wybierały studia w podgrupach: *medyczna* (ponad 76% udział coroczny w tej podgrupie), *biznes i administracja* (średnio 67,3% udział w podgrupie), *społeczna* (średnio 60% udział w podgrupie). Z kierunków rzadziej wybieranych przez maturzystów, a w których kobiety stanowiły każdego roku **wysoki odsetek** to *opieka społeczna* (ponad 83% udział w podgrupie), *językowa* (ponad 69% udział w podgrupie), *weterynaria* (ponad 77% udział w podgrupie) oraz *usługi dla ludności* (ponad 75% udział w podgrupie). Kobiety też częściej niż mężczyźni wybierały studia *pedagogiczne* (ponad 80% udział w podgrupie). Z kolei **mężczyźni**, z kierunków najbardziej popularnych w monitorowanych latach, wybierali *ochronę i bezpieczeństwo* (średnio corocznie 65,9% udział w podgrupie) oraz *architekturę i budownictwo* (ponad 55% udział w podgrupie). Z tych mniej „obleganych” kierunków, największy udział płci męskiej był w podgrupie: *technologie teleinformatyczne* (blisko 90% udział w podgrupie), *inżynieryjno-techniczna* (średnio 85% udział w podgrupie). Mężczyźni też częściej niż kobiety wybierali studia *humanistyczne (z wyłączeniem języków)* – stanowili około 60% wszystkich studiujących na tym kierunku.

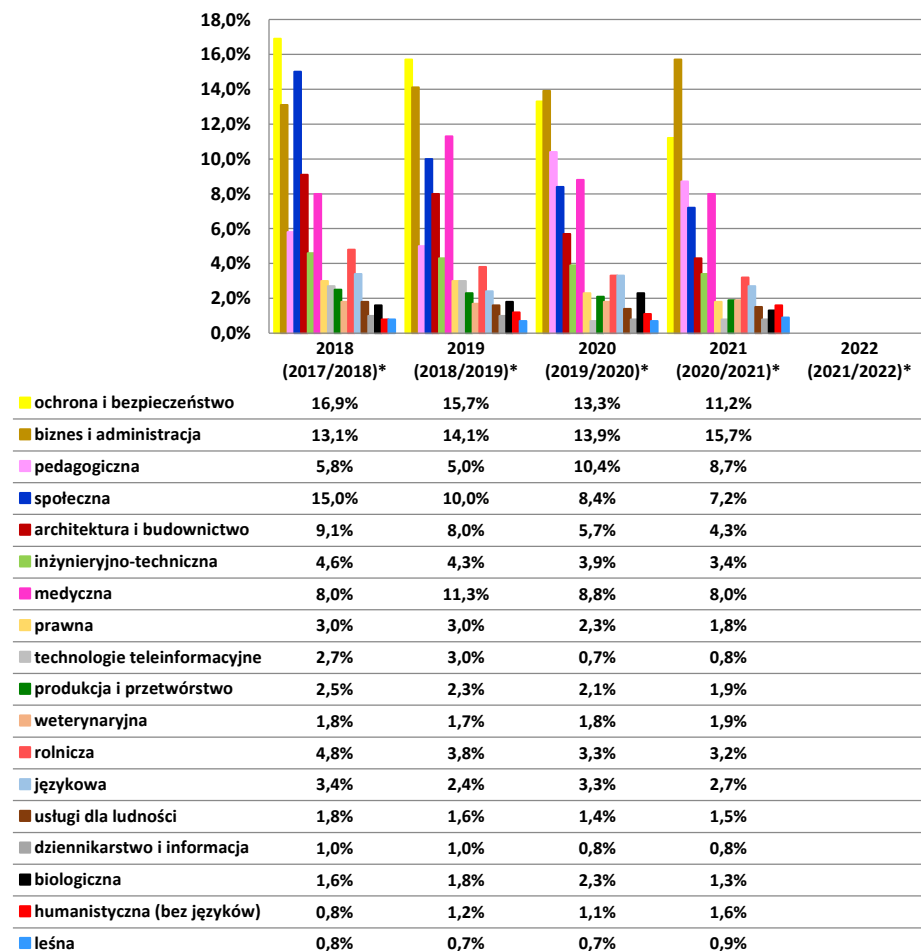
Podobna sytuacja pod kątem kierunków kształcenia miała miejsce w przypadku **absolwentów**. Największy odsetek **kobiet**, co roku kończyło studia: *pedagogiczne* (ponad 78% udział w podgrupie), w zakresie *usług dla ludności* oraz *opieki społecznej* (ponad 70% udział w danej podgrupie), *językowe* oraz *produkcja i przetwórstwo* (blisko 73% udział w podgrupie), *medyczne* (ponad 81% udział w podgrupie). Dużą część absolwentów, bo powyżej 60% stanowiły w każdej z podgrup: *biologiczna*, *społeczna*, *biznesu i administracji*, *matematyczna i statystyczna*.

W przypadku **mężczyzn**, zdecydowanie największą grupę, każdego roku, stanowili absolwenci kierunków: *technologie teleinformatyczne* (średnio 90% udział w podgrupie), *inżynieryjno-techniczne* (ponad 80% udział w podgrupie), *ochrona i bezpieczeństwo* (ponad 64% udział w podgrupie). Warto zwrócić uwagę na fakt, iż jeden z kierunków częściej wybierany do studiowania przez mężczyzn *architektura i budownictwo* jest jednocześnie przez nich w mniejszym udziale „ukończony”. Kobiety stanowią większy udział wśród absolwentów na tym kierunku kształcenia, mimo iż stanowią mniejszy odsetek studiujących.

Wykres 26. Studenci według podgrup kierunków studiów klasyfikacji ISCED-F 2013 na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022
(kierunki, których udział % wyniósł powyżej 0,9%)

Wykres 27. Absolwenci według podgrup kierunków studiów klasyfikacji ISCED-F 2013 na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022
(kierunki, których udział % wyniósł powyżej 0,9%)

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

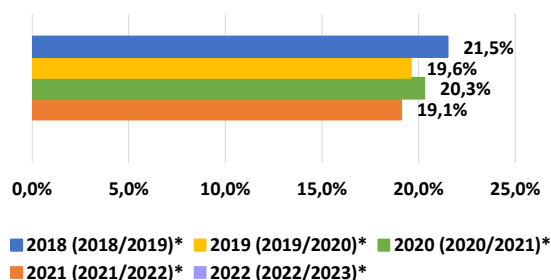
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. (rok akademicki 2022/2023) – dane dostępne będą w październiku 2023 r.

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 – brak danych na 2022r. (rok akademicki 2021/2022) – dane dostępne będą w październiku 2023 r.

W latach 2018-2022, **odsetek studentów kształcących się na kierunkach technicznych i przyrodniczych**, w regionie przekraczał 19%. Jednakże, największy był w roku akademickim 2018/2019 - wyniósł 21,5%, rok później był o 1,9 pkt proc. niższy tj. 19,6%. W roku akademickim 2020/2021 obserwuje się niewielki wzrost do 20,3% studentów, natomiast w ostatnim analizowanym roku 2021/2022 - znów odnotowuje się spadek do 19,1% studentów kształcących się na kierunkach technicznych i przyrodniczych.

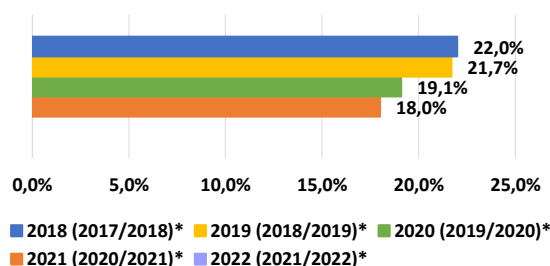
Wykres 28. Studenci na kierunkach technicznych i przyrodniczych (bez cudzoziemców) na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022 (%)

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. (rok akademicki 2022/2023) – dane dostępne będą w październiku 2023 r.

Wykres 29. Absolwenci na kierunkach technicznych i przyrodniczych (bez cudzoziemców) na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022 (%)

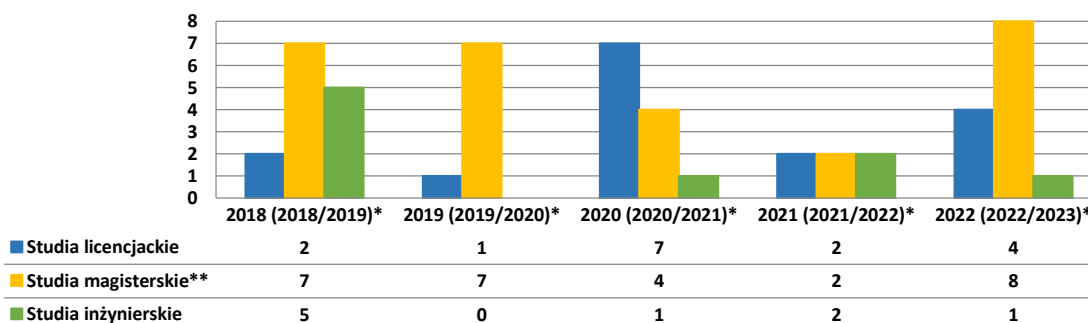

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. (rok akademicki 2021/2022) – dane dostępne będą w październiku 2023 r.

W przypadku **absolwentów kierunków technicznych i przyrodniczych**, odnotowuje się rok do roku ich spadek w województwie. Największy odsetek absolwentów w analizowanych kierunkach był w roku akademickim 2018/2019 – stanowili 22% wszystkich studiujących. W kolejnych latach odnotowuje się stopniowe zmniejszenie ich udziału, do 21,7% w 2019/2020, 19,1% w 2020/2021. W 2021/2022 stanowili już tylko 18% absolwentów kierunków technicznych i przyrodniczych (od roku 2018/2019 nastąpił spadek o 4 pkt proc.).

Wykres 30. Liczba utworzonych kierunków kształcenia na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

** ujęto zarówno studia magisterskie jednolite jak i studia II stopnia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez uczelnie wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie, Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu), Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Elbląska Uczelnia Ekonomiczno-Humanistyczna w Elblągu)/

W latach 2018-2022, najwięcej **nowych kierunków kształcenia** utworzono w 2018 roku (rok akademicki 2018/2019) – 14 kierunków i w 2022 (rok akademicki 2022/2023) – 13 kierunków. Z kolei

w 2019 roku (2019/2020) powstało 8 kierunków, w kolejnym roku tj. 2020 (2020/2021) znów mamy „wysyp” nowych kierunków kształcenia - utworzono łącznie 12. Rok później tj. 2021 (2021/2022) jest rokiem, w którym powstało najmniej kierunków kształcenia (6).

Poniżej nazwy własne utworzonych kierunków:

✓ **Rok 2018 (rok akademicki 2018/2019):**

(1) chemia (2) pedagogika wczesnej edukacji, (3) animacja pamięci społecznej, (4) interdyscyplinarne studia strategiczne, (5) administracja, (6) analiza i kreowanie trendów, (7) gastronomia – sztuka kulinarna, (8) zwierzęta w rekreacji, edukacji i terapii, (9) ekonomia, (10) inżyniera maszyn rolniczych, spożywczych i leśnych, (11) inżynieria przetwórstwa żywności, (12) mechanika i budowa maszyn, (13) technologia i żywienie człowieka, (14) zootechnika.

✓ **Rok 2019 (rok akademicki 2019/2020):**

(1) pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna – profil ogólnoakademicki, (2) pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna – profil praktyczny, (3) administracja, (4) logopedia, (5) pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, (6) studia menadżersko-prawne, (7) logopedia, (8) psychologia.

✓ **Rok 2020 (rok akademicki 2020/2021):**

(1) analityka i zarządzanie publiczne, (2) filologia angielska, (3) filologia germańska, (4) filologia rosyjska, (5) filologia angielska w zakresie nauczania języka, (6) kryminologia, (7) pielęgniarstwo, (8) psychologia, (9) lingwistyka w biznesie, (10) praca socjalna, (11) bezpieczeństwo i certyfikacja żywności, (12) kosmetologia.

✓ **Rok 2021 (rok akademicki 2021/2022):**

(1) geoinformatyka (2) ichtiologia i akwakultura, (3) zarządzanie – studia I stopnia, (4) pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna (5) zarządzanie – studia II stopnia, (6) połoźnictwo.

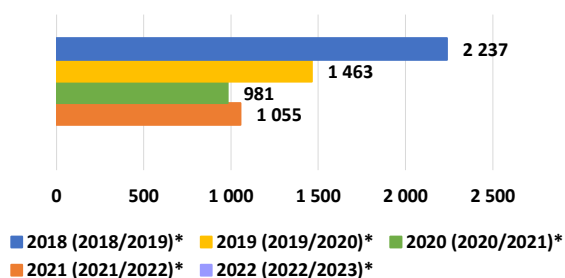
✓ **Rok 2022 (rok akademicki 2022/2023):**

(1) doradztwo podatkowe (2) produkcja muzyczna i realizacja dźwięku (3) politologia i stosunki międzynarodowe – studia I stopnia, (4) fizjoterapia, (5) dietetyka, (6) leśnictwo, (7) politologia i stosunki międzynarodowe – studia II stopnia, (8) analityka i zarządzanie publiczne, (9) chemia, (10) kryminologia, (11) inżynieria w logistyce (12) kosmetologia, (13) lekar-skie.

Studia podyplomowe

W latach 2018-2022, w regionie **uczestniczyło w zajęciach studiów podyplomowych** poniżej 1,4% ogółu wszystkich uczestników „podyplomówek” w Polsce. Obserwuje się od roku akademickiego 2018-2019 spadek zainteresowania studiami podyplomowymi z 2 237 słuchaczy do 981 w 2020/2021. Odbicie następuje w 2021/2022, wówczas to było 1 055 uczestników studiów. Wspomniany wyżej spadek może być związany z ogłoszonym w 2020 roku stanem epidemiologicznym, którego skutkiem były wprowadzenie restrykcji w zakresie prowadzenia kształcenia.

Wykres 31. Liczba słuchaczy studiów podyplomowych (bez cudzoziemców) na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

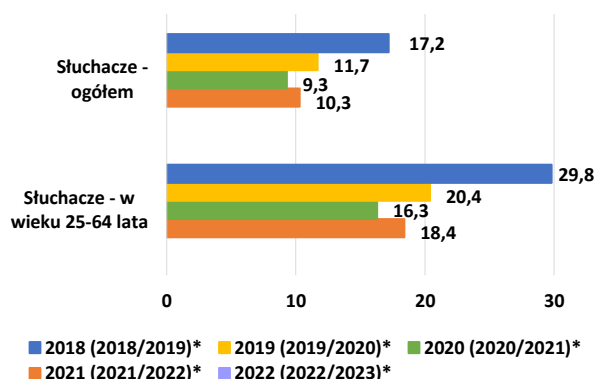
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. (rok akademicki 2022/2023) – dane dostępne będą w październiku 2023 r.

W monitorowanym okresie 2018-2022, obserwuje się stopniowy spadek liczby **słuchaczy studiów podyplomowych na 10 tys. ludności** w województwie. W roku akademickim 2018/2019 na 10 tys. ludności przypadało 17,2 słuchaczy, podczas gdy w 2020/2021 już tylko 9,3 słuchaczy. Wzrost odnotowuje się w kolejnym roku tj. 2021/2022, ich liczba wzrosła do 10,3 słuchaczy.

Podobna tendencja ma miejsce w przypadku liczby **słuchaczy studiów podyplomowych na 10 tys. ludności w wieku 25-64 lata**. Obserwuje się wyraźną różnicę pomiędzy rokiem akademickim 2018/2019,

a 2020/2021, spadek z 29,8 do 16,3 słuchaczy na 10 tys. ludności w wieku 25-64 lata. Wzrost zainteresowania „podyplomówkami” odnotowuje się w 2021/2022, wówczas uczestnikami studiów podyplomowych na 10 tys. było 18,4 studentów.

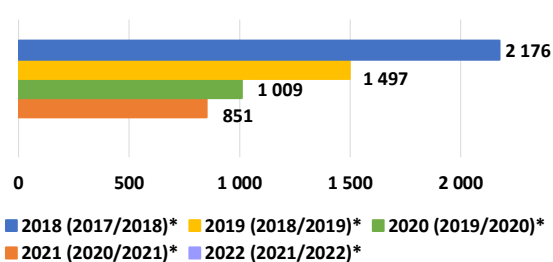
Wykres 32. Liczba słuchaczy studiów podyplomowych na 10 tys. ludności, w tym w wieku 25-64 lata na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. (rok akademicki 2022/2023) – dane dostępne będą w październiku 2023 r.

Wykres 33. Liczba wydanych świadectw (w poprzednim roku akademickim) na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. (rok akademicki 2021/2022) – dane dostępne będą w październiku 2023 r.

Wraz ze spadającą liczbą słuchaczy, spadła liczba **wydanych świadectw** ukończenia studiów podyplomowych w regionie. W monitorowanym 2018 roku wydano najwięcej świadectw tj. 2 176. Rok później o 679 mniej tj. 1 497, w kolejnym roku, czyli 2019 już o 1 167 mniej, czyli 1 009. Największy spadek w stosunku do 2018 odnotowuje się w roku 2021, wydano o 1 325 świadectw mniej tj. 851.

W monitorowanym okresie 2018-2022 warmińsko-mazurskie uczelnie wyższe **utworzyły nowe studia podyplomowe** w wielu obszarach tematycznych. W 2018 roku – zaproponowały 6 „podyplomówek” tj.:

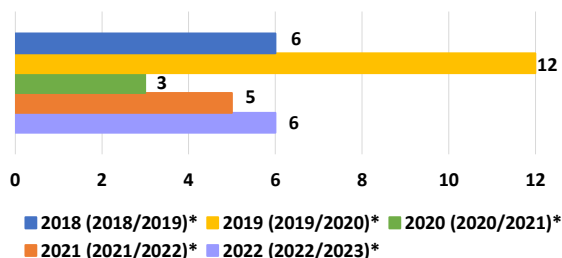
- (1) bezpieczeństwo wewnętrzne i narodowe, (2) obrona terytorialna w systemie bezpieczeństwa publicznego, (3) tworzenie materiałów e-learningowych oraz prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, (4) katecheza przedszkolna, (5) dydaktyka zajęć edukacyjnych w zakresie wychowania do życia w rodzinie, (6) doradztwo zawodowe.

Rok później, w 2019, było ich dwa razy więcej (12):

- administracja publiczna, (2) matematyka, (3) doradztwo zawodowe i personalne, (4) ochrona danych osobowych i bezpieczeństwo informacji w jednostkach sektora publicznego, (5) zwalczanie wybranych kategorii i przestępstw w Polsce, (6) prawo pracy i ubezpieczeń społecznych, (7) ceating e-learning content and conducting using distance learning methods and techniques,

(8) trenerstwo, coaching oraz rozwój osobisty, (9) zamówienia publiczne i podatki pośrednie (10) administracja i zarządzanie w administracji, (11) gerontologia – wspomaganie rozwoju osób starszych (12) cyberbezpieczeństwo.

Wykres 34. Liczba utworzonych studiów podyplomowych na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez uczelnie wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie, Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu), Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Elbląska Uczelnia Ekonomiczno-Humanistyczna w Elblągu).

Najmniej studiów podyplomowych utworzono w 2020 roku – 3 propozycje:

- (1) prawo ubezpieczeń społecznych
- (2) data science w Python, (3) zaawansowane metody analizy i eksploracji danych.

Spadek związany był z koniecznością zmiany trybu organizacji zajęć ze stacjonarnego na zdalny z uwagi na stan zagrożenia epidemiologicznego. Rok 2021 jest rokiem kolejnego wzrostu utworzonych studiów – zainteresowani słuchacze mieli do dyspozycji 5 obszarów:

- (1) informatyka (2) informatyka dla nauczycieli, (3) edukacja informatyczna dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, (4) hagiologia kulturowa, (5) ekonomia gospodarstwa rolnego.

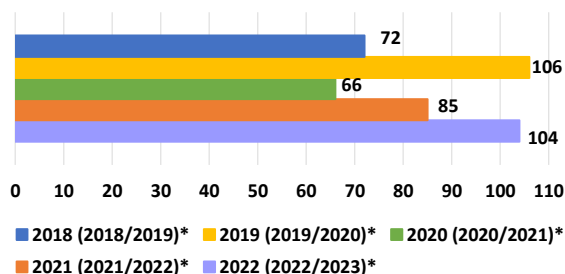
W ostatnim analizowanym 2022 roku powstało 6 podyplomowych studiów:

- zarządzanie produkcją w przemyśle mleczarskim (2) metodyka i metodologia pracy socjalnej, (3) zarządzanie BHP, (4) przygotowanie pedagogiczne, (5) oligofrenopedagogika – edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną, (6) nauczanie języka polskiego jako obcego.

Pracodawcy (inne podmioty) uczestniczący w utworzeniu kierunku kształcenia/studiów podyplomowych

Największa liczba **pracodawców i innych podmiotów uczestniczących w procesie tworzenia kierunku kształcenia/studiów podyplomowych**, była w roku 2019 (106) i 2022 (104). Najmniejszą liczbę podmiotów strony popytowej rynku pracy odnotowuje się w 2020 roku (66) oraz w 2018 roku (67). Uczelnie wyższe, utworzenie kierunku kształcenia i „podyplomówek” poprzedzały własnymi analizami pod kątem potrzeb rynku pracy, które konsultowały z pracodawcami oraz w ramach Rad Programowych, Rad Patronackich, Rad Konsultacyjnych ds. Społeczno-Gospodarczych.

Wykres 35. Liczba pracodawców (innych podmiotów) uczestniczących w utworzeniu kierunku kształcenia i studiów podyplomowych na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

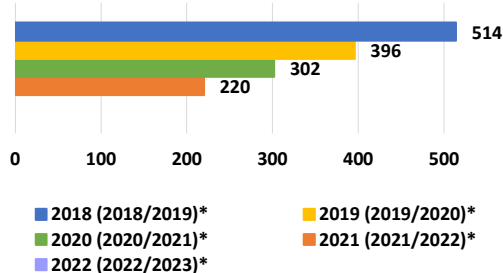
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez uczelnie wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie, Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu), Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Elbląska Uczelnia Ekonomiczno-Humanistyczna w Elblągu).

Poniżej pracodawcy i inne podmioty, uczestniczące w utworzeniu kierunku kształcenia/studiów podyplomowych: Michelin Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Olsztynie, Zakład Handlowo – Usługowy Zygmunt Żarna z siedzibą w Olsztynie, EXPOM S.A. z siedzibą w Kurzętniku, CEDROB S.A. z siedzibą w Ujazdówku, Bank Handlowy w Warszawie, TETRA PACK COMPANY z siedzibą w Tomaszkanie, Ministerstwo Edukacji i Nauki, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Centrum Współpracy z Otoczeniem Społeczno-Gospodarczym w Olsztynie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 w Elblągu, Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu „Tacy Sami” w Elblągu, Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP w Olsztynie, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Kamionku Wielkim, Zarząd Komunikacji Miejskiej w Elblągu, Elbląskie Przedsiębiorstwo Robót Telekomunikacyjnych, Komenda Miejska Policji w Elblągu, Elbląski Park Technologiczny w Elblągu, Elbląskie Izby Gospodarcze, Eko Partner, Koordynator Projektów Informatycznych Klaster ICT Amber, Urząd Celno-Skarbowy Oddział w Elblągu, Zespół Szkół Technicznych w Elblągu, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej TWOJE ZDROWIE w Elblągu, Szpital Miejski Św. Jana Pawła II w Elblągu, Wojewódzki Szpital Zespolony w Elblągu, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Olsztynie, Katedra i Zakład Anatomii Prawidłowej Collegium Medicum w Bydgoszczy UMK w Toruniu, Laboratorium Analiz Medycznych, w Elblągu, MR Diagnostic.PL w Elblągu, Zakład Patomorfologii El-Pat w Elblągu, Główna Biblioteka w Warszawie, Biblioteka w Elblągu.

Doktoranci kształcący się na studiach doktoranckich lub w szkołach doktorskich²⁶

W latach 2018-2022, na Warmii i Mazurach, corocznie na **studiach doktoranckich** kształciło się około 1,5% osób z ogółu studiujących na tym poziomie w Polsce. Dodatkowo, od roku akademickiego 2019/2020 przybyło doktorantów uczących się **w szkołach doktorskich**, stanowili oni średnio 0,9% ogółu kształcących się w Polsce. W regionie, **liczba kształcących się na studiach doktoranckich** w poszczególnych latach ulegała stopniowemu spadkowi. W roku akademickim 2018/2019 ich liczba wynosiła 514 osób, podczas gdy w kolejnym roku 396 osób, dwa lata później już 302 osoby, natomiast w 2021/2022 było już o 294 osoby mniej tj. 220 uczestników studiów doktoranckich. Na ten stan rzeczy miało wpływ uruchomienie szkół doktoranckich. Według statystyki Urzędu Statystycznego w Olsztynie w pierwszym roku funkcjonowania szkół dla doktorantów, kształciło się w nich 28 uczestników na Warmii i Mazurach, w kolejnym roku liczba ta wzrosła ponad dwukrotnie do 73 osób, natomiast w 2021/2022 osiągnęła już wartość 109 osób.

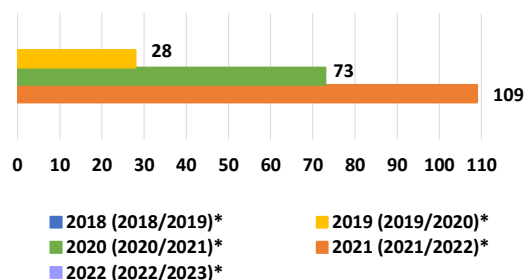
Wykres 36. Liczba doktorantów (bez cudzoziemców) kształcących się na studiach doktoranckich na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. (rok akademicki 2022/2023) – dane dostępne będą w październiku 2023 r.

Wykres 37. Liczba doktorantów (bez cudzoziemców) kształcących się w szkołach doktorskich na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

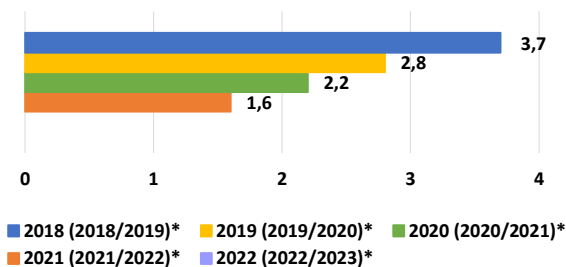

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. (rok akademicki 2022/2023) – dane dostępne będą w październiku 2023 r.

²⁶ Szkoła doktorska – funkcjonuje od 1 października 2019 roku jako zorganizowana forma kształcenia doktorantów, prowadzona przez uprawnione uczelnie i instytuty w co najmniej dwóch dyscyplinach (szkoły doktorskie zastąpiły dotychczas istniejące studia doktoranckie). Kształcenie może być prowadzone we współpracy z innym podmiotem, w szczególności przedsiębiorcą lub zagraniczną uczelnią lub instytucją naukową.

Wykres 38. Liczba uczestników studiów doktoranckich na 10 tys. ludności na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

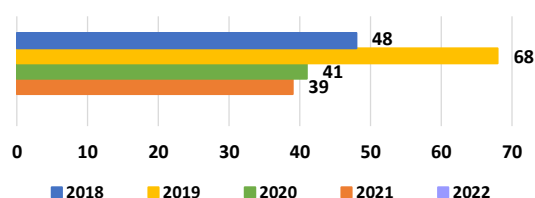

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. (rok akademicki 2022/2023) – dane dostępne będą w październiku 2023 r.

Najwięcej osób, które uzyskały **stopień doktora** na Warmii i Mazurach było w 2019 roku tj. 68 osób, co stanowiło 1,7% ogółu „doktorów” w Polsce. Rok wcześniej (2018) - 48 osób mogło pochwalić się obronionym doktoratem. Z kolei w 2020 na warmińsko-mazurskich uczelniach i jednostkach naukowych – stopień naukowy obroniło 41 osób, w 2021 roku - 39 osób.

Wykres 39. Liczba osób, które uzyskały stopień doktora w danym roku kalendarzowym (bez cudzoziemców) na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Urzędu Statystycznego w Olsztynie. Na dzień 30.06.2023 - brak danych na 2022r. – dane dostępne będą w październiku 2023 r.

Współpraca w obszarze kształcenia zawodowego

W analizowanym okresie 2018-2022, najwięcej **projektów powiązanych ze współpracą z pracodawcami w zakresie kształcenia zawodowego** podjęto w 2021 roku tj. 98. Z kolei w latach 2018-2020 ich wartość wynosiła 61 w 2018 roku, 64 w 2019 roku i 57 w 2020 roku. Z uwagi na brak danych na 2022 rok z UWM Olsztyn, ten rok pozostanie bez analizy dla obszaru „Współpraca w obszarze kształcenia zawodowego”.

Projekty warmińsko-mazurskich uczelni wyższych w ramach współpracy w obszarze kształcenia zawodowego:
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

- ✓ współpraca z instytucjami, w których studenci realizowali praktyki zawodowe – na kierunku filologia polska, historia, interdyscyplinarne studia strategiczne, filozofia, analiza i kreowanie trendów, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, filologia germańska (podmioty: Archiwum Państwowe w Olsztynie, Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Olsztynie, Muzeum Warmii i Mazur, Muzeum Zamkowe w Malborku, Archiwum Archidiecezjalne w Olsztynie, Archiwum UWM, Miejski Ośrodek Kultury, Biblioteka Wojewódzka, Biblioteka Miejska w Olsztynie, Wydawnictwo UWM w Olsztynie, Radio UWM, Radio Olsztyn, Transcom Worldwide Poland Sp. z o.o., Fundacja BORUSSIA, Olsztyńskie Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej, Warmińsko-Mazurska Regionalna Organizacja Turystyczna),

- ✓ wystawa prac studentów Wydziału Sztuki „Kulisy życia lalek” (Olsztyński Teatr Lalek),
- ✓ wystawa studentów Wydziału Sztuki „Terytorium Sztuki IV PRZEMIANY” (Pałac Młodzieży im. Orłąt Lwowskich w Olsztynie),
- ✓ inicjatywa Wydziału Sztuki „Muzyczny hołd dla Niepodległej” – udział zespołu MUSICA IN VIA (Filharmonia Warmińsko-Mazurska),
- ✓ wizyty studentów kierunków Rolnictwo i Ochrona środowiska w przedsiębiorstwach rolnych (Centralne Laboratorium PIORIN w Toruniu, Wojewódzki Inspektorat PIORIN w Olsztynie, firma Procam) – inicjatywa własna nauczycieli akademickich katedry Entomologii, Fitopatologii Molekularnej oraz Katedry Agrotechnologii i Agrobiznesu,
- ✓ zajęcia studentów kierunku Ochrona środowiska oraz Gospodarowanie surowcami odnawialnymi i mineralnymi w jednostkach, które w ramach swojej działalności zajmują się minimalizowaniem wpływu na środowisko przyrodnicze i jego ochronę (Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Olsztynie, Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Olsztynie, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Olsztynie, Yetico S.A. w Olsztynie, Browar w Elblągu – Grupa żywiec S.A.) – inicjatywa pracowników Katedry Ochrony Środowiska, Katedry Chemii Rolnej i Środowiskowej.

Olsztyńska Wyższa Szkoła w Olsztynie

- ✓ projekt „Warmia możliwości”.

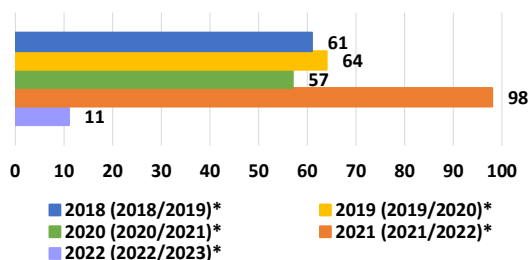
Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu

- ✓ projekt „Program praktyk zawodowych w Państwowych Wyższych Szkołach Zawodowych”,
- ✓ projekt „Reaktor ABK”,
- ✓ projekt „PWSZ w Elblągu – Uczelnia III-ciej Generacji”,
- ✓ projekt „KSZTAŁCENIA 4.0”.

Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu

- ✓ konferencja naukowa „Gospodarka i społeczeństwo w europejskiej perspektywie. Szanse i zagrożenia rozwoju społeczno-gospodarczego. Rola ekonomii społecznej w rozwoju społeczeństw”, „Gospodarka i społeczeństwo w europejskiej perspektywie. Kompetencje jutra, czyli czego przyszłość będzie wymagała od nas i naszych dzieci”,
- ✓ współpraca Rady Społeczno-Gospodarczej z biznesem, instytucjami oświatowo-educacyjnymi, lokalną administracją samorządową w zakresie wymiany wiedzy,
- ✓ spotkanie z praktyką – z inicjatywy Koła Naukowego Studentów Bezpieczeństwa Wewnętrznego „Bezpieczeństwo” w ramach zajęć praktycznych „Podstawy detektywistyki” zorganizowano pokaz specjalistycznego pojazdu kryminalistycznego Żandarmerii Wojskowej,
- ✓ wizyty studyjne w: Euroregion Bałtyk w ramach przedmiotu „Współpraca transgraniczna” (kierunek Bezpieczeństwo wewnętrzne), Domu pod Cisem w Elblągu w ramach przedmiotu „Ekonomia społeczna” (kierunek Administracja),
- ✓ wizyta studyjna w Domu Dziecka we Fromborku w ramach przedmiotu „Kultura organizacyjna w placówkach oświatowo-wychowawczych” (kierunek Pedagogika), Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Malborku w ramach przedmiotu „Pedagogika resocjalizacyjna” (kierunek Pedagogika), Areszcie Śledczym w Gdańsku w ramach przedmiotu „Pedagogika resocjalizacyjna” (kierunek Pedagogika), Elbląskim Parku Technologicznym w ramach przedmiotu „Nauka o organizacji” (kierunek Zarządzanie).

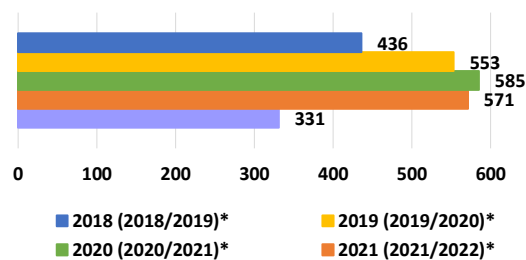
Wykres 40. Liczba projektów/inicjatyw powiązanych ze współpracą z pracodawcami w zakresie kształcenia zawodowego na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez uczelnie wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie - (b.d. na 2022 rok), Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie, Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu), Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Elbląska Uczelnia Ekonomiczno-Humanistyczna w Elblągu).

Wykres 41. Liczba pracodawców biorących udział w projektach/inicjatywach w zakresie kształcenia zawodowego na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

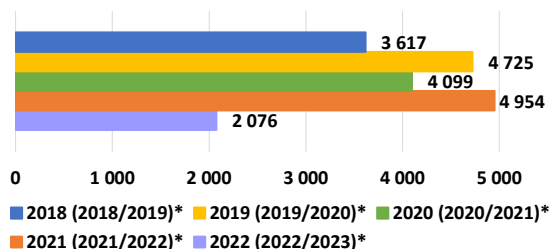
* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez uczelnie wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie - (b.d. na 2022 rok), Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie, Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu), Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Elbląska Uczelnia Ekonomiczno-Humanistyczna w Elblągu).

Przy realizacji projektów/inicjatyw wzięło udział corocznie ponad 300 **pracodawców**. Największa ich liczba była w latach 2019-2021, odpowiednio 553 w 2019 roku, 585 w 2020 roku i 571 w 2021 roku. Najmniej przedsiębiorców aktywnych było w 2018 (436).

W 2018 roku, ponad 3 600 **studentów** i 226 **nauczycieli akademickich** wzięło udział w realizowanych projektach/inicjatywach. Rok później ich liczba wzrosła do 4 725 studiujących i 257 nauczających. Spadek odnotowuje się w 2020 roku w porównaniu z rokiem poprzednim, o 626 osób kształcących się na uczelniach wyższych (4 099) i o 5 mniej nauczycieli akademickich (252). W 2021 roku, po zniesieniu częściowych restrykcji związanych z wprowadzeniem stanu zagrożenia epidemiologicznego, nastąpił wzrost uczestników w realizowanych projektach, tj. 4 954 studentów i 268 nauczycieli – tym samym rok 2021 jest rokiem, w którym obserwuje się ich największy udział.

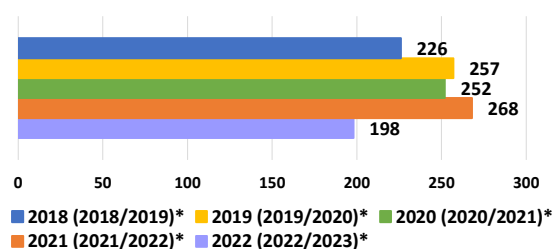
Wykres 42. Liczba studentów biorących udział w projektach/inicjatywach powiązanych ze współpracą z pracodawcami w zakresie kształcenia zawodowego na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez uczelnie wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie - (b.d. na 2022 rok), Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie, Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu), Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Elbląska Uczelnia Ekonomiczno-Humanistyczna w Elblągu).

Wykres 43. Liczba nauczycieli akademickich biorących udział w projektach/inicjatywach powiązanych ze współpracą z pracodawcami w zakresie kształcenia zawodowego na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

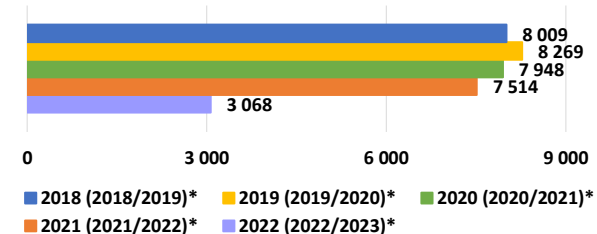
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez uczelnie wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie - (b.d. na 2022 rok), Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie, Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu), Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Elbląska Uczelnia Ekonomiczno-Humanistyczna w Elblągu).

Zmiany w zakresie liczby projektów, pracodawców, studentów i nauczycieli akademickich, związane były z okresem realizowania projektów finansowanych ze środków unijnych, ale także wprowadzeniem stanu zagrożenia epidemiologicznego w 2020 roku.

Praktyki zawodowe

W latach 2018-2022, liczba studentów odbywających **praktyki zawodowe** przekraczała corocznie ponad 7 500 osób (z wyjątkiem roku 2022 roku – brak danych z UWM Olsztyn). W 2018 roku praktyczne „szlify” zdobywało 8 009 studentów. Rok później było o 260 osób więcej, tj. 8 269 praktykantów. W 2020 roku odnotowuje się spadek liczby studentów odbywających praktyki do 7 948 osób. W 2021 roku, w odniesieniu do poprzedniego roku obserwuje się kolejny spadek liczby praktykantów o 434 osoby (7 514). Z uwagi na brak danych na 2022 rok z UWM Olsztyn, ten rok pozostanie bez analizy.

Wykres 44. Liczba studentów odbywających praktyki zawodowe na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez uczelnie wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (b.d. na 2022 rok), Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie, Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu), Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Elbląska Uczelnia Ekonomiczno-Humanistyczna w Elblągu).

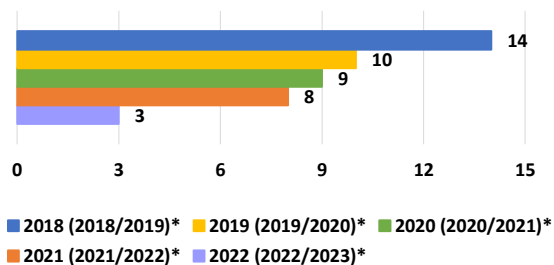
Reasumując, zmniejszająca się liczba studentów odbywających praktyki jest powiązana ze zmniejszającą się ogólną liczbą studiujących na uczelniach.

Akademickie biura karier

W monitorowym okresie, według danych udostępnionych przez cztery warmińsko-mazurskie uczelnie wyższe, na każdej z tych uczelni funkcjonowały **biura karier**.

Na przestrzeni lat 2018-2022, z roku na rok, obserwuje się zmniejszającą się liczbę **pracowników biur karier**. W roku akademickim 2018/2019 w biurach pracowało łącznie 14 osób. W kolejnym roku (2019/2020) studentów obsługiwało 10 pracowników, 9 w 2020/2021 i 8 w 2021/2022. Z uwagi na brak danych na 2022 rok z UWM Olsztyn, ten rok pozostanie bez analizy dla obszaru „Akademickie biura karier”.

Wykres 45. Liczba pracowników biur karier (w tym doradcy zawodowi/pośrednicy pracy) na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

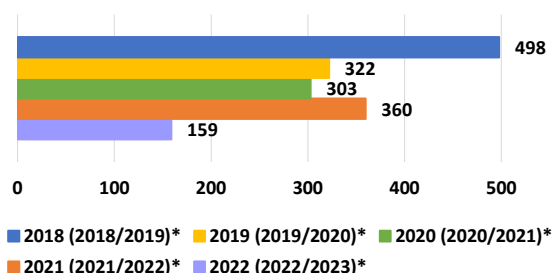
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez uczelnie wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (b.d. na 2022 rok), Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie, Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu), Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Elbląska Uczelnia Ekonomiczno-Humanistyczna w Elblągu).

Od roku akademickiego 2018/2019 sukcesywnie spadała **liczba studentów objętych działaniami biur karier**, poza rokiem 2021/2022. Najwięcej studentów objętych działaniami biur karier było w roku akademickim 2018/2019 (498). Rok później odnotowuje się spadek ich liczby do 322 osób i w 2020/2021 kolejny spadek do 303 osób. Dopiero

w 2021/2022 mamy do czynienia z nieznacznym wzrostem, tj. 360 studentów zostało wspartych przez biura karier.

W analizowanych latach, największą **liczbę pracodawców, z którymi współpracowały akademickie biura karier**, obserwuje się w 2018 roku (364). Rok później odnotowuje się spadek ich liczby o 203 podmioty, łącznie współpracowało 161 pracodawców. Kolejne dwa lata tj. 2020-2021, są latami wzrostu w stosunku do 2019 roku, w 2020 roku - 227 podmiotów strony popytowej brało udział w działaniach biur karier i 263 w 2021 roku. Z uwagi na brak danych na 2022 rok z UWM Olsztyn oraz AMiSNS Elbląg, ten rok zostanie bez analizy.

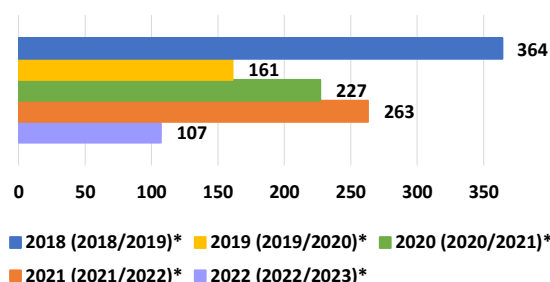
Wykres 46. Liczba studentów objętych wsparciem biur karier na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez uczelnie wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie - b.d. na 2022 rok, Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie, Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu), Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Elbląska Uczelnia Ekonomiczno-Humanistyczna w Elblągu) – b.d. na lata 2018-2022.

Wykres 47. Liczba pracodawców, z którymi współpracowały biura karier na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez uczelnie wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie - b.d. na 2022 rok, Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie, Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu), Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Elbląska Uczelnia Ekonomiczno-Humanistyczna w Elblągu).

Na przestrzeni lat 2018-2022 uczelnie wyższe realizowały projekty, których głównym celem było wspieranie studentów w ich rozwoju kariery zawodowej, tj.:

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

- ✓ projekt „Profesjonalizacja Akademickiego Biura Karier w Olsztynie”,
- ✓ projekt „Program Rozwojowy Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie”,
- ✓ projekt „Uniwersytet Wielkich Możliwości – program podniesienia jakości zarządzania jakością zarządzania procesem kształcenia i jakości nauczania”.

Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu

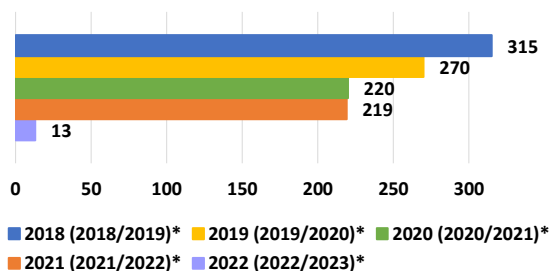
- ✓ projekt „PWSZ w Elblągu – Uczelnia III-ciej Generacji”,
- ✓ projekt „Kształcenia 4.0”,
- ✓ projekt „Zawodowe Zrozumienie Niepełnosprawności”,
- ✓ projekt „Reaktor ABK”.

Aktywność uczelni wyższych, w tym ze światem biznesu

W analizowanych latach, największa **współpraca między nauczycielami akademickimi/w tym doktorantami/ a pracodawcami** była w 2018 roku, wówczas to 315 nauczycieli i 133 pracodawców nawiązało współpracę. Rok później, mamy spadek ich udziału, ze strony kadry uczelnianej było 270 przedstawicieli, natomiast po stronie pracodawców – 131 podmiotów. W 2020 roku, odnotowuje

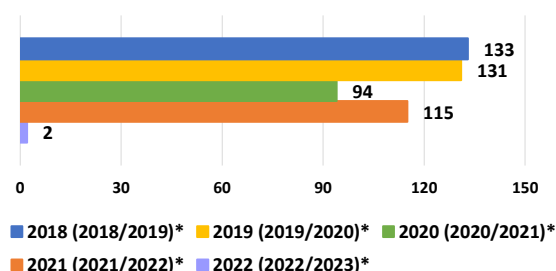
się kolejny spadek w porównaniu do 2019 roku, tj. mniej o 50 nauczycieli (220) i 37 pracodawców (94). W monitorowanym 2021 roku obserwuje się współpracę 115 firm i 219 nauczycieli. Z uwagi na brak danych na 2022 rok z UWM Olsztyn oraz AMiSNS Elbląg, ten rok pozostanie bez analizy.

Wykres 48. Liczba nauczycieli akademickich (w tym doktorantów) współpracujących z biznesem na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez uczelnie wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie - b.d. na 2022 rok, Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie – b.d. na lata 2018-2022, Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu), Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Elbląska Uczelnia Ekonomiczno-Humanistyczna w Elblągu) – b.d. na lata 2018-2022.

Wykres 49. Liczba pracodawców, z którymi współpracowali nauczyciele akademicki (w tym doktoranci) w ramach współpracy z biznesem na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez uczelnie wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie - b.d. na 2022 rok, Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie – b.d. na lata 2018-2022, Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu), Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Elbląska Uczelnia Ekonomiczno-Humanistyczna w Elblągu) – b.d. na lata 2018-2022.

Poniżej przykłady współpracy:

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

- ✓ program „Inkubator Innowacyjności” – realizowany we współpracy z Uniwersytetem Medycznym w Łodzi oraz Uniwersytetem Łódzkim (program Ministerstwo Edukacji i Nauki) – 3 edycje,
- ✓ współpraca z biznesem głównie w zakresie usług badawczych świadczonych na zewnątrz,
- ✓ współpraca w zakresie komercjalizacji wyników badań,
- ✓ projekty badawcze w konsorcjach z przedstawicielami sektora prywatnego, mające na celu zwiększenie efektywności działań B+R.

Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu

- ✓ przeprowadzenie prac badawczo-rozwojowych dla firmy SHMID POLSKA Sp. z o.o.,
- ✓ przeprowadzenie prac badawczo-rozwojowych w zakresie badań możliwości wykorzystania powłok meblarskich wykonanych z maty akrylowej - PPHU TRACO,
- ✓ opinia o innowacyjności „Nowe podejście do tradycji w Spółce Wolność”,
- ✓ prace badawczo-rozwojowe obejmujące weryfikację merytoryczną oraz sporządzenie dokumentacji do algorytmów od „a” do „m” w formie publikacji – OKE POLAND Sp. z o.o.,
- ✓ usługa badawczo-rozwojowe w ramach projektu pn. „Inteligentny System Zarządzania Energią Poligeneracyjnych Źródeł Rozproszonych Skali Mikro z wykorzystaniem Sztucznej Inteligencji w Procesach Samouczenia Maszynowego” - SEA DEVELOPMENT SP. Z O.O.,
- ✓ udział ekspertów CTT w Komisji Rekrutacyjnej do projektu „STARTUP HOUSE IV” – Inkubacja przedsiębiorstw w Elblągu”,
- ✓ udzielenie licencji upoważniającej firmę PAKIET Sp. z o.o. do niewyłącznego korzystania z patentu wpisanego do rejestru patentowego Rzeczypospolitej Polskiej pod nr 232889, udzielonego na wynalazek pt. "System zdalnego wyznaczania trajektorii efektoru robota przemysłowego" dla celów związanych z działalnością gospodarczą Licencjobiorcy w zakresie przemysłowego zastosowania wynalazku oraz prowadzenie przez Licencjobiorcę na bazie wynalazku prac B+R na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Na podstawie opatentowa-

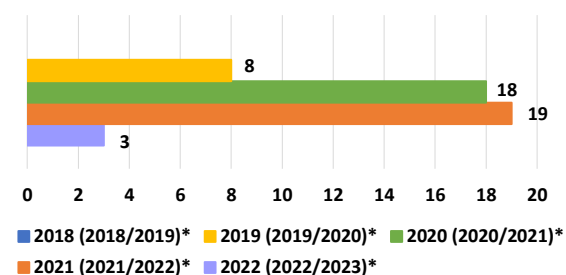
nego wynalazku firma PAKIET Sp. z o.o. otrzymała dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, Oś Priorytetowa III: WSPARCIE INNOWACJI W PRZEDSIĘBIORSTWACH, Działanie 3.2: Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R Poddziałanie. Twórcami wynalazku są Henryk Olszewski oraz Stanisław Kwitniewski – eksperci Centrum Transferu Technologii PWSZ w Elblągu.

Analizy, badania w kontekście dopasowania kształcenia pod potrzeby rynku pracy

W monitorowanym okresie, jedna uczelnia nie prowadziła *analiz/badań w kontekście dopasowania kierunku kształcenia pod potrzeby rynku pracy*, tj. Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie. Jednakże, według informacji przedstawionych przez uczelnię, ściśle współpracuje ona z Radą Społeczno-Gospodarczą, która zrzesza ponad 50 pracowników różnych branż. Członkowie ww. Rady wyznaczają główne kierunki rozwoju Uczelni w kontekście potrzeb rynku pracy (np. uaktualnianie kierunków studiów istniejących poprzez modyfikację przedmiotów/modułów przedmiotów, tworzenie nowych kierunków studiów).

W przypadku pozostałych szkół wyższych, w 2019 roku, uczelnie przeprowadziły 8 analiz/badań. W kolejnym roku ich liczba zwiększyła się do 18, natomiast w 2021 roku było już 19. Najmniej opracowano w 2022 roku, tj. 3 analizy/badania.

Wykres 50. Liczba przeprowadzonych analiz/badań w kontekście dopasowania kierunku kształcenia pod potrzeby rynku pracy na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022

* w nawiasie wskazany jest rok akademicki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez uczelnie wyższe: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie - b.d. na 2018 i 2022 rok, Olsztyńska Wyższa Szkoła im. J. Rusieckiego w Olsztynie - b.d. na lata 2018-2022, Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu) - b.d. na 2018, 2020, 2021 rok, Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu (wcześniej Elbląska Uczelnia Ekonomiczno-Humanistyczna w Elblągu) - b.d. na 2018 i 2020 rok

Poniżej przykłady analiz/badań:

- **Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie** (analiza zakresu/kierunku):

administracja skarbową, doradztwo podatkowe, rybactwo, weterynaria, prawo administracyjne, bezpieczeństwo wewnętrzne, logistyka przemysłowa, geoinformatyka, asystent zdrowia, rehamanager, technologie i procesy, przyszłości blockchain, kryptowaluty, mediator sądowy i pozasądowy, refleksologia, refleksoterapia, analityka i robotyzacja procesów biznesowych, leśnictwo, seksuologia, kwalifikacyjne studium podyplomowe dla nauczycieli informatyki, doskonalące studium informatyki dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, doskonalące studium podyplomowe dla nauczycieli informatyki, inżynieria biomedyczna, browarstwo, enologia, zooterapia, social media manager, produkcja muzyczna i realizacja dźwięku, inżynieria logistyczna, doradztwo podatkowe, nauczanie matematyki i informatyki, biologia sądowa, nauczanie biologii, dietetyka, digital design i UX oraz produkcja rozrywki interaktywnej, gospodarka wodorowa i atomowa, fizjoterapia, chemia, politologia i stosunki międzynarodowe, analityka i zarządzanie publiczne, kryminologia, muzyka sakralna, nauczanie matematyki i informatyki

- **Akademia Nauk Stosowanych w Elblągu**

badanie związane z uruchomieniem kierunku: logopedia (studia I i II stopnia), menadżersko-prawne (studia II stopnia), pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna (jednolite studia magisterskie), kosmetologia (studia I stopnia).

- **Akademia Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu**

analiza programu studiów administracja, pedagogika, bezpieczeństwo wewnętrzne, psychologia.

Kształcenie ustawiczne (wraz z innymi formami pozaszkolnymi) w województwie warmińsko-mazurskim

W świecie dynamicznych zmian czynnikiem, który znacząco oddziałuje na rozwój społeczno-gospodarczy regionu jest uczenie się przez całe życie jego mieszkańców. Definicja koncepcji całożyciowego uczenia się, przedstawiona przez Komisję Europejską, oznacza wszelkie działania, które zmierzają do poprawy poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji w perspektywie osobistej, obywatelskiej, społecznej oraz zawodowej osób w różnym wieku.

Kształcenie ustawiczne – formy szkolne i pozaszkolne²⁷

FORMY SZKOLNE

do 2018/2019 roku

- kształcenie w szkołach dla dorosłych (w tym szkołach policealnych)

od 2019/2020 roku

- kształcenie w szkołach dla dorosłych, branżowych szkołach II stopnia i szkołach policealnych

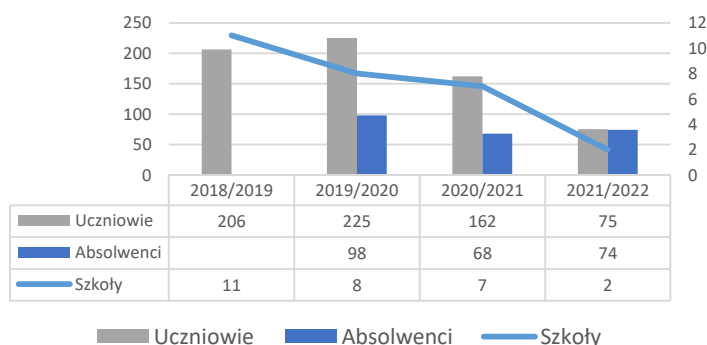
■ Szkoły dla dorosłych

Szkoły dla dorosłych obejmują szkoły podstawowe oraz licea ogólnokształcące, a do 2019/2020 roku także gimnazja²⁸.

Wykres 51. Liczba uczniów i absolwentów w szkołach dla dorosłych w latach 2018-2021

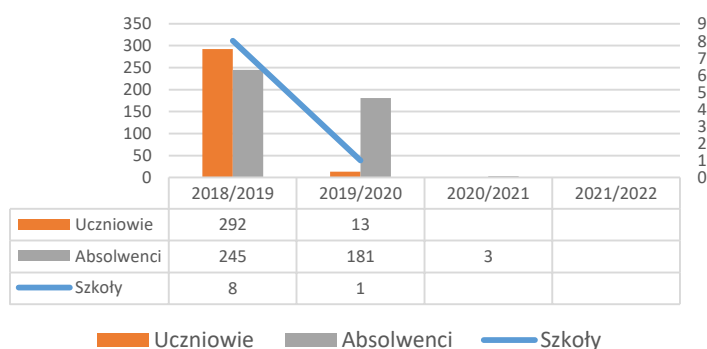
SZKOŁY PODSTAWOWE

* puste pole - brak danych

GIMNAZJA

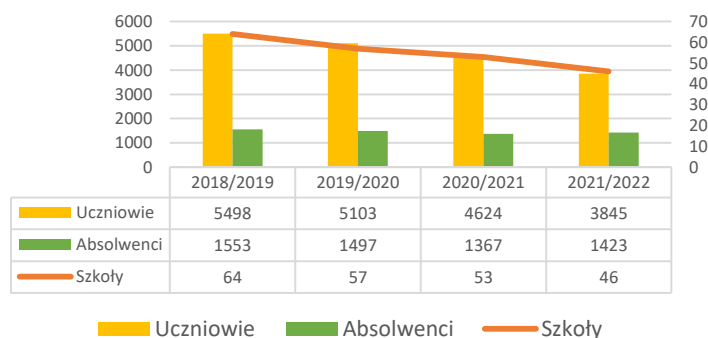
* puste pole - brak danych związany z likwidacją gimnazjum

²⁷ Zgodnie Ustawą z dnia 22 listopada 2018 roku o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw.

²⁸ Brak danych dla 2022/2023 roku szkolnego.

LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE

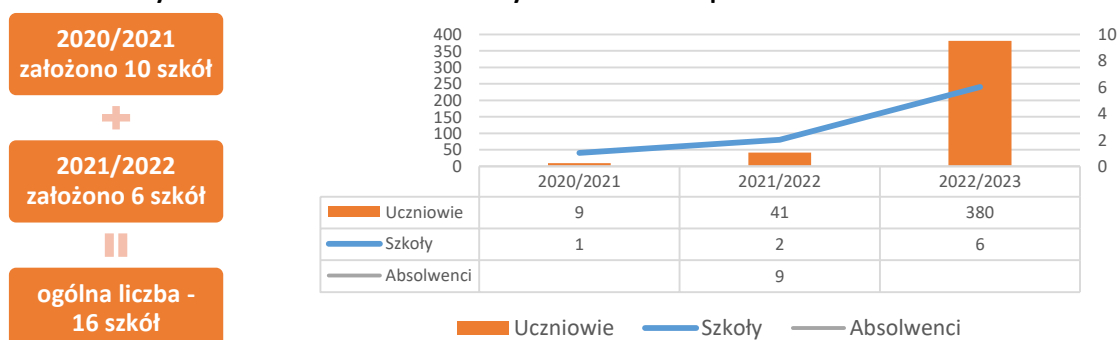
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

W ciągu 4 lat edukacji zmniejszyła się liczba szkół dla dorosłych (spadek o 35 szkół), po części związane jest to z reformą systemu oświaty z 2017 roku, w którym to rozpoczęto wygaszanie gimnazjów. Największym zainteresowaniem wśród osób dorosłych cieszyły się licea ogólnokształcące. Do gimnazjów i szkół podstawowych uczęszczała najmniejsza liczba osób. Najwięcej osób dorosłych (bez względu na typ szkoły) kształciło się w roku szkolnym 2018/2019 (5 996 osób). W kolejnych latach szkolnych obserwujemy spadek liczby uczniów, szczególnie widoczne jest to w roku szkolnym 2021/2022, gdzie odnotowano 3 920 osób. Tendencja spadkowa liczby uczniów widoczna jest w gimnazjum (powiążane jest to z likwidacją tego typu szkoły) oraz liceum ogólnokształcącym, w szkole podstawowej spadek odnotowano dopiero od 2020/2021 roku. Podobna sytuacja występuje wśród absolwentów szkół dla dorosłych - najwięcej absolwentów odnotowano w roku szkolnym 2018/2019 – 1 798 osób i od tego momentu ich liczba spada, jedyny wzrost liczby absolwentów zaobserwowano w 2021/2022 roku - zarówno w szkołach podstawowych, jak i liceach ogólnokształcących.

■ Branżowe szkoły II stopnia

Na szczególną uwagę zasługują branżowe szkoły II stopnia, które w związku z reformą edukacji przeprowadzoną w 2017 roku, utworzone zostały dopiero w 2020/2021 roku.

Wykres 52. Kształcenie w branżowych szkołach II stopnia w latach 2020-2022

* puste pole - brak danych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych oraz Systemu Informacji Oświatowej.

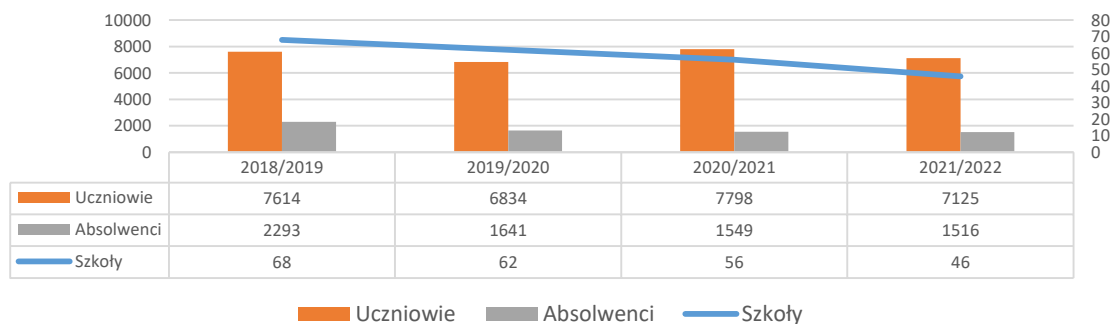
Z danych Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych (RSPO) wynika, że spośród założonych 16 szkół branżowych II stopnia tylko 6 szkół na koniec 2022 roku prowadzi kształcenie. Według Systemu Informacji Oświatowej liczba szkół oraz liczba uczniów z roku na rok wzrasta. Z uwagi na to, że kształcenie w branżowych szkołach II stopnia rozpoczęło się w 2020/2021 roku - pierwszych absolwentów odnotowano dopiero na koniec 2021/2022 roku. Aktualnie w branżowej szkole II stopnia

można kształcić się w 11 zawodach, np.: technik elektryk, technik pojazdów samochodowych, technik robót wykończeniowych w budownictwie.

■ Szkoły policealne

Szkoły policealne do 2018/2019 roku zaliczane były do szkół dla dorosłych, od 2019/2020 roku stanowią odrębny typ szkoły związany z kształceniem ustawicznym.

Wykres 53. Liczba uczniów i absolwentów w szkołach policealnych w latach 2018-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań otrzymanych z Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Rok szkolny 2021/2022 jest rokiem, w którym to liczba szkół policealnych jest najniższa, systematyczny ich spadek widoczny jest od 2018/2019 roku. W okresie sprawozdawczym liczba uczniów, mimo odnotowanych spadków w 2019/2020 i 2021/2022 roku, wynosi średnio ponad 7 tys. osób. Liczba absolwentów (podobnie jak liczba szkół) regularnie spada i na koniec okresu sprawozdawczego, w porównaniu z rokiem szkolnym 2018/2019 – zmniejszyła się o 777 osób. W szkole policealnej można było kształcić się np. w zawodzie: asystentka stomatologiczna, technik sterylizacji medycznej, terapeuta zajęciowy.

FORMY POZASZKOLNE

do 2019 roku

od 2019 roku

w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, placówkach oświatowych - centrach kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz ośrodkach doksztalcania i doskonalenia zawodowego, instytucjach rynku pracy, podmiotach prowadzących działalność oświatową*

w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, placówkach oświatowych - placówkach kształcenia ustawicznego oraz centrach kształcenia zawodowego, instytucjach rynku pracy, podmiotach prowadzących działalność oświatową*

w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych, kursów umiejętności zawodowych, kursów kompetencji ogólnych, turnusów doksztalcania teoretycznego młodocianych pracowników oraz innych kursów

w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych, kursów umiejętności zawodowych, kursów kompetencji ogólnych, turnusów doksztalcania teoretycznego młodocianych pracowników oraz innych kursów

■ Szkoły zawodowe – kwalifikacyjne kursy zawodowe

Ze względu na brak spójności danych źródłowych na lata 2019-2022 przekazanych przez Urząd Statystyczny w Olsztynie, w raporcie w pierwszej części przedstawiono i przeanalizowano dane z 2018/2019 roku w porównaniu z rokiem szkolnym 2017/2018 opisanym w raporcie z 2018 roku, a w drugiej części - dane z Systemu Informacji Oświatowej na lata 2019-2022, które pozyskano od Ministerstwa Edukacji i Nauki²⁹. Dane z obu źródeł mogą się różnić i nie można ich porównywać.

Tabela 43. Kwalifikacyjne kursy zawodowe w szkołach dla młodzieży i dorosłych (2017-2018)

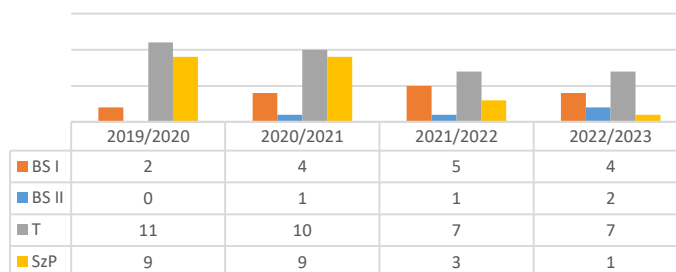
Wyszczególnienie		2017/2018	2018/2019
liczba szkół dla młodzieży		39	49
liczba szkół dla dorosłych		31	25
ogółem w szkołach dla młodzieży i dorosłych	liczba kursów	70	67
	liczba słuchaczy	1 611	1 557
	liczba słuchaczy, którzy uzyskali zaświadczenie o ukończeniu kursu	5 685	b.d.
	liczba słuchaczy przystępujących do egzaminu	4 379	b.d.
	liczba słuchaczy, którzy zaliczyli egzamin	4 532	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań otrzymanych z Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

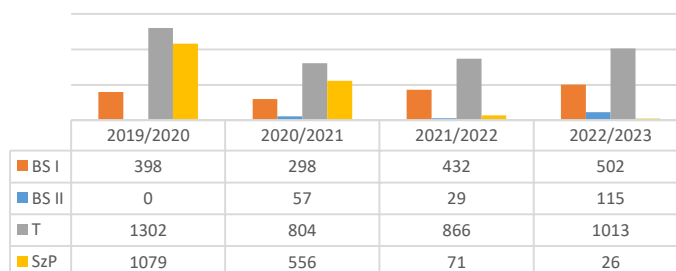
W 2017/2018 roku liczba szkół dla młodzieży i dorosłych prowadzących kwalifikacyjne kursy zawodowe, w porównaniu z 2018/2019 rokiem w przypadku szkół dla młodzieży wzrosła o 10 szkół, a w przypadku szkół dla dorosłych spadła o 6 szkół. Jeśli chodzi o ogólną liczbę kursów i słuchaczy w szkołach dla młodzieży i dorosłych, w ciągu roku odnotowano spadek o 3 kursy i 54 słuchaczy. W kwestii liczby słuchaczy, którzy uzyskali zaświadczenie o ukończeniu kursu, przystąpili do zewnętrznego egzaminu i zdali ten egzamin – jedyne dostępne dane dotyczą 2017/2018 roku.

Wykres 54. Kwalifikacyjne kursy zawodowe w szkołach zawodowych w latach 2019-2022³⁰

SZKOŁY ZAWODOWE

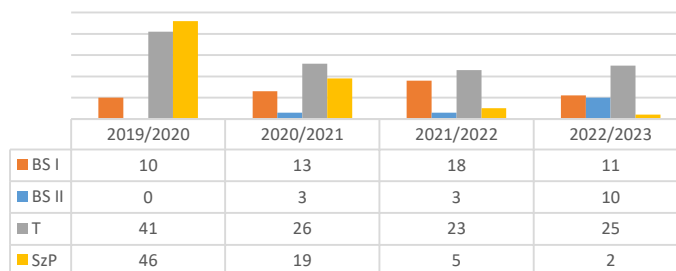
SŁUCHACZE

²⁹ Ministerstwo Edukacji Narodowej do 31 grudnia 2020 roku.

³⁰ Według danych SIO na dzień 30 IX 2019-2022 roku.

KWALIFIKACYJNE KURSY ZAWODOWE

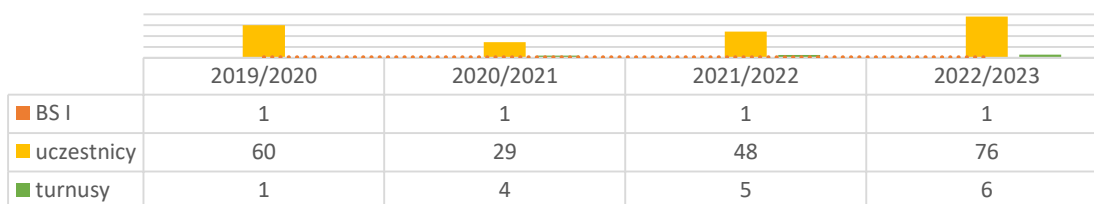
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej.

Według danych SIO, w ciągu 4 lat najwięcej szkół zawodowych prowadzących kwalifikacyjne kursy zawodowe (tj. branżowa szkoła I i II stopnia – BS I i BS II, technikum - T oraz szkoła policealna - SzP) odnotowano w 2020/2021 roku (24 szkoły), w kolejnych latach ich liczba spada (spadki dotyczą szkoły policealnej i technikum). Najwięcej słuchaczy (bez względu na typ szkoły zawodowej) kształciło się w 2019/2020 roku (2 779 osób) – w kolejnych latach ich liczba spada, a w 2022/2023 roku rośnie – wzrost liczby słuchaczy widoczny jest szczególnie w branżowej szkole I i II stopnia oraz w technikum. W okresie sprawozdawczym poziom uczestnictwa słuchaczy zmniejszył się jedynie w szkołach policealnych (z 1 079 do 26 osób). Największym zainteresowaniem wśród słuchaczy cieszyły się technika, a najmniejszym branżowe szkoły II stopnia (z uwagi na nowy typ szkoły). Najwięcej kursów (bez względu na typ szkoły zawodowej) zrealizowano w 2019/2020 roku (97 kursów), a najmniej w 2022/2023 roku (48 kursów). Wśród kierunków, w których można było odbyć kwalifikacyjny kurs zawodowy znalazły się m.in. takie zawody jak: kucharz, monter sieci i instalacji sanitarnych, stolarz (BS I); technik agrobiznesu, technik pojazdów samochodowych, technik weterynarii (BS II); mechanik pojazdów samochodowych, technik architektury krajobrazu, technik handlowiec (T); opiekun medyczny, technik ekonomista, technik informatyk (SzP).

■ Szkoły zawodowe – turnusy kształcenia teoretycznego młodocianych pracowników

Turnusy kształcenia teoretycznego młodocianych pracowników prowadzone są przez branżowe szkoły I stopnia (BS I).

Wykres 55. Turnusy kształcenia teoretycznego młodocianych pracowników w BS I w latach 2019-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej.

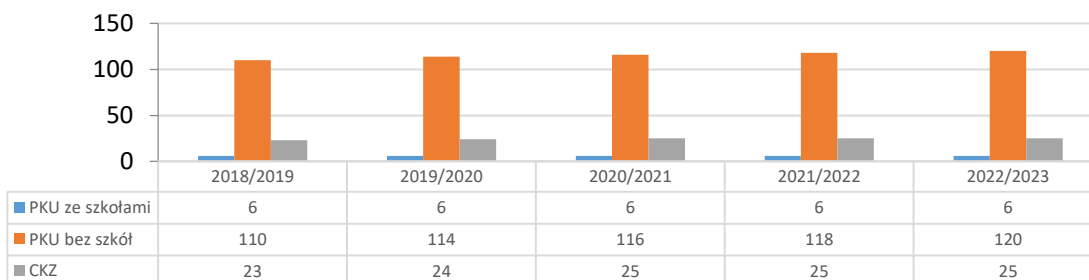
W ciągu 4 lat liczba szkół prowadzących turnusy kształcenia teoretycznego młodocianych pracowników³¹ utrzymuje się na tym samym poziomie. Najwięcej młodocianych pracowników odbywało turnusy w 2022/2023 roku (76 osób), a najmniej w 2020/2021 roku (29 osób). W analizowanych okresach liczba turnusów stopniowo rosła (z jednego do 6). Wśród kierunków, w których można było odbyć turnusy znalazły się m.in. takie zawody jak: fryzjer, stolarz oraz ślusarz.

³¹ Przez młodocianego pracownika należy rozumieć pracownika, o którym mowa w Dziale IX ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy - Młodocianym jest osoba, która ukończyła 15 lat, a nie przekroczyła 18 lat.

■ Placówki oświatowe – kwalifikacyjne kursy zawodowe

Zgodnie z systemem oświaty - placówki oświatowe można podzielić na centra kształcenia ustawicznego i centra kształcenia praktycznego, które w 2019 roku zostały przekształcone w placówki kształcenia ustawicznego (ze szkołami i bez szkół) i centra kształcenia zawodowego oraz działające do 2019/2020 roku (a następnie zlikwidowane) - ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego. Z uwagi na brak danych dla poszczególnych typów placówek - analizie poddane zostaną dane dotyczące placówek kształcenia ustawicznego (PKU) i centrów kształcenia zawodowego (CKZ).

Wykres 56. Liczba placówek oświatowych w latach 2018-2022

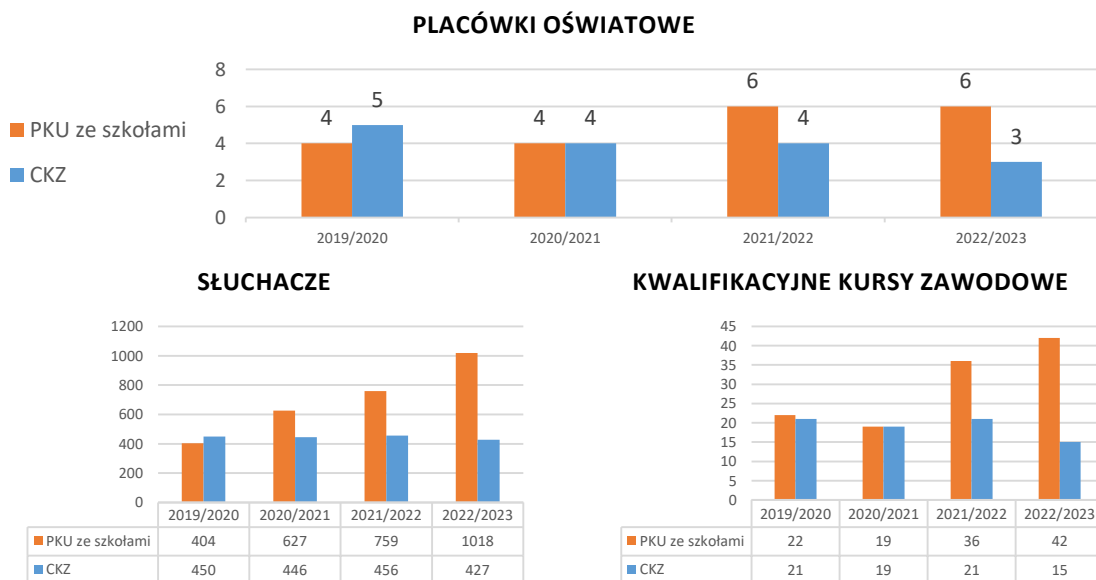

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej.

Porównując dane, liczba placówek kształcenia ustawicznego i centrów kształcenia zawodowego w ciągu 5 lat stopniowo rośnie (kolejno do 126 i 25 placówek w 2022/2023 roku).

W celu wyjaśnienia kwalifikacyjne kursy zawodowe opisywane poniżej prowadzone są w placówkach kształcenia ustawicznego ze szkołami i w centrach kształcenia zawodowego.

Wykres 57. Kwalifikacyjne kursy zawodowe w placówkach oświatowych w latach 2019-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej.

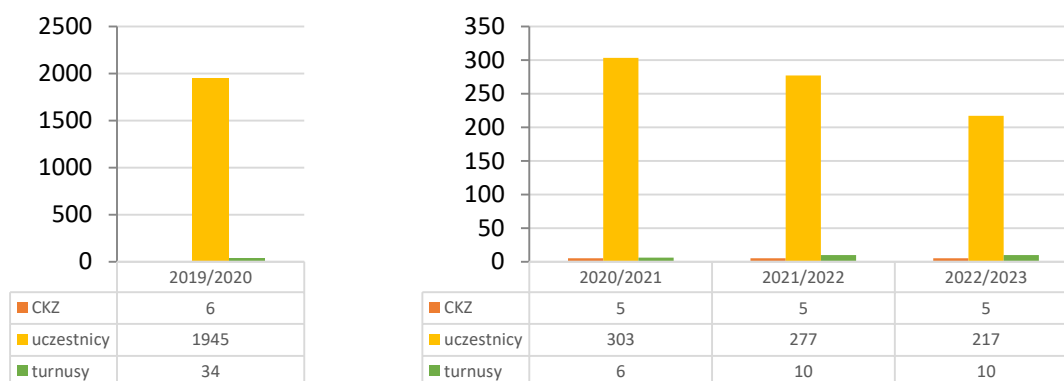
Liczba placówek oświatowych prowadzących kwalifikacyjne kursy zawodowe od 4 lat jest niemal niezmienna (od 8 do 10 placówek). Od 2019/2020 roku liczba słuchaczy stale rośnie, szczególnie widoczne jest to w placówkach kształcenia ustawicznego ze szkołami (z 404 do 1 018 osób), natomiast w centrach kształcenia zawodowego utrzymuje się na podobnym poziomie (powyżej 400 osób). Najwięcej kursów ogółem zrealizowano w 2020/2021 i 2022/2023 roku (po 57 kursów),

wśród których zdecydowaną większość stanowią kursy prowadzone w placówce kształcenia ustawicznego ze szkołami. Wśród kierunków, w których można było odbyć kwalifikacyjny kurs zawodowy znalazły się m.in. takie zawody jak: ślusarz, tapicer, technik spawalnictwa (PKU ze szkołami); elektryk, operator maszyn leśnych, technik fotografii i multimediiów (CKZ).

■ Placówki oświatowe – turnusy dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników

Turnusy dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników prowadzone są przez centra kształcenia zawodowego (CKZ).

Wykres 58. Turnusy dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników w CKZ w roku 2019 i latach 2020-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej.

W ciągu 4 lat liczba centrów kształcenia zawodowego prowadzących turnusy dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników utrzymuje się na podobnym poziomie. Najwięcej młodocianych pracowników odbywało turnusy w 2019/2020 roku i od tego czasu ich liczba spada, jest to związane ze zmianami organizacyjnymi, które weszły w życie z dniem 1 września 2019 roku³². W analizowanych okresach liczba turnusów stopniowo spada, a następnie utrzymuje porównywalny poziom. Wśród kierunków, w których można było odbyć turnusy znalazły się m.in. takie zawody jak: mechanik pojazdów samochodowych, murarz-tylnik oraz operator obrabiarek skrawających.

■ Instytucje rynku pracy

Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obszarem edukacyjno-oświatowym zajmują się również instytucje rynku pracy. Do nich zaliczyć należy - ochotnicze hufce pracy oraz instytucje szkoleniowe. Ich szersze znaczenie dla edukacji, ale także dla rynku pracy opisane zostało poniżej.

• Ochotnicze hufce pracy

Ochotnicze hufce pracy wykonują na rzecz młodzieży zadania państwa w różnym zakresie. W tej części szczególna uwaga zostanie skupiona na zadaniach związanych z: a) przygotowaniem zawodowym młodocianych pracowników zatrudnionych u pracodawców, które jest formą przyuczenia do wykonywania określonej pracy lub formą nauki zawodu oraz b) realizacją kursów zawodowych

³² Strona internetowa Kuratorium Oświaty w Olsztynie - <https://www.ko.olsztyn.pl/2019/09/03/zmiany-w-organizacji-turnusow-dokszalcania-teoretycznego-uczniow-bedacych-mlodocianymi-pracownikami-od-r-szk-2019-2020/>

w jednostkach OHP skierowanych do uczestników i absolwentów OHP, a także osób z lokalnego środowiska.

Tabela 44. Przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników zatrudnionych u pracodawców w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
liczba młodocianych pracowników zatrudnionych u pracodawców	5 198	5 194	5 564	5 556	5 938
liczba pracodawców, u których przeprowadzono przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników	1 121	1 111	1 160	1 199	1 233

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań otrzymanych z Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy w Olsztynie.

W analizowanych okresach sprawozdawczych zatrudnienie w celu przygotowania zawodowego - otrzymało średnio ponad 5 tys. młodocianych pracowników - w 2022 roku było ich najwięcej (5 938 osób). Każdego roku zatrudnienie oferowało średnio ponad 1 tys. pracodawców (najwięcej w 2022 roku - 1 233 pracodawców). Pracodawcy, którzy zatrudnili młodocianych pracowników, za ich przygotowanie zawodowe, zgodnie z zapisami ww. ustawy otrzymali refundację kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne. W ciągu 5 lat kwota ta wyniosła ok. 77 mln zł. Do najczęściej refundowanych zawodów w latach 2018-2022 – zgodnych z wykazem zawodów uchwalanym przez Zarząd Województwa³³, należały zawody: sprzedawca, mechanik pojazdów samochodowych, fryzjer, kucharz oraz stolarz.

Rysunek 11. Kursy zawodowe realizowane w jednostkach Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczej Hufców Pracy w Olsztynie w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy w Olsztynie.

Na przestrzeni 5 lat, w jednostkach Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komendy OHP w Olsztynie zrealizowano łącznie 952 kursy, najwięcej w 2019 roku (253 kursy), a najmniej w 2020 roku (118 kursów). W ofercie kursów zawodowych znalazły się m.in. takie kursy jak: kursy spawania (metodami TIG i MAG), obsługi elektronarzędzi do drewna, operatora pilarki mechanicznej do ścinki drzew, operatora wózków jezdniowych, sprzedawcy (internetowego, fakturzysty, magazyniera), diagnostyki i naprawy nowoczesnych systemów elektronicznych pojazdów, fryzjersko-kosmetyczne (barber, fryzjer, kosmetyczka), operatora koparki i koparko-ładowarki, operatorów drona, kelnera (baristy, barmana), elektryka (z uprawnieniami SEP), monter paneli fotowoltaicznych, skutecznej komunikacji z klientem, czy kurs pizaiolo (przygotowywania i wypiekania pizzy).

³³ Szczegółowe informacje nt. wykazu zawodów dostępne są na stronie: <https://wupolsztyn.praca.gov.pl/-/1015689-wykaz-zawodow>.

• Instytucje szkoleniowe

Instytucje szkoleniowe wpisane do Rejestru Instytucji Szkoleniowych (RIS) - prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, oferują usługi szkoleniowe w różnym zakresie i o różnej tematyce. Szkoleniami objęte są osoby bezrobotne i poszukujące pracy, a także osoby spoza rejestru urzędów pracy.

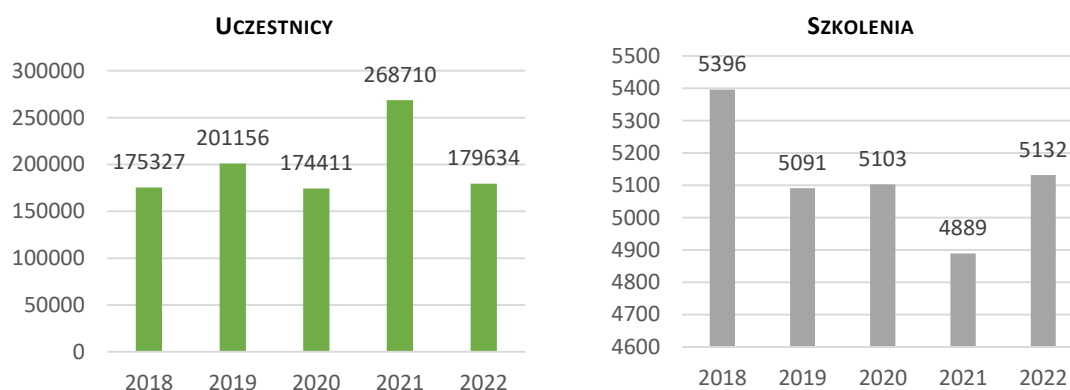
Tabela 45. Instytucje szkoleniowe w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
ogółem, w podziale na:	617	649	631	629	679
• posiadające akredytację lub znak jakości	114	140	142	136	137
• wpisane do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego	99	96	102	75	67
• oferujące szkolenia finansowane ze środków EFS	194	212	207	219	226
• przeprowadzające egzamin końcowy po zrealizowanym szkoleniu	400	425	404	395	410
• zawierające umowy z pracodawcami dotyczące kształtowania umiejętności praktycznych	269	298	280	286	305

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Rejestru Instytucji Szkoleniowych.

W Rejestrze Instytucji Szkoleniowych, w rocznych raportach, najwięcej instytucji wpisanych było w 2022 roku - 679 instytucji, a najmniej - 617 instytucji w 2018 roku (o 62 instytucje mniej). Wśród zarejestrowanych instytucji szkoleniowych większość określiła swój status jako instytucja niepubliczna. Spośród zarejestrowanych instytucji w RIS średnio ponad 100 instytucji posiadało akredytację lub certyfikat jakości usług. Do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego na podstawie przepisów o systemie oświaty wpisanych było od 67 (w 2022 roku) do 102 instytucji (w 2020 roku). Usługi szkoleniowe w regionie oferowały przede wszystkim osoby fizyczne oraz stowarzyszenia, fundacje, spółki oraz inne osoby prawne w tym zakład doskonalenia zawodowego, a także inne (niesklasyfikowane) instytucje. Na uwagę zasługuje fakt, że tylko niewielka ich część prowadzona była przez placówki oświatowe. W ciągu 5 lat niemal, co trzecia instytucja oferowała szkolenia finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, najwięcej było w 2022 roku (226 instytucji), a najmniej w 2018 roku (194 instytucje). Ponad 60% szkoleń kończyła się egzaminem. W poszczególnych okresach sprawozdawczych, blisko połowa instytucji szkoleniowych zawierała umowy z pracodawcą dotyczące kształtowania umiejętności praktycznych.

Wykres 59. Uczestnicy i szkolenia w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Rejestru Instytucji Szkoleniowych.

Najwięcej uczestników odnotowano w 2021 roku (268 710 osób), a najmniej w 2020 roku (174 411 osób). Najwięcej szkoleń zrealizowano w 2018 roku - 5 396 szkoleń, a najmniej w 2021 roku - 4 889 szkoleń.

Tematyka ofert szkoleniowych w poszczególnych latach była zróżnicowana. Z uwagi na to, że instytucje szkoleniowe same określają, do jakiego obszaru klasyfikują swoją ofertę szkoleniową (34 kategorie), przedstawione dane należy potraktować orientacyjnie. Wobec powyższego, najpopularniejszymi obszarami w ciągu 5 lat, w jakich szkolono, były: usługi fryzjerskie, kosmetyczne (łącznie 3 627 szkoleń), rozwój osobowości i kariery zawodowej (łącznie 3 530 szkoleń) oraz usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy (łącznie 2 425 szkoleń) – szczegółowe dane przedstawia załącznik nr 5.

Ważnym elementem mówiącym o wysokiej jakości pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego jest przyznana przez Kuratora Oświaty w Olsztynie - dla określonego podmiotu - akredytacja. Akredytację na okres 5 lat mogą uzyskać: placówki kształcenia ustawicznego, centra kształcenia zawodowego, instytucje rynku pracy oraz podmioty prowadzące działalność oświatową. Przykładem akredytowanej placówki³⁴ - prowadzącej kształcenie ustawiczne w formie kursów/szkoleń oraz praktycznej nauki zawodu, jest Centrum Kształcenia Zawodowego Warmińsko-Mazurskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Olsztynie.

Centrum w latach 2018-2022 przeszkoliło łącznie 116 uczestników i zrealizowało ogółem 21 szkoleń i kursów (kursy fryzjerskie, kursy pedagogiczne dla instruktorów praktycznej nauki zawodu, kursy i szkolenia dla spawaczy, kursy przygotowujące do egzaminów czeladniczych i mistrzowskich, kursy dla tokarzy i tokarzy-frezerów, kurs glazurnika oraz kursy dla stolarzy). Szkolenia odbywały się m.in. na zlecenie powiatowych urzędów pracy, urzędów gminy, Polskie Koleje Państwowe (PKP) oraz przedsiębiorców z Warmii i Mazur. Oprócz szkoleń i kursów Centrum kształciło młodocianych pracowników w formie nauki pozaformalnej – jest to swego rodzaju uzupełnienie oferty edukacyjnej dającej możliwość kształcenia i potwierdzenia kwalifikacji zawodowych w większej liczbie zawodów istniejących na rynku pracy.

Tabela 46. Zdawalność egzaminów czeladniczych i mistrzowskich w latach 2018-2022

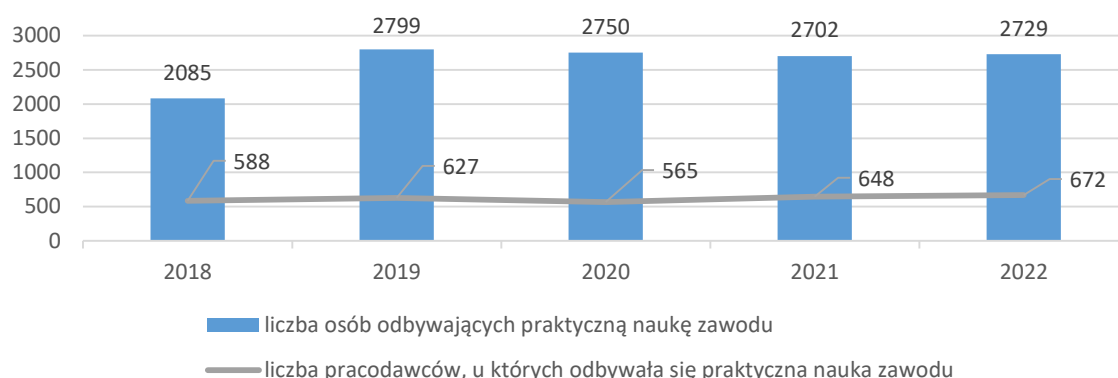
		2018	2019	2020	2021	2022
egzamin czeladniczy	ogółem	691	651	601	516	1 146
	absolwenci nauki zawodu	678	633	589	493	1 108
	kandydaci z wolnego wyboru	13	18	12	23	38
egzamin mistrzowski		37	28	26	63	43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań otrzymanych z Warmińsko-Mazurskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Olsztynie.

Z danych otrzymanych ze sprawozdań - tytuł czeladnika na przestrzeni 5 lat otrzymało 3 605 osób, najwięcej w 2022 roku – 1 146 osób, z czego 1 108 osób było absolwentami nauki zawodu, natomiast 38 osób – kandydatami z wolnego wyboru. Tytuł mistrza uzyskało łącznie 197 osób, najwięcej w 2021 roku – 63 osoby. Zawodem, w jakim najczęściej uzyskiwano tytuł czeladnika był: mechanik pojazdów samochodowych (885 osób), fryzjer (844 osoby) oraz stolarz (515 osób). Z kolei tytuł mistrza, zdający egzamin uzyskiwali w zawodach: fryzjer – 15 osób (2021-2022), mechanik pojazdów samochodowych – 15 osób (2018, 2020), naturopata – 12 osób (2021), bioenergoterapeuta – 9 osób (2022), kucharz – 10 osób (2021) oraz dekarz – 8 osób (2018).

³⁴ Kurs pedagogiczny dla instruktorów praktycznej nauki zawodu, decyzja Kuratorium Oświaty z 2021 roku.

Wykres 60. Praktyczna nauka zawodu w latach 2018-2022

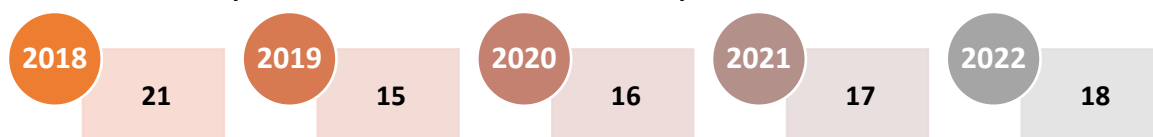
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań otrzymanych z Warmińsko-Mazurskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Olsztynie.

Jednym z najważniejszych zadań organizacji rzemieślniczych jest nauczanie zawodu. Przygotowanie zawodowe (praktyczna nauka zawodu) w rzemiośle odbywa się w systemie dualnym – wiedzę teoretyczną uczniowie zdobywają w szkole, a praktyczne umiejętności - w zakładzie rzemieślniczym. W Warmińsko-Mazurskiej Izbie Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Olsztynie w analizowanym okresie – co roku ponad 2 tys. osób odbyło praktyczną naukę zawodu, najwięcej w 2019 roku – 2 799 osób. Liczba pracodawców, u których odbywała się praktyczna nauka zawodu, w ciągu 5 lat była na porównywalnym poziomie. W poszczególnych latach praktyczną naukę zawodu oferowało od 565 (2020) do 672 pracodawców (2022).

Kształcenie ustawiczne - formy doskonalenia i doksztalcania nauczycieli (teoretycznych przedmiotów zawodowych i praktycznej nauki zawodu)

Oprócz kształcenia ustawicznego w formach szkolnych i pozaszkolnych w szkołach dla dorosłych, szkołach zawodowych, placówkach oświatowych i instytucjach rynku pracy, ważne miejsce w edukacji całonocnej zajmują placówki doskonalenia nauczycieli.

Rysunek 12. Placówki doskonalenia nauczycieli w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań otrzymanych z Kuratorium Oświaty w Olsztynie (dane SIO).

Najwięcej placówek doskonalenia nauczycieli odnotowano w 2018/2019 roku, a najmniej rok później. Na koniec 2022 roku odnotowano 18 placówek.

Rysunek 13. Staże nauczycieli w przedsiębiorstwach (szkolenia branżowe) w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych ze Starostw Powiatowych/Urzędów Miast.

Oddzielną (obowiązkową) formą doskonalenia i doksztalcania nauczycieli prowadzoną poza ośrodkiem, były staże nauczycieli w przedsiębiorstwach. Szkolenia branżowe objęły łącznie 516 nauczy-

cieli. Najwięcej nauczycieli odbywało staż w przedsiębiorstwach w Elblągu i powiecie ełckim, a najmniej w powiecie oleckim. Powiaty działdowski, kętrzyński, nidzicki, węgorzewski nie odnotowały staży nauczycieli w przedsiębiorstwach³⁵. Wśród ww. placówek, należy wyróżnić **Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli (ODN) w Olsztynie i Elblągu**.

Tabela 47. Formy doskonalenia i dokształcania nauczycieli w ODN w Olsztynie i Elblągu w latach 2018-2022

	FORMY			UCZESTNICY		
kursy kwalifikacyjne / kursy nadające uprawnienia						
2018	2	x	7	46	x	76
2019	2		7	44		75
2020	4		3	60		30
2021	1		5	19		37
2022	1		5	22		54
kursy doskonalące/ konferencje/ warsztaty						
2018	117	130	398	1598	4261	8542
2019	66	162	551	1348	4083	8054
2020	158	107	579	2227	3128	8496
2021	159	281	344	1713	6033	4877
2022	159	120	367	2208	3522	5608
konsultacje zbiorowe / szkolenia rad pedagogicznych / seminaria						
2018	136	381	144	561	7721	3117
2019	257	311	140	690	6125	3193
2020	58	226	81	452	4766	1970
2021	1378	241	237	2973	4800	4685
2022	2788	161	84	4416	3222	2304
granty / sieć współpracy i samokształcenia / wspomaganie szkół*						
2018	10	25	71	819	550	973
2019	10	56	146	427	1362	1793
2020	0	87	67	0	1028	1150
2021	0	74	63	0	1784	1418
2022	0	19	7	0	1007	180

*liczba szkół

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań otrzymanych z Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie i Elblągu.

Analizując dane z obu ośrodków, najwięcej kursów, szkoleń i innych form (3 711) wystąpiło w 2022 roku, a najmniej - odnotowano w 2020 roku (1 370). Patrząc na liczbę uczestników - najwięcej nauczycieli skorzystało z form w 2021 roku (28 339 osób), a najmniej w 2022 roku (22 543 osoby). W ciągu 5 lat, najwięcej nauczycieli (35 577 osób) wzięło udział w warsztatach, a najpopularniejszą formą były konsultacje zbiorowe (4 617 konsultacji, głównie w formie online³⁶) - WMODN w Elblągu wskazuje także na konsultacje indywidualne nauczycieli i dyrektorów szkół. Szczególnym

³⁵ Brak danych dla powiatu bartoszyckiego.

³⁶ Ośrodki doskonalenia nauczycieli musiały wdrożyć intensywne działania na rzecz dopasowania stanowisk pracy nauczycieli-konsultantów w sprzęt umożliwiający realizację zadań statutowych w okresie pandemii.

zainteresowaniem w ostatnich latach cieszyły się szkolenia wpisujące się w program poprawy efektywności kształcenia oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Oba ośrodki doskonalenia nauczycieli posiadają akredytację Kuratora Oświaty w Olsztynie. Akredytacja stanowi potwierdzenie spełniania określonych wymogów i zapewniania wysokiej jakości form doskonalenia nauczycieli. Wykaz pozostałych akredytowanych placówek doskonalenia nauczycieli w województwie dostępny jest na stronie Kuratorium Oświaty w Olsztynie³⁷.

Wsparcie finansowe kształcenia ustawicznego

Aby kształcenie ustawiczne mogło stanowić ważny filar edukacji istotna jest interwencja ze środków krajowych – Krajowego Funduszu Szkoleniowego i środków unijnych – Europejskiego Funduszu Społecznego.

■ Krajowy Fundusz Szkoleniowy

Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS) stanowi wydzieloną część Funduszu Pracy, przeznaczoną na dofinansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców, podejmowanego z inicjatywy lub za zgodą pracodawcy.

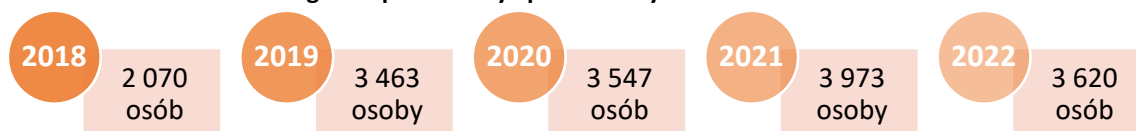
**Rysunek 14. Środki Krajowego Funduszu Szkoleniowego
wydane na dofinansowanie kształcenia ustawicznego w latach 2018-2022**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o przychodach i wydatkach Funduszu Pracy.

Uwzględniając powyższe dane, w okresie 5 lat dofinansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców wyniosło w sumie 33 746,2 tys. zł. Najwięcej środków KFS wydatkowano w 2021 roku, a najmniej - w 2018 roku.

**Rysunek 15. Liczba osób finansowana ze środków KFS
– ogółem pracownicy i pracodawcy w latach 2018-2022**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o przychodach i wydatkach Funduszu Pracy.

Zgodnie z powyższym, wsparcie kształcenia ustawicznego środkami KFS w ciągu 5 lat objęło: 16 673 osób. Najwięcej osób (3 973) skorzystało ze środków KFS w 2021 roku. Najczęstszą finansowaną formą wsparcia zarówno u pracodawców, jak i pracowników były kursy. Tematyka kształcenia ustawicznego finansowanego z KFS dotyczyła głównie: opieki zdrowotnej, usług transportowych (w tym kursy prawa jazdy) oraz rachunkowości, księgowości, bankowości, ubezpieczeń, analizy inwestycyjnej.

■ Europejski Fundusz Społeczny

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) otwiera możliwości dofinansowania szerokiego spektrum działań nakierowanych na poszerzanie wiedzy oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych uczestników

³⁷ <https://www.ko.olsztyn.pl/2023/01/18/akredytacja-placowek-doskonalenia-nauczycieli/#more-35348>

rynku pracy. Środki EFS można było uzyskać w ramach: Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020³⁸.

Poniżej opis ww. programów (cel projektów i obszar działania), z uwzględnieniem liczby oraz wartości ogólnej projektów, w tym wartości dofinansowanej ze środków EFS.

- **Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020**

1) Oś priorytetowa II Kadry dla gospodarki

2.3 Rozwój kompetencji i umiejętności osób dorosłych		Liczba projektów konkursowych	Wartość projektu (ogólna)	Wartość dofinansowania ze środków EFS
Poddziałanie	2.3.1 Rozwój kompetencji i umiejętności osób dorosłych z grup dewaloryzowanych	29	74 481 293,84 zł	63 309 099,69 zł
	2.3.2 Rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych osób dorosłych	50	54 437 655,25 zł	46 274 153,96 zł
2016-2023		79	128 918 949,09 zł	109 583 253,65 zł

Źródło: <https://rpo.warmia.mazury.pl/artukul/207/lista-realizowanych-projektow>

Liczba osób z grup defaworyzowanych, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu - 18 247 osób (narastająco według stanu na 31.12.2022 roku).

2) Oś priorytetowa X Regionalny rynek pracy

10.6. Usługi rozwojowe dla przedsiębiorstw MŚP i ich pracowników świadczone w oparciu o podejście popytowe		Liczba projektów konkursowych	Wartość projektu (ogólna)	Wartość dofinansowania ze środków EFS
2016-2023		12	148 076 653,65 zł	123 933 673,23 zł

Źródło: <https://rpo.warmia.mazury.pl/artukul/207/lista-realizowanych-projektow>

Liczba mikro, małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie – 6 647 (narastająco według stanu na 31.12.2022 roku).

Źródło: Postęp wdrażania RPO WiM 2014-2020 Biuro Monitoringu DPR Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego)

OBSZAR WSPARCIA:

- 2.3.1/2.3.2. Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji
- 2.3.2. Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
- 10.6. Przystosowywanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian

CEL PROJEKTU:

- 2.3. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie i szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie

³⁸ Odpowiedniki powyższych programów tj. Program Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur (FEWiM) oraz Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS) na lata 2021-2027 zatwierdzono na przełomie 2022 i 2023 roku.

- 10.6. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników

• **Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020**

1) Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

2.10. Wysoka jakość systemu oświaty	Liczba projektów konkursowych	Wartość projektu (ogólna)	Wartość dofinansowania ze środków EFS
2017-2023	4	7 352 821,93 zł	6 196 958,32 zł
2.14. Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie	Liczba projektów konkursowych	Wartość projektu (ogólna)	Wartość dofinansowania ze środków EFS
2020-2023	3	16 785 456,21 zł	14 146 782,49 zł

Źródło: <http://www.power.gov.pl/strony/o-programie/projekty/lista-projektow/>

2) Oś priorytetowa III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju

3.1. Kompetencje w szkolnictwie wyższym	Liczba projektów konkursowych	Wartość projektu (ogólna)	Wartość dofinansowania ze środków EFS
2018-2022	3	2 118 851,70 zł	1 785 768,22 zł

Źródło: <http://www.power.gov.pl/strony/o-programie/projekty/lista-projektow/>

3) Oś priorytetowa V Wsparcie dla obszaru zdrowia

5.4. Kompetencje zawodowe i kwalifikacje kadr medycznych	Liczba projektów konkursowych	Wartość projektu (ogólna)	Wartość dofinansowania ze środków EFS
2016-2021	6	18 152 784,64 zł	15 299 166,86 zł

Źródło: <http://www.power.gov.pl/strony/o-programie/projekty/lista-projektow/>

OBSZAR WSPARCIA:

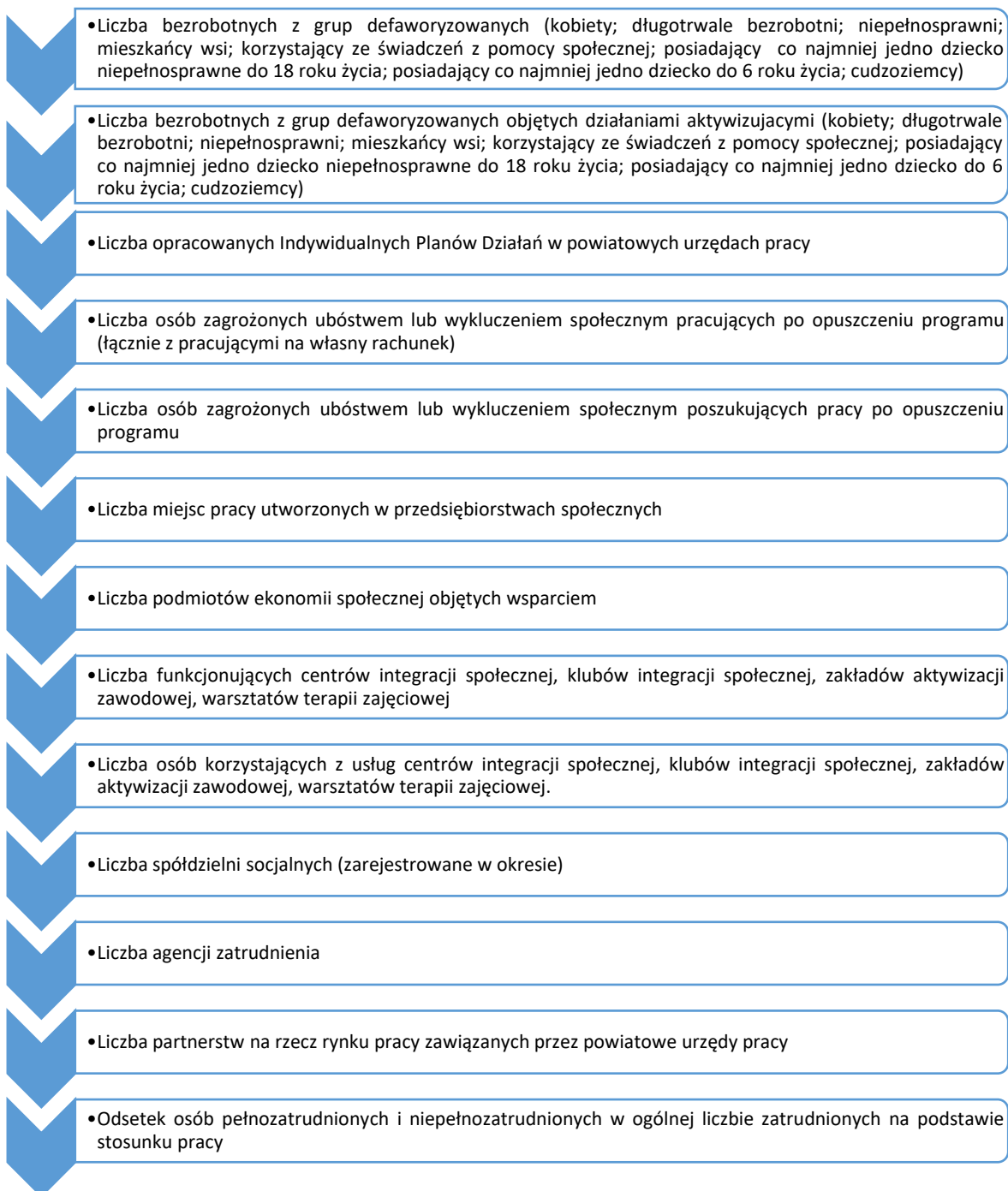
- 2.10. Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
- 3.1. Poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć, zwłaszcza w przypadku grup w niekorzystnej sytuacji
- 2.14./5.4. Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji

CEL PROJEKTU:

- 2.10./2.14./3.1./5.4. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie

Priorytet III. Włączenie zawodowe i społeczne osób zagrożonych wykluczeniem

Do zobrazowania rezultatów działań III Priorytetu *Włączenie zawodowe i społeczne osób zagrożonych wykluczeniem* przyjęto wskaźniki, których listę przedstawia poniższy schemat.

Ponadto, w zależności od omawianego obszaru, w celu lepszego zobrazowania sytuacji i efektów zrealizowanych działań posłużono się wskaźnikami dodatkowymi.

Podstawowe typy działań określone w Priorytecie III

Działanie 1. Integracja grup defaworyzowanych z rynkiem pracy

Integracja grup defaworyzowanych z rynkiem pracy prowadząca poprzez szeroko pojętą integrację społeczną do ich wejścia do czynnego życia zawodowego, ze względu na specyfikę i potrzeby poszczególnych grup wymaga zróżnicowanych działań. W każdym przypadku należy zaś zdefiniować bariery na jakie napotykają te grupy. Bariery kategoryzuje się w dwóch głównych nurtach: bariery osobiste (tj. edukacyjne, psychologiczne, ekonomiczne, zdrowotne) oraz bariery zewnętrzne (tj. stereotypizacja, bariery systemowe, niska liczba ofert pracy dla danej grupy). Uściślając w przypadku kobiet biernych zawodowo, może to być np. konieczność zapewnienia opieki nad dziećmi, stąd działania zmierzające do rozwoju systemu opieki nad dziećmi do lat 3. Powrót na rynek pracy osób z niepełnosprawnością może wymagać pokonania nie tylko barier technicznych (architektonicznych), ale również mentalnych czy zdrowotnych. Z kolei na inne bariery napotykamy w przypadku mniejszości narodowych czy też osób odbywających karę pozbawienia wolności. Niwelowanie pojawiających się przeszkód w integrowaniu tych grup z rynkiem pracy było celem wszystkich projektów realizowanych w tym obszarze.

Działanie 2. Ograniczenie poziomu wykluczenia zawodowego i społecznego mieszkańców

Ograniczenie poziomu wykluczenia społecznego i zawodowego szczególne znaczenie ma, teraz gdy zachodzące zmiany demograficzne sprawiają, iż w województwie maleją zasoby siły roboczej. Efektywność działań można zwiększyć poprzez indywidualne plany działań, które w przejrzysty dla obu stron sposób nakreślają drogę, jaką należy pokonać do osiągnięcia celu jakim jest zatrudnienie. Aby zaprojektowane wsparcie było kompleksowe, powinno być zintegrowanym działaniem podejmowanym przez różne podmioty działające na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Nie bez znaczenia jest również potrzeba szybkiego reagowania na pojawiające się zmiany związane na przykład z planowanymi zwolnieniami w zakładach pracy. Równie ważne jak działania naprawcze są działania profilaktyczne, w tym przypadku związane z realizacją programów profilaktyki zdrowotnej sprzyjającej zachowaniu dobrego stanu zdrowia i wydłużeniu wieku aktywności zawodowej. Z pojęciem wykluczenia społecznego coraz częściej związane jest pojęcie „wykluczenie cyfrowe”. Dlatego też rozwijanie kompetencji cyfrowych mieszkańców Warmii i Mazur oraz realizacja programów zwiększających dostęp do Internetu jest kluczowe w sytuacji, gdy umiejętność wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych staje się koniecznością.

Działanie 3. Zwiększenie dostępności miejsc pracy i usług społecznych

Elastyczny czas pracy, pozwalający na godzenie zadań zawodowych z pozazawodowymi, możliwość zdobycia i poszerzenia doświadczenia zawodowego, możliwość „dorabiania” przez osoby zatrudnione na tradycyjne umowy w innych miejscach pracy - to daje szerokie możliwości dla osób zainteresowanych podjęciem zatrudnienia. Natomiast realizacja działań mających na celu zjednoczenie społeczne i zawodowe osób zagrożonych wykluczeniem społecznym leży w intencji działalności jednostek ekonomii społecznej jak i podmiotów reintegracyjnych. Zwiększenie dostępności miejsc pracy to również pomoc pracodawcom, którzy dzięki Funduszowi Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych mogą ochronić miejsca pracy. Dodatkowo działania, które są nakierowane na ułatwienie dostępu do usług społecznych, to m.in. projekty, które mają na celu wsparcie rodzin w rozwiązywaniu problemów oraz ich integracja ze środowiskiem lokalnym.

Zgodnie z „Zaktualizowaną Strategią Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w województwie Warmińsko – Mazurskim do 2025 roku” wyróżnia się osoby bezrobotne należące do grupy osób defaworyzowanych, którym przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w aktywnych formach oraz w programach specjalnych. Do wspomnianych grup, oprócz opisanych wcześniej młodych do 30. roku życia oraz osób powyżej 50. roku życia, zaliczyć należy osoby:

- bezrobotne kobiety,
- długotrwale bezrobotnych,
- bezrobotnych niepełnosprawnych,
- bezrobotnych zamieszkających na wsi,
- bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
- bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia,
- bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia,
- bezrobotnych cudzoziemców.

Tabela 48. Obowiązujące wskaźniki dotyczące grup defaworyzowanych – liczba osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w województwie warmińsko-mazurskim według stanu na dzień 31 grudnia w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba bezrobotnych	53 141	45 731	51 475	42 567	41 069
Liczba bezrobotnych kobiet	30 694	26 509	28 435	24 019	22 541
Odsetek w ogóle bezrobotnych	57,8%	58,0%	55,2%	56,4%	54,9%
Liczba długotrwale bezrobotnych	27 869	22 439	25 491	22 744	19 640
Odsetek w ogóle bezrobotnych	52,4%	49,1%	49,5%	53,4%	47,8%
Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych	3 660	3 345	3 037	3 499	3 388
Odsetek w ogóle bezrobotnych	6,9%	7,3%	5,9%	8,2%	8,2%
Liczba bezrobotnych mieszkańców wsi	27 610	24 033	26 420	22 391	21 581
Odsetek w ogóle bezrobotnych	52,0%	52,6%	51,3%	52,6%	52,5%
Liczba bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	1 952	1 736	1 703	1 427	1 238
Odsetek w ogóle bezrobotnych	3,7%	3,8%	3,3%	3,4%	3,0%
Liczba bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	139	124	90	92	100
Odsetek w ogóle bezrobotnych	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%
Liczba bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia	11 326	9 864	9 837	8 524	7 822
Odsetek w ogóle bezrobotnych	21,3%	21,6%	19,1%	20,0%	19,0%
Liczba bezrobotnych cudzoziemców	89	74	100	87	394
Odsetek w ogóle bezrobotnych	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Biorąc pod uwagę liczbę osób bezrobotnych można zauważyć, iż w latach 2018-2022 widoczne były zmiany (napływ/odpływ) we wszystkich grupach defaworyzowanych, przy czym największy spadek odnotowano wśród osób długotrwale bezrobotnych (o 29,5%, tj. o 8 229 osób). Ich odsetek w 2022 roku wyniósł 47,8% i w odniesieniu do 2018 roku zmniejszył się o 4,6 pkt proc.

Kolejną grupą bezrobotnych o największym spadku zarejestrowanych w urzędach pracy są bezrobotne kobiety. W trakcie analizowanego okresu ich liczba zmniejszyła się o 26,6% (8 153 osoby), ponadto ich udział procentowy zmniejszył się o 2,9 pkt proc.

W ciągu 5 lat liczba bezrobotnych mieszkańców wsi zmniejszyła się o 21,8% (6 029 osób), jednakże ich odsetek w ogóle bezrobotnych w latach 2018-2022 zwiększył się o 0,5 pkt proc.

Bezrobotni niepełnosprawni również należą do grupy osób, wśród których liczba bezrobotnych osiągnęła niewielki spadek. Na przestrzeni 5 lat zmniejszyła się o 7,4%, tj. o 272 osoby, przy czym ich odsetek wzrósł o 1,3 pkt proc.

Dynamika zmian osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia, w ciągu analizowanych 5 lat, wskazuje na ogólny spadek liczebności tej grupy o 28,1% (39 osób), ponadto odsetek tej grupy w ogóle bezrobotnych zmniejszył się o 0,1 pkt proc.

Podobnie jest wśród osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia. W latach 2018-2022 populacja tej grupy zarejestrowana w urzędach pracy w regionie zmniejszyła się o 30,9% (3 504 osoby) przy jednoczesnym spadku odsetka w ogóle bezrobocia o 2,3 pkt proc.

Również liczba bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2018-2022 uległa zmniejszeniu. W okresie tym odnotowano spadek o 36,6% (714 osób), dodatkowo ich udział procentowy w ogóle bezrobocia zmniejszył się o 0,7 pkt proc.

Bezrobotni cudzoziemcy to ostatnia grupa osób defaworyzowanych wyróżnionych w Strategii Zatrudnienia. Według statystyki w latach 2018-2022 ich liczba zwiększyła się o 342,7% (305 osób) przy jednoczesnym wzroście odsetka w ogóle bezrobotnych o 0,7 pkt proc.

Kluczową rolę w kształtowaniu powyższych zmian odegrały pandemia COVID-19 wraz z jej długofalowymi skutkami odczuwalnymi dla całej gospodarki krajowej oraz wybuch konfliktu zbrojnego na Ukrainie pod koniec lutego 2022 roku warunkującego przyjęcie na teren naszego kraju tysięcy uchodźców oraz zapewnienie im podstawowej opieki socjalno-medycznej.

DZIAŁANIE 1. INTEGRACJA GRUP DEFAWORYZOWANYCH Z RYNKIEM PRACY

Rozwój systemu opieki nad dziećmi do lat 3

Jedną z barier wejścia na rynek pracy grup defaworyzowanych jest opieka nad dzieckiem. Działania związane z powrotem na rynek pracy lub rozpoczęciem życia zawodowego – szczególnie kobiet, powinny skupić się na zapewnieniu większego dostępu do usług i placówek zajmujących się opieką nad dziećmi do lat 3.

W 2022 roku w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowało w sumie 126 placówek zajmujących się opieką nad dziećmi do lat 3. Na przestrzeni 5 lat ich liczba sukcesywnie rosła i w porównaniu do 2018 roku zwiększyła się o 35 placówek.

Tabela 49. Liczba żłobków, klubów dziecięcych i oddziałów żłobkowych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Żłobki	77	92	89	93	105
Kluby dziecięce	14	18	19	22	21
Oddziały żłobkowe	0	0	0	0	b.d.
Ogółem	91	110	108	115	126

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych.

Największą liczbę omawianych placówek stanowią żłobki, których w 2022 roku było 105 (83% wszystkich placówek). Dużo mniej było klubów dziecięcych – 21, natomiast dla oddziałów żłobkowych w okresie 2018-2022 nie uzyskano danych, tj. brak oficjalnego wpisu do rejestru żłobków i klubów dziecięcych prowadzonych przez gminę.

Łącznie placówki te w 2022 roku dysponowały 4 645 miejscami w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych. W porównaniu do roku poprzedniego wystąpił wzrost o 297 miejsc, tj. o 6,8%. W perspektywie 5-letniej ich liczba wzrosła o 1 515 miejsc, tj. o 48,4%.

Rysunek 16. Liczba miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych i oddziałach żłobkowych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022*

2018	2019	2020	2021	2022
• 3 130	• 3 774	• 3 926	• 4 348	• 4 645

*od 2022 roku miejsca ogółem łącznie z klubami dziecięcymi (bez oddziałów żłobkowych)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych.

W 2022 roku na Warmii i Mazurach, 6 242 dzieci do lat 3 było objęte opieką żłobków, klubów dziecięcych i oddziałów żłobkowych. Od 2018 roku ich liczba ciągle rosła i w okresie 5-letnim liczba dzieci w omawianych placówkach zwiększyła się o 2 007 osób (tj. 47,4%).

Tabela 50. Liczba dzieci ogółem oraz przebywających w żłobkach, klubach dziecięcych i oddziałach żłobkowych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Liczba dzieci w wieku do lat 3	Liczba dzieci w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych
2018	41 192	4 235
2019	40 643	5 363
2020	38 694	5 201
2021	35 544	5 852
2022*	32 335	6 242

*od 2022 r. liczba dzieci ogółem łącznie z klubami dziecięcymi (bez oddziałów żłobkowych)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych.

Biorąc pod uwagę liczbę dzieci w wieku do 3 lat w całym województwie (w 2022 roku – 32 335 osób), można zauważyć, iż niewielki ich odsetek (choć tendencja jest rosnąca) była objęta opieką przez omawiane placówki, natomiast brak możliwości jej zapewnienia jest często barierą w podjęciu zatrudnienia. W związku z powyższym instytucje samorządowe starają się pomóc opiekunom małych dzieci w powrocie lub wejściu na rynek pracy.

W ramach Działania 10.4 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014–2020, dla którego WUP w Olsztynie pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej, realizowane są projekty współfinansowane z EFS oferujące pomoc w powrocie lub wejściu na rynek

pracy osobom sprawującym opiekę nad dziećmi do lat 3. Jednocześnie przedsięwzięcia te miały na celu łączenie życia prywatnego z obowiązkami zawodowymi, a także poprawę ich sytuacji na rynku pracy, poprzez zwiększenie aktywności zawodowej oraz umożliwienie podjęcia zatrudnienia.

Realizowane w ramach Działania 10.4 wsparcie obejmowało następujące typy działań:

- tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, w istniejących lub nowo tworzonych instytucjonalnych formach opieki przewidzianych ustawą o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, tj. w żłobkach, klubach dziecięcych oraz w ramach instytucji dziennego opiekuna;
- dostosowanie istniejących miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami w instytucjonalnych formach opieki przewidzianych ustawą o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, tj. w żłobkach, klubach dziecięcych oraz w ramach instytucji dziennego opiekuna;
- sfinansowanie kosztów usług bieżącej opieki nad dziećmi poprzez pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna ponoszonych przez opiekunów dzieci lub pokrycie kosztów wynagrodzenia niani ponoszonych przez opiekunów dzieci do lat 3;
- aktywizację zawodową opiekunów dzieci do lat 3 – tego typu działania (obejmujące standardowe instrumenty aktywizacji zawodowej, tj. m. in. poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, szkolenia, staże), był adresowany jedynie do osób bezrobotnych i biernych zawodowo pozostających poza rynkiem pracy ze względu na obowiązek opieki nad dziećmi do lat 3, ponadto aktywizacja zawodowa mogła być realizowana wyłącznie jako element uzupełniający wsparcia wskazanego we wcześniejszych punktach.

W analizowanym okresie zdecydowanie najczęstszą formą wsparcia otrzymaną przez uczestników (rodziców/opiekunów dzieci do lat 3) było zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3, do której incydentalnie dochodziło wsparcie z zakresu aktywizacji zawodowej.

Łączna wartość podpisanych umów była wyższa od pierwotnych budżetów poszczególnych konkursów. Dzięki realokacji środków z innych Działań i Poddziałań Programu, co było odpowiedzią na duże zapotrzebowanie na tego typu interwencję w regionie, zasadne było skoncentrowanie wsparcia na tworzeniu nowych miejsc opieki instytucjonalnej, stanowiące istotne uzupełnienie działań finansowanych z innych źródeł (Program Maluch+, środki własne samorządów lokalnych czy osób prowadzących tego typu placówki). W efekcie podjętych działań w ramach Programu w okresie sprawozdawczym utworzono 1 205 miejsc opieki instytucjonalnej spełniających normy prawne.

Tabela 51. Opis wskaźników dla Działania 10.4 Pomoc w powrocie lub wejściu na rynek pracy osobom sprawującym opiekę nad dziećmi do lat 3

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób (w tym kobiety), które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z: - urodzeniem - wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu	172 (167)	100 (88)	312 (286)	266 (241)	162 (139)
Liczba osób pozostających bez pracy, które: - znalazły pracę - poszukują pracy po opuszczeniu programu	259 (240)	136 (125)	215 (204)	205 (191)	100 (97)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie (część I tabeli).

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	245	348	282	325	5
Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	386	456	487	551	310
Liczba podpisanych umów	11	15	7	1	23
Kwoty na jaką zostały podpisane umowy (w tys. zł)	12 509,0	14 101,9	8 960,4	3 954,9	37 453,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie (część II tabeli).

Innym problemem były konsekwencje pandemii, kiedy to w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 funkcjonowanie form opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 było nie tylko ograniczone, ale w niektórych okresach wręcz niemożliwe prawnie.

Niezależnie bowiem od możliwości otrzymania przez uprawnione osoby dodatkowego zasiłku opiekuńczego w sytuacji niemożności zapewnienia opieki przez żłobek, klub dziecięcy lub podmiot zatrudniający dziennych opiekunów z powodu zamknięcia lub czasowego ograniczenia funkcjonowania tych placówek w związku z COVID-19, problemem pozostawał fakt, że rodzice/opiekunowie zmuszeni zostali do sprawowania opieki nad dziećmi, co uniemożliwiło realizację obowiązków zawodowych. Była to jednak spowodowana siłą wyższą sytuacja niezależna od realizatorów projektów, niemożliwa do przewidzenia na etapie programowania wsparcia.

Zgodnie z danymi zawartymi w raporcie pt. *Ewaluacja wsparcia opieki nad dziećmi do lat 3 oraz wychowania przedszkolnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014–2020* ponad 86% rodziców/opiekunów dzieci do lat 3 ocenia otrzymane wsparcie jako zdecydowanie adekwatne do swoich potrzeb, kolejnych 12,4% jako raczej adekwatne, przy czym na uwagę zasługuje fakt, że żaden z opiekunów nie ocenił otrzymanego wsparcia jako zdecydowanie nieadekwatnego.

Kompleksowe działania na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób z grup defaworyzowanych

W okresie 5-letnim można zaobserwować, iż osoby należące do grup defaworyzowanych zarejestrowane w urzędach pracy, nadal korzystają z zaproponowanych im działań aktywizujących, mimo iż od 2020 roku rynek pracy doświadczył wielkich trudności – i to nie tylko w województwie, ale i w całej Polsce oraz na świecie. Przyczyną tych trudności było pojawienie się wirusa SARS-CoV-2, który wpłynął na funkcjonowanie wszystkich krajów, tym samym hamując bądź mocno ograniczając dostęp do dotychczasowych proponowanych form wsparcia m.in. dla osób bezrobotnych lub poszukujących pracy. Zniesienie obostrzeń oraz przywrócenie normalnego trybu funkcjonowania administracji publicznej w latach 2021-2022 spowodowało wzrost aktywności w obszarze rynku pracy.

W 2022 roku liczba uczestników różnych form aktywizacji zawodowej we wszystkich omawianych grupach ponownie była na dość wysokim poziomie, przy czym największą ilość odnotowano wśród kobiet oraz wśród mieszkańców wsi biorących udział w działaniach aktywizujących. W 2022 roku znacząco, w porównaniu do 2018 roku, wzrosła liczba cudzoziemców biorących udział w działaniach aktywizujących (tj. o 463 osoby). Spowodowane to było wybuchem konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy pod koniec lutego 2021 roku oraz napływem dużej fali uchodźców, głównie kobiet, którzy dzięki nowemu prawodawstwu dostosowanemu do tej sytuacji, mogli legalnie rejestrować się i korzystać z narzędzi rynku pracy.

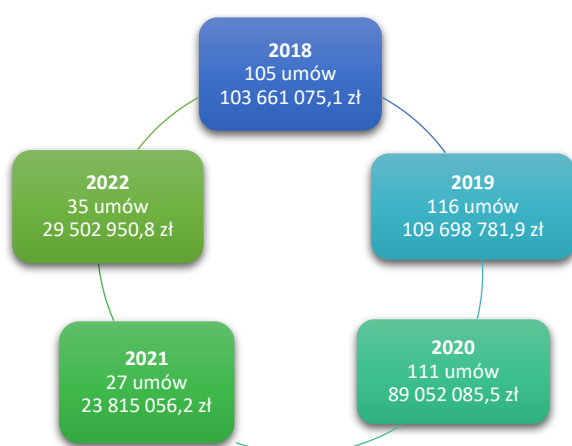
Tabela 52. Liczba bezrobotnych z grup defaworyzowanych objętych działaniami aktywizacyjnymi* w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021*	2022*
Liczba bezrobotnych kobiet biorących udział w działaniach aktywizujących	17 581	16 248	12 184	14 136	15 283
Liczba długotrwale bezrobotnych biorących udział w działaniach aktywizujących	12 017	11 380	7 604	9 549	9 763
Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych biorących udział w działaniach aktywizujących	1 602	1 581	1 115	1 363	1 704
Liczba bezrobotnych mieszkańców wsi biorących udział w działaniach aktywizujących	15 286	14 578	11 253	13 035	13 898
Liczba bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej biorących udział w działaniach aktywizujących	5 121	5 077	3 876	1 044	1 019
Liczba bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia biorących udział w działaniach aktywizujących	87	99	72	b.d.	b.d.
Liczba bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia biorących udział w działaniach aktywizujących	1 314	1 393	936	4 545	4 711
Liczba bezrobotnych cudzoziemców biorących udział w działaniach aktywizujących	59	44	32	62	522

*liczba osób objętych działaniami aktywizacyjnymi rozumiana jest jako liczba osób kończących udział w różnych formach aktywizacji
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-01 załącznik nr 6 - do 2020 r. / po 2020 r. dane wygenerowane z programu CeSar w związku ze zmianą metodologii prezentowania danych zawartych w załącznikach do sprawozdania MRiPS-01.

Poza działaniami prowadzonymi przez powiatowe urzędy pracy dla osób z grup defaworyzowanych, realizowane były także projekty finansowane ze środków unijnych. W ramach Działania 11.1 RPO WiM *Aktywne włączenie*, podejmowane były w szczególności działania wspierające osoby wykluczone oraz zagrożone wykluczeniem społecznym, m.in. niepełnosprawne, długotrwale bezrobotne, opuszczające placówki opieki zastępczej czy zakłady karne. Efektem podejmowanych działań miało być przywrócenie osób na rynek pracy, dzięki stworzeniu możliwości do zatrudnienia oraz ich integracja ze społeczeństwem. Instytucją Pośredniczącą do wdrażania Działania 11.1 jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Rysunek 17. Liczba i kwota podpisanych umów ogółem w Poddziałaniach 11.1.1-11.1.3 RPO WiM 2014-2020 w latach 2018-2022

Na rzecz integracji grup defaworyzowanych z rynkiem pracy wpływały głównie:

- Poddziałanie 11.1.1 *Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym*,
- Poddziałanie 11.1.2 *Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji* – ZIT Olsztyn RPO WiM 2014-2020,
- Poddziałanie 11.1.3 *Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym* – ZIT Ełk RPO WiM 2014-2020.

Najwięcej umów zostało podpisanych w Poddziałaniu 11.1.1. W okresie pięciu lat podpisano ich 329, podczas gdy w Poddziałaniach 11.1.2 i 11.1.3 podpisano odpowiednio 52 i 13 umów.

W latach 2018-2022 w ramach Działania 11.1 podpisane zostały 394 umowy o dofinansowanie projektów na łączną wartość 355 729 949,48 zł. Projekty realizowane w ramach Działania 11.1 skupiały się na kompleksowym wsparciu osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach projektów stosowano instrumenty aktywizacji społecznej i zawodowej dostosowane do zdiagnozowanych potrzeb uczestników. Zaoferowano im także szereg narzędzi oraz wsparcie specjalistów z różnych dziedzin w zakresie m.in. poradnictwo psychologiczne/pedagogiczne, wsparcie trenera pracy, kursy/szkolenia zawodowe, wsparcie pośrednika pracy czy staż zawodowy.

W ramach powyższego Działania występowały także projekty skierowane wyłącznie do osób młodych do 30 roku życia oraz do osób z niepełnosprawnościami.

**Tabela 53. Liczba podpisanych umów
w ramach Poddziałania 11.1.1-11.1.3 RPO WiM 2014-2020 w latach 2018-2022**

Wyszczególnienie	Poddziałanie		
	11.1.1	11.1.2	11.1.3
2018	102	1	2
2019	97	16	3
2020	77	28	6
2021	18	7	2
2022	35	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej.

Rysunek 18. Łączna liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, po opuszczeniu projektów oraz łączna liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem (Poddziałanie 11.1.1/11.1.2/11.1.3) w latach 2018-2022

Liczba osób zagrożonych pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - **5 379** (w tym podziałanie 4 451/759/169)

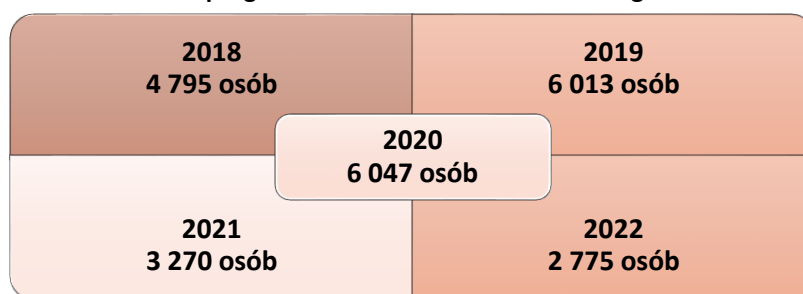
Liczba osób zagrożonych poszukujących pracy po opuszczeniu programu - **4 133** (w tym podziałanie 3 113/931/89)

Liczba osób zagrożonych, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - **9 942** (w tym podziałanie 8 137/1 411/394)

Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - **4 326**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej.

Rysunek 19. Łączna liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie w ramach Działania 11.1 - ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej.

Działania na rzecz włączenia zawodowego i społecznego osób zagrożonych wykluczeniem w prezentowanym 5-cio letnim okresie sprawozdawczym realizowane były również przez **organizacje pozarządowe**.

Do organizacji pozarządowych aktywnie działających w tym obszarze należy m.in.:

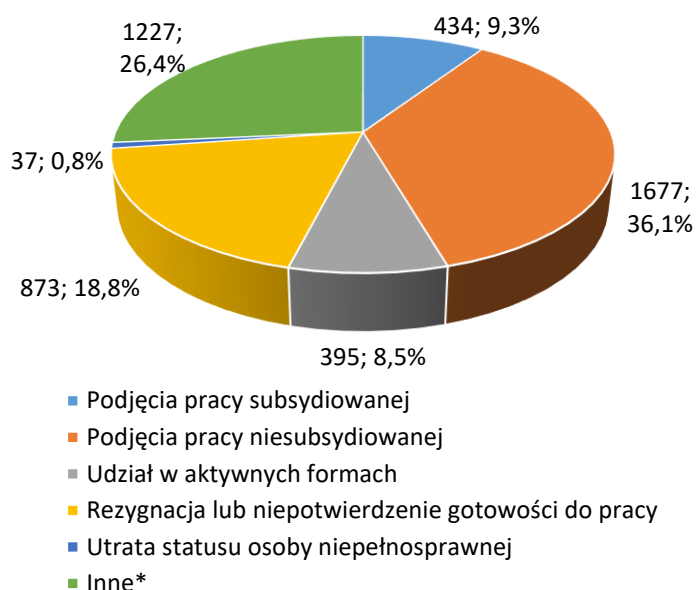
- Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości „ATUT” w Ostródzie, realizowała 3 projekty tj. „Drogowskaz na biznes 6”, którego celem była aktywizacja zawodowa minimum 260 osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo z terenu powiatu ostródzkiego, iławskiego, działdowskiego i nowomiejskiego oraz udzielenie dotacji i utworzenie minimum 236 firm, którym zapewniono wsparcie pomostowe i szkoleniowe. Edycja 7 tego projektu miała na celu rozwój samozatrudnienia poprzez aktywizację zawodową minimum 166 osób w podziale na płeć (64%K, 36%M) poprzez szkolenie z zakresu przedsiębiorczości a następnie udzieleniu wsparcia na utworzenie min. 153 firm. Ponadto zrealizowano także w okresie od 01.06.2017 do 31.07.2019 roku projekt „Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców gminy Dąbrówno”, której celem było zwiększenie aktywności zawodowej 24 osób (20K, 4M) zagrożonych ryzykiem ubóstwa lub wykluczenia społecznego w wieku 15-64 lata.

- Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa realizowała projekty głównie skierowane na aktywizację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz oferujące wsparcie w postaci rozmaitych usług społecznych. Wsparcie działań charakteryzuje się innowacyjnym podejściem opartym na wzmacnianiu zdolności adaptacyjnych osób wymagających wsparcia i tworzeniu sieci samopomocy i samoorganizacji lokalnych społeczności. W przekroju 5 lat łącznie podjęto 26 inicjatyw i udzielono tym samym wsparcia 2 031 osobom.

Działania w zakresie zwiększania aktywności zawodowej i zatrudniania osób z niepełnosprawnościami, w tym rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami

Do grupy osób defaworyzowanych na rynku pracy zalicza się m.in. osoby niepełnosprawne. Ich aktywizacja zawodowa jest utrudniona, w związku z czym pomimo spadku ich liczby w populacji bezrobotnych w województwie, w latach 2018-2022 wzrósł ich odsetek w strukturze regionalnego bezrobocia – z 6,9% w 2018 roku do 8,2% w 2022 roku.

Wykres 61. Przyczyny wyłączeń osób niepełnosprawnych z ewidencji bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku

Głównym powodem wykreślenia z ewidencji bezrobotnych był powrót na rynek pracy poprzez zatrudnienie lub też udział w niesubsydiowanych formach pomocy. Ogółem tylko w ciągu roku 2022 roku z ewidencji urzędów pracy w województwie warmińsko-mazurskim wyłączonych zostało 4 643 niepełnosprawnych bezrobotnych (w całym 5-cio letnim okresie wyłączono 26 909 osób), z czego 2 506 osób z powodu podjęcia pracy lub udziału w aktywnych formach (w całym okresie objętym monitoringiem było to 12 711 osób).

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie sprawozdania o osobach niepełnosprawnych.

Poza wymienionymi powodami najmniej osób wyrejestrowano z powodów utraty statusu osoby niepełnosprawnej (37 osób w 2022 roku, a w całym okresie 3 982 osoby) oraz rezygnacji lub niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (odpowiednio 873 i 4 093 osoby).

W ramach integracji osób niepełnosprawnych z rynkiem pracy podejmowane były działania w zakresie zwiększania aktywności zawodowej i zatrudniania osób niepełnosprawnych. Jedną z instytucji, która realizuje projekty na rzecz omawianej grupy osób bezrobotnych jest **Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych**.

Tabela 54. Liczba projektów dotyczących integracji z rynkiem pracy realizowanych dla osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba realizowanych projektów/liczba realizowanych inicjatyw*	3	3	3	4	4
Kwota podpisanych umów (w zł)	595 960	755 406	925 351	1 222 805	1 649 956
Liczba uczestników	87	84	95	120	144

*liczba podpisanych umów dotyczących projektów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Warmińsko-Mazurskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych.

W okresie 5-letnim Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych zrealizował 8 projektów/inicjatyw, w których uczestniczyło 530 osób niepełnosprawnych. W ciągu tych lat podpisano umowy na ponad 5,1 mln zł. Zrealizowane inicjatywy od 2018 do 2022 roku to: „Zatrudnienie wspomagane edycja II, IV, V, VI, VII” oraz „Biuro Karier” i „Biuro Karier III”. Ponadto zrealizowano projekt „Prawdziwa praca” finansowany ze środków PO WER, w którym udzielono wsparcia dla 40 osób z niepełnosprawnością – uczestników projektu.

Szczegółowy opis projektów został przedstawiony w załączniku nr 6.

Tabela 55. Liczba projektów dotyczących ograniczenia poziomu wykluczenia zawodowego i społecznego mieszkańców realizowanych dla osób niepełnosprawnych w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba realizowanych projektów/liczba realizowanych inicjatyw	4	4	5	4	3
Kwota podpisanych umów (w zł)	1 075 002	1 252 725	1 391 325	1 010 416	800 609
Liczba uczestników	265	265	285	265	240

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Warmińsko – Mazurskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych.

W okresie 5-letnim Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych zrealizował 20 projektów/inicjatyw, w których uczestniczyło 1 320 osób niepełnosprawnych. W ciągu tych lat podpisano umowy na ponad 5,5 mln zł. Zrealizowane inicjatywy od 2018 do 2022 roku to: „Centrum Aktywności edycja I, II, III, IV”, „Strefa Aktywności” oraz Centrum Informacyjno-Poradnicze dla Osób Niepełnosprawnych (projekt trwa nadal) prowadzone na terenie dwóch województw: warmińsko-mazurskiego oraz pomorskiego.

Działania w zakresie integracji grup defaworyzowanych na rynku pracy podejmował także **Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział Warmińsko-Mazurski**.

Zaprezentowane poniżej tabele zawierają zestawienie zadań realizowanych w 5-cio letnim okresie sprawozdawczym.

Tabela 56. Liczba zadań i projektów realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami, zleconych w trybie art. 36 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba realizowanych projektów/liczba realizowanych inicjatyw	4	7	8	8	7
Kwota podpisanych umów (w zł)	1 238 060,28	2 489 510,12	2 577 906,53	3 240 809,23	4 189 907,43
Liczba uczestników	147	430	482	629	356

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PFRON Oddział Warmińsko-Mazurski.

W okresie 5-letnim PFRON Oddział Warmińsko-Mazurski zrealizował 34 projekty/zadania, w których uczestniczyło 2 044 osób niepełnosprawnych. W ciągu tych lat podpisano umowy na ponad 13,7 mln zł. Zrealizowane zadania w okresie od 2018 do 2022 roku opierały się o zapisy Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lutego 2008 roku w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym tj.:

- a) organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych – aktywizujących zawodowo i społecznie te osoby;
- b) organizowanie i prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz włączania osób z niepełnosprawnościami na rynek pracy (w szczególności przez doradztwo zawodowe, przygotowane i wdrożenie indywidualnego planu drogi życiowej i zawodowej, prowadzenie specjalistycznego poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy).

Tabela 57. Liczba projektów dotyczących aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba realizowanych projektów/liczba realizowanych inicjatyw	2	2	2	1	0
Kwota podpisanych umów (w zł)	25 571,27	84 869,44	50 500,47	18 755,00	0
Liczba uczestników	2	2	2	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PFRON Oddział Warmińsko-Mazurski.

W prezentowanym okresie PFRON Oddział Warmińsko-Mazurski zrealizował 7 projektów/zadań, w których uczestniczyło 7 osób niepełnosprawnych. W ciągu tych lat podpisano umowy na blisko 179,7 tys. zł. Działania w zakresie aktywizacji zawodowej i zatrudniania osób z niepełnosprawnościami opierały się o uczestnictwo w programie „STABILNE ZATRUDNIENIE – osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej” oraz w programie art. 26e - Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (2019).

Tabela 58. Liczba projektów dotyczących aktywizacji społecznej osób z niepełnosprawnościami w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba realizowanych projektów/liczba realizowanych inicjatyw	2	2	5	3	5
Kwota podpisanych umów (w zł)	123 262,00	540 000,00	723 210,00	700 072,35	832 979,96
Liczba uczestników	16	18	29	50	53

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PFRON Oddział Warmińsko-Mazurski.

W prezentowanym okresie PFRON Oddział Warmińsko-Mazurski zrealizował 17 projektów/zadań, w których uczestniczyło 166 osób niepełnosprawnych. W ciągu tych lat podpisano umowy na blisko 2,9 mln zł. Działania w zakresie aktywizacji społecznej osób z niepełnosprawnościami opierały się o uczestnictwo w pilotażowym programie „Rehabilitacja 25+” – adresowanym do podmiotów prowadzących OREW (ośrodki rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawcze) oraz ORW (ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze) – lata 2018/2019/2020 oraz w programie „Zajęcia klubowe w WTZ” realizowanym przez samorząd powiatowy – lata 2018/2020/2021/2022.

Wsparcie kobiet na rynku pracy w celu podniesienia ich statusu społeczno-zawodowego

Sytuacja na rynku pracy kobiet jest trudna, a ich udział procentowy w ogólnej liczbie bezrobotnych w okresie 5-letnim zmieniał się w zależności od sytuacji gospodarczej kraju. Główny wpływ na nierówne wahania ogólnej liczby bezrobotnych kobiet wywarła pandemia COVID-19, która z powodu wprowadzanych obostrzeń znacząco uniemożliwiała aktywne poszukiwanie zatrudnienia.

Pomimo nieusystematyzowanej tendencji wspomnianego wskaźnika, w ostatnich latach nastąpił spadek liczby kobiet w rejestrach bezrobotnych z 30 694 osób w 2018 roku do 22 541 kobiet w 2022 roku (spadek o 8 153 osoby).

Mając na względzie powyższe w latach 2018-2022³⁹, liczba pracujących kobiet wykazywała trend wzrostowo-sпадkowy (uzależniony w głównej mierze od sytuacji epidemiologicznej w naszym

³⁹ Brak danych za rok 2022 roku.

kraju). W 2018 roku w województwie warmińsko-mazurskim pracowały 216 683 kobiety a w 2021 roku – 201 817 kobiet. W okresie 4-letnim spadek pracujących kobiet wyniósł 6,9% (tj. o 14 866 kobiet mniej).

Tabela 59. Liczb pracujących w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Liczba pracujących		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2018	457 002	216 683	240 319
2019	458 607	216 954	241 653
2020	423 186	199 696	223 490
2021	424 372	201 817	222 555
2022	b.d.	b.d.	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych.

Według BAEL, współczynnik aktywności zawodowej kobiet na koniec IV kwartału 2022 r. wyniósł 47,1% i w ciągu 5 lat zwiększył się o 3,7 pkt proc. Pomimo wzrostu współczynnika, kobiety nadal są w mniejszości, jeśli chodzi o aktywność zawodową. Wskaźnik zatrudnienia dla kobiet jest również dużo niższy niż dla mężczyzn i w 2022 roku wyniósł on 45,7% (wzrost w ciągu 5-lat o 3,2 pkt proc.). Stopa bezrobocia kobiet wzrosła w 2019 i 2021 roku o odpowiednio 2,5 i 0,5 pkt proc.

Tabela 60. Aktywność ekonomiczna w podziale na płeć na podstawie BAEL w województwie warmińsko-mazurskim w IV kw. w latach 2018-2022 (w %)

Wyszczególnienie	Współczynnik aktywności zawodowej			Wskaźnik zatrudnienia			Stopa bezrobocia		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2018	51,2	43,4	59,5	50,0	42,5	58,1	5,7	5,5	5,8
2019	51,6	42,9	61,0	50,6	42,1	59,6	3,3	4,5	2,5
2020	53,5	45,5	61,9	51,0	42,9	59,6	3,2	0,0*	3,1
2021	55,5	47,1	64,7	53,3	45,4	61,7	3,5	3,8	3,3
2022	54,5	47,1	62,2	53,5	45,7	61,8	3,4	0,0*	3,

*występują liczby niższego rzędu, mniejsze niż 20 tysięcy w związku z czym według metodologii odnotowano losowy błąd próby

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych.

Tabela 61. Przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów według stanu na dzień 31 X 2018 i 2020 roku (w zł)

Wyszczególnienie	2018		2020	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	6 382,94	9 354,86	7 610,10	9 136,67
Specjaliści	4 917,83	5 660,90	6 002,16	6 729,62
Technicy i inny średni personel	3 807,62	5 322,69	4 762,34	5 776,46
Pracownicy biurowi	3 542,77	4 112,29	4 090,77	4 463,85
Pracownicy usług i sprzedawcy	2 650,46	3 222,48	3 215,58	3 603,49
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	2 945,48	3 174,71	4 242,93	3 670,66
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	3 372,63	4 120,34	3 621,76	4 419,84
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	3 335,98	3 747,77	3 642,25	4 331,01
Pracownicy przy pracach prostych	2 718,98	3 168,80	3 315,65	3 578,44

Źródło: Rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018–2019 oraz 2020-2021, tablice przeglądowe 5.2. „Przeciętne wynagrodzenia brutto pracowników zatrudnionych według płci, sektorów własności i grup zawodów za październik 2018 i 2020 r.”, Główny Urząd Statystyczny.

Pomimo, iż kobiety stanowią większość pracowników wymienionych grup zawodów, ich **wynagrodzenie** jest zdecydowanie niższe niż mężczyzn zajmujących podobne stanowiska. W województwie

warmińsko-mazurskim według stanu na 31 X 2018 roku kobiety zarabiały mniej od mężczyzn o 565,94 zł (o 12,4%), natomiast w 2020 roku nierówność ta zmalała do 228,65 zł (4,5%). Przeciętne wynagrodzenie kobiet ogółem wynosiło w 2018 roku – 4 003,58 zł, podczas gdy mężczyzn – 4 569,52 zł. W porównaniu do 2020 roku przeciętne wynagrodzenia wzrosły w obu omawianych grupach osób, z tym, że w grupie kobiet był on wyższy i wyniósł 812,25 zł (20,3%), natomiast mężczyzn – 474,96 zł (10,4%).

Biorąc pod uwagę najwyżej zajmowane stanowiska, w 2018 roku mężczyźni zarabiali o 2 971,92 zł więcej od kobiet, zaś w 2020 roku różnica ta wynosiła 1 526,57 zł na korzyść mężczyzn.

Tabela 62. Przeciętne wynagrodzenia brutto według wykształcenia według stanu na dzień 31 X 2018 i 2020 roku (w zł)

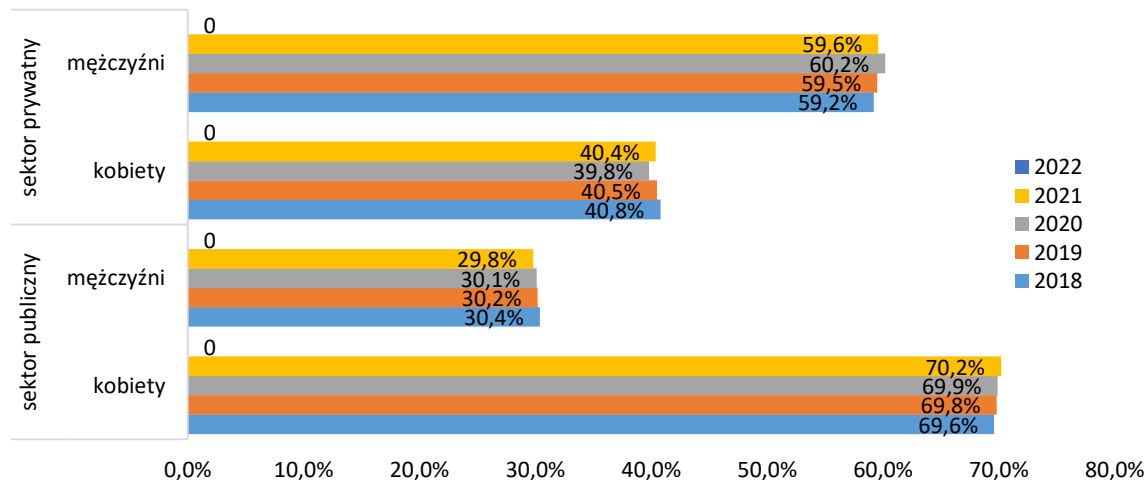
Wyszczególnienie	2018		2020	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	5 000,61	7 066,61	6 717,81	9 301,03
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym	4 312,99	5 456,29	5 636,52	7 636,52
Policealne	3 575,69	4 261,00	4 422,00	5 438,09
Średnie zawodowe	3 563,52	4 394,50	4 231,35	5 174,50
Średnie ogólnokształcące	3 043,40	4 077,46	4 036,06	5 054,49
Zasadnicze zawodowe	2 924,75	3 819,33	3 468,80	4 465,89
Gimnazjalne	3 259,02	3 290,28	3 452,61	3 991,31
Podstawowe i niepełne podstawowe	2 822,81	3 411,01	3 477,09	4 201,42

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2019, Rocznik Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2021, Główny Urząd Statystyczny.

Różnice w wynagrodzeniach są wyraźnie widoczne także na każdym poziomie posiadanego wykształcenia, zaś najbardziej zauważalne na poziomie wyższego. W tej grupie kobiety zarabiały w 2018 roku o 2 066,00 zł mniej, natomiast w 2020 roku o 2 583,22 zł mniej. W najniższej grupie posiadanego wykształcenia, tj. podstawowego i niepełnego podstawowego różnica w 2018 roku i wynosiła 588,20 zł a w 2020 roku 724,33 zł na korzyść mężczyzn.

Kobiety częściej niż mężczyźni preferują stabilność zatrudnienia o czym świadczy struktura zatrudnienia w przekroju sektorów własności. Więcej kobiet niż mężczyzn w 2021 roku pracowało w sektorze publicznym – 70,2% kobiet i 29,8% mężczyzn.

Wykres 62. Zatrudnienie w sektorach (publicznym i prywatnym) w podziale na płeć w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych.

W 2020 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto zarówno w grupie kobiet, jak i mężczyzn było wyższe w sektorze publicznym niż prywatnym. Głównie dotyczyło osób z wykształceniem policealnym, średnim zawodowym, średnim ogólnokształcącym oraz zasadniczym zawodowym. Mężczyźni posiadający wykształcenie wyższe, zarabiają mniej w sektorze publicznym niż prywatnym. Również w przypadku kobiet sytuacja jest podobna – w sektorze prywatnym otrzymują wyższe wynagrodzenie za pracę.

Tabela 63. Przeciętne wynagrodzenie w sektorach (publicznym i prywatnym) według stanu na dzień 31 X 2018 i 2020 roku (w zł)

Wykształcenie	2018				2020			
	sektor publiczny		sektor prywatny		sektor publiczny		sektor prywatny	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	5 008,50	5 714,51	4 968,90	8 628,16	6 484,93	7 878,12	7 042,41	10 179,13
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym	4 526,21	5 448,13	4 067,55	5 459,17	5 472,13	6 931,99	5 711,96	7 790,17
Policealne	3 960,26	4 110,77	3 279,73	4 300,86	4 779,34	5 541,77	4 233,21	5 413,44
Średnie zawodowe	3 935,95	4 335,69	3 362,73	4 402,48	4 765,58	5 923,58	3 999,59	5 037,46
Średnie ogólnokształcące	3 020,03	3 905,72	3 051,20	4 097,83	4 084,06	5 080,80	4 019,85	5 050,40
Zasadnicze zawodowe	2 743,48	3 597,65	2 981,41	3 842,20	3 631,57	5 151,92	3 423,41	4 351,90
Gimnazjalne	2 562,11	2 721,66	3 296,98	3 308,46	3 296,45	4 318,04	3 463,89	3 969,65
Podstawowe i niepełne podstawowe	2 664,56	3 248,21	2 880,09	3 432,16	3 515,04	4 512,96	3 463,14	4 153,78

Źródło: Struktura wynagrodzeń według zawodów w październiku 2018 i 2020 roku, Główny Urząd Statystyczny.

Niższe przeciętne wynagrodzenia kobiet są wynikiem różnej struktury zatrudnienia. Kobiety częściej niż mężczyźni pracują w zawodach niżej opłacanych, ale dających większą stabilność zatrudnienia. Przerwa związana z macierzyństwem, a także większa konieczność łączenia życia zawodowego z opieką nad dziećmi powoduje niższe inwestycje w siebie podczas życia zawodowego. Z tego samego powodu kobiety rzadziej decydują się na przejście na stanowiska kierownicze, związane z wyższymi zarobkami, ale wymagające większego zaangażowania czasowego.

Również powiatowe urzędy pracy w ramach kompleksowych działań na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób z grup defaworyzowanych podejmowały działania mające na celu wsparcie kobiet na rynku pracy w celu podniesienia ich statusu zawodowego. Z ogólnego rozrachunku działań, w 5-cio letnim okresie sprawozdawczym zrealizowano (niektóre działania przechodzą na 2023 roku) 73 projekty pilotażowe/programy, tym samym aktywizując 3 962 uczestniczki. Do wspomnianych działań należały m.in.:

- projekt pilotażowy „Mam pracę – lepsze jutro” skupiający się na znalezieniu zatrudnienia dla osób młodych z kategorii grupy NEET, kobiet powracających na rynek pracy po urodzeniu dziecka, urlopie macierzyńskim lub wychowawczym, okresie bierności zawodowej związanej z wychowaniem dzieci oraz osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad dziećmi/osobami zależnymi oraz seniorami, w szczególności rodziców powracających lub wchodzących na rynek pracy poprzez realizację ścieżki aktywizacji;

- projekty współfinansowane przez UE z EFS w ramach PO WER 2014-2020 i RPO WiM 2014-2020;
- projekty pilotażowe oferujące formy wsparcia niefunkcjonujące do tej pory w Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, typu: dodatek rodzicielski, dodatek motywacyjny, premia zatrudnieniowa dla pracodawcy, bon na przejazd;
- projekt pilotażowy „Mama wraca na rynek pracy” – spotkania z doradcą zawodowym;
- projekt pilotażowy „Mama w pracy” – zatrudnienie kobiet na podstawie umowy o pracę przez okres 8 miesięcy przez pracodawców oferujących miejsca pracy finansowane w postaci wypłat różnego rodzaju bonów zarówno dla uczestników jak i samych pracodawców;
- projekt pilotażowy „Nowe spojrzenie – nowe możliwości, bon na kształcenie podyplomowe”;
- projekt pilotażowy „Mobilność drogą do zatrudnienia młodych”, którego celem była pożyczka na zakup środka transportu do pracy (samochód/skuter/rower);
- projekt pilotażowy „Od nowych kwalifikacji po trwałe zatrudnienie” mający na celu zapewnienie zatrudnienia kobietom znajdującym się w trudnej sytuacji dzięki zastosowaniu kilkuetapowej formy aktywizacji.

Zintensyfikowanie działań na rzecz integracji społecznej, edukacyjnej i zawodowej imigrantów i mniejszości narodowych, w tym społeczności romskiej

W związku z wybuchem konfliktu zbrojnego na Ukrainie pod koniec lutego 2022 roku wiele instytucji i urzędów podjęło się realizacji pomocy imigrantom wojennym, w szczególności kobietom i dzieciom, w celu zapewniania im podstawowej opieki zdrowotnej, udzielenia zasiłków, tymczasowego miejsca zamieszkania czy wsparcia w poszukiwaniu pracy (szkoły).

Do wspomnianych działań należało m.in.:

- przy udziale powiatowych urzędów pracy skierowano imigrantów/uchodźców na podstawowe formy wsparcia np. staż, prace interwencyjne, szkolenie czy roboty publiczne. Działania te miały również zakres ogólnoinformacyjny tj. tworzone specjalne punkty informacyjne dla pracodawców oraz obywateli Ukrainy, zatrudniano tłumaczy języka ukraińskiego, organizowano szkolenia z języka polskiego (podstawowe, zaawansowane), udzielano wsparcia na temat bieżących usług oferowanych w urzędach pracy mogących zapewnić zdobycie odpowiednich kwalifikacji umożliwiających podjęcie zatrudnienia lub samozatrudnienia. Inicjowano spotkania integracyjne i pikniki rodzinne pozwalające zmniejszyć bariery kulturowe tym samym zachęcić do większej aktywności społeczno-zawodowej wśród obywateli Ukrainy (niekiedy docierając bezpośrednio z ofertą do miejsc ich zakwaterowania). Powiatowe urzędy pracy w celu zwiększenia zasięgów oferowanej pomocy wchodziły we współpracę z lokalnymi organizacjami oraz miejskimi ośrodkami pomocy społecznej.

Ustawa z dnia 12 marca 2022 roku o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa wprowadziła możliwość legalnego zatrudnienia obywateli Ukrainy poza obowiązującymi dotąd procedurami. Zgodnie z jej przepisami pracodawcy zobowiązani są powiadomić powiatowy urząd pracy za pośrednictwem portalu praca.gov.pl o powierzeniu wykonywania pracy obywatelowi Ukrainy w terminie 14 dni od dnia podjęcia pracy. Rozwiązanie to ma na celu ułatwienie obywatelom Ukrainy dostęp do usług rynku pracy oraz stworzenie szans na zgodne

z przepisami uzyskiwanie przychodów umożliwiających utrzymanie się w nowym miejscu zamieszkania.

Na podstawie przywołanej wyżej Ustawy obywatele Ukrainy, którzy przekroczyli granicę 24 lutego 2022 roku (uchodźcy), jak również ci przebywający legalnie przed tym dniem na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, mogli zarejestrować się w powiatowym urzędzie pracy jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy.

- Przy udziale specjalistów OHP na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy realizowano działania z zakresu komplementarnych usług rozwoju zawodowego, w tym pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, warsztaty językowe oraz organizowano zbiórki charytatywne, kiermasze itp. Dzięki tym działaniom w 2022 roku 201 osób uzyskało pomoc/poradę/wsparcie.
- Federacja FOSa poprzez działania projektowe prowadziła i nadal prowadzi działania na rzecz integracji społecznej i zawodowej imigrantów i mniejszości narodowych zwłaszcza dla uchodźców z Ukrainy. Działania te polegają na aktywizacji zawodowej, nauce języka, zaznajomieniu z tradycją i kulturą Polski i regionu a także integracją społeczną uchodźców. W 2022 roku podjęto 3 inicjatywy udzielając pomocy 538 osobom.

W porównaniu z innymi mniejszościami, mniejszość romska jest bardziej zagrożona wykluczeniem społecznym. Jest to uwarunkowane ich kulturą, brakiem integracji społecznej oraz niskim poziomem wykształcenia. Zwiększenie ich uczestnictwa w systemie edukacji i na rynku pracy jest szansą na zintegrowanie z pozostałą częścią społeczeństwa, w którym żyją.

W latach 2018 – 2022 Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie realizował działania na rzecz integracji społecznej, edukacyjnej i zawodowej społeczności romskiej. W ciągu 5 lat udzielono dotacji w ramach konkursów dla organizacji pozarządowych. Łącznie sfinansowano 32 projekty na kwotę 745 070,00 zł. We wszystkich tych przedsięwzięciach wzięło udział 412 osób pochodzenia romskiego.

Tabela 64. Liczba projektów realizowanych na rzecz społeczności romskiej przez Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba realizowanych projektów/liczba realizowanych inicjatyw	7	8	5	6	6
Kwota podpisanych projektów (w zł)	109 400,00	147 390,00	116 798,00	197 592,00	173 890,00
Liczba osób w nich uczestniczących	70	107	50	85	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

W okresie 5-letnim realizowane były projekty, które obejmowały 4 dziedziny: pracę, edukację, mieszkalnictwo i zdrowie. W obszarze projektów z dziedziny „praca”, wnioskodawcy realizowali podstawowy cel, tj. aktywizację zawodową i społeczną, rodzin romskich, w tym kobiet. Dzięki realizacji tych projektów poprzez wsparcie w zatrudnieniu zmniejszono zjawisko wykluczenia społecznego wśród ww. rodzin, zwiększono kompetencje zawodowe i społeczne uczestników dzięki kursom zawodowym, zlikwidowano także stereotypy postrzegania Romów na rynku pracy, a przy tym osiągnięto poprawę sytuacji materialnej rodzin romskich oraz ich integrację z lokalną społecznością. Obszar „zdrowie” opierał się w głównej mierze na diagnostyce stanu zdrowia i aktywności fizycznej

głównie dzieci z rodzin romskich. Projekty obejmujące obszar „edukacja” realizowane były przez placówki oświatowe. Odnosząc się do problemu „mieszkalnictwa” należy ono do zadań własnych gminy. W związku z możliwością otrzymania dotacji z przeznaczeniem na mieszkalnictwo Gmina Olsztyn występowała z projektem dotyczącym poprawy warunków mieszkaniowych rodziny romskiej. Dzięki realizacji projektów dofinansowanych w ramach integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030 poprawie uległa sytuacja edukacyjna dzieci romskich, zwiększyła się aktywność zawodowa Romów, wykształciła się nowa grupa zawodowa, tj. asystent edukacji romskiej (oficjalny zawód w Polsce), nieznacznie poprawiły się warunki mieszkaniowe rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz wzmocniła się integracja mniejszości romskiej ze społeczeństwem większościowym.

Szczegółowe informacje dotyczące zrealizowanych działań na rzecz społeczności romskiej zamieszczono w załączniku nr 7.

Działania na rzecz zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia osób odbywających karę pozbawienia wolności

Zatrudnianie osób pozbawionych wolności ma na celu zdobywanie odpowiednich kwalifikacji zawodowych, a także podtrzymywanie kontaktów z rodziną i światem zewnętrznym. Efektem tego ma być utrwalona pozycja społeczna poza zakładem karnym. W celu umożliwienia im powrotu na rynek pracy po odbyciu kary, organizowane są szkolenia i kursy zawodowe.

Według danych Aresztu Śledczego w Elblągu, Oddziału Zewnętrznego w Braniewie oraz Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Olsztynie, w latach 2018-2022 zrealizowano 157 projektów mających na celu zwiększenie szans na zatrudnienie osadzonych oraz podjęto 102 działania w celu zintensyfikowania współpracy w obszarze polityki zatrudnieniowej i społecznej związanej z działaniami na rzecz integracji grup defaworyzowanych z rynkiem pracy.

Według danych **Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Olsztynie**, w jednostkach okręgu olsztyńskiego, w latach 2018-2022, aktywnie w projektach uczestniczyło 2 679 osób tj. 13,7% spośród wszystkich skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w omawianym okresie. Największą aktywność wykazano w latach 2018-2019, kiedy to na szeroką skalę realizowany był PO WER. Zaangażowano do współpracy 26 instytucji z regionu. Wspomniane inicjatywy były finansowane z różnych źródeł.

Działania na rzecz zwiększania szans na podjęcie zatrudnienia osób odbywających karę pozbawienia wolności finansowane ze środków PO WER 2014 – 2020, Działanie 2.7 „Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób w szczególnym stopniu zagrożonych wykluczeniem społecznym”.

Tabela 65. Liczba i kwota projektów realizowanych na rzecz osób odbywających karę pozbawienia wolności ogółem w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba realizowanych projektów/liczba realizowanych inicjatyw	41	48	31	21	16
Kwota podpisanych umów (w tys. zł)	545,6	753,6	488,9	351,2	323,3
Liczba skazanych odbywających karę pozbawienia wolności*	3 759	4 006	3 832	4 005	3 896
Liczba skazanych odbywających zasadniczą karę pozbawienia wolności uczestniczących w działaniach na rzecz zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia	741	909	526	304	199

*dotyczy skazanych i ukaranych odbywających zasadniczą oraz zastępczą karę pozbawienia wolności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Olsztynie.

Centralny Zarząd Służby Więziennej realizował w całej Polsce projekt „Podniesienie kwalifikacji zawodowych więźniów w celu ich powrotu na rynek pracy po zakończeniu odbywania kary pozbawienia wolności”. Okres realizacji projektu to maj 2016 – grudzień 2020 roku. Wartość dofinansowania całego projektu wynosiła 132 249 773,70 zł, natomiast okręgu olsztyńskiego⁴⁰: 5 414 205,75 zł. Głównym celem przedsięwzięcia był wzrost aktywności zawodowej i społecznej więźniów oraz zwiększenie ich zdolności do zatrudnienia. Zrealizowano cykle aktywizacyjno-zawodowe obejmujące warsztaty z zakresu aktywizacji zawodowej oraz kursy zawodowe. Z uwagi na pandemię COVID-19 projekt przedłużono do 2021 roku. Umowy na realizację projektu finansowego w ramach PO WER podpisywał Centralny Zarząd Służby Więziennej w Warszawie, natomiast środki finansowe dla poszczególnych jednostek były przyznawane w planie finansowym na dany rok.

Działania na rzecz zwiększania szans na podjęcie zatrudnienia osób odbywających karę pozbawienia wolności finansowane ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (FPPoPP).

Tabela 66. Liczba projektów realizowanych na rzecz osób odbywających karę pozbawienia wolności finansowane ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba realizowanych projektów/liczba realizowanych inicjatyw	9	11	7	8	11
Kwota podpisanych umów (w zł)*	85 065,22	108 708,35	30 847,57	82 754,65	135 155,53
Liczba skazanych odbywających zasadniczą karę pozbawienia wolności uczestniczących w działaniach na rzecz zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia	146	164	72	102	114

*kwoty zostały podane tylko dla Zakładu Karnego w Ławie oraz Oddziału Zewnętrznego w Działdowie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Olsztynie.

W okresie 5-letnim jednostki Zakładu Karnego w Ławie oraz Areszt Śledczy w Olsztynie prowadziły kursy zawodowe/programy readaptacyjne ze środków FPPoPP. W sumie zrealizowano 46 projektów dla 598 osób. Przeprowadzone działania miały głównie charakter readaptacyjny (np. kluby pracy, aktywizacja zawodowa) oraz zawodowy i były realizowane w zawodach takich jak: elektryk/monter sieci elektrycznych, brukarz, fryzjer, kucharz, monter instalacji teletechnicznych.

Biorąc pod uwagę omawiany okres 5 lat można stwierdzić, iż osoby odbywające karę pozbawienia wolności miały do dyspozycji szereg szkoleń i kursów, których celem było wsparcie w powrocie na rynek pracy po opuszczeniu jednostek penitencjarnych. Jednocześnie chęć podnoszenia kwalifikacji zawodowych samych zainteresowanych wpływa pozytywnie na ich powrót do społeczeństwa i świadczyło o konieczności realizacji podobnych inicjatyw w zakładach karnych i aresztach śledczych.

⁴⁰Wszystkie jednostki podległe Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w Olsztynie biorą udział w projekcie. Są to: Oddział Zewnętrzny w Działdowie, Areszt Śledczy w Olsztynie, Zakład Karny w Barczewie, Zakład Karny w Dublinach, Zakład Karny w Ławie oraz Zakład Karny w Kamińsku.

Współpraca w obszarze polityki zatrudnieniowej i społecznej związanej z integracją grup defaworyzowanych z rynkiem pracy na wybranych przykładach:

- Areszt Śledczy w Olsztynie na podstawie porozumienia z OHP realizował program readaptacyjny pn. „Doradztwo i informacja zawodowa”. Celem porozumienia było podejmowanie wspólnych działań służących marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osadzonych oraz ich przygotowaniu do aktywnego i efektywnego poruszania się po rynku pracy. W okresie 2018-2019 łącznie, w tym programie, uczestniczyły 34 osoby. Dodatkowo w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery realizowano spotkania z doradcami zawodowymi, którzy prezentowali osadzonym najnowszą wiedzę z zakresu poszukiwania pracy. Na uwagę zasługuje również realizacja programu resocjalizacji „Klub Pracy” w którym więźniowie pod okiem trenerów i instruktorów uczyli się aktywnych technik poszukiwania pracy, pisania dokumentów aplikacyjnych, nabywają podstawowe umiejętności z zakresu komunikacji społecznej, zapoznali się z zasadami prowadzenia własnej działalności gospodarczej itp.

- Zakład Karny w Barczewie realizował kursy przyuczające do zawodów w porozumieniu z m.in. Oddziałem Zewnętrznym w Kikicach.

- Zakład Karny w Iławie w ramach realizacji programu „Praca dla Więźniów” wybudował na terenie jednostki halę produkcyjno-montażową oraz halę magazynową, które dzierżawione są od 2018 roku przez kontrahenta zewnętrznego zajmującego się produkcją mebli. Na rzecz ww. kontrahenta zatrudnionych jest średnio 100 skazanych, którzy pracując na rzecz ww. podmiotu mają możliwość zdobycia nowych umiejętności zawodowych, zarobku i tym samym spłaty ciążących na nich zobowiązań.

Poza jednostkami podległymi Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w Olsztynie, Aresztem Śledczym w Elblągu oraz Oddziałem Zewnętrznym w Braniewie także powiatowe urzędy pracy i Ochotnicze Hufce Pracy prowadziły działania w kierunku zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia po odbyciu kary. Organizowane były m.in. spotkania informacyjne na temat aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, a także upowszechniano wśród pracodawców informacje na temat możliwości zatrudniania osób pozbawionych wolności. Jednocześnie zawarto porozumienia o współpracy z Zakładem Karnym w Barczewie mającym na celu zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia.

Przykłady działań powiatowych urzędów pracy przedstawiono i OHP w załączniku nr 8.

DZIAŁANIE 2. OGRANICZENIE POZIOMU WYKLUCZENIA ZAWODOWEGO I SPOŁECZNEGO MIESZKAŃCÓW

Różnicowanie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu poprzez dostosowanie ich do profilu osoby bezrobotnej

Nowelizacja Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, z czerwca 2019 roku, przyniosła zmiany w przepisach. Zniesiono obowiązującą od 2014 roku procedurę profilowania pomocy dla bezrobotnych, która polegała na ustaleniu dla każdego bezrobotnego jednego z trzech profili, którym odpowiadały różne formy aktywizacji zawodowej. Odejście od tego rozwiązania było spowodowane faktem, że profilowanie utrudniało aktywizowanie osób dla których ustalono profil III

pomocy⁴¹. Według stanu na dzień 30 maja 2019 roku w województwie warmińsko-mazurskim zarejestrowanych było 15 547 osób z III profilem pomocy, którzy stanowili 34,1% ogółu bezrobotnych, 29 152 osób z II profilem pomocy (63,9%) oraz 890 osób z I profilem pomocy (2,0%).

Zmiany te nie oznaczały jednak rezygnacji z indywidualnego podejścia do bezrobotnego. Nadal dla każdej osoby rejestrującej się w powiatowym urzędzie pracy jest opracowywany Indywidualny Plan Działania (IPD), dostosowany do potrzeb i możliwości rozwoju bezrobotnego. Indywidualny Plan Działania określa działania możliwe do zastosowania przez urząd pracy, działania planowane do samodzielnej realizacji w celu poszukiwania pracy, planowaną liczbę i terminy kontaktów z pośrednikiem pracy, doradcą zawodowym lub innym pracownikiem urzędu pracy, termin i warunki jego zakończenia. W okresie realizacji IPD co najmniej raz na 60 dni, powiatowy urząd pracy monitoruje postępy i podejmowane działania. W przypadku zmiany sytuacji bezrobotnego następuje modyfikacja IPD do aktualnych potrzeb.

Tabela 67. Osoby objęte Indywidualnym Planem Działania w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Liczba stworzonych IPD	Liczba przerwanych IPD	Liczba zakończonych IPD
2018	70 523	50 829	37 739
2019	64 815	49 038	29 334
2020	59 400	37 250	30 345
2021	54 375	38 399	36 142
2022	54 530	35 400	37 749

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu CeSAR.

W okresie objętym monitoringiem powiatowe urzędy pracy, co roku tworzyły średnio 60 729 Indywidualnych Planów Działań (maksymalnie 70 523 w 2018 roku, najmniej w 2021 roku - 54 375). Liczba IPD zakończonych zgodnie z planem w latach 2019 - 2022 systematycznie rosła. W 2022 roku wyniosła 37 749 i był to poziom zbliżony do roku 2018 (37 739).

Nie każdy z IPD kończy się w zaplanowanym terminie. W latach 2018-2022 liczba przerwanych indywidualnych planów działań zmniejszała się - z 50 829 do 35 400. Jedynie w 2021 roku ze względu na ograniczenia pandemiczne, nastąpił wzrost o 1 149 (o 3,1%).

Integracja podmiotów podejmujących działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

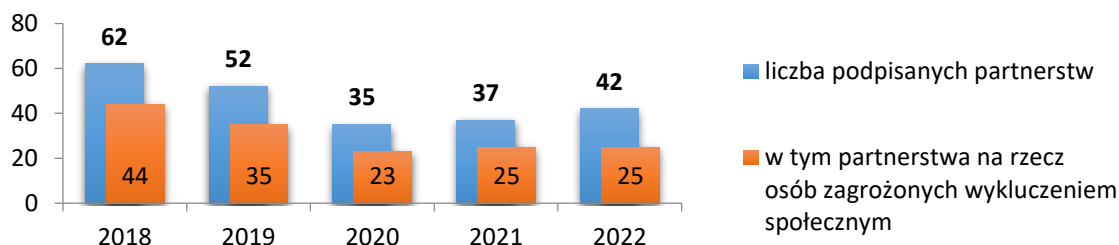
Realizacja wsparcia dla osób wykluczonych społecznie wiąże się z pokonywaniem problemów w różnych obszarach aktywności społecznej i zawodowej. Nawiązanie współpracy i wymiana informacji zmniejszają wysiłek podmiotów działających na rzecz omawianej grupy, a maksymalizują efekt realizowanego wsparcia. Doświadczenia potwierdzają, że dobra współpraca instytucji jest często czynnikiem wyzwalającym innowacyjne rozwiązania określonego problemu lokalnego. Zbudowane w ramach zawiązanych partnerstw nieformalne sieci powiązań skutkują także bardziej racjonalnym wydatkowaniem środków publicznych⁴². Współpraca kończy się często z dniem zakończenia realizowanej razem inicjatywy, trwać może jednak przez wiele lat.

⁴¹ Profil III obejmował bezrobotnych najbardziej oddalonych od rynku pracy - długotrwale pozostających bez pracy, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wobec tej grupy powiatowy urząd pracy mógł samodzielnie lub we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej stosować określone wsparcie z obszaru aktywizacji zawodowej i integracji społecznej. W praktyce osoby bezrobotne, dla których ustalono ten profil pomocy, często nie miały możliwości skorzystania z instrumentów aktywizacji zawodowej, przewidzianych w Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

⁴² Ośrodek pomocy społecznej i powiatowy urząd pracy – partnerstwo dla aktywności, E. Flaszyńska, Rynek pracy 2015/1.

W województwie warmińsko-mazurskim w okresie objętym monitoringiem zawiązywano liczne partnerstwa na rzecz rynku pracy, w których jedną ze stron były m.in. powiatowe urzędy pracy. W sumie, w latach 2018-2022, były one uczestnikami 228 partnerstw, z czego 152 dotyczyło działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wykres 63. Liczba partnerstw zawartych na rzecz rynku pracy przez powiatowe urzędy pracy w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy.

Wśród partnerów, z którymi współpracowały powiatowe urzędy pracy znalazły się ośrodki pomocy społecznej, centra usług społecznych, centra integracji społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie oraz jednostki organizacyjne OHP. Ponadto służby zatrudnienia realizowały wspólne działania z urzędami gmin, starostwami powiatowymi (urzędami miast), Urzędem Skarbowym, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, szkołami różnych szczebli, Okręgowym Inspektorem Służby Więziennej w Olsztynie, Zakładem Karnym w Barczewie.

Partnerstwa nie ograniczały się tylko do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i jednostek samorządu terytorialnego oraz urzędów. Współpracę podejmowano także ze stowarzyszeniami, fundacjami i podmiotami prywatnymi realizującymi działania na rzecz osób bezrobotnych. Były to bardzo często projekty partnerskie realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.

Nadrzędnym celem przejawiającym się we wszystkich zainicjowanych na terenie województwa partnerstwach było podejmowanie działań i wspieranie inicjatyw służących pomocy osobom bezrobotnym w wejściu lub powrocie na rynek pracy. Wspólne działania obejmowały m.in.:

- wieloprofilową diagnozę bezrobotnych mającą na celu pomoc w rekrutacji uczestników projektów, identyfikację potrzeb, zasobów i potencjału i predyspozycji uczestników projektów, promocje projektów,
- reintegrację społeczno-zawodową – refundowanie świadczeń integracyjnych z Funduszu Pracy uczestnikom projektu realizującym Indywidualne Programy Zatrudnienia Socjalnego,
- podejmowanie i wspieranie inicjatyw służących przeciwdziałaniu marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży, przeciwdziałania bezrobociu oraz przygotowania młodzieży do aktywnego poruszania się po lokalnym rynku pracy,
- organizację targów pracy, wydarzeń promujących aktywność zawodową czy edukację ustawiczną,
- organizację warsztatów szkoleniowych z zakresu formalnych aspektów zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej dla bezrobotnych,
- readaptację społeczną osób skazanych,
- przygotowanie młodzieży do wyboru dalszego kierunku kształcenia oraz do wejścia na rynek pracy i aktywnego poruszania się po nim.

Wskazując obszary współpracy i wymiany informacji, należy pamiętać o wojewódzkich i powiatowych radach rynku pracy. Rady, obok realizowania ustawowych zadań i kompetencji, stanowią forum dyskusji dla swoich członków reprezentujących nie tylko instytucje rynku pracy, ale i pracodawców.

W ramach odpisywanych porozumień powiatowe urzędy pracy rozwijały również współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami m.in. w zakresie refundacji kosztów poniesionych na wynagrodzenia, składki na ubezpieczenia społeczne w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych, doposażenia stanowiska pracy lub organizacji stażu. Partnerstwa dotyczyły także realizacji programów finansowanych z rezerwy Funduszu Pracy.

Dążenie do wzmacniania integracji grup defaworyzowanych z rynkiem pracy jest celem nie tylko publicznych służb zatrudnienia i Ochotniczych Hufców Pracy, ale także agencji zatrudnienia. Zaznaczyć jednak należy, że do agencji zatrudnienia zwracają się głównie osoby zmotywowane do zmian i aktywnego poszukiwania pracy.

Tabela 68. Liczba agencji zatrudnienia według świadczonych usług w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów posiadających wpis do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia – według stanu na 31 grudnia	w tym agencje świadczące usługę:				
		pośrednictwa pracy na terenie RP	kierowania do pracy za granicą	pracy tymczasowej	doradztwa personalnego	poradnictwa zawodowego
2018	182	91	35	69	60	75
2019	206	95	31	71	59	77
2020	197	109	31	69	72	89
2021	192	96	32	60	65	82
2022	183	97	31	63	65	84

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Informacji o działalności agencji zatrudnienia” opracowywanych w ministerstwach właściwych ds. pracy za lata 2018-2022.

Na koniec grudnia 2022 roku wpis do Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia posiadały 183 podmioty prowadzące agencje zatrudnienia (w 2018 roku - 182). Usługi pośrednictwa pracy na terenie Rzeczypospolitej Polskiej świadczyło 97 agencji, do pracy za granicą RP kierowało 31 agencji, doradztwo personalne realizowało 65 agencji, poradnictwo zawodowe – 84 agencje, a pracą tymczasową zajmowały się 63 agencje zatrudnienia.

Tabela 69. Osoby, które podjęły zatrudnienie lub inną pracę zarobkową za pośrednictwem agencji zatrudnienia w latach 2018-2022

Lata	Osoby, które podjęły zatrudnienie lub inną pracę zarobkową na terenie RP		Osoby, które podjęły pracę za granicą u pracodawców zagranicznych
	ogółem	na podstawie umowy o pracę	
2018	2 079	1 131	4 698
2019	2 686	1 363	4 801
2020	2 614	1 260	3 627
2021	2 811	1 348	2 766
2022	2 167	715	993

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Informacji o działalności agencji zatrudnienia” opracowywanych w ministerstwach właściwych ds. pracy za lata 2018-2022.

W latach 2018-2022 zatrudnienie lub inną pracę zarobkową na terenie kraju, za pośrednictwem agencji zatrudnienia, podejmowało rocznie średnio 2 471 osób. Wśród zatrudnionych, w latach 2018-2019 przeważały osoby świadczące pracę na podstawie umowy o pracę, ich odsetek w ogólnej liczbie zatrudnionych przez agencje zatrudnienia wynosił wówczas odpowiednio 54,4% i 50,7%. W kolejnych latach udział procentowy tej grupy systematycznie malał - do 33,0% w 2022 roku.

W tym samym czasie liczba osób skierowanych przez agencje zatrudnienia do pracy u pracodawców zagranicznych wyniosła rocznie średnio 3 377 osób. W okresie objętym monitoringiem, liczba kierowanych osób systematycznie zmniejszała się z 4 698 osób w 2018 roku do 993 – w 2022 roku (z wyjątkiem 2019 roku – kiedy to liczba osób wzrosła).

Potrzeba skoordynowania działań związanych z reintegracją społeczno-zawodową osób wykluczonych społecznie na poziomie województwa warmińsko-mazurskiego i wymiany informacji pomiędzy funkcjonującymi w regionie podmiotami reintegracyjnymi była także przesłanką do stworzenia w 2016 roku Regionalnej Platformy Współpracy na rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej. Platforma stanowi forum wymiany doświadczeń, wypracowywania wspólnych stanowisk i prezentowania propozycji rozwiązań systemowych w kluczowych sprawach dotyczących problematyki świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej, współpracy z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, urzędami pracy oraz organizacjami pozarządowymi. W skład Platformy weszło początkowo 49 podmiotów reintegracji społeczno-zawodowej, a obecnie skupia ona 97 podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym.

Integracja podmiotów podejmujących działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem realizowana była także w ramach RPO WiM, Działanie 11.3 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia, Poddziałanie 11.3.2 Koordynacja ekonomii społecznej w regionie.

Tabela 70. Liczba projektów realizowanych w Działaniu 11.3 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia, Poddziałanie 11.3.2 Koordynacja ekonomii społecznej w regionie RPO WiM w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba podpisanych umów	1	-	-	1	-
Liczba zakończonych projektów	-	-	-	1	-
Kwota podpisanych umów (w tys. zł)	2 158,6	-	-	2 004,0	-
Liczba porozumień lub partnerstw zawartych w ramach sieciowania podmiotów ekonomii społecznej		2	2	2	1
Liczba podmiotów ekonomii społecznej, które otrzymały znak jakości produktu/usługi PES	4	9	9	18	23
Liczba pracowników lokalnych i regionalnych podmiotów działających na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, którzy zostali objęci wsparciem w ramach projektu	281	444	509	675	265
Liczba PES zrzeszonych w sieciach kooperacji podmiotów ekonomii społecznej, które skorzystały ze wsparcia w ramach projektu	6	13	15	29	95
Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	-	-	-	12	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie.

W latach 2018-2022 w ramach Poddziałania 11.3.2 Koordynacja ekonomii społecznej w regionie realizowane były różne typy projektów, obejmujące m.in.:

- tworzenie regionalnych sieci współpracy OWES;
- tworzenie, wspieranie lub dofinansowanie wspólnych przedsięwzięć regionalnych sieci podmiotów ekonomii społecznej (klastry, franczyzy) oraz włączanie podmiotów ekonomii społecznej w istniejące organizacje branżowe (sieci, klastry);
- tworzenie regionalnych sieci kooperacji podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym (centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej, warsztatów terapii zajęciowej);
- inicjowanie współpracy jednostek systemu pomocy społecznej, podmiotów ekonomii społecznej, w tym o charakterze reintegracyjnym dla zwiększenia synergii działań podejmowanych przez te podmioty i wzrostu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej;
- budowanie powiązań pomiędzy systemem edukacji, nauką, biznesem i ekonomią społeczną na poziomie regionalnym (spotkania, warsztaty, doradztwo, wymiana informacji udział we wspólnych konkursach/ wydarzeniach) i organizacjami pracodawców i przedsiębiorców, szkołami, szkołami wyższymi i instytucjami naukowymi;
- organizację przedsięwzięć służących popularyzacji podmiotów ekonomii społecznej m.in. jako dostawców produktów i usług (np. targi ekonomii społecznej, finansowanie udziału PS i PES w targach i wystawach regionalnych o charakterze gospodarczym, sprzedaż produktów i usług PES za pomocą jednego regionalnego portalu lub portali branżowych);
- współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami lokalnymi, w szczególności PES, w zakresie tworzenia lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej lub lokalnych planów udziału PES w rozwoju usług społecznych (spotkania, wymiana informacji, dobre praktyki, doradztwo), uwzględniania aspektów społecznych w zamówieniach publicznych, zlecania zadań podmiotom ekonomii społecznej;
- wspieranie realizacji przez podmioty ekonomii społecznej usług użyteczności publicznej i współpraca z OWES w tym zakresie;
- zapewnienie funkcjonowania Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, tworzenie możliwości współpracy kluczowych Interesariuszy w zakresie kreowania rozwoju ekonomii społecznej w regionie. W latach 2016-2019 Komitet spotykał się przynajmniej dwa razy w roku w celu omówienia istotnych kwestii z punktu widzenia rozwoju ekonomii społecznej w regionie. W 2019 roku Komitet powołał grupę roboczą - Zespół ds. współpracy nauki i ekonomii społecznej;
- wyznaczanie kierunków rozwoju ekonomii społecznej, aktualizacja lub opracowanie nowego regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej, reprezentowanie interesów sektora ekonomii społecznej na poziomie regionalnym oraz włączenie ekonomii społecznej do strategii rozwoju województwa w obszarach związanych z rynkiem pracy, integracją społeczną, rozwojem przedsiębiorczości oraz innowacji, rozwojem usług użyteczności publicznej.

Wśród projektów realizowanych w ramach Działania 11.3.2 na uwagę zasługuje projekt „Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach” realizowanego przez ROPS w Olsztynie, którego celem jest rozwój ekonomii społecznej na Warmii i Mazurach. W trzech edycjach projektu wsparciem objętych zostało w sumie 1 275 pracowników oraz 168 podmiotów ekonomii społecznej⁴³. Najważniejszymi wydarzeniami realizowanymi w ramach projektu są m.in.: Warmińsko-Mazurskie Dni z Ekonomią Społeczną, spotkania przedstawicieli OWES w ramach Warmińsko-Mazurskiej Sieci Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, współpraca ze środowiskiem nauki i edukacji, wspólne działanie 5 województw, którego celem jest zapewnienie spójnej i trwałej współpracy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w Polsce Wschodniej.

⁴³ Dzięki kolejnym edycjom projekt był realizowany nieprzerwanie od lutego 2016 roku (I edycja), a jego realizacja zakończy się 30.09.2023 roku.

Rozwijanie kompetencji cyfrowych mieszkańców Warmii i Mazur. Realizacja programów zwiększających dostęp do Internetu

Coraz więcej elementów codziennego życia przenosi się do sfery cyfrowej i Internetu, dlatego też kompetencje cyfrowe należą do jednych z podstawowych umiejętności współczesnego człowieka. Jedną z definicji kompetencji cyfrowych głosi, że są one harmonijną kompozycją wiedzy, umiejętności i postaw umożliwiających życie, uczenie się i pracę w społeczeństwie cyfrowym, tj. społeczeństwie wykorzystującym w życiu codziennym i pracy technologie cyfrowe.

Tabela 71. Dostęp do Internetu w gospodarstwach domowych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie A - w liczbach bezwzględnych B - w odsetkach		2018	2019	2020	2021	2022
Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 16-74 lata w tym gospodarstwa domowe:	A	512 576	527 563	468 646	493 159	438 797
	B	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- z dostępem do Internetu	A	422 031	443 310	427 418	444 588	404 740
	B	82,3	84,0	91,2	90,2	92,2
- bez dostępu do Internetu	A	89 663	84 253	41 229	48 572	34 057
	B	17,5	16,0	8,8	9,8	7,8
- brak informacji	A	882	-	-	-	-
	B	0,2	-	-	-	-

*wartości oznaczone kursywą charakteryzują się niską precyzją

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w jednostkach administracji publicznej, przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych, Główny Urząd Statystyczny.

W 2022 roku w województwie warmińsko-mazurskim, dostęp do Internetu w domu posiadało 92,2% gospodarstw domowych. Odsetek ten był wyższy o 9,9 pkt proc. niż na początku analizowanego okresu. W tym samym czasie o 8,1 pkt proc. wzrósł również odsetek osób korzystających z Internetu z 81,2% w 2018 roku do 89,3% w 2022 roku.

Tabela 72. Osoby korzystające z Internetu w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie A - w liczbach bezwzględnych B - w odsetkach		2018	2019	2020	2021	2022
Osoby, które nigdy nie korzystały z Internetu	A	221 615	197 465	141 150	151 167	109 313
	B	18,8	16,7	12,3	13,4	10,7
Osoby kiedykolwiek korzystające z Internetu	A	960 115	986 043	1 002 515	978 312	908 354
	B	81,2	83,3	87,7	86,6	89,3
Osoby korzystające z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy	A	910 168	922 385	950 223	950 784	866 816
	B	77,0	77,9	83,1	84,2	85,2

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w jednostkach administracji publicznej, przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych, Główny Urząd Statystyczny.

Jak wynika z realizowanego przez GUS badania wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w latach 2018-2022 wzrósł odsetek osób korzystających z Internetu w różnych aspektach życia⁴⁴.

⁴⁴ Badaniem w gospodarstwach domowych objęto gospodarstwa z przynajmniej jedną osobą w wieku 16-74 lata oraz osoby w tym wieku, z wyjątkiem osób mieszkających w gospodarstwach zbiorowych, takich jak: domy studenckie, hotele robotnicze, domy opieki społecznej, zakony, szpitale, koszary, zakłady karne itp.

**Tabela 73. Cel korzystania z Internetu w sprawach prywatnych
w ciągu ostatnich 3 miesięcy w roku 2018 i 2022**

Wyszczególnienie	2018		2022	
	Polska	warmińsko - mazurskie	Polska	warmińsko - mazurskie
Osoby w wieku 16-74 lata	100,0	100,0	100,0	100,0
Osoby korzystające z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy w celu:	77,5	77,0	86,9	85,2
Komunikowania się	69,1	71,8	81,0	77,0
- wysyłanie, odbieranie poczty elektronicznej	60,7	62,5	69,3	67,3
- telefonowanie przez Internet i/lub korzystanie z kamery internetowej o wideorozmów	34,1	40,2	54,8	47,6
- korzystanie z serwisów społecznościowych	49,9	53,3	60,6	57,7
Dostępu do informacji	64,0	62,9	80,3	74,6
- wyszukiwanie informacji o towarach lub usługach	64,0	62,9	74,3	69,8
Rozrywki	58,2	57,0	66,5	61,5
- słuchanie muzyki	43,2	39,5	47,0	40,8
- oglądanie telewizji emitowanej przez nadawcę telewizyjnego przez Internet (na żywo lub catch-up)	19,8	17,8	18,7	12,3
- oglądanie telewizji na żądanie od komercyjnych usługodawców	11,9	10,2	35,1	34,3
- oglądanie plików wideo z serwisów usług udostępniania (np. YouTube)	44,6	44,7	47,8	45,7
- granie w gry komputerowe lub ich pobieranie	17,7	14,3	17,6	16,0
E-zdrowie	48,8	51,9	58,1	54,9
- wyszukiwanie informacji związanych ze zdrowiem	47,7	51,5	52,0	51,8
- umawianie się na wizytę do lekarza	9,7	7,1	20,0	11,8
Inne usługi online	b.d.	b.d.	58,1	51,1
- sprzedaż towarów lub usług	14,2	15,1	13,4	9,7
- bankowość internetowa	44,0	43,2	55,6	48,3
Edukacyjnym, zawodowym, prywatnym	11,9	5,6	17,1	10,9
- uczestniczenie w kursie on-line	4,4	1,7	8,4	4,8
- korzystanie z materiałów szkoleniowych innych niż pełny kurs on-line	8,3	3,7	11,4	7,3
- kontaktowanie się instruktorem/ nauczycielem poprzez strony/portale edukacyjne	4,1	1,6	7,5	4,8
Osoby, które nie wykonywały przez Internet żadnej czynności związanej z nauką/szkoleniem	65,6	71,4	69,8	74,3

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w jednostkach administracji publicznej, przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych, Główny Urząd Statystyczny.

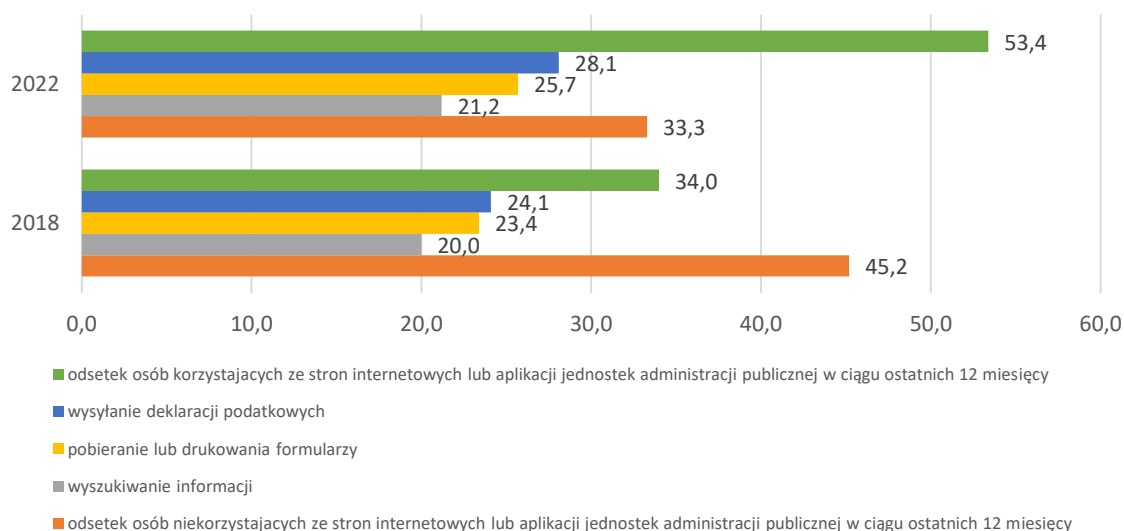
W 2022 roku do komunikowania się, Internet wykorzystywało 77,0% mieszkańców naszego regionu - o 5,2 pkt proc. więcej w porównaniu do roku 2018. O 11,7 pkt proc. zwiększył się udział procentowy osób traktujących Internet jako źródło informacji – w 2022 roku ich odsetek wśród osób korzystających w ciągu ostatnich 3 miesięcy wynosił 74,6%. Coraz więcej osób w Internecie poszukuje również rozrywki – w 2022 roku było to 61,5% badanych, podczas gdy przed pięcioma laty ich udział procentowy wynosił 57,0%. Rośnie także odsetek mieszkańców naszego regionu korzystających z usług e-zdrowia (z 51,9% na początku analizowanego okresu do 54,9% na jego koniec), bankowości internetowej (odpowiednio z 43,2% do 48,3%) oraz odsetek osób korzystających z Internetu w celu edukacyjnym, zawodowym i prywatnym (wzrost o 5,3 pkt proc. do 10,9%). Należy jednak

zwrócić uwagę na fakt, iż pomimo rosnącego odsetka osób korzystających z Internetu w poszczególnych obszarach życia codziennego, to i tak wskaźniki w naszym regionie są niższe od wskaźników krajowych.

W latach 2018-2022 na Warmii i Mazurach zaobserwowano natomiast spadek odsetka osób sprzedających w sieci towary i usługi – spadek z 15,1% do 9,7%. Zjawisko to nie dotyczy jednak tylko naszego regionu jest ono także widoczne w całym kraju.

Internet coraz częściej wykorzystywany jest także do kontaktów z urzędami. W analizowanym okresie odsetek osób korzystających w ciągu ostatnich 12 miesięcy z usług administracji publicznej przez Internet wyniósł na Warmii i Mazurach 53,4% (w 2018 roku - 34,0%). Najczęstszą formą korzystania z e-administracji było wydawanie deklaracji podatkowych - 28,1% (wobec 24,1% w 2018 roku).

Wykres 64. Korzystanie z Internetu w kontaktach z administracją publiczną w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2018 i 2022

Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w jednostkach administracji publicznej, przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych, Główny Urząd Statystyczny.

W ostatnich latach systematycznie rosło również wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach. W 2021 roku do poziomu 99,6% (wzrost o 6,4 pkt proc.) wzrósł odsetek przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu. Więcej przedsiębiorstw posiada także swoją stronę internetową – 66,5% wobec 59,1% w 2018 roku. O 4,9 pkt proc. zwiększył się też udział procentowy firm posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu - w 2022 roku wyniósł on 97,6%.

Tabela 74. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach w latach 2018-2022* (w %)

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Wykorzystujące komputery	95,3	95,6	-	-	-
Posiadające dostęp do Internetu	93,2	95,1	99,3	99,6	-
Posiadające własną stronę internetową	59,1	65,8	62,6	66,5	-
Posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu	92,7	95,1	99,3	99,6	97,6

*przedsiębiorstwa sektora niefinansowego. Znak '-' oznacza brak informacji z powodu: zmiany poziomu prezentacji, zmian wprowadzonych do wykazu jednostek terytorialnych lub modyfikacji listy cech w danym okresie sprawozdawczym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w podmiotach świadczących usługi publiczne było jednym z celów szczegółowych realizowanego RPO WiM. W ramach Osi Priorytetowej 3 – Cyfrowy Region, realizowane były projekty, których zadaniem było zwiększenie dostępności informacji publicznej oraz rozszerzenie zakresu spraw, które mieszkańcy i przedsiębiorcy będą mogli załatwić z wykorzystaniem narzędzi IT oraz wdrażanie publicznych usług cyfrowych o coraz wyższych poziomach zaawansowania.

Tabela 75. Realizacja programów zwiększających dostęp do Internetu – Działanie 3.1. Cyfrowa dostępność informacji sektora publicznego oraz wysoka jakość e-usług publicznych RPO WiM

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba podpisanych umów	24	48	24	6	2
Kwota podpisanych umów (w tys. zł)	14 433,6	47 441,6	26 277,3	7 923,8	4 772,4
Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 – dwustronna interakcja*	15	486	479	522	389
Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 – dwustronna interakcja*	12	204	157	200	153
Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 transakcja*	3	282	322	322	236
Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	0	29	34	36	41

Usługa on-line o stopniu dojrzałości 3 umożliwia transfer danych w dwóch kierunkach: od usługodawcy do klienta oraz od klienta do usługodawcy. Typowym sposobem jej realizacji jest pobranie, wypełnienie i odesłanie formularza drogą elektroniczną. Usługa on-line o stopniu dojrzałości 4 umożliwia pełne załatwienie danej sprawy drogą elektroniczną, łącznie z ewentualną płatnością.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Departamentu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Wskaźnikami produktu tego Działania była: liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 – dwustronna interakcja, która wzrosła z 15 w 2018 roku do 389 usług na koniec analizowanego okresu, liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja – wzrost z 12 do 153 usług; liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 – transakcja – wzrost o 233 usługi. W analizowanym okresie systematycznie zwiększyła się również liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego – do 41 w 2022 roku.

Promocja i wsparcie wolontariatu jako formy integracji z rynkiem pracy

Do traktowania wolontariatu jako etapu kariery zawodowej przyczyniła się Ustawa z 2003 roku o działalności publicznej i wolontariacie, która definiowała wolontariat również jako instrument rynku pracy przygotowujący do rozpoczęcia pracy zawodowej (aktywność mniej sformalizowana niż praktyka zawodowa czy staż)⁴⁵. Praca w charakterze wolontariusza w wielu środowiskach jest postrzegana przez osoby młode jako sposób na zdobycie doświadczenia w kontekście przyszłej pracy w danym przedsiębiorstwie, organizacji.

⁴⁵ Wolontariat jako forma aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, Kinga Sarad-Dec, 2013.

Tabela 76. Działania Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy w Olsztynie na rzecz promocji i wsparcia wolontariatu w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba podjętych inicjatyw	22	15	1	3	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy w Olsztynie.

Jednostki rynku pracy Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komendy OHP w ramach programu Wolontariat w OHP w latach 2018 i 2019 we współpracy z ponad 40 wolontariuszami realizowało działania takie jak: organizacja inicjatyw edukacyjnych, targi pracy, szkolenia językowe pt. „Gadu-Gadu rozgadajmy się trochę. Jak ułatwić komunikację w języku niemieckim”, przygotowanie materiałów oraz prowadzenie zajęć w ramach programów autorskich.

Programy autorskie obejmowały różnorodną tematykę: „Zdrowy pracownik - wydajny pracownik”, „Kształtowanie własnej kariery zawodowej”, W świecie zawodów - tokarz”, „Stylizacja paznokci”, „Resocjalizacja skazanych - zarys problematyki”, „Mój wymarzony zawód - farmaceuta”, „Mój zawód moja pasja - Funkcjonariusz Straży Granicznej”, „Kosmetyka pielęgnacyjna - właściwości regeneracyjne”, „Wyczytałam sobie zawód”, „Branża kosmetyczna - gwarancją stabilnego zatrudnienia”, „Jaka jest recepta na piękne włosy?”, „Obozy językowe szansą na rozwój”, „Rola kreatywności w wyborze przyszłego zawodu”, „STOP narkomanii”, „Pomaganie mamy we krwi, czyli wolontariat szansą na rozwój zawodowy”, „Mój przyjaciel pies - wolontariat w schronisku”. Wolontariusze zaangażowani byli także w promocję usług rynku pracy wśród młodzieży w ramach Dni Otwartych OHP, udział w akcjach charytatywnych realizowanych przez OHP w środowiskach lokalnych.

Sytuacja pandemiczna w latach 2020-2021 pokazała jak ważna jest praca wolontariuszy, którzy dobrowolnie i bez wynagrodzenia niosą pomoc, angażują się w pracę na rzecz osób i instytucji działających w różnych obszarach życia społecznego. Ich praca wykonywana jest głównie na rzecz organizacji pozarządowych i jednostek z nimi zrównanych w prawie oraz podmiotów leczniczych. Przy Federacji Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa działa Centrum Wolontariatu. Przedsięwzięcia Centrum skierowane są do osób potrzebujących wsparcia, ale również do organizacji/fundacji potrzebujących wolontariuszy przy wsparciu inicjatyw. Federacja FOSa realizuje wolontariat młodzieżowy, którego głównym celem jest wolontarystyczna aktywizacja młodzieży.

Tabela 77. Działania Federacji Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa na rzecz promocji i wsparcia wolontariatu w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba podjętych inicjatyw	3	3	0	0	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Federacji Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa.

Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej, promocja zdrowego trybu życia sprzyjającego zachowaniu dobrego stanu zdrowia i wydłużenia wieku aktywności zawodowej

Działania przewidziane w obszarze rynku pracy przewidują także wsparcie działań z zakresu poprawy zdrowia mieszkańców Warmii i Mazur. Wobec zachodzących zmian demograficznych, których konsekwencją jest zmniejszająca się liczba i starzenie się zasobów siły roboczej, problemem

staje się przedwczesne opuszczanie rynku pracy z powodów zdrowotnych. Przeciwdziałając temu zjawisku w regionie realizowanych jest wiele programów profilaktyki prozdrowotnej.

Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników było celem tematycznym **Priorytetu inwestycyjnego 8vi – Aktywne i zdrowe starzenie się Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia-Mazury 2014-2020**. Cel szczegółowy określony został jako zmniejszenie poziomu dezaktywacji zawodowej ze względu na chorobę lub niepełnosprawność. Odbiorcami wsparcia byli aktywni zawodowo mieszkańcy województwa warmińsko-mazurskiego (ze szczególnym uwzględnieniem osób powyżej 50. roku życia).

Tabela 78. Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej w ramach RPO WiM 2014-2020
Działanie 10.7 Aktywne i zdrowe starzenie się

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba podpisanych umów	1	15	0	0	0
Kwota podpisanych umów (w zł)	729 717,50	9 192 610,33	0	0	0
Liczba umów zakończonych	1	1	4	7	4
Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	6 198	11 561	15 183	16 598	16 002
Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne	7 232	12 636	16 584	17 754	17 715
Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS	7 232	12 683	18 829	20 255	20 716
Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	0	1	9	13	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie.

W latach 2018-2022 w ramach Działania 10.7 podpisano 16 umów, na łączną kwotę 9 922 327,83 zł. Dzięki interwencji EFS na badania profilaktyczne zgłosiło się blisko 72 tys. osób, a programem zdrowotnym objęto 79 715 osób. W analizowanym okresie wdrożono 36 programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców. Od 2018 do 2021 roku systematycznie rosła również liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie – wzrost od 6 198 do 16 598 osób. Niewielki spadek nastąpił jedynie w 2022 roku (o 596 osób, do 16 002 osób).

Większość projektów realizowanych w ramach Działania 10.7 ukierunkowana była na zahamowanie lub ograniczenie skutków procesów chorobowych dotyczących układu kostnowązowego, mięśniowego i tkanki łącznej u osób z dolegliwościami bólowymi kręgosłupa wśród mieszkańców gmin Węgorzewo, Biała Piska, Mrągowo, Giżycko, Miłki, Ryn, Wydminy będących w wieku aktywności zawodowej. Pozostałe projekty dotyczyły: profilaktyki chorób zakaźnych odkleszczowych, zwiększenia zgłaszalności kobiet z subregionu etckiego województwa warmińsko-mazurskiego na badania profilaktyczne w ramach „Programu profilaktyki raka szyjki macicy”, działań profilaktycznych w zakresie raka piersi.

Dobra praktyka: Ciekawym projektem w ramach omawianych działań był projekt ukierunkowany na zwiększenie kompetencji i świadomości osób pracujących w jednym z olsztyńskich przedsiębiorstw w zakresie eliminowania zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy poprzez wdrożenie programu profilaktycznego. W ramach projektu realizowano takie zadania jak: grupowe zajęcia warsztatowe, w tym „Pracuj bezpiecznie”, „Profilaktyka zdrowia psychofizycznego”, „Dieta jako czynnik zdrowia fizycznego i dobrego samopoczucia”, „Stres i negatywne emocje pod kontrolą”, a także kurs pierwszej pomocy, wsparcie indywidualne trenera pracy, zakup doposażenia stanowisk pracy i wyposażenia służącego zachowaniu prozdrowotnemu. W grupie 100 uczestników projektu znalazło się 10 osób z niepełnosprawnościami w stopniu umiarkowanym, 62 osoby w wieku powyżej 50 r.ż.

Szeroko rozumiana profilaktyka zdrowotna prowadzona jest także przez **Warmińsko-Mazurski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia**. Zarówno akcje jak i realizowane programy, kierowane są nie tylko do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ale do wszystkich objętych ubezpieczeniem.

Tabela 79. Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej przez Warmińsko-Mazurski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba realizowanych projektów/inicjatyw	39	58	60	54	55
Liczba osób w nich uczestnicząca	10 000	14 000	16 500	14 200	15 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ.

Oddział rokrocznie prowadzi szereg działań edukacyjno-informacyjnych dotyczących zarówno profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego i aktywnego stylu życia. W latach 2018-2022 zrealizowano 266 projektów/inicjatyw, w których uczestniczyło 69 700 mieszkańców Warmii i Mazur⁴⁶.

Działania te przybierają różne formy: wykładów, spotkań czy też organizacji stanowisk informacyjnych podczas organizowanych na terenie całego województwa wydarzeń plenerowych. Przy organizacji tych przedsięwzięć Oddział NFZ współpracował z wieloma instytucjami i organizacjami m.in. jednostkami samorządu terytorialnego (wszystkich szczebli), służbami mundurowymi, największymi urzędami (np. Urzędem Statystycznym, Skarbowym, ZUS, MOPS, GOPS, Kuratorium Oświaty), Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Miejskim Zespołem ds. Rehabilitacji Zawodowej i Społecznej osób Niepełnosprawnych, Polską Szkołą Naturoterapii - Akademia Kształcenia Ustawicznego Rzemiosła i Przedsiębiorczości Naturopata, kinami oraz domami kultury.

Dobra praktyka: NFZ obserwuje coraz większą dbałość pracodawców o zdrowie pracowników. We współpracy z największymi instytucjami w regionie realizowano kampanię „Upewnij się, że jesteś zdrowa”. Pod jeden z urzędów w miejscowościach, gdzie realizowany był projekt, podstawiany był mammoibus, w którym panie w godzinach pracy, mogły wykonywać badanie mammograficzne. Akcja z roku na rok cieszy się coraz większym zainteresowaniem.

Jednym z działań realizowanych przez Olsztyński Oddział NFZ jest również „Środa z profilaktyką” - akcja dedykowana profilaktyce chorób i promocji zdrowia. Co tydzień poruszany jest inny ważny aspekt zdrowotny, w mediach społecznościowych i na stronach internetowych zamieszczane są materiały informacyjne. Są one również rozsyłane drogą mailową do firm, instytucji i stowarzyszeń.

W ostatnim okresie coraz większą uwagę przywiązuje się również do zdrowia psychicznego pracowników. Stan epidemii wymuszone nim zmiany w trybie życia, między innymi izolacja społeczna, przyczyniły się u wielu osób do jego pogorszenia. Dbanie o zdrowie psychiczne stało się więc niezbędnym elementem wsparcia udzielanego pracownikom przez pracodawców, tym bardziej że zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania w 2021 roku stanowiły w Polsce 11,4% wydatków z tytułu absencji chorobowej finansowanej z ZUS i funduszy zakładów pracy i stanowiły trzecią pozycję - po ciąży (22,6%) oraz po chorobach układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej (13,7%)⁴⁷. Dla porównania w 2018 roku wydatki z tego tytułu stanowiły 9,4% i pod względem wielkości plasowały się na piątym miejscu.

O równowadze psychicznej pracowników dyskutowano m.in. podczas Warmińsko-Mazurskiego Tygodnia Kariery. W 2022 roku ich hasłem przewodnim była „Równowaga psychiczna we współcz-

⁴⁶ Dane te obejmują również działania prowadzone zdalnie.

⁴⁷ Wydatki na świadczenia z ubezpieczeń społecznych związane z niezdolnością do pracy, ZUS - opracowania za rok 2018 i 2021.

snym świecie”. Wydarzenie rozpoczęła wojewódzka konferencja „W poszukiwaniu utraconej równowagi – o kondycji psychicznej we współczesnym świecie”, a jednym z jej obszarów tematycznych był dobrostan psychiczny pracowników i pracodawców. Konferencji towarzyszyła dyskusja panelowa „Co wiemy o znaczeniu zdrowia psychicznego?”.

Zagadnienia związane ze stresem i sposobami radzenia sobie z zagrożeniami, które mają wpływ na stan zdrowia psychicznego człowieka były również bardzo często przedmiotem szkoleń i warsztatów prowadzonych dla bezrobotnych przez doradców zawodowych pracujących w powiatowych urzędach pracy. Zagadnienia te poruszane były także podczas ich spotkań z młodzieżą szkolną. Spotkania takie odbyły się m.in. na terenie powiatów:

- mrągowskiego – porady grupowe „Moc jest w nas – jak zadbać o swoje zdrowie psychiczne?”, „Jak wyznaczać cele w zgodzie z sobą”,
- lidzbarskiego – „Ja i trzy moje zalety”, „Wizytówka”, „Porozumienie bez słowa”,
- szczycieńskiego - „Moc jest w nas – jak zadbać o swoje zdrowie psychiczne? „Dobrostan psychiczny, jako atut w poszukiwaniu pracy”,
- olsztyńskiego i miasta Olsztyn – „Świadomy wybór kariery zawodowej to mniej stresu”, „Harmonia psychiczna młodych a współczesny świat”.

Inicjowanie i realizacja działań na rzecz wsparcia dla osób zagrożonych zwolnieniami grupowymi

Okres objęty analizą obejmował czas pandemii, w którym ze względu na lockdown, przerwane łańcuchy dostaw i problemy z płynnością finansową wzrosła liczba pracodawców zmuszonych podjąć decyzję o konieczności przeprowadzenia zwolnień grupowych. Od 2018 do 2020 roku liczba osób zagrożonych utratą pracy z tego powodu wzrosła z 659 do 1 635 osób. Rok 2022, pomimo wybuchu wojny u naszych wschodnich sąsiadów, przyniósł w regionie znacznie zmniejszenie informacji o planowanych zwolnieniach grupowych. W ciągu całego roku urzędy pracy poinformowano o możliwości redukcji etatów w ramach zwolnień grupowych w ośmiu zakładach pracy. Zwolnieniami mogły zostać objęte 133 osoby.

Tabela 80. Planowane zwolnienia grupowe według sekcji PKD w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Sekcja PKD	2018		2019		2020		2021		2022	
	zakłady	osoby	zakłady	osoby	zakłady	osoby	zakłady	osoby	zakłady	osoby
A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1	23	3	87	1	25	-	-	1	12
C - Przetwórstwo przemysłowe	2	274	6	1 538	11	1 044	4	987	3	73
F - Budownictwo	2	109	1	1	1	3	1	2	1	3
G - Handel hurtowy i detaliczny	1	74	2	108	5	509	1	2	-	-
H - Transport i gospodarka magazynowa	2	111	1	54	-	-	2	131	1	7
I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1	16	-	-	1	19	-	-	1	37
J - Informacja i komunikacja	-	-	1	33	-	-	2	29	-	-
K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2	42	1	2	2	7	2	11	1	1
Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	-	-	-	-	-	-	1	23	-	-
R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	-	-	-	-	1	28	-	-	-	-
S - Pozostała działalność usługowa	-	-	1	38	-	-	-	-	-	-
Ogółem	11	659	16	1 861	22	1 635	13	1 185	8	133

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych powiatowych urzędów pracy.

Zmieniająca się dynamicznie sytuacja gospodarcza spowodowała, że część pracodawców wycofała się z wcześniejszych zapowiedzi. Ogółem w latach 2018-2022 w trybie zwolnień grupowych zwolniono 3 085 osób.

Tabela 81. Planowane i zrealizowane zwolnienia grupowe w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

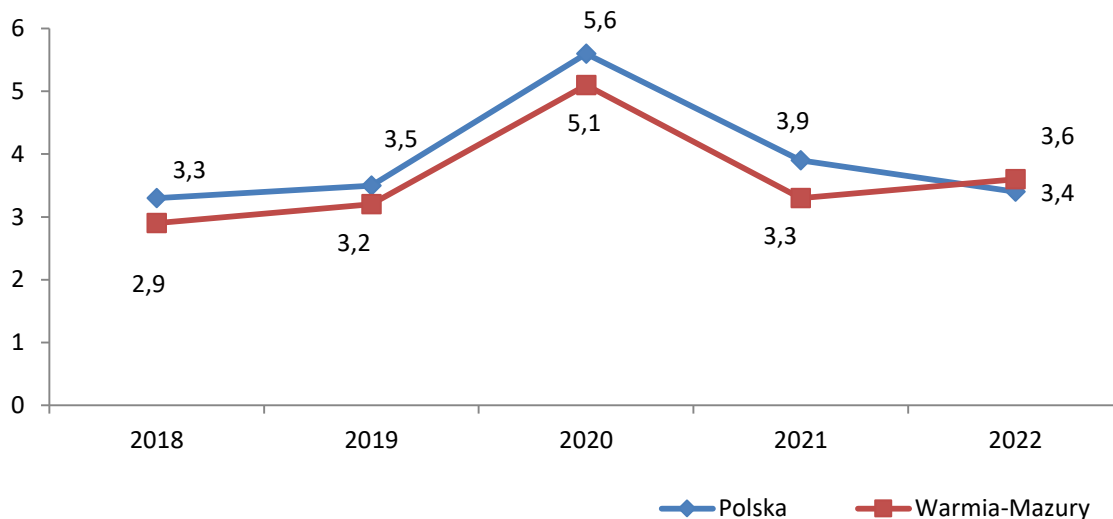
Wyszczególnienie	Planowane zwolnienia grupowe		Zrealizowane zwolnienia grupowe	
	liczba zakładów planujących zwolnienia grupowe	liczba osób zagrożonych zwolnieniami grupowymi	liczba zakładów pracy, w których miało miejsce zwolnienie grupowe	liczba osób, które zostały zwolnione
2018	11	659	8	225
2019	16	1 861	18	1 377
2020	22	1 635	15	702
2021	13	1 185	14	346
2022	8	133	11	435

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Zaznaczyć również należy, iż w latach 2018-2020 systematycznie rośnie odsetek osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy wśród osób rejestrujących się w urzędach pracy. W 2020 roku udział procentowy tej grupy wyniósł w regionie 5,1%, zaś w kraju 5,6%. W kolejnych latach objętych analizą wartość tego wskaźnika w kraju systematycznie maleje, w regionie zaś w okresie 2020 i 2021 roku obserwujemy jego spadek, zaś na przełomie lat 2021-2022 wzrost.

Liczebność tej populacji także podlega wahaniom. W latach 2018-2020 liczba ta rośnie (odpowiednio z 2 602 do 3 686 osób), potem odnotowujemy spadek o 1 530 osób. W 2022 roku w urzędach pracy zarejestrowało się 2 527 osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Wykres 65. Procentowy udział osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy wśród bezrobotnych poprzednio pracujących rejestrujących się w urzędach pracy w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu „Bezrobocie w Polsce” - <https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/bezrobocie-rejestrowane>.

Tabela 82. Opis wskaźników dla Działania 10.5 Wsparcie pracowników i osób zwolnionych poprzez działania outplacementowe

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	271	200	109	60	47
Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie	310	156	120	81	69
Liczba podpisanych umów	0	0	0	0	0
Kwota podpisanych umów (w zł)	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie.

Celem Działania 10.5 Wsparcie pracowników i osób zwolnionych poprzez działania outplacementowe było niwelowanie skutków negatywnych zmian gospodarczych poprzez działania outplacementowe. Realizowane w ramach Działania projekty skierowane były do następujących grup docelowych:

- ✓ osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu;
- ✓ osób przewidzianych do zwolnienia – osoby, które znajdują się w okresie wypowiedzenia stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy lub które zostały poinformowane przez pracodawcę o zamiarze nieprzedłużenia przez niego stosunku pracy lub stosunku służbowego;
- ✓ osób zagrożonych zwolnieniem z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy - osób zatrudnionych u pracodawcy, który w okresie 12 miesięcy poprzedzających przystąpienie tego pracownika do projektu dokonał rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn nie dotyczących pracowników, zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników lub zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy.

Wsparcie outplacementowe obejmować mogło kompleksowy zestaw działań dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczestników projektu, oparty na szerokim wachlarzu dostępnych instrumentów. W praktyce projekty typu outplacement realizowały dwie ścieżki wsparcia:

- „ścieżkę szkoleniową” dającą możliwość podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, z zastrzeżeniem, że zgodnie z obowiązującym kryterium efektem szkolenia realizowanego w ramach „ścieżki szkoleniowej” musiało być uzyskanie kwalifikacji lub nabycie kompetencji potwierdzonych odpowiednim dokumentem (np. certyfikatem). W ramach tej ścieżki dostępne były także inne formy wsparcia, m.in. pośrednictwo pracy, staże, studia podyplomowe i dodatki relokacyjne;

- „ścieżkę dotacyjną”, cieszącą się większym zainteresowaniem potencjalnych uczestników, w której główną formą wsparcia była dotacja na rozpoczęcie działalności gospodarczej w wysokości nieprzekraczającej 6-krotności przeciętnego wynagrodzenia za pracę w gospodarce narodowej, z zastrzeżeniem, że o uzyskanie bezzwrotnego wsparcia finansowego ubiegała się osoba, która kwalifikowała się, do co najmniej jednej z następujących kategorii: osoby o niskich kwalifikacjach (wykształcenie najwyżej średnie), osoby w wieku poniżej 30. roku życia, osoby niepełnosprawne, osoby w wieku powyżej 50. roku życia oraz kobiety.

Jak wynika z przedstawionych danych w analizowanym okresie wsparciem zostało objętych 736 osób zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy, spośród których nieznacznie dominowały kobiety. Otrzymane przez nich wsparcie okazało się skuteczne, gdyż większość uczestników po ukończeniu udziału w projekcie pracowała (tj. podjęła pracę lub kontynuowała zatrudnienie)⁴⁸. Dane z prowadzonych na poziomie centralnym pomiarów wskaźników rezultatów długoterminowych wskazują, że po sześciu miesiącach od zakończenia udziału w projekcie pracuje około 70% uczestników, którzy w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie pozostawali bez pracy. Nieznacznie częściej są to mężczyźni niż kobiety, nieco częściej osoby wcześniej bezrobotne (ze względu na charakter interwencji krótkotrwale bezrobotne) niż bierne zawodowo. Prawdopodobieństwo podjęcia zatrudnienia wzrastało również wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia. Jak wynika z dostępnych danych mniejsze szanse na podjęcie i utrzymanie pracy miały osoby młode (poniżej 25 roku życia) oraz mające powyżej 54 lat.

W rezultacie przyjętego sposobu organizacji wsparcia w przypadku tego Działania osoby objęte „ścieżką szkoleniową” relatywnie często uzyskiwały twarde kwalifikacje. Zgodnie z danymi sprawozdawczymi wartość wskaźnika *Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu* w okresie sprawozdawczym to 357 osób, w tym 133 kobiet.

DZIAŁANIE 3. ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI MIEJSC PRACY I USŁUG SPOŁECZNYCH

Rozwój i promocja nowych, elastycznych form zatrudnienia

Wyzwania rynku pracy w perspektywie wieloletniej zasadniczo nie ulegają zmianie. Wpływ na nie mają przede wszystkim zmiany społeczno-gospodarcze, starzenie się społeczeństwa, migracja ludności, jak również postęp technologiczny, czy transformacja cyfrowa. Zmiana strukturalna w obrębie rynku pracy objawia się obecnie m.in. zanikaniem pewnych zawodów, spadkiem znaczenia niektórych umiejętności, na rzecz innych, czy uelastycznieniem zatrudnienia. Wprowadzanie korzystnych zmian w obrębie zatrudnienia jest istotne również ze względu na zmianę postaw społecznych, w tym oczekiwań wobec pracy i życia, szczególnie widoczne w młodszych pokoleniach, dla których samorealizacja i możliwość godzenia życia zawodowego z osobistym staje się coraz bardziej istotne.

Czynnikiem, który niewątpliwie przyczynił się do przyspieszenia i rozwoju niektórych, mniej popularnych form zatrudnienia była pandemia COVID-19. Znacząco wpłynęła ona na organizację pracy wymuszając lub przyspieszając konkretne działania firm w obszarze zatrudnienia. Jeśli chodzi o zmiany w organizacji pracy, to część z nich wynikała z obostrzeń wprowadzanych przez rząd, inne zaś były odpowiedzią na zagrożenie, jakie niosła ze sobą możliwość rozprzestrzeniania się wirusa.

Praca zdalna

Od marca 2020 roku, czyli od czasu, w którym rozpoczął się lockdown w Polsce, do maja 2022 roku, Urząd Statystyczny w Olsztynie przeprowadzał comiesięczne badanie „Wpływ pandemii COVID-19

⁴⁸ Ze względu na przyjęty system sprawozdawczości w Programie brak danych, które by dotyczyły bezpośrednio analizowanego okresu dla wszystkich projektów. Natomiast w przypadku dwóch projektów, których okres realizacji był zgodny z okresem sprawozdawczym, zgodnie z danymi w zatwierdzonych wnioskach o płatność, wsparcie zaowocowało sukcesem zatrudnieniowym odpowiednio dla 64% i 68% uczestników.

na koniunkturę – oceny i oczekiwania”, które było aneksem do opracowania pn. „Koniunktura gospodarcza w województwie warmińsko-mazurskim”⁴⁹.

Rysunek 20. Szacunkowy odsetek pracowników firmy, którzy w analizowanym okresie realizowali pracę zdalną i zbliżone formy pracy

data realizacji badania	przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel hurtowy	handel detaliczny	usługi
marzec 2020	6,2%	12,4%	10,9%	11,9%	31,6%
grudzień 2020	10,5%	16,4%	0,0%	9,6%	35,6%
grudzień 2021	3,0%	0,0%	12,0%	0,9%	19,3%
maj 2022	0,3%	1,0%	0,0%	0,0%	14,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania „Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę – oceny i oczekiwania”, Główny Urząd Pracy.

Analizując zmiany w okresie pandemii, warto mieć na uwadze, iż czas ten, dzielił się na okresy wyznaczane przez wprowadzane w życie różne rodzaje regulacji i ograniczeń. Jak wynika z Rysunku 20 zarówno w marcu 2020 roku (w pierwszym miesiącu w jakim GUS zaczął realizować badanie), jak i grudniu 2020 roku według szacunków pracodawców, największa ilość pracowników pracowała w trybie zdalnym i zbliżonych formach pracy. W usługach odsetek ten był najwyższy i wynosił odpowiednio 31,6% i 35,6%. W pozostałych analizowanych sektorach gospodarki był zmienny. W grudniu 2021 roku odsetek pracowników, którzy pracowali w tym trybie wyraźnie zmalała we wszystkich analizowanych branżach, jedynie w handlu hurtowym wyniósł 12,0%, a w usługach 19,3%. W maju 2022 roku, kiedy GUS po raz ostatni realizował badanie, można zauważyć, iż realizacja pracy zdalnej i zbliżonych form pracy spowodowana pandemią była już praktycznie nie wdrażana wśród badanych firm, jedynie w usługach ten odsetek wynosił 14,6%.

Okres pandemii i szersze wykorzystywanie możliwości pracy on-line przyczyniło się również do zmiany Kodeksu Pracy. Ustawa z dnia 1 grudnia 2022 roku o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw wprowadziła do Kodeksu pracy pracę zdalną, jednocześnie uchylając przepisy dotyczące telepracy. Zgodnie z zapisami praca zdalna polega na wykonywaniu pracy całkowicie lub częściowo w miejscu wskazanym przez pracownika (w tym pod adresem zamieszkania pracownika) i każdorazowo uzgodnionym z pracodawcą. Pracownik może wykonywać pracę zdalną całkowicie, jak i hybrydową (częściowo w domu, częściowo w firmie), stosownie do potrzeb konkretnego pracownika i pracodawcy. Według przepisów pracodawca co do zasady musi uwzględnić wnioski o pracę zdalną złożony przez: pracownicę w ciąży, pracownika wychowującego dziecko do ukończenia przez nie 4. roku życia, pracownika sprawującego opiekę nad innym członkiem najbliższej rodziny lub inną osobą pozostającą we wspólnym gospodarstwie domowym, posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz pracownika, o którym mowa w art. 142 § 1 pkt 2 i 3 Kodeksu pracy. Natomiast praca zdalna okazjonalna

⁴⁹ Badanie, które było przeprowadzane od 1 do 10 dnia każdego miesiąca na próbie jednostek przemysłowych, budowlanych, handlowych i usługowych zawierało m.in. pytanie o szacunkowy procent pracowników firmy (niezależnie od rodzaju umowy: o pracę, cywilnoprawna, pracowników samozatrudnionych, stażystów, agentów itp.), których objmie w bieżącym miesiącu praca zdalna i zbliżone formy pracy.

może zostać udzielona na wniosek pracownika (niewiążący, pracodawca będzie mógł odmówić jego uwzględnienia), w wymiarze 24 dni w roku kalendarzowym, jednak z uwagi na jej szczególny charakter, niektóre przepisy dotyczące pracy zdalnej nie są stosowane (np. obowiązek zapewnienia materiałów i narzędzi pracy).

Niepełny wymiar czasu pracy

Niepełny wymiar czasu pracy stwarza duże możliwości uelastycznienia, ponieważ pozwala on na uniknięcie przekraczania dziennej normy czasu pracy, co jest podstawowym problemem zastosowania elastycznych form czasu pracy przy pełnym wymiarze czasu pracy. Niepełny wymiar czasu pracy jest często łączony z innymi elastycznymi koncepcjami czasu pracy, np. z ruchomym czasem pracy, systemem modułowym, rocznym czasem pracy.

Tabela 83. Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2021

Wyszczególnienie	Ogółem	Pełnozatrudnieni	Niepełnozatrudnieni
2018	247 291	233 582	13 709
2019	248 213	235 022	13 191
2020	234 185	221 226	12 959
2021	234 809	222 288	12 521

*bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2020–2021*, Główny Urząd Statystyczny.

W latach 2018-2021 liczba osób pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy w regionie systematycznie malała, podczas gdy ilość osób zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, z wyjątkiem 2020 roku wzrastała. W 2020 roku, spadek liczby osób pełnozatrudnionych w stosunku do 2019 roku nastąpił o 5,9% (13 796 osób), przy czym w tym samym okresie nastąpił najmniejszy spadek liczby osób zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy (o 1,8%, tj. o 232 osoby). Taka sytuacja mogła wynikać z niepewności pracodawców i braku planów zatrudniania wynikających z początku okresu pandemii. Biorąc pod uwagę analizowany okres, w 2018 roku było najwięcej osób niepełnozatrudnionych – ich liczba wyniosła 13 709 osób.

Praca tymczasowa

Pracę tymczasową mogą podjąć zarówno osoby uczące się, jak i starsze, często pracując w niepełnym wymiarze godzin. Jest to korzystna praktyka dla osób wracających do pracy po dłuższej przerwie. Z perspektywy rynku pracy praca tymczasowa jest dobrym rozwiązaniem, gdyż zapewnia aktywizację zawodową osobom, które często posiadają niższe kwalifikacje lub są bierni zawodowo. Specyfika pracy tymczasowej polega na tym, iż agencja pracy tymczasowej zatrudnia pracowników tymczasowych na podstawie umowy o pracę na czas określony lub umowy cywilnoprawnej, którzy mogą wykonywać zadania o charakterze sezonowym, okresowym, doraźnym, a także takie, których terminowe wykonanie przez pracowników zatrudnionych przez pracodawcę użytkownika nie byłoby możliwe. Pracownik tymczasowy może również wykonywać obowiązki nieobecnego pracownika zatrudnionego przez pracodawcę użytkownika.

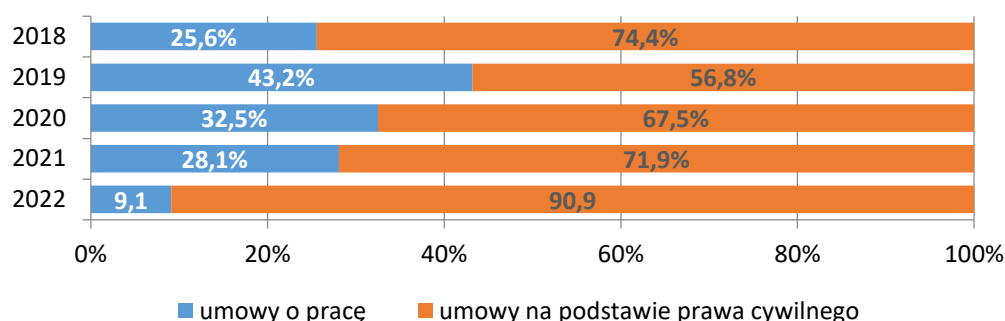
Rysunek 21. Liczba osób zatrudnionych przez agencje pracy tymczasowej w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

2018	2019	2020	2021	2022
•4 770	•4 183	•4 742	•5 417	•19 731

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Informacja o działalności agencji zatrudnienia w latach 2018-2022*, Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

W latach 2018-2022 liczba osób zatrudnionych przez agencje pracy tymczasowej zwiększała się. Wyjątek stanowił 2019 rok, kiedy liczba pracowników tymczasowych zmniejszyła się o 12,3% tj. 87 osób w stosunku do 2018 roku. Następnie liczba zatrudnionych przez agencję pracy tymczasowej rosła, w 2020 roku o 13,4% (559 osób), w 2021 roku o 14,2% (675 osób), natomiast w 2022 roku o 264,2% (14 314 osób).

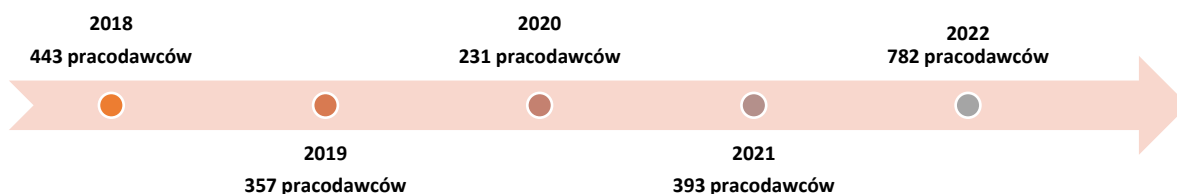
Wykres 66. Liczba osób zatrudnionych przez agencje pracy tymczasowej na podstawie umowy o pracę oraz umowy prawa cywilnego w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Informacja o działalności agencji zatrudnienia w latach 2018-2022*, Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Biorąc pod uwagę rodzaj zawieranych umów z pracownikami tymczasowymi, w 2019 roku odsetek był zbliżony i wystąpiła niewielka różnica w liczbie osób kierowanych do pracy na podstawie umów o pracę (1 807 osób, tj. 43,2% ogółu), względem zatrudnionych na umowę prawa cywilnego (2 376 osób, tj. 56,8%). W pozostałych latach można zobaczyć znaczącą przewagę umów prawa cywilnego, w 2018 roku ich odsetek wyniósł 74,4% (3 548 osób), w 2019 roku – 67,5% (3 200 osób), w 2021 roku – 71,9% (3 896 osób), natomiast w 2022 roku – 90,9% (17 927 osób).

Rysunek 22. Liczba pracodawców korzystających z usług agencji pracy tymczasowej w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Informacja o działalności agencji zatrudnienia w latach 2018-2022*, Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Praca tymczasowa przynosi wymierne korzyści zarówno dla osób zatrudnionych dzięki agencji (zdo-bywanie doświadczeń w krótkim czasie), jak również dla pracodawców użytkowników (duża część obowiązków związanych z zatrudnieniem pracowników spoczywa na agencjach pracy tymczasowej). Jak wynika ze statystyk, w analizowanym okresie (2018-2022) liczba podmiotów, do których

kierowani byli pracownicy tymczasowi zmniejszyła się zarówno w 2019 roku (o 19,4%, tj. o 86 pracodawców) oraz 2020 roku (o 35,3%, tj. o 126 pracodawców). Tak duży spadek w 2020 roku mógł być spowodowany początkiem pandemii, bowiem już w 2021 roku liczba pracodawców korzystających z usług agencji pracy tymczasowej zwiększyła się o 70,1% - 162 podmioty.

Wspieranie tworzenia miejsc pracy w ramach ekonomii społecznej, w tym w spółdzielniach socjalnych

Ekonomia społeczna - „przedsiębiorczość społeczna” czy „gospodarka solidarna”, w swoim działaniu dąży do włączenia społecznego i zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym m.in.: bezrobotnych czy też osób niepełnosprawnych poprzez tworzenie miejsc pracy przy pomocy instrumentów gospodarczych z równoczesnym zaangażowaniem na rzecz wspólnoty lokalnej. Ekonomia społeczna stanowi uzupełnienie sektora prywatnego i publicznego, bowiem starając się zapobiegać wykluczeniu społecznemu, rozwija pasje uczestników tworząc tym samym miejsca pracy w podmiotach ekonomii społecznej. Działalność ta ma wpływ na poczucie zaufania społecznego, bezpieczeństwo i rozwój wspólnoty lokalnej.

Dnia 30 października 2022 roku weszła w życie oczekiwana od lat przez środowisko ekonomii społecznej ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 roku o ekonomii społecznej, która m.in. zdefiniowała pojęcie ekonomii społecznej. Zgodnie z zapisami ustawy przez ekonomię społeczną należy rozumieć działalność podmiotów ekonomii społecznej na rzecz społeczności lokalnej w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej, tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz świadczenia usług społecznych, realizowaną w formie działalności gospodarczej, działalności pożytku publicznego i innej działalności o charakterze odpłatnym. Podmiotami ekonomii społecznej są przede wszystkim spółdzielnie socjalne, centa integracji społecznej, kluby integracji społecznej, warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych.

Ekonomia społeczna służy reintegracji społecznej i zawodowej, realizując cele zatrudnieniowe, a także wspierając szeroko rozumiany rozwój lokalny w jednostkach samorządu terytorialnego. Wsparcie rozwoju lokalnego wydaje się być w szczególności pożądane w sytuacji rosnącego zapotrzebowania na usługi społeczne wiążące się przede wszystkim ze zmianami demograficznymi w Polsce.

Spółdzielnie socjalne⁵⁰

Spółdzielnia socjalna jest przedsiębiorstwem społecznym, które łączy w swojej działalności funkcje społeczne i ekonomiczne. Zysk wypracowany przez jej członków służy przede wszystkim społecznej i zawodowej reintegracji osób wykluczonych.

⁵⁰ Liczba założycieli spółdzielni socjalnej nie może być mniejsza niż trzy, jeżeli założycielami są osoby fizyczne i dwa, jeżeli założycielami są osoby prawne. Spółdzielnia powołana do życia przez trzy osoby musi w ciągu 12 miesięcy przyjąć w poczet członków kolejne dwie osoby. Każdy członek spółdzielni ma prawo udziału w zarządzaniu sprawami spółdzielni. Obowiązuje taka sama zasada jak w całej spółdzielczości, że jeden członek – to jeden głos i głos każdego członka jest tak samo ważny, bez względu na wysokość udziałów.

Spółdzielnia socjalna działa na rzecz:

- społecznej reintegracji jej członków oraz pracowników, czyli są to działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy lub zamieszkania;
- zawodowej reintegracji jej członków oraz pracowników, której celem jest odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy – a działania te nie są wykonywane w ramach prowadzonej przez spółdzielnię socjalną działalności gospodarczej.

Rysunek 23. Liczba rejestracji spółdzielni socjalnych w Krajowym Rejestrze Sądowym w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie.

W latach 2018-2022 w regionie powstały 22 spółdzielnie socjalne. Najwięcej z nich - 8 dokonało rejestracji w KRS w 2018 roku. W kolejnych latach liczba powstających podmiotów malała, wahając się od 3 rejestracji podmiotów w 2019 i 2022 roku, do 4 w latach 2020-2021.

W latach 2018-2022, najwięcej omawianych organizacji powstało w powiecie działdowskim - 6 spółdzielni socjalnych. Po 3 spółdzielnie socjalne zarejestrowały się w powiatach: bartoszyckim, braniewskim oraz olsztyńskim. W powiatach szczycieńskim oraz węgorzewskim w analizowanym okresie powstały po 2 podmioty, natomiast po 1 podmiocie zarejestrowano w powiecie ostródzkim, mrągowskim oraz m. Olsztyn.

Spółdzielnie socjalne zarejestrowane w województwie warmińsko-mazurskim prowadzą działalność w wielu branżach. Najwięcej z nich zajmuje się prowadzeniem działalności w branży gastronomicznej, jednak są też oferowane usługi m.in. sprzątania, zagospodarowania terenów zielonych, czy pomocy społecznej.

Pośród spółdzielni socjalnych, które powstały w latach 2018-2022, 20 podmiotów zostało utworzonych w ramach wsparcia dotacyjnego w związku z działalnością Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) w ramach RPO WiM 2014-2020.⁵¹ Udzielone wsparcie finansowe umożliwiło wyposażenie miejsc pracy, a tym samym rozpoczęcie działalności gospodarczej przedsiębiorstw społecznych w formie spółdzielni socjalnych. Dodatkowo, członkowie spółdzielni socjalnych mogli liczyć na wsparcie merytoryczne opiekunów biznesowych w zakresie zarządzania podmiotem. Otrzymana pomoc przyczyniła się do rozwoju spółdzielni, utrzymywania miejsc pracy, a także rozwoju społeczno-zawodowego pracowników.

W ramach OWES świadczone jest wsparcie dla już funkcjonujących spółdzielni socjalnych. Odbywa się to poprzez wsparcie animacyjne (pobudzenie środowiska lokalnego i zachęcenie do podejmowania wspólnych działań na rzecz aktywizacji tych osób oraz rozwoju sektora ekonomii społecznej np. poprzez podejmowanie wspólnych inicjatyw prowadzących m.in. do założenia podmiotu ekonomii społecznej), doradztwo kluczowe i specjalistyczne (wsparcie grupy inicjatywnej w założeniu i funkcjonowaniu m.in. poprzez różnego rodzaju doradztwo prawne, księgowe, podatkowe, finansowe, marketingowe, osobowe, biznesowe), usługi prawne, księgowe, marketingowe oraz szkolenia w zakresie funkcjonowania spółdzielni jak i specjalistyczne według potrzeb klienta.

⁵¹ Brak informacji na temat źródła finansowania 2 spółdzielni socjalnych.

Według danych zawartych w KRS na koniec 2022 roku aktywnie figurowało 96 spółdzielni społecznych. Jak wynika z monitoringu przeprowadzonego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, nie wszystkie podmioty były faktycznie aktywne, 32 zakończyły swoją działalność, lecz nie zostały one jeszcze wyrejestrowane z KRS.

Wszystkie spółdzielnie powstałe w latach 2018-2022 funkcjonują i na dzień dzisiejszy nie zamknęły swojej działalności, mimo zaistniałych problemów w ostatnich latach. Zamknięcie wielu branż w okresie pandemii czy też późniejszy znaczący wzrost kosztów funkcjonowania (inflacja) przyczyniły się u niektórych podmiotów do utraty płynności finansowej, a tym samym konieczności redukcji zatrudnienia. W ramach wsparcia OWES świadczył pomoc w poszukiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania zwrotnego, jak i bezzwrotnego, pomoc w ubieganiu się o środki w ramach rządowych programów „Tarcz antykryzysowych”, czy pomoc w przebranżowieniu.

Wsparcie w ramach Działania 11.3 (Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia) RPO WiM 2014-2020 ukierunkowane było na rozwój sektora ekonomii społecznej. W ramach tego Działania utrzymana była istniejąca sieć Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, świadczących usługi animacyjne, inkubacyjne i biznesowe, nowym, jak i istniejącym, podmiotom ekonomii społecznej. W analizowanym okresie monitoringu za 2018-2022 były to 4 podmioty. Powstała również sieć Inkubatorów Ekonomii Społecznej, które wspierają nowe przedsiębiorstwa społeczne, zarówno poprzez usługi doradcze i specjalistyczne, jak i udostępnianie niezbędnej infrastruktury. Wszelkie działania dotyczące z rozwoju ekonomii społecznej wiążą się również z koniecznością wzmocnienia infrastruktury podmiotów ekonomii społecznej (m.in. zakupu niezbędnego sprzętu, dostosowania lokali do potrzeb inkubatorów). W 2018 roku funkcjonował 1 Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej, natomiast w latach 2019-2022 było 10 takich podmiotów.

Tabela 84. Wskaźniki dla Poddziałania 11.3.1 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej RPO WiM w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba podpisanych umów	0	4	0	0	0
Liczba zakończonych projektów	0	4	0	0	0
Kwota podpisanych umów (w zł)	0	57 023 872	0	0	0
– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu	7	139	235	12	94
– Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	231	67	159	100	136
– Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	102	176	62	79	116
Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej funkcjonujące w województwie	4	4	4	4	4
Inkubatory Przedsiębiorczości Społecznej funkcjonujące w województwie	1	10	10	10	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie.

W 2019 roku podpisano 4 umowy z OWES w ramach Poddziałania 11.3.1 RPO WiM 2014-2020 na łączną kwotę 57 023 872 zł. Łącznie w latach 2018-2022 objęto wsparciem 535 podmiotów ekonomii społecznej, dzięki czemu utworzono 693 miejsca pracy w przedsiębiorstwach społecznych, natomiast 487 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym podjęło pracę po opuszczeniu programu.

Wśród projektów realizowanych w ramach Działania 11.3.1 na uwagę zasługuje projekt „Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Nidzicy” realizowany od 1 lutego 2019 roku do 30 czerwca 2023 roku przez Nidzicką Fundację Rozwoju NIDA, która zajmuje się głównie inicjowaniem i wsparcia tworzenia nowych podmiotów gospodarczych ukierunkowanych na tworzenie nowych miejsc pracy w regionie Nidzicy. Projekt skierowany był do osób w wieku 15-64 lata należących do osób zagrożonych ryzykiem ubóstwa lub wykluczeniem społecznym; pracowników przedsiębiorstw społecznych; pracowników lokalnych i regionalnych podmiotów działających na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. Celem projektu było świadczenie usług służących powstawaniu nowych miejsc pracy poprzez tworzenie Grup Inicjatywnych zainteresowanych utworzeniem Przedsiębiorstw Społecznych oraz wspieranie już istniejących Przedsiębiorstw Społecznych. W ramach projektu prowadzone były szkolenia i doradztwo umożliwiające uzyskanie umiejętności potrzebnych do prowadzenia działalności w sektorze Ekonomii Społecznej, pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania; dotacje i wsparcie pomostowe na zakładanie i tworzenie miejsc pracy w nowo powstałych i funkcjonujących Przedsiębiorstwach Społecznych oraz ekonomizujących Podmioty Ekonomii Społecznej prowadzących do zatrudnienia.

Integracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym służą podmioty re-integracyjne. Są to m.in. centra integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, kluby integracji społecznej, warsztaty terapii zajęciowej. Praktyka funkcjonowania centrów integracji społecznej (CIS) i klubów integracji społecznej (KIS) w trakcie wielu lat wykształciła model partnerskiej współpracy z instytucjami pomocy społecznej, rynku pracy i lokalnymi przedsiębiorcami, w którym aktywnym inicjatorem różnych działań są podmioty zatrudnienia socjalnego.

Zmieniająca się sytuacja na rynku pracy na przestrzeni ostatnich lat, spadek bezrobocia oraz problem wysokiego długotrwałego bezrobocia osób najbardziej oddalonych od rynku pracy, posiadających przy tym problemy życiowe wymusił poniekąd wprowadzenie zmian w zapisach ustawy. Dnia 15 lutego 2022 roku weszła w życie Ustawa z dnia 13 stycznia 2022 roku o zmianie ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz niektórych innych ustaw, która wprowadziła regulacje, mające na celu ułatwienie funkcjonowania podmiotów zatrudnienia socjalnego, organizacji procesu reintegracji, a także zmiany rozszerzające niektóre uprawnienia uczestników centrów integracji społecznych.

Centra integracji społecznej

Celem działalności CIS jest reintegracja społeczno-zawodowa osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ich zadaniem jest świadczenie usług służących reintegracji społecznej i zawodowej osobom długotrwale bezrobotnym, bezdomnym, osobom niepełnosprawnym, uzależnionym od alkoholu i narkotyków, chorym psychicznie, zwalnianym z zakładów karnych oraz uchodźcom. Uczestnikami CIS mogą być osoby, które podlegają wykluczeniu społecznemu, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Efektem uczestnictwa w CIS jest zdobycie umiejętności pozwalających na podjęcie pracy u pracodawcy, rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej lub podjęcie wspólnych działań m.in. w ramach spółdzielni socjalnej.

**Tabela 85. Centra integracji społecznej
w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022**

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba centrów integracji społecznej	10	10	10	10	10
Liczba uczestników zajęć w CIS - ogółem ⁵²	1153	1037	950	1164	1385
Liczba osób, które rozpoczęły zajęcia w CIS	603	530	590	742	790
Liczba osób, które ukończyły zajęcia w CIS	433	455	389	409	500
Liczba uczestników usamodzielnionych ekonomicznie	199	187	126	146	120

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie.

Jak wynika z powyższej tabeli, w latach 2018-2022 w regionie funkcjonowało niezmiennie 10 centrów integracji społecznej. Działalność 8 z nich prowadzona jest przez organizacje pozarządowe, natomiast 2 przez jednostki samorządu terytorialnego.

Analizując pięcioletni okres monitoringu (lata 2018-2022), można zauważyć, iż do 2020 roku liczba uczestników zajęć CIS zmniejszała się, przy czym najmniejsza liczba uczestników zajęć w CIS była w 2020 roku – 950 osób. Powodem najprawdopodobniej mogła być pandemia i wprowadzony lockdown. W następnych latach liczba uczestników zajęć CIS sukcesywnie się zwiększała, w 2021 roku było 1 164 uczestników (wzrost o 22,5%, tj. o 214 osób), natomiast w 2022 roku – 1 385 osób (wzrost o 19,0%, tj. o 221 osób).

W analizowanym okresie (2018-2022) liczba osób usamodzielnionych ekonomicznie zmniejszała się. Wyjątek stanowi 2021 rok, gdzie odnotowano wzrost (15,9%, tj. o 20 osób). W latach 2018-2019 liczba tych osób była najwyższa i wynosiła odpowiednio 199 osób i 187 osób. Biorąc pod uwagę liczbę osób, które ukończyły zajęcia w CIS, w stosunku do uczestników usamodzielnionych ekonomicznie, ich odsetek w latach 2018 i 2019 był najwyższy i wynosił odpowiednio 46,0% oraz 41,1%, natomiast najniższy był w 2022 roku (24,0%).

Kluby integracji społecznej

Wśród podmiotów integracji społeczno-zawodowej najliczniejszą grupę stanowiły kluby integracji społecznej. Jest to jednostka, której celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy.

Kluby integracji społecznej, podobnie jak centra prowadzą reintegrację społeczną i zawodową polegającą, m.in. na organizowaniu: działań mających na celu pomoc w znalezieniu pracy, robót publicznych, prac społecznie użytecznych, poradnictwa prawnego, staży, działań samopomocowych. Działalność KIS-ów polega również na prowadzeniu działań o charakterze terapeutycznym i samopomocowym.

⁵² Różnica między liczbą uczestników CIS ogółem, a liczbą osób, które rozpoczęły zajęcia w CIS wynika z tego, iż prawie każdy Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego (IPZS) przechodzi z roku na rok, bowiem nie ma możliwości ukończenia 12-miesięcznego IPZS w tym samym roku kalendarzowym.

Uczestnikami zajęć w klubie integracji społecznej, podobnie jak w centrum integracji społecznej, mogą być osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, które w wyniku sytuacji życiowej nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych, będąc tym samym w sytuacji uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Osoby i rodziny zmagające się z problemem szczególnie długotrwałego bezrobocia należą do grup szczególnego ryzyka i pozostawienie ich samym sobie może przyczynić się do dalszej marginalizacji, a w efekcie doprowadzić do społecznego wykluczenia. Zatrudnienie dla uczestników odbywa się głównie w ramach prac społecznie użytecznych.

**Tabela 87. Kluby integracji społecznej
w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022**

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba klubów integracji społecznej ⁵³	47	48	48	47	45
Liczba uczestników zajęć w KIS z czego:	1 138	1 385	1 052	1 236	1 162
– uczestnicy zajęć reintegracji społeczno-zawodowej	831	920	727	669	1 151
– uczestnicy zajęć reintegracji społecznej	368	456	324	300	224
– uczestnicy zajęć reintegracji zawodowej	-	2 679	1 105	1 208	1 913
– pozostałe osoby będące klientami pomocy społecznej okazjonalnie korzystające z usług KIS	-	-	-	-	-
Liczba osób uzyskujących zatrudnienie (w tym na umowę o pracę)	559	579	291	423	311

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie.

Kluby integracji społecznej, ze względu na ich szeroką formułę działania, są często uruchamianą formą wsparcia osób będących w trudnej sytuacji życiowej. W latach 2018-2022 liczba funkcjonujących klubów integracji społecznej nieznacznie różni się od siebie, w 2018 i 2021 roku funkcjonowało po 47 podmiotów, w latach 2019-2020 - 48 podmiotów, a w 2022 roku – 45 KIS-ów.

W latach 2018-2022 uczestnikami zajęć w klubie integracji społecznej najczęściej były osoby będące klientami pomocy społecznej, które okazjonalnie korzystają z usług KIS. Pomoc w KIS polegała m.in. na poradnictwie psychologicznym, prawnym, doradztwie zawodowym, pomocy w poszukiwaniu pracy czy realizacji warsztatów dla osób zagrożonych przemocą domową. W 2019 roku odnotowano najwięcej osób korzystających okazjonalnie z usług KIS - 2 679 osób, następnie w 2020 roku liczba tych osób zmniejszyła się o 58,8% (1 574 osoby), podczas gdy w latach 2021-2022 zaczęła się zwiększać i wyniosła odpowiednio 1 208 i 1 913 osób.

Ponadto w latach 2018-2022 osoby uczestniczące w KIS brały udział w zajęciach reintegracji zawodowej, są to działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie integracji społecznej oraz zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Największą liczbą uczestników odnotowano w 2019 roku (1 385 osób) oraz 2021 roku (1 236 osób). Dodatkowo uczestnicy zajęć w KIS mogą brać udział w zajęciach reintegracji społecznej, które mają na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu

⁵³ Dane dotyczą liczby funkcjonujących KIS, a nie figurujących w rejestrze Wojewody Warmińsko-Mazurskiego.

pracy, zamieszkania lub pobytu. Spośród całego okresu monitoringu najwięcej osób, które skorzystały z tej formy pomocy było w 2022 roku – ich liczba wyniosła 1 151 osób (wzrost w stosunku do 2021 roku o 72,0%, tj. o 482 osoby).

Biorąc pod uwagę 5 letni okres monitoringu, rok 2019 dla klubów integracji społecznej był najbardziej efektywny bowiem dzięki funkcjonowaniu 48 KiS-ów - 579 osób uzyskało zatrudnienie, była to największa liczba osób. W 2018 roku liczba osób, która rozpoczęła pracę również była wysoka – 559 osób, najmniej natomiast uzyskało zatrudnienie w 2020 roku – 291 osób oraz 2022 roku – 311 osób.

Działalność wspierająca aktywność zawodową i edukacyjną w CIS i KIS realizowana była również w ramach projektów Osi Priorytetowej Włączenie Społeczne RPO WiM 2014-2020. W projektach dotyczących CIS-ów każdy uczestnik poddawany był wieloprofilowej diagnozie posiadanych zasobów i deficytów. Diagnoza była przeprowadzana przez zespół specjalistów, w skład którego wchodził: psycholog, doradca zawodowy, coach, lekarz medycyny oraz specjalista ds. aktywizacji społeczno-zawodowej. Na podstawie tej diagnozy dla każdego uczestnika opracowywano indywidualny plan rozwoju, w ramach którego określano, jakim wsparciem zostanie on objęty. W projektach zastosowano takie usługi jak: wsparcie psychologa, doradcy zawodowego oraz coacha.

W projektach dotyczących KIS-ów każdego z uczestników obejmowano Indywidualnym Planem Działania (IPD), w którym określono jakie kompetencje i zasoby posiada dana osoba oraz jakie powinna pozyskać i rozwinąć. W projektach zastosowano następujące instrumenty:

- wsparcie psychologiczne uczestników,
- indywidualne konsultacje z trenerem pracy,
- indywidualne konsultacje z prawnikiem,
- indywidualne konsultacje ze specjalistą kreowania wizerunku,
- warsztaty rozwoju umiejętności społecznych (obejmujące m.in. warsztaty z zakresu komunikacji interpersonalnej, asertywności i umiejętności rozwiązywania problemów i konfliktów w życiu prywatnym i w pracy, warsztaty z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy, warsztaty zarządzania budżetem domowym oraz długiem, warsztaty umiejętności wychowawczych),
- warsztaty aktywizacji zawodowej (obejmujące m.in. zasady przygotowywania dokumentów aplikacyjnych, poznanie metod poszukiwania pracy, przygotowanie się do złożenia oferty pracy i podjęcia zatrudnienia),
- kursy zawodowe (dobrane indywidualnie na podstawie opracowanego IPD),
- staże zawodowe.

Warsztaty terapii zajęciowej

Warsztaty terapii zajęciowej (WTZ) to wyodrębniona organizacyjnie i finansowo placówka stwarzająca osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. WTZ są prowadzone głównie przez fundacje i stowarzyszenia, a ich koszty współfinansowane są przede wszystkim ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, a także ze środków powiatu, w którym dany warsztat funkcjonuje. Terapię prowadzoną w waršta-

cie realizuje się na podstawie indywidualnego programu rehabilitacji uczestnika, który zawiera informacje dotyczące osoby niepełnosprawnej, planowanych działań wobec uczestnika i spodziewanych efektów tych działań.

Tabela 88. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba warsztatów terapii zajęciowej	35	35	35	35	35
Liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej	1456	1488	1481	1484	1493

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie.

W latach 2018-2022 funkcjonowało 35 warsztatów terapii zajęciowej, ich liczba w tym okresie pozostała niezmienna. Analizując uczestników warsztatów terapii zajęciowej, z roku na rok ich liczba wzrastała, wyjątek stanowił 2020 rok, w którym w stosunku do roku poprzedniego liczba osób nieznacznie spadła o 0,5% (7 osób). Największy wzrost odnotowano w 2019 roku – o 2,2% (32 osoby). Największą liczbę uczestników warsztatów terapii zajęciowej odnotowano w 2022 roku – 1 493 osoby.

Zakłady aktywności zawodowej

Zakłady aktywności zawodowej (ZAZ) są tworzone w celu zatrudniania osób niepełnosprawnych z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i określonych w ustawie grup osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a także przygotowania ich do życia w otwartym środowisku oraz pomocy w realizacji pełnego, niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości. ZAZ prowadzi działalność na rynku głównie poprzez sprzedaż wytworzonych dóbr i usług, niemniej jednak działalność wytwórczo-usługowa ma charakter podrzędny, a podstawowym celem jest zapewnienie pracy w celach utrzymania i przywrócenia zdolności do pracy osobom z niepełnosprawnością i przygotowania ich na otwarty rynek pracy.

Tabela 89. Zakłady aktywności zawodowej funkcjonujące w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba zakładów aktywności zawodowej	9	9	9	9	9
Liczba osób zatrudnionych w ZAZ – ogółem w tym osób z niepełnosprawnościami	406	427	429	428	422

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie.

Liczba zakładów aktywności zawodowej w latach 2018-2022 pozostała na niezmiennym poziomie - w regionie funkcjonowało 9 takich podmiotów. Również liczba osób zatrudnionych w ZAZ nie zmieniła się radykalnie, w 2018 roku zatrudniano 406 osób, natomiast w 2022 roku 422 osoby z czego 71,6% (302 osoby) stanowiły osoby z niepełnosprawnościami.

Pomoc pracodawcom, którym pogorszyły się warunki prowadzenia działalności gospodarczej w celu ochrony miejsc pracy

W latach 2018-2019 żaden przedsiębiorca nie wystąpił z wnioskiem o przyznanie świadczeń ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w ramach Ustawy z dnia 11 października 2013 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy. Sytuacja uległa zmianie wraz z pojawieniem się pandemii. Ograniczenie działań przedsiębiorców w większości branż, zakaz organizacji imprez, wprowadzenie lockdownu oraz obostrzeń miały negatywny wpływ na funkcjonowanie większości firm. Wprowadzona w kwietniu 2020 roku Tarcza Antykryzysowa na mocy Ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, miała za zadanie złagodzenie negatywnych skutków gospodarczych wywołanych pandemią. W trakcie obowiązywania tarczy antykryzysowej zmieniano jej zapisy oraz dodawano formy wsparcia, starając dostosować je do bieżących potrzeb przedsiębiorców. W ramach tarczy antykryzysowej Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie przyznawał przede wszystkim wsparcie na rzecz ochrony miejsc pracy.

Od 31 marca 2020 roku przedsiębiorcy składali wnioski na ochronę miejsc pracy ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (art.15g). Dotyczyło to sytuacji przestoju ekonomicznego przedsiębiorstw lub obniżonego wymiaru czasu pracy. W ramach tego wsparcia w regionie przeznaczono kwotę 159 264 833,88 zł na ochronę 58 271 miejsc pracy.

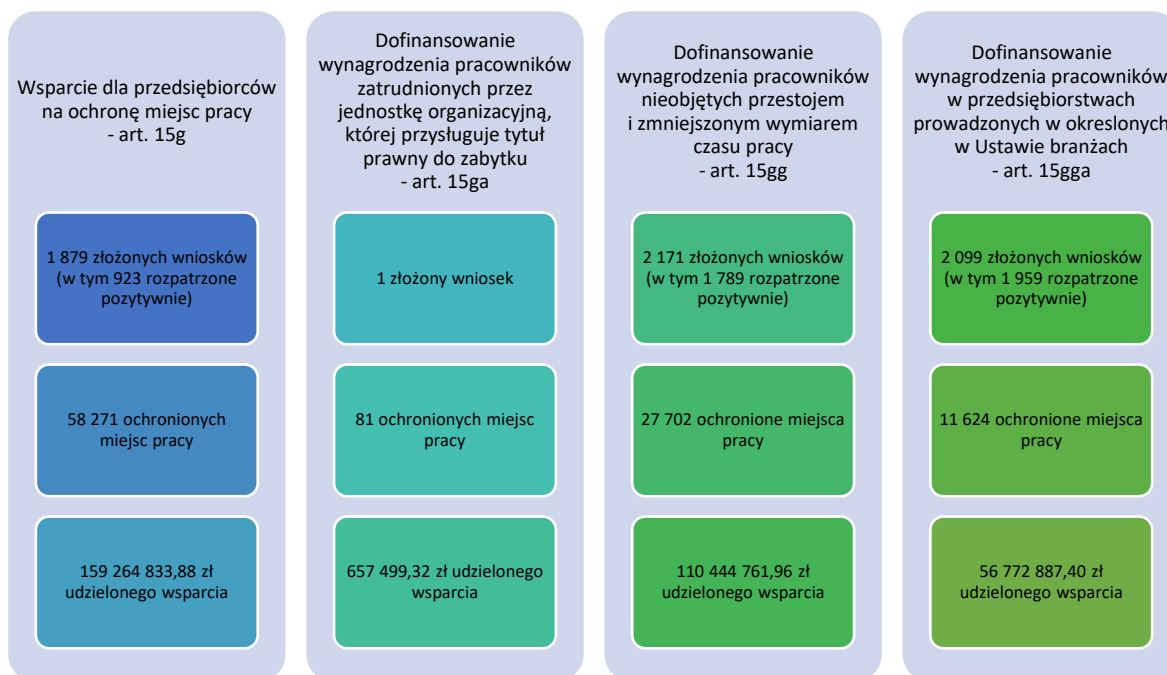
Dużą popularnością wśród przedsiębiorców cieszył się wniosek na dofinansowanie wynagrodzenia pracowników nieobjętych przestojem i zmniejszonym wymiarem czasu pracy (art.15gg). Do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie wpłynęło 2 171 wniosków, z tego rozpatrzono pozytywnie 1 789. Udzielono wsparcia w wysokości 110 444 761,96 zł, dzięki czemu udało się ochronić 27 702 miejsca pracy.

Pod koniec 2020 roku rozpoczęto również przyznawanie i wypłacanie wsparcia przedsiębiorcom z określonych branż. W ramach świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy z określonych branż (art. 15gga) ochroniono 11 624 miejsca pracy, a kwota udzielonego wsparcia opiewała na kwotę 56 772 887,40 zł.

W ramach dofinansowania wynagrodzeń pracowników, którzy wykonują czynności zawodowe dotyczące zabytku lub infrastruktury z nim związanej (art. 15ga) złożono 1 wniosek, na ochronę 81 miejsc pracy, którego wsparcie wyniosło 657 449,32 zł.

W ramach tarczy antykryzysowej, wpłynęło łącznie 6 150 wniosków przedsiębiorców o wypłatę świadczeń na ochronę miejsc pracy. Udało się ochronić 97 678 miejsc pracy, a łączna wartość udzielonej pomocy wyniosła 327 139 82,56 zł.

Rysunek 24. Efekty działań Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w ramach Tarczy Antykryzysowej według stanu na dzień 31 grudnia 2022 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Zadania w ramach Tarczy Antykryzysowej realizowały również powiatowe urzędy pracy, które otrzymały dodatkowe środki finansowe na wdrożenie instrumentów wspierających uczestników rynku pracy⁵⁴.

Dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenie społeczne - art. 15zzb Ustawy COVID-19

Dofinansowanie łącznie wypłacono 7 202 podmiotom na kwotę 168 710 807,12 zł. Najliczniejszą grupą wnioskodawców byli mikro przedsiębiorcy – 5 961 podmiotów, którzy stanowili 82,8% przedsiębiorców, którym przyznano środki finansowe. W ramach tego dofinansowania objęto wsparciem 42 780 pracowników, z czego 44,2% to pracownicy mikro przedsiębiorstw, 33,2% małych i 21,4% średnich przedsiębiorstw.

Rysunek 25. Dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenie społeczne (art. 15zzb Ustawy COVID-19) w okresie od 01.04.2020 do 31.05.2022 roku

Liczba podmiotów: 7 202	łączna kwota: 168 710 807,12 zł	Liczba pracowników: 42 780
--------------------------------	--	-----------------------------------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykorzystania rozwiązań zawartych w ustawie o zmianie Ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw w zakresie wniosków rozpatrywanych przez powiatowe urzędy pracy według stanu na dzień 31.05.2022 roku.

⁵⁴ Dane z realizacji poszczególnych form wsparcia obejmują okres od 1 kwietnia 2020 roku do 31 maja 2022 roku.

**Dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej
- art. 15zcc Ustawy COVID -19**

W ramach tego dofinansowania, na podstawie 12 843 wniosków wypłacono dofinansowanie w wysokości 67 931 089,86 zł. Najwięcej wniosków, na podstawie których wypłacono dofinansowanie złożyli przedsiębiorcy, których obroty spadły o co najmniej 80% - 5 375. Przedsiębiorcy ci otrzymali dofinansowanie na kwotę 34 587 957,16 zł. Drugą grupę stanowiły firmy ze spadkiem obrotów 50% i więcej – na podstawie 4 909 wniosków przyznano środki finansowe w wysokości 24 197 832,70 zł. Spośród młodych przedsiębiorców do 30 roku życia, na podstawie 1 295 wniosków wypłacono dofinansowanie w kwocie 6 854 360,00 zł.

**Rysunek 26. Dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej
(art. 15zcc Ustawy COVID-19) w okresie od 01.04.2020 do 31.05.2022 roku**

Liczba wniosków: 12 843	łączna kwota: 67 931 089,86 zł	Osoby do 30 r.ż liczba wniosków: 1 295 kwota: 6 854 360,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykorzystania rozwiązań zawartych w ustawie o zmianie Ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw w zakresie wniosków rozpatrywanych przez powiatowe urzędy pracy według stanu na dzień 31.05.2022 roku.

**Jednorazowe pożyczki na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej
- art. 15zdd Ustawy COVID-19**

Dzięki temu dofinansowaniu jednorazowe pożyczki zostały przyznane 59 063 mikro przedsiębiorcom. Wysokość przyznanego wsparcia wyniosła 294 012 153,56 zł.

Dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenia społeczne – dotyczące organizacji pozarządowych lub podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie - art. 15zze Ustawy COVID-19

W ramach tego dofinansowania wsparto 150 podmiotów, które otrzymały dofinansowanie na łączną kwotę 4 083 369,60 zł. Najwięcej wnioskodawców stanowili mikro przedsiębiorcy – 89 podmiotów, tj. 59,3% firm, którym przyznano środki finansowe. Ogółem objęto wsparciem 913 pracowników, z czego 36,0% to pracownicy mikro przedsiębiorstw, 16,8% małych i 1,9% średnich przedsiębiorstw.

Rysunek 27. Dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenia społeczne – dotyczące organizacji pozarządowych lub podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24.04.2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (art. 15zze Ustawy COVID-19) w okresie od 01.04.2020 do 31.05.2022 roku

Liczba podmiotów: 150	łączna kwota: 4 083 369,60 zł	Liczba pracowników ujęta we wniosku: 913

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykorzystania rozwiązań zawartych w ustawie o zmianie Ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw w zakresie wniosków rozpatrywanych przez powiatowe urzędy pracy według stanu na dzień 31.05.2022 roku.

Dotacje z Funduszu Pracy na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej przez mikro przedsiębiorców lub małych przedsiębiorców - art. 15zze⁴ Ustawy COVID-19

Według stanu na koniec maja 2022 roku dotację otrzymało 19 730 podmiotów, na ten cel wydatkowano 98 635 569,75 zł. Liczba mikroprzedsiębiorstw, którym wypłacono dofinansowanie stanowiła 97,5% ogółu podmiotów.

Dotacje z Funduszu Pracy na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej przez mikroprzedsiębiorstwa lub małych przedsiębiorców – działalność gospodarcza polegającą na sprzedaży środków spożywczych, papierniczych i piśmiennych na rzecz uczniów, słuchaczy lub wychowanków na terenie jednostek systemu oświaty - art. 15zze^{4a} Ustawy COVID-19

Dotacje przyznano 48 podmiotom, których 100% stanowiły mikroprzedsiębiorstwa. Przedsiębiorcy otrzymali dofinansowanie w łącznej wysokości 240 000,00 zł.

Od 1 kwietnia 2020 roku do końca maja 2022 roku w ramach tarczy antykryzysowej do powiatowych urzędów pracy w regionie złożono ogółem 109 603 wnioski na łączną kwotę 738 044 720,84 zł, z czego rozpatrzono pozytywnie 90,5% z nich (99 187 wniosków) i wypłacono dofinansowanie w wysokości 633 612 989,89 zł. Najwięcej wniosków wpłynęło na jednorazowe pożyczki na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej – 64 633, które stanowiły 58,7% ogółu wszystkich złożonych wniosków. Drugim popularnym instrumentem wśród osób prowadzących działalność gospodarczą były dotacje na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej przez mikro i małych przedsiębiorców – złożono 21 591 wniosków, co stanowiło 19,7% ogółu wniosków na poszczególne formy wsparcia, które przedłożono do urzędów pracy. W ramach dofinansowania przedsiębiorcom, organizacjom pozarządowym i innym podmiotom (ustawa o pożytku publicznym i o wolontariacie) części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz składek – objęto łącznie wsparciem 43 693 pracowników.

Poprawa dostępu do podstawowych usług społecznych mających na celu wsparcie rodzin zagrożonych dysfunkcją, osób starszych, osób niezaradnych życiowo

Wsparcie w ramach Działania 11.2 ukierunkowane jest na ułatwienie osobom zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług opieki zdrowotnej i społecznej. W zakresie usług społecznych realizowane są przedsięwzięcia mające na celu wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnością, jak również wsparcie rodzin dysfunkcyjnych, ukierunkowane przede wszystkim na kształtowanie postaw prospołecznych i odpowiedzialnego rodzicielstwa (np. m.in. poprzez poradnictwo rodzinne, pokrycie kosztów asystenta rodzinnego, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej dla rodzin, pomoc w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych) pomoc w aktywnym udziale w życiu społecznym oraz powrocie na rynek pracy. W trakcie pandemii dopuszczono wsparcie o charakterze okresowym na rzecz instytucji mające na celu powstrzymanie rozprzestrzeniania się COVID-19 wśród osób w nich przebywających.

**Tabela 90. Wskaźniki dla Poddziałania 11.2.3, Poddziałania 11.2.4, Poddziałania 11.2.5
RPO WiM 2014-2020**

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba podpisanych umów	30	107	136	25	65
Liczba zakończonych projektów	18	29	125	89	50
Kwota podpisanych umów ogółem (w tys. zł)	20 850,0	63 519,7	59 032,3	14 462,6	27 974,4
Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu	2	77	187	854	564
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	220	336	383	196	199
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami asystenckimi i opiekuńczymi świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	312	1 094	1 742	2 186	2397

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie.

Realizacja projektów dotycząca wsparcia społecznego odbywa się w ramach Poddziałania 11.2.3 Ułatwienie dostępu do usług społecznych, w tym integracja ze środowiskiem lokalnym RPO WiM 2014-2020, Poddziałania 11.2.4 Ułatwienie dostępu do usług społecznych, w tym integracja ze środowiskiem lokalnym – ZIT Olsztyn RPO WiM 2014-2020 oraz Poddziałania 11.2.5 Ułatwienie dostępu do usług społecznych, w tym integracja ze środowiskiem lokalnym – ZIT Ełk RPO WiM 2014-2020. W ramach tych Poddziałania, w trakcie 5-letniego okresu monitoringu (lata 2018-2022) łącznie podpisano 363 umowy na kwotę 185 839 094,11 tys. zł. W tym okresie 1 334 osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujące pracy, uczestniczyły w kształceniu lub szkoleniu, zdobywały kwalifikacje, pracowały (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu. Dodatkowo, w projektach wsparto 1 684 miejsca świadczenia usług społecznych, które istniały po zakończeniu projektu. Natomiast 7 731 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zostało objętych usługami asystenckimi i opiekuńczymi świadczonymi w społeczności lokalnej w programie.

Przykładem wsparcia w ramach omawianych działań jest projekt „Strefa pomocy dla rodzin z osobą zależną”, który skierowany był do 110 osób z ok. 35 rodzin zamieszkujących Miejski Obszar Funkcjonowania Olsztyna. Beneficjentem i pomysłodawcą projektu jest Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko Mazurskiego FOSa. W ramach projektu rodziny otrzymują kompleksowe wsparcie specjalistów w zakresie informacji i edukacji w postępowaniu z osobą zależną oraz stałe wsparcie w codziennym funkcjonowaniu (wsparcie fizjoterapeuty, dietetyka, prawnika, psychologa, doradcy kluczowego, pracownika środowiskowego, opiekuna rodziny i wolontariuszy). Poza tym uczestnicy mogli skorzystać z oferty warsztatowej, m.in. warsztaty podnoszące umiejętności pielęgnacyjne, redukcji stresu czy wsparcia prawidłowego funkcjonowania rodziny.

Z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 w ramach działania 11.2 „Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym”, Poddziałanie 11.2.4 „Ułatwienie dostępu do usług społecznych - projekt ZIT Olsztyn” dofinansowany był również, realizowanych w latach 2019-2022 przez Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych, projekt „Asystent - szansa na niezależne życie osób z niepełnosprawnościami”.

Bezpośrednimi odbiorcami wsparcia były osoby z niepełnosprawnością powyżej 18 roku życia, zamieszkujące teren miasta Olsztyn oraz gminy Stawiguda z orzeczoną znaczną lub umiarkowaną stopniem niepełnosprawności (lub orzeczeniem równoważnym), którzy mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną, intelektualną lub w zakresie zmysłów (wzrok, słuch). Celem projektu była dostosowana do indywidualnych potrzeb 100 uczestników aktywizacja społeczna w formie usług wspierających asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, tłumacza języka migowego, doradcy całonocnego, psychologa, prawnika oraz specjalisty ds. aktywizacji społecznej. Realizacja projektu odbywała się we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Miejskim Zespołem ds. Rehabilitacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie oraz Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Stawigudzie. Od kwietnia 2020 do końca września 2023 roku realizowana jest II edycja tego projektu.

Ponadto w ramach Poddziałania 11.2.3, Podziałania 11.2.4, Podziałania 11.2.5 RPO WiM 2014-2020 realizowano usługi wspierające integrację rodzin ze środowiskiem lokalnym, prowadzące do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i podejmowania działań na jej rzecz (np. wspólne działanie na rzecz poprawy przestrzeni publicznej z wykorzystaniem nabytych podczas aktywizacji zawodowej kompetencji, aktywizacja środowisk lokalnych w celu tworzenia społecznych form samopomocy, udział w rodzinnych piknikach, wspieranie rodzin w ich środowiskach, w szczególności poprzez usługi streetworkera i animatora).

Finansowanie projektów dotyczących poprawy dostępu do podstawowych usług społecznych mających na celu wsparcie rodzin zagrożonych dysfunkcją, osób starszych, osób niezaradnych życiowo pochodziło również z innych źródeł.

Projekt „Centrum Asystentury Osobistej Osób Niepełnosprawnych” realizowany w latach 2018-2022 (i nadal) przez Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób niepełnosprawnych był współfinansowany ze środków PFRON. W projekcie corocznie uczestniczyło 60 osób, z czego 16 osób z niepełnosprawnością słuchową i 44 z innymi niepełnosprawnościami. Beneficjenci projektu korzystali ze wsparcia asystenta osobistego osób niepełnosprawnych, doradcy całonocnego, psychologa.

Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami” - edycja w latach 2020-2022 został dofinansowany z Funduszu Solidarnościowego, ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Głównym celem zadania jest zwiększenie samodzielności osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności poprzez usługi asystenta osobistego. Corocznie z programu korzystało 22-30 osób.

Ze środków Funduszu Solidarnościowego, w ramach Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dofinansowany był również projekt „Opieka wychowawcza dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością” - edycja 2020, 2021, 2022 rok. Głównym celem było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobą z niepełnosprawnością. Świadczone usługi wychowawcze stworzyły opiekunom możliwość samorealizacji i funkcjonowania w rolach zawodowych i społecznych, dała możliwość odpoczynku fizycznego i psychicznego oraz pomogła w zwiększeniu kompetencji i wzbogaceniu narzędzi w pełnieniu roli opiekuna. W programie uczestniczyło corocznie 15-20 opiekunów osób dorosłych i 2-3 opiekunów dzieci.

Tabela 91. Projekty dotyczące poprawy dostępu do podstawowych usług społecznych mających na celu wsparcie rodzin zagrożonych dysfunkcją, osób starszych, osób niezaradnych życiowo realizowane przez Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych (2028-2022)

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba realizowanych projektów/inicjatyw	1	2	3	6	5
Kwota podpisanych umów ogółem (w zł)	215 090	448 854	591 814	1 365 281	1 429 900
Liczba uczestników	60	110	180	265	250

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko-Mazurskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych.

Wyniki z Monitoringu wskaźników Strategii

WSKAŹNIKI PRIORYTETU I	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Wskaźnik zatrudnienia (w %)	48,7	50,2	52,2	53,5	52,7
Współczynnik aktywności zawodowej (w %)	51,2	51,6	53,5	55,5	54,5
Poziom bezrobocia – stan na 31 grudnia	53 141	45 731	51 475	42 567	41 069
✓ do 30. roku życia	14 224	12 324	13 466	10 658	10 361
✓ powyżej 50. roku życia	15 089	13 062	14 179	12 004	11 226
Stopa bezrobocia					
✓ rejestrowanego (w %)	10,4	9,1	10,2	9,1	8,7
✓ według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (IV kwartał) (w %)	5,2	2,9	2,4	3,7	3,3
Napływ do bezrobocia	91 008	81 865	72 918	66 025	69 987
Odpływ z bezrobocia	97 870	89 275	67 174	74 933	71 485
Liczba osób bezrobotnych wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych z tytułu podjęcia pracy	49 731	43 339	39 014	40 917	37 221
✓ pracy subsydiowanej	11 650	8 788	7 670	9 204	9 316
Wskaźnik płynności rynku pracy (w %)	54,6	52,9	53,5	62,0	53,2
Liczba ofert pracy zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy	60 140	53 012	42 077	50 004	43 635
Liczba nowo utworzonych miejsc pracy (w tys.)	16,8	14,1	11,3	13,4	10,9
Liczba osób skierowanych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, w tym na:	20 942	16 549	13 181	16 298	17 008
✓ szkolenia	1 729	1 450	770	1 328	1 716
✓ staże	5 384	4 451	3 522	4 403	4 682
✓ przygotowanie zawodowe dorosłych	0	2	3	3	0
✓ prace społecznie użyteczne	2 179	1 858	1 216	1 360	1 294
Liczba bezrobotnych skierowanych na aktywne formy, w tym:	20 942	16 549	13 181	16 298	17 008
✓ osoby do 30. roku życia	8 166	6 539	5 252	6 138	6 371
✓ osoby powyżej 50. roku życia	4 106	3 070	2 334	2 831	2 730
Liczba bezrobotnych korzystających ze wsparcia w formie dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego powyżej 50. roku życia	97	50	46	61	44
Liczba osób biorących udział w PO WER (łącznie Działanie 1.1 i 1.2)	3 310	4 258	13 010	3 763	3 062
Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w RPO WiM (łącznie Działanie 10.1 i 10.2)	6 732	5 770	4 175	5 005	2 414
Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej w ramach Działania 1.3 Rozwój samozatrudnienia RPO WiM	694	516	411	346	143
Liczba podjęć pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie (w tym podjęcia działalności gospodarczej)	769	622	512	587	701

- **Liczba bezrobotnych** wyniosła na koniec 2022 roku 41 069 osób i był to spadek o 12 072 osoby, tj. o 22,7% w porównaniu do końca 2018 roku.
- **Stopa bezrobocia rejestrowanego**, na koniec analizowanego okresu osiągnęła wartość 8,7% (o 1,7 pkt proc. mniej niż w 2018 roku). W latach 2018-2022 zmniejszył się dystans pomiędzy wartością stopy bezrobocia rejestrowanego dla Polski i województwa, w 2018 roku różnica ta wynosiła 4,6 pkt proc., natomiast na koniec 2022 roku zmniejszyła się do 3,5 pkt. proc.
- Wartość **stopy bezrobocia według BAEL** na koniec IV kwartału 2022 roku ukształtowała się na poziomie 3,3% (o 1,9 pkt proc. mniej niż w 2018 roku). Wartość wskaźnika zatrudnienia i współczynnika aktywności zawodowej mieszkańców Warmii i Mazur w latach 2018-2022 wzrosła. W końcu IV kwartału 2022 roku wynosiła ona odpowiednio 52,7% (wzrost o 4,0 pkt proc.) i 54,5% (wzrost o 3,3 pkt proc.). Do pozytywnych trendów, które wykształciły się w latach 2018-2021 zaliczyć można systematyczny spadek biernych zawodowo (z poziomu 534 tys. osób na koniec 2018 roku do poziomu 478 tys. osób w 2021 roku). W 2022 roku zaobserwowano jednak wzrost osób w tej grupie, do poziomu 488 tys. osób.
- W latach 2018-2019 utrzymał się trend **przewagi liczby osób wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych w porównaniu do osób napływających do bezrobocia**, który został zahamowany w 2020 roku w skutek obostrzeń związanych z przeciwdziałaniem pandemii. W 2021 i 2022 roku ponownie obserwowana jest jednak przewaga osób opuszczających rejestry urzędów pracy nad tymi, którzy napływają do bezrobocia - w 2022 roku w urzędach pracy zarejestrowało się 69 987 osób, to o 21 021 osób (o 23,1%) mniej niż w 2018 roku.
- Liczba osób **wyrejestrowanych z urzędów pracy** w 2022 roku wyniosła 71 485 osób i w odniesieniu do pierwszego monitorowanego roku była mniejsza o 26 385 osób (tj. o 27,0%). Duży odsetek wśród osób wyłączonych z rejestrów urzędów pracy stanowią bezrobotni wyrejestrowani z tytułu niepotwierdzenia gotowości do pracy, łącznie w latach 2018-2022 z tego powodu wyłączono 68 846 osób, co stanowiło 17,2% ogółu osób odpływających z bezrobocia w monitorowanym okresie.
- Główną przyczyną wyrejestrowań z urzędów pracy było **podjęcie pracy**, w okresie monitoringu z tego tytułu wyrejestrowano 210 222 osoby, co stanowiło 55,1% odpływu z bezrobocia. Większość bezrobotnych (163 594 osoby) podjęło pracę w ramach zatrudnienia niesubsydiowanego, które stanowiło od 76,6% w 2018 roku do 75,0% w 2022 roku ogółu podjęć pracy. Odsetek osób podejmujących pracę finansowaną ze środków Funduszu Pracy (praca subsydiowana) wyniósł w 2022 roku 25,0% i był o 1,6 pkt proc. wyższy niż w 2018 roku, kiedy wyniósł 23,4%.
- **Wskaźnik płynności rynku pracy** w 2022 roku ukształtował się na poziomie 53,2% i jest to minimalny spadek tego wskaźnika w porównaniu do pierwszego roku objętego monitoringiem (o 1,4 pkt proc.).
- W latach 2018-2022 **do urzędów pracy wpłynęło 248 868 ofert pracy** - do 2020 roku zaobserwowano spadek liczby ofert pracy, który został zahamowany w roku 2021. Ostatecznie jednak, w roku 2022 liczba ofert pracy ponownie zmalała i wyniosła 43 635. Wśród ofert pracy występuje przewaga ofert zatrudnienia niesubsydiowanego – 178 528 ofert, tj. 71,7% ogółu.
- Na podstawie badania popytu na pracę wynika, iż na przestrzeni lat spadła liczba **nowo utworzonych miejsc pracy**, w 2018 roku wyniosła 16,8 tys., a w 2022 roku – 10,9 tys.

- Istotną rolę w tworzeniu nowych miejsc pracy odgrywa **przedsiębiorczość** mieszkańców Warmii i Mazur. W ramach Działania 10.3 Rozwój samozatrudnienia, WUP Olsztyn w latach 2018-2022 podpisał 10 umów na kwotę 65,4 mln zł, w ramach, których utworzono 2 899 miejsc pracy, a 2 110 osób pozostających bez pracy otrzymało bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej.
- Wsparciem dla podnoszenia kwalifikacji zarówno pracodawców, jak i ich pracowników był **Krajowy Fundusz Szkoleniowy**, z którego skorzystało 15 997 osób (pracodawców i pracowników). W ciągu 5 lat objętych monitoringiem na ten cel wydatkowano 33 746,2 tys. zł.
- W latach 2018-2022 urzędy pracy **zaktywizowały łącznie 83 978 osób**. Liczba bezrobotnych skierowanych do zatrudnienia subsydiowanego oraz pozazatrudnieniowych form wsparcia (staż, szkolenie, przygotowanie zawodowe dorosłych oraz prace społecznie użyteczne) na przestrzeni pięciu lat waha się od 20 942 osób w 2018 roku do 17 008 w 2022 roku (spadek liczby zaktywizowanych osób wynika z dynamicznie zmniejszającej się liczby bezrobotnych).
- **Do udziału w aktywnych formach wsparcia urzędy pracy skierowały w 2022 roku 7 692 osoby**, tj. o 1 600 osób (o 17,2%) mniej niż w 2018 roku. Najpopularniejszą formą aktywizacji wspierającą zdobywanie doświadczenia zawodowego były **staże**, które w latach 2018-2022 ukończyło 20 971 osób, z tego 17 558 osób podjęło pracę w trakcie lub w okresie 3 miesięcy po ukończeniu stażu, na ten cel wydatkowano w ciągu pięciu lat 192 811,4 tys. zł. W ramach **przygotowania zawodowego dorosłych** w latach 2018-2022 zaktywizowano 13 bezrobotnych, widoczna jest tendencja spadku liczby osób korzystających z tej formy wsparcia, w okresie pierwszego monitoringu było to 11 340 osób, a w latach 2014-2017 – 390 osób. Na przygotowanie zawodowe dorosłych wydatkowano 255,5 tys. zł.
- Aktywizacja bezrobotnych finansowana była także z Europejskiego Funduszu Społecznego. W latach 2018-2022 dzięki wsparciu z Działania 10.1 RPO WiM 2014-2020 po opuszczeniu programu pracowało lub prowadziło własną działalność gospodarczą 17 617 osób. W trakcie realizacji Działania podpisano 80 umów na kwotę ponad 302 mln złotych. W ramach Działania 10.2. RPO WiM 2014-2020 podpisano 60 umów na łączną kwotę 37,3 mln zł. Po opuszczeniu programu 2 319 osób pracowało (w tym także prowadziło działalność na własny rachunek).
- W latach 2018-2022 organizowane przez powiatowe urzędy pracy szkolenia zawodowe ukończyło niemal 7 tys. osób, a wydatki na tę formę aktywizacji wyniosły łącznie 192 811,4 tys. zł.
- Zachętą do podjęcia zatrudnienia poza miejscem zamieszkania były **bony na zasiedlenie**, z których skorzystało 3 191 osób.
- **Bezrobotni do 30. roku życia** na koniec 2022 roku, w liczbie 10 361 osób, stanowili 25,2% wszystkich bezrobotnych. W porównaniu do końca 2018 roku odnotowano spadek liczby bezrobotnych w tej grupie (o 3 863 osoby, tj. o 27,2%) oraz jej udziału procentowego w ogólnym bezrobociu (o 1,6 pkt proc.). Do udziału w aktywnych formach w okresie objętym monitoringiem skierowano 32 466 osób do 30. roku życia.
- Najczęściej młodzi bezrobotni kierowani byli do podjęcia stażu 11 986 osób w całym analizowanym okresie (ponad 50% ogółu osób skierowanych na staż).
- W latach 2018-2022 na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej przeznaczonych na bezrobotnych do 30. roku życia

wydatkowano 343 118,6 tys. zł, co stanowiło 26,0% ogółu środków Funduszu Pracy na programy.

- W monitorowanym okresie pracodawcy lub przedsiębiorcy mogli ubiegać się o refundację części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne skierowanych bezrobotnych do 30. roku życia. Dzięki temu 2 435 osób podjęło zatrudnienie w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego.
- W latach 2018-2022 powiatowe urzędy pracy realizowały zadania w zakresie aktywizacji osób młodych w ramach **Działania 1.1 i 1.2 finansowanych z PO WER**. W pierwszym działaniu podpisano 60 umów o dofinansowanie projektów na kwotę prawie 153 mln złotych, a wsparciem objętych zostało 20 tys. osób; w drugim Działaniu podpisano 44 umowy na realizację projektów na łączną kwotę ponad 30,5 mln złotych i wsparcie trafiło do 1 596 osób biernych zawodowo oraz 815 osób bezrobotnych niezarejestrowanych w urzędzie pracy.
- Kompleksowa aktywizacja zawodowo-edukacyjna osób młodych, w szczególności zaliczanych do grupy NEET, była również obszarem działań OHP. W latach 2018-2022 tylko z pośrednictwa pracy skorzystało ponad 56 tys. osób, dla których pozyskano i przedstawiono 15 tys. ofert pracy, dzięki czemu zatrudnienie podjęło 8 tys. młodocianych.
- W 2022 roku **liczba bezrobotnych powyżej 50. roku życia** wyniosła 11 226 osób i była o 25,6% (tj. o 3 863 osoby) niższa niż na początku monitorowanego okresu. Bezrobotni powyżej 50. roku życia najczęściej kierowani byli do pracy subsydiowanej – 9 209 osób (tj. 61,1% zaktywizowanych osób w tej grupie wiekowej) oraz do społecznie użytecznych, które w ciągu pięciu lat podjęło 3 654 osoby (24,2% zaktywizowanych osób w tej grupie).
- W ramach **dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50. roku życia**, w ciągu pięciu lat zaktywizowano 298 osób (tj. 2,0% zaktywizowanych osób w tej grupie).
- Wysokość środków Funduszu Pracy wydatkowanych na aktywizację osób powyżej 50. roku życia w ciągu pięciu lat wyniosła 113 264,1 tys. zł. (tj. 8,6% ogółu wydatków przeznaczonych na aktywizację zawodową bezrobotnych). Nakłady na aktywizację osób starszych zmniejszały się przez pierwsze trzy lata omawianego okresu. Na koniec 2020 roku stanowiły tylko 2,6% środków FP przeznaczonych na wsparcie bezrobotnych, jednak na koniec monitorowanego okresu kwoty te zwiększały się i w 2022 roku ich udział w wydatkach wyniósł 13,2%.
- W ramach Działan 10.1 i 10.2 RPO WiM zawarto 140 umów o dofinansowanie na łączną kwotę ponad 339,800 tys. zł.
- Sprawne i efektywne działanie publicznych służb zatrudnienia w dużej mierze uzależnione jest od doskonalenia kompetencji kadry instytucji rynku pracy. W latach 2018-2022 w kształceniu ustawicznym brało udział 3 608 osób pracujących w PUP i WUP w Olsztynie, czyli 69,0% zatrudnionych. Dominującą formą kształcenia były formy pozaszkolne, w których uczestniczyło 3 600 pracowników (99,8% uczestników kształcenia ustawicznego).

WSKAŹNIKI PRIORYTETU II	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Współczynnik skolaryzacji netto (%)					
✓ Szkoła podstawowa	89,11	89,10	89,53	90,65	b.d.
✓ Gimnazjum	77,55	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
✓ Zasadnicze szkoły zawodowe (wiek 16-18 lat)	3,0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
✓ Licea ogólnokształcące (wiek 16-18 lat)	37,49				b.d.
✓ Licea ogólnokształcące (wiek 15-18 lat)	b.d.	36,96	29,49	37,24	b.d.
✓ Szkoły zawodowe (bez zasadniczych zawodowych, branżowych szkół I stopnia i szkół specjalnych przysposabiających) i ogólnozawodowe	32,68	32,38	26,15	33,78	b.d.
✓ Szkoły policealne, w tym kolegia (wiek 19-21 lat)	4,31	3,51	4,09	4,09	b.d.
✓ Szkoły specjalne przysposabiające do pracy (wiek 15-18 lat)	0,20	0,25	0,44	0,30	b.d.
✓ Branżowe szkoły I stopnia (wiek 16-18 lat)	9,98	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
✓ Branżowe szkoły I stopnia (wiek 15-18 lat)	b.d.	14,61	13,28	16,08	b.d.
✓ Branżowe szkoły I stopnia (wiek 19-20 lat)	b.d.	b.d.	0,03	0,13	b.d.
Współczynnik skolaryzacji brutto (%)					
✓ Szkoła podstawowa	91,25	90,93	91,03	91,99	b.d.
✓ Gimnazjum	97,93	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
✓ Zasadnicze szkoły zawodowe (wiek 16-18 lat)	4,87	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
✓ Licea ogólnokształcące (wiek 16-18 lat)	49,83	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
✓ Licea ogólnokształcące (wiek 15-18 lat)	b.d.	47,39	46,44	45,58	b.d.
✓ Szkoły zawodowe (bez zasadniczych zawodowych, branżowych szkół I stopnia i szkół specjalnych przysposabiających) i ogólnozawodowe	43,63	34,24	35,00	35,87	b.d.
✓ Szkoły policealne, w tym kolegia (wiek 19-21 lat)	16,15	15,05	17,48	17,27	b.d.
✓ Szkoły specjalne przysposabiające do pracy (wiek 15-18 lat)	1,12	1,05	1,05	1,02	b.d.
✓ Branżowe szkoły I stopnia (wiek 16-18 lat)	10,66	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
✓ Branżowe szkoły I stopnia (wiek 15-18 lat)	b.d.	16,55	17,25	18,19	b.d.
✓ Branżowe szkoły I stopnia (wiek 19-20 lat)	b.d.	b.d.	0,03	0,15	b.d.
Odsetek osób dorosłych w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniu (%)	3,2	3,2	2,2	3,2	5,4

Pozycja w testach ogólnopolskich i egzaminach/wyniki egzaminów zewnętrznych potwierdzających kwalifikacje - liczba osób, które zdały:					
✓ Egzamin maturalny	7 495 (84,4%)	7 257 (85,0%)	6 923 (78,2%)	7 661 (79,5%)	7 538 (82,6%)
✓ Egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe – egzamin zawodowy (według starej i nowej formuły)	9 935	8 792	7 592	8 053	11 926
Liczba nowych kierunków kształcenia uruchamianych w szkołach ⁵⁵	31	120	87	128	100
Liczba szkół zawodowych realizujących programy modułowe	10	12	12	11	11
Studenci szkół wyższych ogółem na 10 tys. ludności	190	182	177	173	b.d.
Studenci szkół wyższych w wieku 19-24 lata na 10 tys. ludności	2 706	2 679	2 891	2 847	b.d.
Odsetek studiujących na kierunkach technicznych i przyrodniczych /bez cudzoziemców/ - %	21,5	19,6	20,3	19,1	b.d.
Absolwenci na 10 tys. ludności	58	54	54	51	b.d.
Odsetek absolwentów na kierunkach technicznych i przyrodniczych /bez cudzoziemców/ - %	22,0	21,7	19,1	18,0	b.d.
Słuchacze studiów podyplomowych ogółem na 10 tys. ludności	17,2	11,7	9,3	10,3	b.d.
Słuchacze studiów podyplomowych w wieku 25-64 lata na 10 tys. ludności	29,8	20,4	16,3	18,4	b.d.
Uczestnicy studiów doktoranckich na 10 tys. ludności	3,7	2,8	2,2	1,6	b.d.
Liczba nauczycieli podnoszących kwalifikacje	28 264	27 194	23 307	28 339	22 543
Liczba nauczycieli odbywających staż w przedsiębiorstwach	54	113	102	123	124
Liczba instytucji kształcenia zawodowego (placówki i centra kształcenia zawodowego/placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego):					
✓ według danych Kuratorium Oświaty (SIO)	151*	166	155	128	35*
✓ według Rejestru Instytucji Szkoleniowych	617	649	631	629	679
Liczba osób dorosłych uczestniczących w kształceniu ustawicznym:					
✓ według danych Kuratorium Oświaty (SIO)	13 610*	17 813	15 713	14 024	3 774*
✓ według Rejestru Instytucji Szkoleniowych	175 327	201 156	174 411	268 710	179 634
Obszary szkoleń instytucji szkoleniowych /najbardziej popularne w danym roku/:					
✓ usługi fryzjerskie, kosmetyczne	531	605	730	857	904
✓ rozwój osobowości i kariery zawodowej	755	681	702	641	751
✓ usługi transportowe, w tym: kursy prawa jazdy	545	517	500	417	446

*niepełne dane/nieporyównywalne x – w analizie posłużono się nowszymi danymi

⁵⁵ Dotyczy kierunków nowoutworzonych lub takich, które szkoła już prowadzi, dla których wymagana była nowa*/ponowna opinia Rady (*np. w związku z zaleceniami Kuratora Oświaty).

- Zarówno **współczynnik skolaryzacji brutto** jak i **netto** wskazuje, że nie wszystkie osoby w danym wieku szkolnym pobierały naukę w **szkołach podstawowych** czy **gimnazjach**. Ww. wskaźnik dla **szkół podstawowych** oscylował w granicach 89%-91% (Polska – między 93% a 95%). W przypadku **gimnazjum**, w 2018 roku, wskaźnik ten w regionie był jeszcze niższy – **netto** wynosił tylko 77,55% (Polska – 83,31%), natomiast **brutto** – 97,93% (Polska 101,21%). Mając na uwadze, ponad 20% udział osób z wykształceniem **gimnazjalnym, podstawowym i niższym** w ogóle ludności w wieku 15-64 lata według poziomu wykształcenia (%) na Warmii i Mazurach w latach 2018-2022, niepokojąca jest to sytuacja, z uwagi na fakt, iż ten poziom kształcenia jest punktem wyjścia dla kolejnych etapów edukacji.
- **Współczynnik skolaryzacji brutto i netto** na poziomie **szkoły ponadpodstawowej (ponadgimnazjalnej)** jest odzwierciedleniem zainteresowania daną formą kształcenia przez adeptów szkół podstawowych/gimnazjalnych. W latach 2018-2022, największą popularnością cieszyły się **licea ogólnokształcące** – **współczynnik brutto** przekraczał 45%, natomiast **netto** oscylował w granicach 30%-37%. Duże powodzenie miały również **szkoły zawodowe (bez zasadniczych zawodowych, branżowych szkół I stopnia i szkół specjalnych przysposabiających) i ogólnozawodowe** – najwyższy **współczynnik brutto** był w 2018 roku, tj. 43,63%, w kolejnych latach 2019-2021 oscylował wokół 35%. Z kolei **współczynnik netto** wyniósł 32,68% w 2018 roku, w kolejnych latach spadł do 32,38% (2019), do 26,15% (2020) i 33,78% w 2021 roku. Część uczniów szkół podstawowych wybierała **branżowe szkoły I stopnia** – **współczynnik brutto** w latach 2019-2021 miał tendencję wzrostową, w 2018 roku z wartością 10,66% wzrósł do 18,19% w 2021 roku. Z kolei **współczynnik netto** dla ww. kategorii kształcenia – również wzrastał, w pierwszym roku monitoringu wyniósł 9,98%, podczas gdy w 2021 roku osiągnął wartość 16,08%. W analizowanych latach, również **szkoły policealne, w tym kolegia** były przedmiotem zainteresowania. **Współczynnik skolaryzacji brutto** 2018-2021 przekraczał 15%, natomiast **netto** – oscylował wokół 4%. W przypadku **branżowych szkół II stopnia** – niski **współczynnik brutto i netto** poniżej 1% wynika z faktu, że dopiero w roku szkolnym 2020/2021 po raz pierwszy odbył się nabór do klasy pierwszej w tego typu szkole. Z kolei niski **współczynnik brutto** (w granicach 1%) i **netto** (poniżej 1%) dla **szkół specjalnych przysposabiających do pracy** jest wynikiem tego, że edukacja w tych szkołach skierowana jest do konkretnej grupy uczniów tj. z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi.
- W latach 2018-2019 i 2021 wskaźnik dotyczący **osób dorosłych w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniu** w regionie był stabilny i wyniósł 3,2%. Spadek odnotowuje się w 2020 roku – 2,2%. Najwyższy odsetek osób dorosłych pobierających edukację był w 2022 roku – 5,4% (Polska – 7,6%).
- **Egzamin maturalny** w latach 2018-2022 zdało 36 874 uczniów na 45 054 absolwentów szkół ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych), którzy przystąpili do egzaminu dojrzałości (81,8%), przy czym zdawalności tego egzaminu w poszczególnych latach kształtowała się na następującym poziomie: 2018 rok – 84,4%, 2019 rok – 85,0%, 2020 rok – 78,2%, 2021 rok – 79,5%, 2022 rok – 82,6%.
- **egzamin zawodowy potwierdzający kwalifikacje zawodowe** zdało 46 298 (73,3%) absolwentów techników, branżowych szkół II stopnia, szkół policealnych oraz branżowych szkół I stopnia/zasadniczych szkół zawodowych (na 63 154 osób przystępujących do tego egzaminu).

- W latach 2018-2022 w szkołach ponadpodstawowych (ponadgimnazjalnych) zaplanowano łącznie **utworzenie 466 nowych kierunków kształcenia zawodowego**⁵⁶, z czego najwięcej (128) w 2021 roku.
- Liczba szkół realizujących **kształcenie modułowe** utrzymywała się na podobnym poziomie (10-12 szkół) i prowadzone było w następujących powiatach województwa: braniewski, etcki, giżycki, szczycieński, m. Elbląg oraz m. Olsztyn.
- Liczba **studentów szkół wyższych na 10 tys. ludności**, z roku na rok spadała. W roku akademickim 2018/2019 ogółem **na 10 tys. mieszkańców przypadało 190 studentów** na Warmii i Mazurach. Rok później ich liczba zmniejszyła się do 182 w regionie. W analizowanym roku (2020/2021), obserwuje się kolejny spadek do 177, z kolei w 2021/2022 do 173 osób.
- W przypadku liczby **studentów szkół wyższych na 10 tys. ludności w wieku 19-24 lata**, obserwuje się wahania z tendencją wzrostową. Według statystyki Urzędu Statystycznego w Olsztynie, w 2018/2019, na 10 tys. ludności w regionie, przypadało 2 706 studentów w wieku 19-24 lata. W kolejnym monitorowanym roku akademickim, odnotowano niewielki spadek do 2 679 studentów. Dwa lata później, tj. w roku akademickim 2020/2021, liczba słuchaczy zwiększyła się, osiągnęła wartość 2 891 osób na 10 tys. mieszkańców, by w 2021/2022 znów zmniejszyć się do 2 847 osób.
- W latach 2018-2022, **odsetek studentów kształcących się na kierunkach technicznych i przyrodniczych** w regionie przekraczał 19%. Jednakże, największy był w roku akademickim 2018/2019 - wyniósł 21,5%, rok później był o 1,9 p. proc. niższy tj. 19,6%. W roku akademickim 2020/2021 obserwuje się niewielki wzrost do 20,3% studentów, natomiast w ostatnim analizowanym roku 2021/2022 - znów odnotowuje się spadek do 19,1% studentów kształcących się na kierunkach technicznych i przyrodniczych.
- Spadek rok do roku odnotowuje się również w liczbie **absolwentów szkół wyższych na 10 tys. ludności** w regionie. W roku akademickim 2018/2019 na 10 tys. ludności przypadało 58 absolwentów, w kolejnym roku i dwa lata później ich liczba pozostała bez zmian, tj. 54 osoby. W ostatnim analizowanym roku 2021/2022 w odnotowuje się już tylko 51 absolwentów na 10 tys. ludności na Warmii i Mazurach.
- W przypadku **absolwentów kierunków technicznych i przyrodniczych**, odnotowuje się rok do roku ich spadek w województwie. Największy odsetek absolwentów w analizowanych kierunkach był w roku akademickim 2018/2019 – stanowili 22% wszystkich studiujących. W kolejnych latach odnotowuje się stopniowe zmniejszenie ich udziału, do 21,7% w 2019/2020, 19,1% w 2020/2021. W 2021/2022 stanowili już tylko 18% absolwentów kierunków technicznych i przyrodniczych (od roku 2018/2019 nastąpił spadek o 4 pkt proc.).
- W monitorowanym okresie 2018-2022, obserwuje się stopniowy spadek liczby **słuchaczy studiów podyplomowych na 10 tys. ludności** w województwie. W roku akademickim 2018/2019 na 10 tys. ludności przypadało 17,2 słuchaczy, podczas gdy w 2020/2021 już tylko 9,3 słuchaczy. Wzrost odnotowuje się w kolejnym roku tj. 2021/2022, ich liczba wzrosła do 10,3 słuchaczy.

⁵⁶ Dotyczy kierunków nowoutworzonych lub takich, które szkoła już prowadzi, dla których wymagana była nowa/ponowna opinia Rady (nowa w związku z zaleceniami Kuratora Oświaty).

- Podobna tendencja ma miejsce w przypadku liczby **sluchaczy studiów podyplomowych na 10 tys. ludności w wieku 25-64 lata**. Obserwuje się wyraźną różnicę pomiędzy rokiem akademickim 2018/2019, a 2020/2021, spadek z 29,8 do 16,3 słuchaczy na 10 tys. ludności w wieku 25-64 lata. Wzrost zainteresowania „podyplomówkami” odnotowuje się w 2021/2022, wówczas uczestnikami studiów podyplomowych na 10 tys. było 18,4 studentów.
- Mimo powstania szkół doktorskich, w latach 2018-2022, obserwuje się spadek liczby **sluchaczy studiów doktoranckich na 10 tys. ludności** w regionie. W roku akademickim 2018/2019 na 10 tys. ludności przypadało tylko 3,7 słuchaczy w województwie. W kolejnym roku, ich liczba spadła do 2,8 słuchaczy, w 2020/2021 do 2,2 słuchaczy i ostatecznie osiągnęła wartość 1,6 słuchaczy na 10 tys. ludności w 2021/2022.
- Wśród placówek zajmujących się wsparciem zawodowym nauczycieli, występują akredytowane przez Kuratora Oświaty w Olsztynie - Warmińsko-Mazurskie Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie i Elblągu. Analizując dane z obu ośrodków, największa liczba **nauczycieli podnoszących kwalifikacje** (28 339 osób) wystąpiła w 2021 roku, a najmniejsza rok później w 2022 roku (22 543 osoby).
- Jedną z form doskonalenia i doksztalcania nauczycieli poza ośrodkiem doskonalenia nauczycieli były obowiązkowe **staże nauczycieli w przedsiębiorstwach**. Z danych otrzymanych ze Starost Powiatowych/Urzędów Miast wynika, iż w ciągu 5 lat w szkoleniach branżowych łącznie wzięło udział 516 nauczycieli, najwięcej w 2022 roku – 124 nauczycieli, a najmniej w 2018 roku – 54 nauczycieli.
- W monitorowanym okresie liczba **instytucji kształcenia zawodowego (placówki i centra kształcenia zawodowego/placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego)** przedstawia się następująco:
 - ✓ według Kuratorium Oświaty (dane SIO) najwięcej instytucji odnotowano w 2019/2020 roku⁵⁷ (166 instytucji), a to oznacza spadek liczby instytucji kształcenia zawodowego w kolejnych latach monitoringowych - do 128 instytucji w 2021/2022 roku⁵⁸ (spadek o 38 instytucji). Spadek widoczny był szczególnie w przypadku szkół dla dorosłych (szkół podstawowych, gimnazjów⁵⁹, liceów ogólnokształcących) oraz szkół policealnych;
 - ✓ według Rejestru instytucji Szkoleniowych w latach 2018-2022 liczba instytucji szkoleniowych wpisanych do RIS wyniosła średnio ponad 6 tys. instytucji, najmniej instytucji odnotowano w okresie od stycznia do grudnia 2018 roku (617 instytucji), natomiast najwięcej w okresie od stycznia do grudnia 2022 roku (679 instytucji) – wzrost o 62 instytucje.
- W monitorowanym okresie liczba **osób dorosłych uczestniczących w kształceniu ustawicznym**⁶⁰ przedstawia się następująco:
 - ✓ według Kuratorium Oświaty (dane SIO) najwięcej osób dorosłych odnotowano w 2019/2020 roku⁶¹ (17 813 osób), a to oznacza spadek liczby osób w kolejnych latach monitoringowych - do 14 024 osób w 2021/2022 roku⁶² (spadek o 3 789 osób). Spadek liczby

⁵⁷ Dane za 2018/2019 rok są niepełne/nieporównywalne.

⁵⁸ Dane za 2022/2023 rok są niepełne/nieporównywalne.

⁵⁹ Związane jest to z wygaszaniem szkół.

⁶⁰ Bez nauczycieli.

⁶¹ Dane za 2018/2019 rok są niepełne/nieporównywalne.

⁶² Dane za 2022/2023 rok są niepełne/nieporównywalne.

osób widoczny był szczególnie w przypadku szkół dla dorosłych (szkół podstawowych, gimnazjów⁶³, liceów ogólnokształcących) oraz szkół policealnych (zwłaszcza dwóch ostatnich lat 2020-2021), a także centrów kształcenia zawodowego prowadzących turnusy dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników⁶⁴;

- ✓ według Rejestru Instytucji Szkoleniowych w latach 2018-2022 najwięcej osób dorosłych korzystało z usług instytucji szkoleniowych w 2021 roku – 268 710 osób, a najmniej rok wcześniej w 2020 roku (174 411 osób).
- W ciągu 5 lat do najpopularniejszych **obszarów szkoleń prowadzonych przez instytucje szkoleniowe** wpisanych do RIS należały kursy z zakresu: *usługi fryzjerskie, kosmetyczne, rozwój osobowości i kariery zawodowej oraz usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy*.

⁶³ Związane jest to z wygaszaniem szkół.

⁶⁴ Duża różnica w liczbie osób to wynik zmian organizacyjnych w roku 2019/2020-2020/2021.

WSKAŹNIKI PRIORYTETU III	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba bezrobotnych z grup defoworyzowanych, w tym					
✓ kobiety	30 694	26 509	28 435	24 019	22 541
✓ długotrwale bezrobotni	27 869	22 439	25 491	22 744	19 640
✓ niepełnosprawni	3 660	3 345	3 037	3 499	3 388
✓ mieszkańcy wsi	27 610	24 033	26 420	22 391	21 581
✓ korzystający ze świadczeń pomocy społecznej	1 952	1 736	1 703	1 427	1 238
✓ posiadający co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia	11 326	9 864	9 837	8 524	7 822
✓ posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia	139	124	90	92	100
✓ cudzoziemcy	89	74	100	87	394
Liczba bezrobotnych z grup defoworyzowanych objętych działaniami aktywizacyjnymi:					
✓ kobiety	17 581	16 248	12 184	14 136	15 283
✓ długotrwale bezrobotni	12 017	11 380	7 604	9 549	9 763
✓ niepełnosprawni	1 602	1 581	1 115	1 363	1 704
✓ mieszkańcy wsi	15 286	14 578	11 253	13 035	13 898
✓ korzystający ze świadczeń pomocy społecznej	5 121	5 077	3 876	1 044	1 019
✓ posiadający co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia	1 314	1 393	936	4 545	4 711
✓ posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia	87	99	72	b.d.	b.d.
✓ cudzoziemcy	59	44	32	62	522
Liczba indywidualnych planów działań opracowanych przez powiatowe urzędy pracy	70 523	64 815	59 400	54 375	54 530
Liczba partnerstw na rzecz rynku pracy, w których uczestniczyły powiatowe urzędy pracy	62	52	35	37	42
Liczba agencji zatrudnienia	182	206	197	192	183
Liczba i odsetek osób:					
✓ pełnozatrudnionych	233 582 (94,5%)	235 022 (94,7%)	221 226 (94,5%)	222 288 (94,7%)	b.d.
✓ niepełnozatrudnionych	13 709 (5,5%)	13 191 (5,3%)	12 959 (5,5%)	12 521 (5,3%)	b.d.
Liczba funkcjonujących:					
✓ spółdzielni socjalnych (aktywne według KRS)	97	95	93	97	96
✓ klubów integracji społecznej	47	48	48	47	45
✓ centrów integracji społecznej	10	10	10	10	10
✓ zakładów aktywności zawodowej	9	9	9	9	9
✓ warsztatów terapii zajęciowej	35	35	35	35	35
Liczba osób korzystających z usług:					
✓ klubów integracji społecznej (uczestnicy zajęć reintegracji społeczno-zawodowej)	1 138	1 385	1 052	1 236	1 162
✓ centrów integracji społecznej	1 153	1 037	950	1 164	1 385
✓ warsztatów terapii zajęciowej	1 456	1 488	1 481	1 484	1 493
Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	231	67	159	100	136
Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	102	176	62	79	116
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - w ramach Działania 11.1 Aktywne włączanie RPO WiM	307	1 248	1 226	1 459	1 139
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu - w ramach Działania 11.1 Aktywne włączanie RPO WiM	572	1 525	839	844	353

- W latach 2018-2022 nastąpił spadek **liczby bezrobotnych w większości defaworyzowanych grup**, przy czym największy odnotowano wśród osób długotrwale bezrobotnych (o 29,5%, tj. o 8 299 osób). W okresie tym systematycznie malała również liczba bezrobotnych aktywizowanych przez urzędy pracy. Spadek ten odnosi się zarówno do ogólnej liczby uczestników programów aktywizacyjnych, jak i poszczególnych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (gdzie największy spadek wystąpił w grupie bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej – o 4 102 osoby, tj. o 80,1% i osób długotrwale bezrobotnych o 18,8%, tj. o 2 254 osoby).
- Grupą wymagającą szczególnego wsparcia na rynku pracy są **osoby z niepełnosprawnościami**. Dla grupy tej dedykowane były specjalne programy, ich realizatorem był m.in. Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych, który w 28 programach zaktywizował 1 850 osób, PFRON, który swoimi działaniami objął ponad 2,2 tys. osób. Aktywność zawodowa (w różnych formach) jest także najczęstszym powodem, dla których niepełnosprawni opuszczają rejestry osób bezrobotnych. W latach 2018-2022 z tego powodu wyłączonych zostało 12 711 osób.
- **Jedną z grup defaworyzowanych na rynku pracy są kobiety**. Współczynnik aktywności zawodowej kobiet (pomimo jego wzrostu w ciągu 5-ciu lat o 3,7 pkt proc.) jest nadal niższy niż mężczyzn - odpowiednio 47,1% wobec 62,2% (według danych za 2022 roku). Różnica ta widoczna jest również w przypadku wskaźnika zatrudnienia (kobiety 45,7%, mężczyźni - 61,8%).
- **Polityka zatrudnieniowa związana z zatrudnieniem pracowników z zagranicy** nabrała w ostatnich latach szczególnego znaczenia. Do 2022 roku systematycznie rosła liczba wystawianych dokumentów w oparciu, o które cudzoziemcy mogli podjąć legalne zatrudnienie (tylko w 2021 roku wydano 68 440 oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom, powiatowe urzędy pracy wystawiły 987 zezwoleń na pracę sezonową, zaś Wojewoda Warmińsko-Mazurski wydał 6 573 zezwolenia). Wybuch wojny na Ukrainie spowodował zmiany w tym obszarze. W 2022 roku zmniejszyła się liczba wydawanych dokumentów, trzykrotnie zwiększyła się natomiast liczba cudzoziemców zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Pomimo, iż w analizowanym okresie priorytetem stały się inne działania, w latach 2018-2022 kontynuowano zadania mające na celu integrację mniejszości romskiej. W realizowanych inicjatywach uczestniczyło 412 osób.
- Działania na rzecz zwiększania szans na **podjęcie zatrudnienia osób odbywających karę pozbawienia wolności** przyniosły wymierny efekt w postaci 203 zrealizowanych projektów i ponad 3,0 tys. zaktywizowanych osób.
- Programy realizujące aktywizację społeczną i zawodową osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym realizował również Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, jako Instytucja Pośrednicząca Działania 11.1. Aktywne włączanie. W latach 2018-2022 wsparciem objęto 22,9 tys. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Po opuszczeniu programu 5 379 osób pracowało, a kwalifikacje uzyskały 9 942 osoby.
- Działania aktywizujące społecznie i zawodowo osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym są bardziej efektywne, gdy są dostosowane do potrzeb uczestników. Indywidualizowaniu wsparcia służą **Indywidualne Plany Działań**. W latach 2018-2022 powiatowe urzędy pracy opracowały ponad 303,6 tys. IPD.
- Podniesieniu efektywności działań służyły również **partnerstwa**, których celem była aktywizacja grup defaworyzowanych na rynku pracy. W okresie objętym monitoringiem powiatowe urzędy pracy zawarły 228 porozumień. Integracja podmiotów podejmujących działania na rzecz osób

zagrożonych wykluczeniem społecznym realizowana była również w ramach RPO WiM Działanie 11.3 Wsparcie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia, Poddziałanie 11.3.2 Koordynacja ekonomii społecznej w regionie. Efektem tych działań było m.in. 7 porozumień, 33 podmioty ekonomii społecznej objęte wsparciem, 2 174 pracowników lokalnych i regionalnych podmiotów działających wspólnie na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.

- Liczba podmiotów posiadających wpis do rejestru podmiotów prowadzących **agencje zatrudnienia** w województwie warmińsko-mazurskim wahała się od 182 (2018) do 206 (2019). Za ich pośrednictwem pracę podejmowało średnio 2 471 osób rocznie.
- Ograniczenie poziomu wykluczenia zawodowego obejmował aspekt **poprawy zdrowia mieszkańców Warmii i Mazur**. Działania realizowały wyspecjalizowane jednostki (Warmińsko-Mazurski Oddział Wojewódzki NFZ -266 podjętych inicjatyw) oraz instytucje realizujące projekty w ramach RPO WIM, Działanie 10.7 Aktywne i zdrowe starzenie się (podpisanych 16 umów).
- Wsparcia w procesie włączenia do rynku pracy wymagały również **osoby objęte zwolnieniami grupowymi**. W okresie objętym monitoringiem zapowiedzi zwolnień grupowych obejmowały 5 473 osoby (z czego 63,9% przypada na lata 2019-2020). Nie wszystkie zapowiedzi były zrealizowane, jednak i tak w wyniku zwolnień grupowych w regionie pracę straciło 3 085 osób. Między innymi dla tych osób przeznaczone było wsparcie outplacementowe, którym w latach 2018- 2022 objęto 736 osób.
- Jedną z form integracji z rynkiem pracy jest **wolontariat**. Działania na rzecz rozwoju tej formy realizowała w latach 2018-2022 m.in. W-M Wojewódzka Komenda OHP, która podjęła łącznie 44 inicjatywy w tym zakresie. Również pandemia pokazała, jak ważna jest praca wolontariuszy i organizacji koordynujących ich pracę. Na terenie naszego województwa funkcje taką pełni m.in. Centrum Wolontariatu działające przy FOS-ie.
- Pandemia, która miała miejsce w okresie objętym monitoringiem, w dużej mierze wymusiła rozwój niektórych form zatrudnienia, m.in. **pracy zdalnej**. W grudniu 2020 roku ponad 1/3 pracowników sektora usługowego pracowała w tym trybie. W latach 2018-2022 w regionie, zmniejszył się odsetek osób niepełnozatrudnionych (spadek o 0,2 pkt proc. do wartości 5,3%). Pracę tymczasową podjęło w tym okresie 38 843 osoby, z czego większość zatrudniona została w oparciu o umowy na podstawie prawa cywilnego. W poszczególnych latach odsetek tego typu umów wahał się od 56,8% (2019) do 90,9% (2022).
- Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym aktywizowane były przez **podmioty ekonomii społecznej**. Na koniec 2022 roku na terenie województwa funkcjonowało 96 spółdzielni socjalnych, 10 centrów integracji społecznej, 45 klubów integracji społecznej, 35 warsztatów terapii zajęciowej oraz 9 zakładów aktywności zawodowej.
- Aktywizacja zawodowa nie byłaby możliwa bez **nowych miejsc pracy**. W latach 2018-2022 w wyniku działań realizowanych w Poddziałaniu 11.3.1 Wsparcie przedsiębiorczości społecznej RPO WiM utworzono 693 miejsca pracy w przedsiębiorstwach społecznych, a 535 podmiotów ekonomii społecznych zostało objętych wsparciem. W okresie objętym monitoringiem realizowane były także działania mające na celu ochronę istniejących miejsc pracy w związku z trudnościami wynikającymi z ograniczenia działań przedsiębiorców w czasie pandemii. Dzięki podjętym działaniom w ramach Tarczy Antykryzysowej realizowanej przez FGŚP udało się utrzymać ponad 97,6 tys. miejsc pracy. Wsparciem przyznawanym przez powiatowe urzędy pracy

w formie dofinansowania przedsiębiorcom, organizacjom pozarządowym i innym podmiotom części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz składek objęto 43 693 pracowników.

- W latach 2018-2022 realizowane były też działania mające na celu poprawę dostępu do podstawowych usług społecznych wspierających rodziny zagrożone dysfunkcją. Działania te realizowane były głównie w ramach Działania 11.2 Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym RPO WiM. W latach 2018-2022 podpisano łącznie 363 umowy, w projektach wsparto 1 684 miejsca świadczenia usług społecznych, które istniały po zakończeniu projektu.
- W okresie 5-ciu lat objętych monitoringiem systematycznie rósł także odsetek gospodarstw z dostępem do Internetu – z 82,3% w 2018 roku do 92,2% w 2022 roku, zwiększał się również stopień wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach. Proces ten przyspieszyła znacząco pandemia COVID-19, a kompetencje cyfrowe stały się podstawowymi umiejętnościami człowieka.

PODSUMOWANIE

Ostatnie 5 lat, będące okresem monitorowania realizacji „Zaktualizowanej Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w województwie warmińsko-mazurskim do 2025 roku” to czas pandemii i wojny na Ukrainie mających wpływ na funkcjonowanie gospodarki, rynku pracy i życia społecznego. W latach 2020-2021 mieliśmy do czynienia z ograniczeniami związanymi z ochroną zdrowia i życia. To również okres, w którym priorytetem stała się ochrona zagrożonych miejsc pracy. W 2022 roku niekorzystne uwarunkowania dla gospodarki zostały spotęgowane skutkami nadal trwającej wojny na Ukrainie.

Pomimo tych wydarzeń bezrobocie w województwie warmińsko-mazurskim, w latach 2018-2022 zmniejszyło się, w tym samym czasie odnotowaliśmy również spadek stopy bezrobocia. Spadek poziomu bezrobocia był m.in. wynikiem utrzymującego się wysokiego odpływu z bezrobocia i mniejszej liczby osób rejestrujących się w urzędach pracy. Wyjątek stanowi jedynie 2020 rok, kiedy to z powodu wprowadzonego lockdownu aktywizacja zawodowa była praktycznie wstrzymana. Główną przyczyną wyłączeń z rejestrów powiatowych urzędów pracy, w całym monitorowanym okresie, było podejmowanie pracy przez osoby bezrobotne – ponad 55% wszystkich wyłączeń.

Do pozytywnych trendów, które wykształciły się w latach 2018-2021 zaliczyć można systematyczny spadek liczby biernych zawodowo. Trend ten został jednak zahamowany w 2022 roku, kiedy to ich populacja wzrosła. Grupa ta w dużej mierze stanowi rezerwę siły roboczej w regionie. W latach objętym monitoringiem obserwowaliśmy także wzrost wartości wskaźnika zatrudnienia oraz współczynnika aktywności zawodowej w województwie warmińsko-mazurskim. Pomimo tych zmian oba wskaźniki, w porównaniu do reszty kraju, znajdują się na stosunkowo niskim poziomie. W tej sytuacji kluczowe dla naszego regionu pozostaje kontynuowanie działań mających na celu zwiększenie zatrudnienia.

W celu zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców Warmii i Mazur publiczne służby zatrudnienia wraz z innymi podmiotami działającymi na rynku pracy, prowadziły działania skierowane do osób bezrobotnych, w szczególności do grup zagrożonych wykluczeniem mających trudności z wejściem lub powrotem na rynek pracy. Szczególny nacisk położono na aktywizację młodych bezrobotnych do 30. roku życia oraz osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia. Istotnym punktem w aktywizacji osób młodych okazały się staże. Do poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy przyczyniły się również działania Ochotniczych Hufców Pracy, które prowadzą kompleksową aktywizację zawodowo-edukacyjną osób młodych. Prowadzone działania na rzecz aktywizacji osób młodych przyniosły efekty w postaci zmniejszenia się udziału młodych bezrobotnych w ogólnym bezrobociu, wzrostu współczynnika aktywności zawodowej w tej grupie wiekowej oraz wskaźnika zatrudnienia.

Bardzo ważnym kierunkiem dla poprawy sytuacji regionalnego rynku pracy jest zwiększenie oraz przedłużenie aktywności zawodowej grupy osób powyżej 50. roku życia. Prowadzone działania skierowane do tej grupy, podobnie jak w przypadku młodzieży, przełożyły się na wymierne efekty w postaci zmniejszenia udziału w ogólnym bezrobociu oraz wzrostu wskaźników obrazujących aktywność ekonomiczną osób w tej grupie wiekowej. Niemniej jednak, wobec zachodzących zmian demograficznych powodujących spadek liczby i starzenie się mieszkańców regionu, w dalszym ciągu konieczne jest kontynuowanie działań skierowanych do tej grupy. Ważne jest utrzymanie i zachęcanie osób powyżej 50. roku życia do jak najdłuższego pozostawania aktywnym na rynku pracy przez wykorzystanie różnych instrumentów - zachęt dla pracodawców chcących zatrudnić osoby starsze, niwelowania barier, jakimi są niedostosowane lub nieaktualne kwalifikacje zawodowe, realizację programów prozdrowotnych.

Działania mające na celu wspieranie aktywności zawodowej i mobilności na rynku pracy skierowane było do pozostałych bezrobotnych mieszkańców naszego regionu. Zadanie to realizowane było m.in. poprzez: umożliwienie tym osobom udziału w różnych formach kształcenia ustawicznego (szkoleniach, studiach podyplomowych), udzielaniu wsparcia w postaci zwrotów kosztów zakwaterowania lub dojazdu w związku z udziałem w różnych rodzajach formach aktywizacji zawodowej, przyznawaniu bonów na zasiedlenie dającym możliwość podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania. W okresie objętym monitoringiem, wpływ na mobilność mieszkańców regionu miały również działania pośredników sieci EURES.

Trudna sytuacja spowodowana pandemią oraz wybuchem wojny na Ukrainie spowodowała jednak spadek liczby nowoutworzonych miejsc pracy oraz ofert pracy dostępnych w powiatowych urzędach pracy. Istotnym dla rozwoju regionu oraz rynku pracy jest to, aby liczba miejsc pracy rosła i aby były one trwałe, dobrej jakości, innowacyjne i konkurencyjne. W tym też kierunku w okresie objętym monitoringiem kontynuowano działania rozpoczęte w latach wcześniejszych. Na terenie Warmii i Mazur funkcjonuje szereg podmiotów i instytucji, które charakterem swojej działalności wpisują się w realizację działań na rzecz rozwoju innowacyjnych i konkurencyjnych miejsc pracy m.in.: Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie, Elbląski Park Technologiczny, Park Naukowo-Technologiczny w Ełku, Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny. W działania te angażuje się również Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Rozwój nowych inwestycji w regionie wspierają także specjalne strefy ekonomiczne.

W tworzeniu miejsc pracy istotną rolę odgrywa również samozatrudnienie. Aby było ono trwałe, oprócz wsparcia finansowego, którego brak jest często barierą w drodze do własnego biznesu, niezbędna jest pomoc doradcza. Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, wraz z powiatowymi urzędami pracy oraz innymi z instytucjami rynku pracy i otoczenia biznesu, tj.: Urzędem Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Warmińsko-Mazurską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. czy Bankiem Gospodarstwa Krajowego w latach 2018-2022 realizował projekty oraz działania w ramach programów operacyjnych, które zaowocowały pomocą w dostępie do szkoleń oraz środków finansowych na rozwój przedsiębiorczości. Również Warmińsko-Mazurska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy w Olsztynie realizowała zadania mające na celu promowanie przedsiębiorczości wśród młodzieży. W kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży zaangażowane były również szkoły różnego szczebla.

Jednym z kluczowych czynników rozwoju społeczno-ekonomicznego regionu jest także poziom wykształcenia mieszkańców. W województwie warmińsko-mazurskim w latach 2018-2022 zaobserwowaliśmy duży spadek odsetka ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym, przy jednocześnie wzroście udziału procentowego osób z wykształceniem wyższym. Z roku na rok w regionie obserwujemy jednak rosnący odsetek absolwentów techników i szkół branżowych I-ego stopnia. Stąd też tak ważne jest dopasowanie kierunków kształcenia zawodowego ściśle do potrzeb przedsiębiorców z Warmii i Mazur. Osiągnąć to można m.in. dzięki współpracy szkół z pracodawcami. W okresie objętym monitoringiem, współpraca taka w województwie warmińsko-mazurskim była kontynuowana, a szkoły ponadgimnazjalne/ponadpodstawowe coraz częściej wychodzą na przeciw oczekiwaniom pracodawców, wspólnie podejmując szereg inicjatyw umożliwiających uczniom nabycie praktycznych umiejętności i doświadczenia zawodowego. Istotnym elementem wiążącym potrzeby rynku pracy z wyborem kierunku kształcenia jest praca doradców zawodowych, którzy już na wczesnym etapie edukacji powinni umożliwiać uczniom zapoznanie się ze specyfiką poszczególnych zawodów. Ścisła współpraca szkoły, pracodawcy oraz ucznia gwarantuje osiągnięcie względnej synergii na rynku pracy.

Pomimo rosnącego odsetka osób z wykształceniem wyższym, w regionie systematycznie maleje liczba studentów, u których na przestrzeni lat obserwujemy wzrost zainteresowania studiami medycznymi oraz spadek osób kształcących się na kierunkach technicznych i przyrodniczych. Stopniowo zmniejsza się także liczba słuchaczy studiów podyplomowych oraz słuchaczy studiów doktoranckich na 10 tys. ludności. Za pozytywny należy uznać fakt zaangażowania pracodawców i innych podmiotów w tworzenie kierunków kształcenia i studiów podyplomowych, a także udział pracodawców w innych inicjatywach takich jak praktyki zawodowe, projekty naukowe czy ich zaangażowanie we współpracę z akademickimi biurami karier.

Czynnikiem oddziałującym na rozwój społeczno-gospodarczy regionu jest kształcenie ustawiczne jego mieszkańców. Istotna jest zatem popularyzacja idei uczenia się przez całe życie, zwiększenie dostępu do informacji o kształceniu ustawicznym oraz wzmocnienie instytucjonalnego, finansowego i kadrowego wsparcia. Wsparciem, wychodzącym naprzeciw oczekiwaniom osób chcących zdobywać wiedzę oraz podnosić swoje kwalifikacje, w województwie warmińsko-mazurskim zajmują się m.in.: szkoły dla dorosłych (formy szkolne) oraz szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, placówki oświatowe, placówki kształcenia ustawicznego, centra kształcenia ustawicznego, instytucje rynku pracy (formy pozaszkolne).

Źródłem finansowania wielu działań nakierowanych na poszerzanie wiedzy oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych są środki EFS. Efektem realizacji RPO WIM 2014-2020 w Osi Priorytetowej Kadr dla gospodarki są Działania 2.3 Rozwój kompetencji i umiejętności osób dorosłych (Poddziałanie 2.3.1 Rozwój kompetencji i umiejętności osób dorosłych z grup dewaloryzowanych oraz 2.3.2 Rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych osób dorosłych) dzięki którym - 18 247 osób z grup defaworyzowanych (narastająco według stanu na 31.12.2022 roku) uzyskało kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu (dotyczy to 79 projektów o łącznej wartości ponad 128,9 mln zł). Dużą rolę, we wspieraniu kształcenia ustawicznego odgrywają także środki Krajowego Funduszu Szkoleniowego, przeznaczone na inwestycje w potencjał kadrowy firm. W latach 2018-2022 na kształcenie ustawiczne przeznaczono kwotę 33 746,2 tys. zł, co umożliwiło zdobycie dodatkowych kwalifikacji przez blisko 16 tys. pracowników i ich pracodawców.

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego wywierają również duży wpływ na integrację społeczną i zawodową osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Z ich udziałem tworzone są m.in. placówki zajmujące się opieką nad dziećmi do lat 3. Łatwiejszy dostęp do tych usług powoduje, iż rodzice dzieci – głównie kobiety chętniej podejmują decyzję o powrocie na rynek pracy. Niskie wskaźniki aktywności ekonomicznej kobiet powodują, że w okresie objętym monitoringiem realizowanych zadań było wiele działań służących pobudzeniu ich obecności na rynku pracy. Ponadto w latach 2018-2022 kontynuowane były działania, mające na celu zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym. Aktywizacja zawodowa stanowiła również bardzo ważny element wychowawczy osób, które zakończyły lub odbywają karę pozbawienia wolności. Wsparcia udzielonego przez instytucje związane z rynkiem pracy wymagały również osoby zagrożone planowanymi zwolnieniami grupowymi. W działaniach mających na celu ograniczanie poziomu wykluczenia społecznego i zawodowego, szczególnie istotna jest indywidualna praca z osobami zagrożonymi tym zjawiskiem, czemu służą m.in. indywidualne plany działań. Elementem podnoszącym efektywność działań wspierających aktywność społeczną i zawodową tych grup jest także współpraca podmiotów działających na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem.

Narzędzia służące włączeniu społecznemu i zawodowemu grup szczególnie zagrożonych marginalizacją społeczną dostarcza także ekonomia społeczna. Ważnym ogniwem regionalnej polityki społecznej są usługi reintegracji społecznej i zawodowej realizowane przez podmioty ekonomii społecznej. Mając na względzie efekty działalności tych podmiotów, działania zmierzające w kierunku rozwoju tych instytucji powinny być dalej kontynuowane.

Jedną z przyczyn spadku poziomu bezrobocia w regionie, utrzymania miejsc pracy mimo trudnej sytuacji społeczno-gospodarczej była m.in. duża finansowa pomoc dla przedsiębiorstw w ramach Tarczy Antykryzysowej. Od 1 kwietnia 2020 roku do końca maja 2022 roku w ramach Tarczy Antykryzysowej działaniami powiatowych urzędów pracy wsparto łącznie 99,0 tys. podmiotów. W Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Olsztynie środki FGŚP przyczyniły się do ochrony 97,6 tys. miejsc pracy.

W okresie ostatnich pięciu lat z Funduszu Pracy wydatkowano 1 327,3 mln zł na aktywizację osób bezrobotnych, dzięki tym środkom zaktywizowano blisko 84 tys. osób. Dzięki środkom RPO WiM (Oś Priorytetowa 10 Regionalny Rynek Pracy) wsparciem objętych zostało 100 975 osób, 8 045 osób otrzymało środki na podjęcie działalności gospodarczej. W rezultacie po zakończeniu udziału w projekcie: pracuje 33 275 osób, 7 785 osób uzyskało kwalifikacje, utworzonych zostało 8 352 małych przedsiębiorstw. Efekty te uzyskano w wyniku realizacji 396 umów o wartości 190,9 tys. € (w tym środki EFS 165,7 tys. €)⁶⁵.

Do 2021 roku w województwie warmińsko-mazurskim systematycznie rosła liczba pracowników z zagranicy. Sytuacja zmieniła się w 2022 roku, po wybuchu wojny na Ukrainie. Zmieniająca się sytuacja międzynarodowa, w połączeniu z potrzebami regionalnego rynku pracy, na którym cudzoziemcy, a przede wszystkim obywatele Ukrainy odgrywali ważną rolę, powodowała, że kluczowego znaczenia nabrała kwestia sprawnego zarządzania migracją. Należało dołożyć starań, aby napływający do nas uchodźcy, nie tylko mieli zapewniony pobyt, ale również możliwość legalnego zatrudnienia. Należało przy tym pamiętać, aby zatrudnienie cudzoziemców nie rzutowało w negatywny sposób na sytuację polskich pracowników.

Pandemia, mająca miejsce w okresie monitoringu *Zaktualizowanej Strategii* spowodowała rozwój elastycznych form zatrudnienia, pokazała również jak ważna jest praca wolontariuszy, wykonywana nie tylko w kontekście integracji z rynkiem pracy. W okresie pandemii działania skupiały się głównie na zapewnieniu zdrowia mieszkańców regionu zagrożonego przez COVID-19. Nie należy jednak zapominać o projektach realizowanych w dłuższej perspektywie, których celem było m.in. zapobieganie przedwczesnemu opuszczaniu rynku pracy z powodów zdrowotnych. Temu celowi służyły działania dotyczące profilaktyki zdrowotnej podejmowane przez Warmińsko-Mazurski Oddział Wojewódzki NFZ oraz inne jednostki realizujące projekty w ramach RPO WiM. Wobec zmian demograficznych, których konsekwencją jest zmniejszająca się liczba i wiek zasobów siły roboczej, uzasadnionym stało się kontynuowanie tych działań.

⁶⁵ W oparciu o „Sprawozdanie roczne za rok 2022 z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020”.

ZAŁĄCZNIKI

Liczba osób, które ukończyły szkolenie oraz liczba osób, które podjęły pracę w trakcie lub po ukończeniu szkolenia w latach 2018-2022

			Poszukujący pracy				wybrane kategorie bezrobotnych (z rubryki 5)												
	Wyszczególnienie	Ogółem (r. 2+5)	Ogółem	z rubryki 2 cudzo- ziemcy	z rubryki 2 niepełno- sprawni	z rubryki 1 bezrobotni	kobiety	do 30. roku ży- cia	w tym do 25. roku życia	długotrwale bezrobotni	powyżej 50. roku życia	w tym powyżej 60. roku życia	korzystający ze świadczeń pomocy spo- łecznej	posiadający co najmniej jedno dziecko do 6. roku ży- cia	posiadający co najmniej jedno dziecko nie- pełno- sprawne do 18. roku ży- cia	niepełno- sprawni	zamieszkali na wsi	cudzo- ziemcy	w tym z krajów EOG i Szwajcarii
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
2018	ukończyły szkole- nie	1 685	17	0	10	1 668	324	701	392	326	151	26	10	262	X	62	721	4	2
	podjęły pracę w trakcie lub po ukończeniu szkole- nia	1 246	4	0	3	1 242	239	572	316	186	101	16	6	207	X	43	566	3	1
2019	ukończyły szkole- nie	1 483	15	0	7	1 468	251	656	363	205	146	20	11	272	X	34	703	4	2
	podjęły pracę w trakcie lub po ukończeniu szkole- nia	1 115	0	0	0	1 115	205	511	284	131	102	9	8	211	X	28	543	2	0
2020	ukończyły szkole- nie	747	8	0	4	739	118	365	208	98	50	11	2	106	X	28	380	4	0
	podjęły pracę w trakcie lub po ukończeniu szkole- nia	512	2	0	0	510	74	255	152	61	26	6	0	72	X	17	267	3	0
2021	ukończyły szkole- nie	1 274	9	0	6	1 265	270	533	266	234	112	12	5	214	X	40	566	3	1
	podjęły pracę w trakcie lub po ukończeniu szkole- nia	866	1	0	1	865	194	391	195	125	75	4	3	133	X	25	395	2	1
2022	ukończyły szkole- nie	1 695	17	2	5	1 678	465	650	380	239	127	22	1	228	X	59	755	96	0
	podjęły pracę w trakcie lub po ukończeniu szkole- nia	1 145	2	1	0	1 143	309	443	264	132	79	13	0	160	X	41	519	37	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych wygenerowanych z systemu CeSAR.

Funkcjonowanie Krajowego Funduszu Szkoleniowego w latach 2018-2022*

Wyszczególnienie			Pracodawcy (podmioty), którzy złożyli wniosek o przyznanie środków z KFS	Pracodawcy (podmioty), którzy otrzymali środki z KFS	Pracodawcy (podmioty), którzy złożyli wniosek o przyznanie środków z KFS	Pracodawcy (podmioty), którzy otrzymali środki z KFS	Pracodawcy (podmioty), którzy złożyli wniosek o przyznanie środków z KFS	Pracodawcy (podmioty), którzy otrzymali środki z KFS	Pracodawcy (podmioty), którzy złożyli wniosek o przyznanie środków z KFS	Pracodawcy (podmioty), którzy otrzymali środki z KFS	Pracodawcy (podmioty), którzy złożyli wniosek o przyznanie środków z KFS	Pracodawcy (podmioty), którzy otrzymali środki z KFS
0			2018	2018	2019	2019	2020	2020	2021	2021	2022	2022
Ogółem			1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
z tego za-trudniający	1 - 9 osób	01	824	569	1194	896	1375	909	1701	996	1622	954
	10 - 49 osób	02	531	349	732	534	892	565	1170	632	1026	583
	50 - 249 osób	03	168	114	250	188	258	182	306	199	362	214
	250 i więcej osób	04	86	70	155	121	172	122	163	118	172	116
		05	39	36	57	53	53	40	62	47	62	41
z tego według sekcji PKD	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	06	11	6	8	7	7	4	15	6	15	9
	Górnictwo i wydobywanie	07	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3
	Przetwórstwo przemysłowe	08	117	88	167	138	156	101	150	99	186	111
	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	09	6	6	7	7	3	2	17	13	9	6
	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	10	23	18	23	21	45	36	39	30	33	28
	Budownictwo	11	76	52	104	79	108	88	167	96	115	63
	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	12	81	55	130	96	183	119	169	105	214	129
	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	13	16	9	84	52	71	47	131	81	144	82
	Transport i gospodarka magazynowa	14	39	29	50	36	61	41	71	42	66	43
	Informacja i komunikacja	15	12	7	13	10	14	10	38	22	30	16
	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	16	7	3	15	13	13	11	16	10	17	9
	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	17	6	4	9	8	15	12	14	8	10	10
	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	18	90	54	137	94	148	91	152	91	184	108
	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	19	15	11	16	11	27	14	30	15	27	11
	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	20	9	7	17	14	31	19	32	27	16	13
	Edukacja	21	46	33	88	65	115	72	115	68	126	71
	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	22	89	56	117	90	122	89	179	102	154	105
	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	23	4	3	11	10	16	8	16	10	11	7
	Pozostała działalność usługowa	24	176	127	198	145	240	145	350	171	261	130
	Organizacje i zespoły eksterytorialne	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Działalność niezidentyfikowana	27	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0

Źródło: *Lata 2018-2020 - Sprawozdanie MRPiPS-01 zał. 4, Rok 2021 - Sprawozdanie MRPiT-01 zał. 2, Rok 2022 - Sprawozdanie MRiPS-01 zał. 2.

Struktura osób bezrobotnych do 30. r.ż. w latach 2018-2022

Wyszczególnienie		2018				2019				2020				2021				2022			
		Do 30 r.ż.	% do bezrobotnych w tej grupie wiekowej	w tym:		Do 30 r.ż.	% do bezrobotnych w tej grupie wiekowej	w tym:		Do 30 r.ż.	% do bezrobotnych w tej grupie wiekowej	w tym:		Do 30 r.ż.	% do bezrobotnych w tej grupie wiekowej	w tym:		Do 30 r.ż.	% do bezrobotnych w tej grupie wiekowej	w tym:	
				Do 25 r.ż.	% do bezrob. w tej grupie wiekowej			Do 25 r.ż.	% do bezrob. w tej grupie wiekowej			Do 25 r.ż.	% do bezrob. w tej grupie wiekowej			Do 25 r.ż.	% do bezrob. w tej grupie wiekowej			Do 25 r.ż.	% do bezrob. w tej grupie wiekowej
Ogółem		14 224	100%	6 951	100%	12 324	100%	6 070	100%	13 466	100%	6 609	100%	10 658	100,0%	5 214	100%	10 361	100%	5 516	100%
Wybrane kategorie	kobiety	9 747	68,5%	4 581	65,9%	8 490	68,9%	4 012	66,1%	8 763	65,1%	4 075	61,7%	7 101	66,6%	3 296	63,2%	6 607	63,8%	3 243	58,8%
	długotrwale bezrobotni	4 951	34,8%	1988	28,6%	3 934	31,9%	1 547	25,5%	4 157	30,9%	1 574	23,8%	b.d.	b.d.	1 746	33,5%	b.d.	b.d.	1 367	24,8%
	posiadający co najmniej 1 dziecko do 6 r.ż.	5 085	35,7%	2104	30,3%	4 376	35,5%	1 745	28,7%	4 050	30,1%	1 529	23,1%	b.d.	b.d.	1 360	26,1%	b.d.	b.d.	1 156	21,0%
	niepełnosprawni	222	1,6%	85	1,2%	186	1,5%	90	1,5%	171	1,3%	63	1,0%	b.d.	b.d.	162	3,1%	b.d.	b.d.	181	3,3%
wykształcenie	wyższe	1 217	8,6%	232	3,3%	1 046	8,5%	212	3,5%	1 043	7,7%	181	2,7%	1 057	9,9%	208	4,0%	910	8,8%	215	3,9%
	policealne i średnie zawodowe	2 246	15,8%	1 095	15,8%	2 046	16,6%	985	16,2%	2 142	15,9%	1 013	15,3%	2 538	23,8%	1 333	25,6%	2420	23,4%	1 393	25,3%
	średnie ogólnokształcące	2 012	14,1%	993	14,3%	1 767	14,3%	891	14,7%	1 843	13,7%	910	13,8%	2 162	20,3%	1 131	21,7%	2055	19,8%	1 091	19,8%
	zasadnicze zawodowe	1 711	12,0%	880	12,7%	1 462	11,9%	731	12,0%	1 474	10,9%	739	11,2%	2 084	19,6%	1 063	20,4%	2346	22,6%	1 446	26,2%
	gimnazjalne i poniżej	2 561	18,0%	1 381	19,9%	2 169	17,6%	1 193	19,7%	2 261	16,8%	1 232	18,6%	2 817	26,4%	1 459	28,0%	2630	25,4%	1 371	24,9%
czas pozostawania bez pracy w miesiącach	do 1 miesiąca	872	6,1%	474	6,8%	859	7,0%	468	7,7%	680	5,0%	368	5,6%	1 329	12,5%	729	14,0%	1449	14,0%	878	15,9%
	od 1 do 3 miesięcy	2 078	14,6%	1 154	16,6%	1 853	15,0%	1 007	16,6%	1 731	12,9%	987	14,9%	2 542	23,9%	1 421	27,3%	2987	28,8%	1 834	33,2%
	od 3 do 6 miesięcy	1 580	11,1%	819	11,8%	1 576	12,8%	831	13,7%	1 502	11,2%	798	12,1%	1 858	17,4%	1 048	20,1%	2040	19,7%	1 259	22,8%
	od 6 do 12 miesięcy	1 475	10,4%	635	9,1%	1 314	10,7%	591	9,7%	1 508	11,2%	686	10,4%	1 620	15,2%	761	14,6%	1324	12,8%	597	10,8%
	od 12 do 24 miesięcy	1 724	12,1%	828	11,9%	1 401	11,4%	610	10,0%	1 739	12,9%	752	11,4%	1 670	15,7%	746	14,3%	1215	11,7%	512	9,3%
	pow. 24	2 018	14,2%	671	9,7%	1 517	12,3%	505	8,3%	1 531	11,4%	484	7,3%	1 639	15,4%	509	9,8%	1346	13,0%	436	7,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

Struktura osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia w latach 2018-2022

Wyszczególnienie		2018		2019		2020		2021		2022	
		liczba osób powyżej 50. roku życia	% do bezrob. w tej grupie wiekowej	liczba osób powyżej 50. roku życia	% do bezrob. w tej grupie wiekowej	liczba osób powyżej 50. roku życia	% do bezrob. w tej grupie wiekowej	liczba osób powyżej 50. roku życia	% do bezrob. w tej grupie wiekowej	liczba osób powyżej 50. roku życia	% do bezrob. w tej grupie wiekowej
Ogółem		15 089	100%	13 062	100%	14 179	100%	12 004	100,0%	11 226	100%
wybrane kategorie	kobiety	5 941	39,4%	5 135	39,3%	5 317	37,5%	4 627	38,5%	4 289	38,2%
	długotrwale bezrobotni	9 185	60,9%	7 676	58,8%	8 375	59,1%	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	posiadający co najmniej 1 dziecko do 6 r.ż.	49	0,3%	42	0,3%	54	0,4%	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	niepełnosprawni	1 923	12,7%	1770	13,6%	1569	11,1%	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
wykształcenie	wyższe	550	3,6%	487	3,7%	553	3,9%	507	4,2%	480	4,3%
	policealne i średnie zawodowe	2 659	17,6%	2 236	17,1%	2 416	17,0%	1 976	16,5%	1 831	16,3%
	średnie ogólnokształcące	591	3,9%	486	3,7%	534	3,8%	461	3,8%	448	4,0%
	zasadnicze zawodowe	5 031	33,3%	4 416	33,8%	4 831	34,1%	4 111	34,2%	3 836	34,2%
	gimnazjalne i poniżej	6 258	41,5%	5 437	41,6%	5 845	41,2%	4 949	41,2%	4 631	41,3%
czas pozostawania bez pracy w miesiącach	do 1 miesiąca	1 462	9,7%	1 244	9,5%	955	6,7%	894	7,4%	966	8,6%
	od 1 do 3 miesięcy	2 926	19,4%	2 565	19,6%	2 243	15,8%	2 107	17,6%	2 230	19,9%
	od 3 do 6 miesięcy	1 923	12,7%	1 826	14,0%	1 702	12,0%	1 381	11,5%	1 464	13,0%
	od 6 do 12 miesięcy	2 179	14,4%	2 047	15,7%	2 894	20,4%	1 766	14,7%	1 711	15,2%
	od 12 do 24 miesięcy	2 159	14,3%	1 949	14,9%	2 835	20,0%	2 182	18,2%	1 590	14,2%
	pow. 24	4 440	29,4%	3 431	26,3%	3 550	25,0%	3 674	30,6%	3 265	29,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy.

**Obszar szkoleń instytucji szkoleniowych zarejestrowanych w Rejestrze Instytucji Szkoleniowych
w latach 2018-2022**

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
1 - Podstawowe programy ogólne, w tym: kształcenie umiejętności pisania, czytania i liczenia	26	20	10	14	16
2 - Rozwój osobowości i kariery zawodowej	755	681	702	641	751
3 - Szkolenie nauczycieli i nauka o kształceniu	549	291	271	294	279
4 - Sztuka, kultura, rzemiosło artystyczne	124	96	109	92	89
5 - Nauki humanistyczne (bez języków obcych) i społeczne, w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, politologia, etnologia, geografia	52	33	26	15	26
6 – Języki obce	202	197	175	149	140
7 - Dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna	11	10	6	5	4
8 - Sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	185	213	214	198	218
9 - Rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	206	159	164	158	176
10 - Zarządzanie i administrowanie	209	220	219	206	233
11 - Prace sekretarskie i biurowe	50	53	54	50	50
12 - Prawo	93	93	81	70	58
13 - Nauki o życiu i nauki przyrodnicze, w tym: biologia, zoologia, chemia, fizyka	6	6	6	3	5
14 - Matematyka, statystyka	6	8	6	1	2
15 - Informatyka i wykorzystanie komputerów	250	264	286	252	248
16 - Technika i handel artykułami technicznymi, w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, na-prawa i konserwacja pojazdów	143	165	187	164	133
17 - Górnictwo i przetwórstwo przemysłowe, w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny	3	4	2	1	7
18 - Architektura i budownictwo	115	101	91	77	63
19 - Rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo	60	65	55	56	58
20 - Weterynaria	7	11	10	10	15
21 - Opieka zdrowotna	168	183	146	151	110
22 - Opieka społeczna, w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat	103	105	104	104	100
23 - Ochrona własności i osób	30	32	31	13	17
24 - Ochrona środowiska	9	7	4	3	3
25 - Usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja	69	66	56	56	45
26 - Usługi gastronomiczne	104	98	128	123	134
27 - Usługi fryzjerskie, kosmetyczne	531	605	730	857	904
28 - Usługi krawieckie, obuwnicze	11	9	14	12	12
29 - Usługi stolarskie, szklarskie	34	33	34	26	20
30 - Usługi transportowe, w tym: kursy prawa jazdy	545	517	500	417	446
31 - Pozostałe usługi	153	155	145	117	128
32 - BHP	174	180	143	126	141
33 - Nauka aktywnego poszukiwania pracy	31	32	24	24	19
34 - Inne obszary szkoleń	382	379	370	404	482
LEGENDA:					
Stopień zainteresowania szkoleniem					
	Bardzo popularne		Średnio popularne		Mało popularne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Rejestru Instytucji Szkoleniowych

Zrealizowane przez Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych inicjatywy na rzecz osób niepełnosprawnych w latach 2018-2022

Zatrudnienie wspomagane II

Projekt „Zatrudnienie wspomagane II” współfinansowany jest ze środków PFRON.

Beneficjenci projektu korzystali ze wsparcia trenera pracy psychologa, tłumacza języka migowego. Zrealizowano 1 Diagnozę Praktycznych Umiejętności Zawodowych, 5 prób pracy oraz 26 staży zawodowych. W ramach projektu 17 osób znalazło pracę.

Zatrudnienie wspomagane IV

Projekt „Zatrudnienie wspomagane IV” współfinansowany jest ze środków PFRON. Realizowany na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Beneficjenci projektu korzystali ze wsparcia trenera pracy, psychologa, tłumacza języka migowego, asystenta osobistego. Zrealizowano 4 staże zawodowe. W ramach projektu zatrudnienie zdobyło 16 osób (67%).

Zatrudnienie Wspomagane V

Projekt „Zatrudnienie Wspomagane V” współfinansowany jest ze środków PFRON. Realizowany na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Beneficjenci projektu korzystali ze wsparcia trenera pracy, psychologa, tłumacza języka migowego. W ramach projektu zatrudnienie zdobyło 10 osób (42%). Zrealizowano 5 staży zawodowych i 4 szkolenia zawodowe. Uczestnicy otrzymali zwrot kosztów dojazdu, stypendia stażowe i szkoleniowe.

Zatrudnienie Wspomagane VI

Projekt „Zatrudnienie Wspomagane VI” współfinansowany jest ze środków PFRON. Realizowany na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Beneficjenci projektu korzystali ze wsparcia trenera pracy, psychologa, tłumacza języka migowego. W ramach projektu zatrudnienie zdobyło 27 osób (51%). Zrealizowano 8 staży zawodowych i 8 szkoleń zawodowych. Uczestnicy otrzymali zwrot kosztów dojazdu, stypendia stażowe i szkoleniowe. Wskaźnik dodatkowy, wzrost zdolności do poszukiwania pracy, podjęcia i utrzymania, wyniósł 100% (badanie ankietowe).

Zatrudnienie Wspomagane VII

Projekt „Zatrudnienie Wspomagane VII” współfinansowany jest ze środków PFRON. Realizowany na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Beneficjenci projektu korzystali ze wsparcia trenera pracy, psychologa, tłumacza języka migowego. W ramach projektu zatrudnienie zdobyło 8 osób (44%). Zrealizowano 3 staże zawodowe i 3 szkolenia zawodowe. Uczestnicy otrzymali zwrot kosztów dojazdu, stypendia stażowe i szkoleniowe. Wskaźnik dodatkowy, wzrost zdolności do poszukiwania pracy, podjęcia i utrzymania, wyniósł 100% (badanie ankietowe).

Biuro Karier

Projekt „Biuro Karier” dofinansowany ze środków PFRON. W ramach tego projektu prowadzone były Biura Karier w dwóch województwach: warmińsko-mazurskim (Olsztyn) i pomorskim (Gdańsk) - Projekt polega na pomocy osobom niepełnosprawnym w znalezieniu pracy poprzez:

- poradnictwo psychologiczne i doradztwo zawodowe,
- przygotowanie Indywidualnych Planów Działania - planów drogi życiowej i zawodowej,
- wsparcie pośrednika pracy - aktywne poszukiwanie pracy na otwartym rynku,
- warsztaty aktywizujące z doradcą zawodowym i psychologiem,
- indywidualne szkolenia zawodowe dla części beneficjentów,
- wsparcie specjalisty ds. aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- staże zawodowe.

Pracę w okresie realizacji projektu podjęło 16 osób.

Biuro Karier III

Projekt Biuro Karier III dofinansowany ze środków PFRON. W ramach tego projektu prowadzone są Biura Karier w dwóch województwach: warmińsko-mazurskim (Olsztyn) i pomorskim (Gdańsk) - Projekt polega na pomocy osobom niepełnosprawnym w znalezieniu pracy poprzez:

- *poradnictwo psychologiczne i doradztwo zawodowe,*
- *przygotowanie Indywidualnych Planów Działań - planów drogi życiowej i zawodowej,*
- *wsparcie pośrednika pracy - aktywne poszukiwanie pracy na otwartym rynku, warsztaty kompetencji cyfrowych, wsparcie specjalisty ds. aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, staże zawodowe.*

Pracę w wymienionym okresie realizacji projektu podjęło 21 osób.

Prawdziwa praca

Projekt „Prawdziwa praca” finansowany ze środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Umowa zawarta z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Wsparcie dla 40 osób z niepełnosprawnościami - uczestników projektu. Wsparcie indywidualne realizowane było przez pośrednika pracy, doradcę zawodowego, trenera pracy i psychologa.

Projekty realizowane na rzecz społeczności romskiej przez placówki oświatowe w latach 2018-2022

W 2018 roku zrealizowano 6 projektów:

- *Pieśni ukryte w cygańskiej duszy* – III Międzyszkolny Konkurs Poezji Romskiej dla uczniów i szkół podstawowych miasta Olsztyna. Celem tego zadania było podkreślenie oryginalności i wyjątkowości kultury romskiej na tle kultury polskiej i innych kultur europejskich, zapoznanie uczniów z tradycjami, kulturą i historią Romów, wzmacnianie pozytywnego wizerunku dziecka romskiego jako członka społeczności szkolnej (dotację otrzymało Miasto Olsztyn).
- *Romani Świetlica* – doposażenie świetlicy szkolnej dla dzieci romskich (dotację otrzymało Miasto Olsztyn).
- *Wsparcie działalności szkolnego zespołu wokalnno-tanecznego „Śterny”* – zespół skupia w swoim składzie uczniów romskich w wieku od 7 do 15 lat. Zespół bierze udział w różnego rodzaju imprezach na terenie miasta oraz poza nim (festiwale, imprezy masowe). Imprezy zespołu są prowadzone przy udziale innych uczniów, co integruje społeczność lokalną (dotację otrzymało Miasto Olsztyn).
- *Eko Akademia Romka – twórczo i aktywnie odpoczywamy* – wyjazd trzydniowy o charakterze edukacyjno-krajoznawczym dla uczniów romskich, uczniów elbląskich placówek edukacyjno-wychowawczych i ich rodziców (dotację otrzymało Miasto Elbląg).
- *Moje prawa - edukacyjnie i artystycznie o prawach dziecka* (dotację otrzymało Miasto Elbląg).
- *ABC technologii informacyjnej i komunikacyjnej* – organizacja zajęć informatyczno-komunikacyjnych dla elbląskich uczniów pochodzenia romskiego oraz uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 w Elblągu (dotację otrzymało Miasto Elbląg).

W 2019 roku zrealizowano 5 projektów:

- *Barwy różnorodności* – we współpracy ze stowarzyszeniami mniejszościowymi, cerkwią grekokatolicką, Wspólnotą Kulturową Borussia 160 uczniów miało okazję zwiedzić siedziby stowarzyszeń, wziąć udział w pogadance i warsztatach na temat kultury, historii i tradycji mniejszości narodowych (dotację otrzymało Miasto Olsztyn).
- *Konkurs recytacji poezji mniejszości narodowych i etnicznych* (dotację otrzymało Miasto Olsztyn).
- *Pamięć o Porajmos* – popularyzacja historii Romów wśród społeczności szkolnej Szkoły Podstawowej nr 2 w Olsztynie (dotację otrzymało Miasto Olsztyn).
- *Śladami naszej tożsamości - integracyjna wycieczka edukacyjno-krajoznawcza Radom-Tarnów-Kraków* – organizacja czterodniowego wyjazdu dla dzieci i uczniów w tym uczniów romskich w SOSW nr 2 w Elblągu (dotację otrzymało Miasto Elbląg).
- *Edukacyjna i artystyczna podróż po krainie praw dziecka cz.3* (dotację otrzymało Miasto Elbląg).

W 2020 roku zrealizowano 5 projektów:

- *Papusza znaczy lalka – zróbmy sobie zabawkę – warsztaty kreatywne dla uczniów* - projekt skierowany do uczniów SP nr 2 w Olsztynie, w tym do uczniów romskich i ich kolegów z Międzyszkolnego Zespołu Nauczania Języka Ukraińskiego. We współpracy z Cerkwią Grekokatolicką w Olsztynie uczniowie poznali tradycję tworzenia zabawek z materiałów tradycyjnych (dotację otrzymało Miasto Olsztyn).
- *II Konkurs recytacji poezji mniejszości narodowych i etnicznych* (dotację otrzymało Miasto Olsztyn).
- *Naród Wędrowców* – wystawa prac literackich uczniów SP nr 2 w Olsztynie na temat obrazu Romów w literaturze, malarstwie i muzyce (dotację otrzymało Miasto Olsztyn).
- *TRADAS BARE DROMENCA ... wędrowałem wieloma drogami – przedstawienie muzyczno-teatralne* (dotację otrzymało Miasto Olsztyn).
- *Tydzień Kultur* – projekt integrujący społeczność szkolną – uczniowie biorący udział w projekcie przygotowywali informacje, prace plastyczne, słowniczki tematyczne na temat wybranej mniejszości narodowej lub etnicznej (dotację otrzymało Miasto Olsztyn).

W 2021 roku zrealizowano 5 projektów:

- *III Konkurs Recytacji Poezji Mniejszości Narodowych i Etnicznych* (dotację otrzymało Miasto Olsztyn).
- *Tydzień kultur – projekt integrujący społeczność szkolną – cz.2* (dotację otrzymało Miasto Olsztyn).
- *Zagłada-Pamięć-Przestroga* – projekt edukacyjny miał zapoznać uczniów z tematyką eksterminacji Romów w czasie II wojny światowej (dotację otrzymało Miasto Olsztyn).
- *Elbląg – moja mała ojczyzna – zajęcia edukacyjno-wychowawcze dla uczniów* (dotację otrzymało Miasto Elbląg).
- *Dzieci świata mają prawa – zajęcia edukacyjne i artystyczne dla dzieci, uczniów* (dotację otrzymało Miasto Elbląg).

W 2022 roku zrealizowano jeden projekt:

- *Ja-Ty-My możemy więcej – zajęcia profilaktyczno-edukacyjne dla uczniów* (dotację otrzymało Miasto Elbląg).

Działania powiatowych urzędów pracy, które podjęły w celu pomocy osobom odbywającym karę pozbawienia wolności

➤ **POWIATOWY URZĄD PRACY W ELBLĄGU**

W 2021 roku doradcy klienta prowadzili spotkania informacyjne dla osadzonych przygotowujących się do zwolnienia z aresztu. Podczas 3 edycji spotkań 20 uczestnikom zaprezentowano różne możliwości zatrudnienia i sposoby poszukiwania pracy.

➤ **URZĄD PRACY POWIATU OLSZTYŃSKIEGO**

UPPO zawarło porozumienie z ZK w Barczewie dotyczące współpracy, podejmowania wspólnych działań na rzecz osób pozbawionych wolności odbywających karę w Oddziale Zewnętrznym w Kikicach Zakładu Karnego w Barczewie w zakresie powrotu na rynek pracy. Doradcy zawodowi prowadzili spotkania informacyjne dla osób przygotowujących się do opuszczenia zakładu.

➤ **POWIATOWY URZĄD PRACY W BRANIEWIE**

W 2021 roku doradca zawodowy przeprowadził godzinne spotkanie z osadzonymi przygotowującymi się do opuszczenia Aresztu Śledczego w Braniewie. 10 osób otrzymało praktyczną wiedzę z zakresu działalności urzędów pracy oraz aktualnej sytuacji na rynku pracy w powiecie braniewskim.

➤ **OCHOTNICZE HUFCE PRACY**

1. Realizacja programów autorskich, których efektem było przygotowanie osadzonych do wejścia na rynek pracy - zdobycie umiejętności niezbędnych na rynku pracy, warunkujących znalezienie zatrudnienia, tj.: określenie predyspozycji zawodowych, sporządzanie dokumentów aplikacyjnych, przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej oraz do aktywnego poszukiwania pracy. Np. w 2018 i 2019 roku MCIZ OHP w Elblągu przeprowadził 17 warsztatów grupowych w Zakładzie Karnym w Kamińsku o tematyce: „Poznaj siebie - badanie predyspozycji, możliwości i ograniczeń osób pozbawionych wolności”. Jednocześnie zawarto porozumienia o współpracy z Zakładem Karnym w Barczewie mającym na celu zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia. „Nie daj się zaskoczyć - proces rekrutacji do pracy”, „Bądź przedsiębiorczy załóż firmę”, to kolejne programy, efektem których było przygotowanie osadzonych do wejścia na rynek pracy, po opuszczeniu Zakładu Karnego.

2. Realizacja programu autorskiego przez MCK OHP w Braniewie pn.: „Powrót na rynek pracy” - 2018 rok oraz „Wejście na rynek pracy” - 2019 rok w Zakładzie Karnym w Braniewie/Areszt Śledczy w Elblągu - Oddział Zewnętrzny w Braniewie, którego efektem było przygotowanie młodzieży do ponownego wejścia na rynek pracy/zdobycie wiedzy i umiejętności warunkujących podjęcie pracy po opuszczeniu Zakładu Karnego/Oddziału Zewnętrznego. Odbiorcami wsparcia była młodzież w wieku 18-25 lat będąca zagrożona wykluczeniem społecznym, objęta opieką dozoru kuratorskiego/odbywająca karę zabawienia wolności/ starająca się o przedterminowe zwolnienie z odbywania kary.